Jan kozák

ADAM și EVA

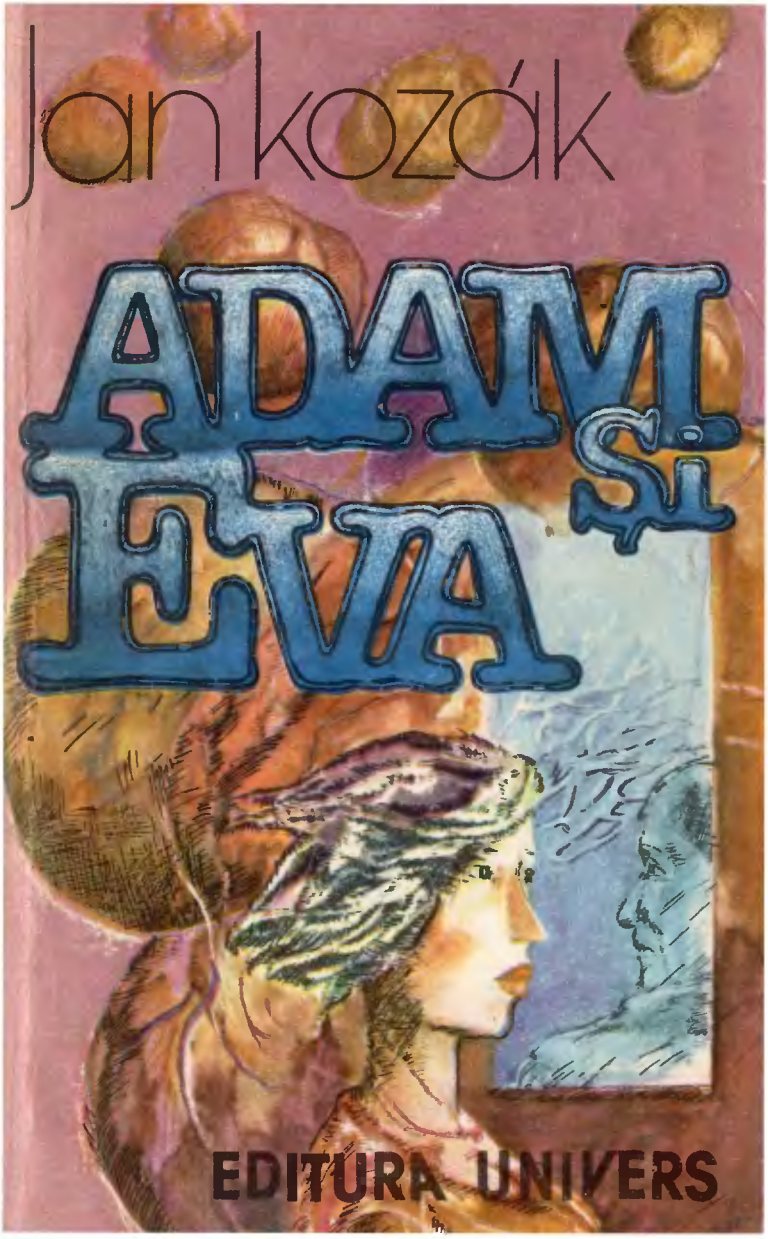

EDITURA UNIVERS

JAN KOZÁK

ADAM ŞI EVA

JAN KOZÁK

ADAM ȘI EVA

Traducere de JEAN GROSU

BUCUREȘTI, 1985

EDITURA UNIVERS

ADAM ŞI EVA

O, nu. Credeţi-mă. Povestea despre Adam şi Eva nu i s-a întîmplat vestitului nostru pomicultor Alois Konas din Roudnice, din a cărui muncă dîrză, adînc gîndită şi al dracului de încăpăţînată m-am înfruptat cu pofta gastronomului încercat, spre a include o parte în romanul meu.

Acum Adam sînt eu, după cum Eva sînt tot eu. Toate personajele romanului de faţă sînt eu. Şi dacă totuşi, întîmplător, în vreunul dintre ele se va recunoaşte cineva — indiferent unde trăieşte şi munceşte — ce pot să fac. În cel mai bun caz va fi şi el.

Dar acum, gata, la lucru,

În clipa asta îmbrac halatul de pomicultor. Mîinile — dar şi sufletul — îmi miros a ceară proaspătă de altoit, dar al harnicelor şi silitoarelor albine...

AUTORUL

I

UN COLȚ DE ȚARĂ A STRĂBUNULUI NOSTRU ČECH

Tolănit în voie, mă odihnesc pe coama dealului, la umbra unui nuc înalt și bătrîn. Iarba e gata obosită, dar dogoarea ei e plăcută, soarele de după-amiază îmi dezmiardă ușor obrajii cu căldura lui molatică. Aerul e proaspăt și înmiresmat. Ca un fuior de fum se îmbibă în el mirosul amărui al cojilor de nucă ce încep să plesnească. Septembrie — sublimă și binecuvîntată lună.

An de an simt la această vreme fructele, parcă brumate, pe cale să se coacă. În sufletul meu, merele și perele se brobonesc cu picuri de rouă. Dar se și aurește și capătă culoare sîngerie vița-de-vie, împovărată de licoarea dulce, ușor aromată, a boabelor umflate... Am în fața ochilor mei iarba-neagră cu flori întunecate și hribii ce se ascund în partea însorită a pădurii, pălăriile tari și ruginii ale mînătărcilor pitite sub covorul de frunze căzătoare ale mestecenilor. Și acestea au patina lor arămie-roșiatică. La vremea aceasta cînd aerul scînteiază luminat de frunzișul auriu, mai obișnuiesc, din cînd în cînd, să hoinăresc pe malul Elbei. Privesc liniștit pluta undiței și aștept clipa în care va începe s-o tragă și să danseze cu ea un crăpșor, un biban, un pui de lin, un clean sau o știuculiță (Te-ai priceput să alegi, Adame! Ai știut unde să ochești lumea pentru întîia oară, unde să începi s-o înghiți gălăgios și pe urmă s-o degușți în tihnă. Da, ai știut să alegi!)

Îmi întind moleșit oasele și clipesc în bătaia soarelui. Ceva mai încolo, între pereții de pomi, se coc, pe crengile încărcate ce se apleacă pînă la pămînt, merele de toamnă. Va fi o recoltă bogată...

Dar ceea ce-mi desfată cu deosebire ochiul și mă unge la inimă e priveliștea întinsei plantații de piersici ce se răsfiră larg, sub privirea mea, coborînd pe povîrniș la

vale. Puțin îmi pasă că roadele au fost culese și verdele covoarelor, acoperit de niște frunze neobișnuit de înguste a prins o ușoară tentă cenușie. Ca înfățișare locul lor ar fi mai curînd pe costișele însorite ale sudului îndepărtat decît aici, la poalele muntelui Řip, în acest colț de țară al Cehiei noastre. Piersicul — regele pomilor fructiferi. Pomul pe care l-am îndrăgit cel mai mult. Cu duioasă bucurie — ceva, totuși, am băut — mă plimb în gînd printre șirurile lungi de arbori pitici. Ei sînt fala mea, trufia mea. Oare nu eu am fost acela care i-a sădit aici, pe această colină pustie, năpădită de tufișuri și scieți? Da, eu i-am pus să prindă pe acest povîrniș nordic, în ciuda faptului că toți s-au rățoit la mine și m-au socotit nebun. Eu i-am făcut să-și înfigă rădăcinile în pămînt, ca în pîntecele unei femei, și să-și tragă seva din adîncul lui. Parcă ar fi crescut din sămînța mea. Ce-i drept, am avut de tras cu ei, și mi-au dat destule dureri de cap, dar acum sînt pe rod.

Livada asta e toată a mea. Acum se întinde pînă hăt-departe dincolo de șoseaua ce duce spre Krabičice. Piersicii, caișii, merii și vișinii mei împresoară și încununează azi malurile și costișele învecinate. A mea e livada. A mea, chiar dacă aparține fermei de stat Roudnice, iar numărul celor ce ne îngrijim de ea se ridică în clipa de față la aproape douăzeci. N-aș putea însă să mă plîng că mor de plictiseală. Sînt pomicultor; și, precum se știe, pomicultura e una dintre cele mai vechi și mai nobile îndeletniciri ale omului. Din vechime mîinile vrednicilor și iscusiților noștri străbuni miroseau a rafie — mănunchiuri de fibră desprinsă de pe crengile teilor, cu care înfășau altoiurile și rănile pomilor; a ceară de altoit — unul din neprețuitele daruri ale albinelor cuibărite în trunchiurile bătrîne, chiar sub coroanele stufoase ale teilor, ale căror flori împrăștie un parfum paradisiac. Desigur nu întîmplător teiul a devenit arborele cel mai îndrăgit al cehilor.

Privesc. Inima îmi crește de mîndrie, dar totodată simt că mi se topește. De fapt, ce anume am sărbătorit? Cei cincizeci de ani ai mei? Că i-am apucat în deplină sănătate? Ori poate tot ceea ce am fost în stare să îngurgitez și să diger în acești ani? Toate acele bunătăți

gustoase și nu prea digerabile, suculente și prea sărate, fripte și bine rumenite pînă deveneau crocante ? Pentru ca în timpul acestei îndelungate socoteli să-mi dau seama că tot nu-mi ajunge cît am ? Apetitul îmi crește, iar eu sînt mai selectiv în tot ceea ce degust. Timpul zboară, Adame. Profită de el, din plin. Să nu se piardă nici un dumicat gustos și suculent, nici o sticluță, nici o picătură de vin să nu fie irosită în zadar. Nu-ți cheltui timpul fără rost. Apucă-te iar frumușel de treabă, și dă-i zor ; încă nu ți-ai mîncat berbecul, ți-a mai rămas o bucățică frumoasă. Mîinile ți-s sănătoase și nici mintea ta nu-i încă de lepădat... Ah, iar au început să-mi ardă palmele... Dar stai, băiete, să nu ne pripim, că nici graba prea mare nu e bună ! Trebuie să știm să degustăm orice clipă plăcută, dătătoare de bucurie. Acestea sînt cele mai sățioase...

Ce desfătare să contempli în tihnă munca ta. Să stai în capul oaselor și să vezi tot ce a crescut din ea. Să știi tot ce a trebuit să faci : să pui mîna pe hîrleț, să sapi pămîntul și să sădești, să uzi și să îngrijești puieții, să-i altoiești, să-i tai, să-i ferești de ger și să-i stropești împotriva dăunătorilor. Și, din nou, altă hotărîre, să cîntărești rezultatele, să descoperi, să faci noi experiențe și să replantezi. Și de cîte ori a trebuit să-ți ștergi fruntea de sudoare, pentru ca pomișorii, firavi pe care i-ai sădit să crească și să prindă puteri, să se înalțe, și să-și desfacă grațios brațele. Ca să înmugurească, să dea boboci, să îmbrace veșmîntul trandafiriu al florilor și al pufului catifelat al frunzelor, ca roadele micuțe să crească și să se umfle în bătaia soarelui, a ploii și a vîntului, să se coacă, transformîndu-se în mici butoiașe rotofeie și fragede, năpădite de puf, și încărcate de o zeamă dulce și gustoasă. (Iar mă gîndesc la piersicii mei iubiți).

Iar jos, dincolo de acoperișurile caselor de la marginea orașului, zbîrlite de antenele de televiziune, privirea îmi rămîne agățată de arcul larg al Elbei, lucind ca argintul spălăcit. Panglica ei șerpuiește la poalele malului opus, înalt și calcaros, gătit cu podgorii și livezi, deasupra cărora se înalță prelung povîrnișurile împădurite ale colinelor Sovice, surorile mai mici ale Ři-

pului nostru, înălțimi al căror sîn ispititor, împodobit de sfîrcul unei micuțe capele, se umflă feciorelnic în spatele meu. În schimb, un pic mai jos, Elba se și strecoară spre cîmpie, străbătînd-o leneș prin preajma vechii fazanerii Lobkovice — în anii copilăriei mele proprietate princiară — și, de-acolo, mai departe, printre cîmpurile de zarzavaturi și plantațiile de hamei. Un ținut fertil se întinde de-o parte și de alta a acestui rîu, un ținut ce se odihnește în tihnă ca o femeie coaptă, generoasă acum prin farmecul șoldurilor sale mlădioase, și netezimea fragedă a pîntecului roditor. Pămîntul acesta mănos, arat și însămînțat cu hărnicie dă, an de an, roade binecuvîntate. Iar în spatele lui, ca un val de apărare se ridică, țîșnind parcă din spațiu, cununa munților Ceské středohoří — stavilă de nădejde în calea vînturilor reci dinspre miazănoapte; aceștia împreună cu munții Krušne alcătuiau, în trecutul nu prea îndepărtat, o cetate puternică în fața vecinilor noștri, care, secole de-a rîndul, veneau de la Nord și de la Apus, încercînd să jefuiască și să se înfrupte din recolta acestui pămînt fecundat de munca noastră.

Îmi răsfăț sufletul, degustînd cu nesaț peisajul calm și încîntător de la poalele Řipului; bucățica mea de pămînt natal! Se așterne adînc în inima mea. Îi aparțin, așa cum îmi aparține... Îl cuprind și-l adun cu ochii, cu nasul, îl aspir, îl iau în palmă, îl pun pe limbă, îl absorb. (În clipa asta chiar îi sorb sîngele aromat, puternic și sănătos, faimosul nostru vin de Roudnice, cunoscut sub numele de Sfîntul Laurențiu. Sticla negolită mi-a alunecat singură în mînă, în timpul acestei reflecții. Ținem unul la celălalt. Ne încălzește același soare, respirăm același aer, aceleași ploi ne spală, aceleași geruri ne ard și ne călesc.

Și inima mea parcă mi-ar fi scăldată și irigată de apa Elbei... În sinea mea desfac iar brațele. Se pare că cele două zile de lîncezeală și huzur, cu bucate din belșug — rațe, pui fripți, platouri încărcate cu tot felul de bunătăți, dulciuri și sărățele, castraveciori, ceapă și roșii — n-au avut darul să-mi potolească foamea.

Dar de ridicat tot nu-mi vine să mă ridic. Uneori chiar și despre muncă e plăcut doar să meditezi. Așa că

îmi întind în voie oasele și-mi mai umplu un pahărel; nu-mi place să beau vinul din sticlă. (Nu de alta, dar ce mă fac cu ochii și cu nasul? Să rămînă cu buzele umflate și să fie păgubiți de acest deliciu? Doar nu sînt prost! Nu-mi place să mă jefuiesc singur de ceea ce pot avea). Țin deci în mînă paharul cu licoarea de culoarea rubinului întunecat; îl învîrtesc în palmă în bătaia soarelui ale cărui fulgerări clipesc în ea, de parcă vinul a și început să se încingă în pahar. Ce gustos e soarele topit în zeama strugurilor. Licoarea mi se pare mai uleioasă, mai mătăsoasă și, în același timp, un pic mai aromată decît la început. De ce oare? Mai degust o dată... Stau și mă gîndesc, cînd, deodată, așa, ca din senin, mă tulbură din meditație un strănut, urmat de un oftat zgomotos.

Ei drăcie! Uitasem că nu sînt singur aici... Tolănit în iarbă, chiar în spatele meu, Oldřich începe să se trezească! Oldřich e o veche cunoștință de-a mea. Cu mulți ani în urmă am și lucrat împreună pe aceste locuri. Nu ne-am despărțit atunci în termenii cei mai buni, dar timpul a șters între noi toate animozitățile. Acum Oldřich ocupă un scaun în birourile administrației agricole din Litomeřice — și, de fapt, indirect e superiorul meu. Azi și-a făcut apariția în casa mea, îndată după ceasul amiezii, chipurile să vadă cum m-am dezmeticit din beția glorioasei sărbătoriri.

— Nu te-ai obosit prea mult? m-a întrebat din prag, arborînd un zîmbet prietenesc ce trăda o ușoară descumpănire.

— Precum vezi, nu, mă fălesc eu. Mă simt ca un peștișor căruia îi place oricînd să înoate și să zburde cu poftă cînd apa e proaspătă și bună. Și cu atît mai mult atunci cînd prietenii nu mă părăsesc. Dar cel mai bine ar fi să ne convingem de acest lucru. Bem un pahărel?

Îl întreb numai așa, din politețe. După felul cum clipește, dar și după voce, îmi dau seama ce vînt îl aduce aici — sau cel puțin îl însoțește. Setea! Căci numai la vederea sticlei cu vin roșu pe care o desfund, dumnealui își linge buzele, și îi lasă gura apă. Niciodată nu disprețuiește o dușcă de vin sănătos, și nici nu-i place să

se lase rugat. (Altfel nici nu se poate în profesiunea lui ! De multe ori se întîmplă să ne vizităm unii pe alții, iar vecinii noștri, pomicultorii și viticultorii din Žernoseky, au și ei un vinișor pe cinste, chiar dacă, se înțelege de la sine, nu atît de bun ca al nostru). Așadar, nu o dată, munca ne adună la un loc. Ca să nu mai vorbim de faptul că toate vizitele, chiar și cele prietenești, sînt vizite de lucru, căci oricum am suci-o și oricum am învîrti-o, ajungem să vorbim întotdeauna despre ceea ce ne doare mai mult. Și azi — indiferent dacă a venit pentru mîngîierea mea sau a lui — Oldřich e bine venit. Vorba zicalei : Odată cu oaspetele îți intră și Dumnezeu în casă. Să primesc oaspeți nu mi-e greu, firește dacă în clipa aceea nu sînt ocupat.

— Să bem, Oldřich, îl îndemn eu. (Urările mi le făcuse cu o zi înainte, dar în casă era multă înghesuială). Să bem. E un vin bun, și cine știe dacă la anul se mai face. Să nu pierdem deci azi, ceea ce mîine s-ar putea să nu mai fie.

Un timp stăm și degustăm licoarea în verandă — soția mea Eva s-a repezit pînă undeva — și după ce golim prima sticluță, mai deschid alte două și, fiecare cu sticluța lui în mînă, pornim frumos, agale, prin livadă ; din cînd în cînd ne oprim, aruncăm o privire în jur, și iar urcăm la deal, pînă sus, pe creastă, unde ne instalăm în voie la umbra nucilor stufoși. Ne aducem aminte de eroicele timpuri, de aur — eram tineri pe atunci — și sorbim din pahar. În timp ce eu rostogolesc dușca pe limbă și o degust pe îndelete, Oldřich își clătește cu ea gîtlejul. Se înfruptă din zeama strugurilor noștri, trăgînd de zor și cu nădejde cîteva înghițituri zdravene. Așa se face că voia bună și soarele îl răpun curînd. În asemenea clipe Oldřich încetează a mai fi erou și sigur de sine. Dintr-o dată se îneacă în el toată bucuria și buna dispoziție. Lasă capul în piept, e uricios, caustic, certăreț, morocănos. (Ce să spun, cu asemenea oaspeți, mai mare dragul să petreci !) De data asta a adormit repede — iar acum se trezește.

Sughite și cască ; își bate ușor pulpa. I-a amorțit piciorul și i se pune un cîrcel.

— Afurisită treabă ! începe să se lamenteze. Nu știu cum dracu, dar în ultima vreme mereu mă doare cîte ceva. Nici nu e de mirare. Muncă, muncă și iar muncă. Nu mai are omul timp nici măcar să se odihnească.

— Ia mai lasă-mă în pace cu munca ta, îl iau eu peste picior. Ești stăpînul nostru, ne tutelezi, ești cel ce ne decide soarta. Fie că ne ajuți, fie că ne lași în voia soartei. (În anumite momente se simte într-adevăr stăpînitorul nostru, regele neîncoronat al tuturor pomicultorilor și viticultorilor. Noi sîntem supușii lui. Îl unge la inimă cînd cineva își scoate respectuos pălăria în fața lui. Chiar dacă de ochii lumii se preface că nu-i așa, și pentru nimic în lume n-ar mărturisi acest lucru.)

— Cum ? Eu tutelez ! ? ! se zborșește Oldřich la mine. Eu sînt stăpînul vostru ? Voi vorbiți ? Voi care ați fi în stare să scoateți și sufletul din mine ? Ia-i numai pe hapsînii aștia de la fermele din Lovosice și Litomeřice, ori pe președinții cooperativelor din Brzanky, Lounchy sau Kyškovice, ca să-i pomenesc doar pe cîțiva. Mereu vor cîte ceva. O clipă de răgaz nu are omul din pricina lor. Și să te ții alergătură. Cei de sus, de la regiune și de la minister, vor și ei ale lor. Mi se cîntă din două părți și eu trebuie să joc, așa cum îmi cîntă ei. Sînt prins într-un clește ! Îmi fură și îmi taie răsuflarea, rup carnea de pe mine. Uite în ce hal am ajuns ! M-am făcut ca un țîr, conchide Oldřich, oftînd din adînc (Așa a fost de cînd îl știu).

— Bineînțeles, îi curm eu furioasa litanie. Pentru tine noi nu sîntem decît niște cărăbuși sau niște omizi agățate în cireși. Ai prefera să ne tratezi cu un insecticid, ca pe niște dăunători, în loc să ne dai o mînă de ajutor. Și-atunci, mă întreb, la ce ne folosești, și de ce te avem ? îl împung eu fără milă.

— Poftim ! De ce mă aveți !! izbucnește Oldřich — mînios. Acum ai mărturisit totul ! Vezi prea bine cine e stăpînul și cine-i supusul ! Eu vă slujesc pe voi, nu voi pe mine ! Dimineața aveți nevoie de răsaduri, iar seara, nici nu le-ați pus încă în pămînt și gata, strigați în gura mare : calcar, fosfor, potasiu, magneziu ! Dar cu udările ce se aude ? Dar cu tractorul ? Vezi însă să nu fie tipul ăla pe care ni-l tot făgăduiesc ! Și cînd începe

construcția magaziilor ? Și ce se aude cu aparatele noi de stropit ? Și cînd ne vin cultivatoarele ? Și toate repede, că-i zor mare ! Fiindcă, se înțelege de la sine, ieri a fost prea tîrziu... Pînă și de brigăzile de culegători trebuie să se îngrijească omul. Și numai fete tinere și frumoase ați vrea, asta-i la mintea cocoșului ! Să stea omul lîngă voi cît îi ziulica de mare, ca o cloșcă, și să asculte întruna piuitul puișorilor veșnic flămînzi, da, asta ați vrea. Toți îmi cîntați unul și același cîntec. Dracu să vă ia !

— Știu eu unde bați, mă prefac eu, arborînd o mină gravă. Ce bine ar fi dacă toate ar fi la locul lor ; să întinzi mîna orbește și să ai ce vrei și ce-ți trebuie. Din păcate însă, lucrurile nu stau așa, scumpul meu Oldřich, și de-aceea...

— Taci ! se răstește la mine. Știu unde vrei să ajungi. Te cunosc ! (Nu-i plac cuvintele critice — în definitiv, cui dracu îi plac ! În toate vrea să aibă dreptate, și cel ce i-o tăgăduiește devine din clipa aceea dușmanul lui, căci îi subminezi, chipurile, autoritatea. Și nu numai pe a lui. Orice vorbă de acest fel țintește, nu-i așa ? mai sus).

— Te cunosc eu, și știu ce-ți poate pielea, reia Oldřich. Dar, în definitiv, la ce mă puteam aștepta de la tine ? Ești cel mai al dracului dintre toți. Mereu năsocești cîte ceva și ești atît de încăpățînat de i se face omului părul măciucă. Te cabrezi și te împotrivești, ca un cal nărăvaș. Tu singur ai fi în stare să-i scoți sufletul omului și să-l bagi în mormînt... Tu care n-ai nici cît negru sub unghie simțul ordinei ce domnește aici. Ești un eretic. Da, un eretic. Nu-mi rămîne decît să aștept să te astîmperi, să-ți treacă năbădăile, să nu-ți reușească ceva, să-ți rupi un picior, sau cel puțin să ți-l scrîntești. Ai putea să te oprești și tu o dată, să te odihnești și să te mulțumești cu ce ai.

— Să mă mulțumesc cu ce am ? ! zîmbesc eu pe sub mustață. Eu care mă înham și țin la tăvăleală numai atunci cînd depășesc și merg mai departe ? ! ! Dar tu, tu nu năzuiești oare spre mai bine ? Chiar adineauri spuneai...

— Nu rînji ! mă întrerupe Oldřich ! Tu să taci ! Tu ai noroc cu carul. În toate ai avut noroc, Adame, de cînd te știu.

Își încreți nasul și chipul i se acri. Simțeam, pur și simplu, cum își înghite saliva amară. Știu prea bine ce-i apasă sufletul, dar nu mă pot stăpîni. Mi-e sîngele încălzit, și nu-mi place cînd cineva își lasă nasul în jos și se uită la pantofi.

— Zici că eu sînt norocos, Oldřich ? Nu știu, prietene. Se poate, știu doar atît, că muncesc și iubesc (și una și alta cum trebuie, se înțelege), și asta-i tot, ce-ai vrea mai mult ? Iar tu... Ce ?... Îți lipsește ceva ? continui eu să-l zgîndăr, căci amîndoi știm ce știm.

În clipa aceea însă, Oldřich îmi aruncă o privire plină de mînie, se ridică jignit și spune :

— Am plecat... mai am o mulțime de treburi.

— Ai timp, ce te grăbești ?

— M-am abătut din drum numai așa, ca să te văd, mormăie Oldřich pe sub nas, grăbindu-se să adauge : Și ce frumos ar putea fi aici, cerul senin ! Și ce liniște tihnită și înmiresmată ! Nu se aud decît trilurile păsărelelor, nici un zuruit de telefon... Tu, cînd vrei ceva, mă chemi și mă găsești. În schimb, cînd te caut eu pe tine, ești veșnic plecat. Mereu hoinărești printre pomi, printre păsările, în bătaia soarelui sau a vîntului. Trăiești ca vechii păgîni, tot timpul la aer proaspăt și curat. Pe cînd eu ? Fir-ar să fie de treabă ! Duc o viață strîmbă, necoaptă, stîlcită și infirmă. Veșnic între hîrțoage, telefonul, ședințe, consfătuiri, circulare și cifre statistice... Astea toate mă omoară... Simt că mă sufoc... Și asta nu-i totul, prietene... Știi tu, prea bine, că nu vorbesc numai de muncă... Trăiesc ca într-o cușcă...

(A mușcat din tristețea lui ca dintr-o plăcintă și nu se lasă pînă n-o mănîncă toată.) E, deodată, mohorît de-a binelea, ostenit și galben de invidie.

— Exagerezi, Oldřich. Exagerezi ca întotdeauna, încerc eu să-i aduc o mîngîiere. Ți-ai ales singur această soartă și, deci, nu e cazul să te plîngi. Pe cine te mînii ? Pe tine ? Nu te supăra frățioare, dar de cînd e lumea lume se știe că fiecare doarme așa cum își așterne. Deci, să nu se plîngă nimeni că patul e pentru el prea tare

sau prea scurt, sau că se culcă în el cu cineva care de mult nu-i mai place. Fericirea asta, scumpe Oldřich, și-o pregătește fiecare singur. Un lucru însă, îl știu cu certitudine : Nu te plictisești...

— Păi, da, asta așa e, răspunde oftînd din adînc.

— Cîteva clipe se mai mocăie, privind în jurul lui, pe urmă se răsucește în loc și adaugă :

— Nu, mai bine plec. Ți-am spus doar că am de lucru. Tu rămîi și bucură-te mai departe de toate binefacerile astea. Și să fii sănătos... Eu unul, nu mă grăbesc să se bea în sănătatea mea, cînd o fi să împlinesc cincizeci de ani. Numai la gîndul ăsta mi se încărunțește părul de groază.

— Zece ani, prietene, se scurg ca apa, îl liniștesc eu. Și-apoi, pe dracu contează cîte cruci ai în spinare (cum să nu conteze ?). Contează cum știi să le porți.

— Ticălosule, îmi ripostează Oldřich. Ție îți convine să vorbești. Tu poți să rîzi, căci, vorba ceea, îți trăiești viața din plin. Pe cînd eu ? Eh !... Mai cască o dată, dînd din mînă obosit. Pleacă.

Încet, cu pas tărăgănat o ia pe malul apei, îndreptîndu-se spre drumul ce străbate livada. Se clatină un pic — dar mie nici nu-mi arde să mă întorc acasă. E o zi tare frumoasă. Soarele dogorește plăcut, mîngîindu-mi obrajii cu razele sale blajine. Și-apoi, n-am terminat încă de băut.

Îmi umplu din nou paharul și sorb ; curînd sticluța se va goli. Oldřich. Cît de bogat sînt eu în comparație cu el ! Singur îmi aștern pe această bucățică de pămînt ce-mi place și ce-mi șoptesc la ureche cei doi sfetnici credincioși — creierul meu și fantezia mea, setea nepotolită de a mă apuca mereu de ceva nou. De o muncă bună și utilă, ce presupune tot mai multă cunoaștere și folosirea cît mai eficientă a forței inepuizabile și mărinimoase a gliei noastre. Să cunosc, să știu ce roade, ce poame frumoase și suculente se adaptează cel mai bine pămîntului și soarelui acestor meleaguri, locului în care pot sădi și îngriji puieții. Să descopăr ce alte soiuri de fructe gustoase ale piersicilor, merilor, caișilor și vișinilor se mai ascund și-și fac somnul în seva care

an de an se trezește la viață străbătînd mănosul pămînt de la poalele muntelui Řip. (Și mai e aici și un pic din acea fanfaronadă, din acea nebunie, din acea înflăcărată obsesie, care, așa cum mi-am dat seama, nu strică. Fie, deci, binecuvîntată! Ce-mi pasă mie de Oldřich — și nu e singurul, nefericitul — îi preferă în jurul lui pe cei ce moțăie și care, aidoma catîrilor, pășesc mereu pe aceleași căi de mult bătătorite, și mestecă întruna același fîn stătut și gata mucegăit).

Continui să „filosofez" despre fericire... Cînd, deodată uitîndu-mă la livadă și, în jos, spre căsuța albă cu etaj, adăpostită de un acoperiș de țiglă cărămizie binecuvîntat de crucea unei antene de televiziune — căsuța sălășluiește chiar în mijlocul unui evantai deschis, alcătuit din pereții merilor tineri și în ea se agită soția mea și fetița mea Lucie (fiul nostru Tomek își face acum stagiul militar) — uitîndu-mă, deci, la toate acestea, mi se pare că încep să simt ce-i fericirea. Și, pe neașteptate, știu că fericirea este pentru mine bucuria ce se zămislește în adîncul meu, bucurie pe care o gust, o pipăi și o miros atunci cînd mi se împlinesc dorințele și năzuințele pentru a căror înfăptuire a trebuit să trag din greu; să-mi suflec frumușel mînecile și să mă apuc de treabă și, la nevoie, să mă lupt al dracului cu ea ca s-o duc la bun sfîrșit. De aceea sorb și degust cu atît mai multă voluptate acele delicioase picături ale mulțumirii, cu cît mai anevoioasă a fost calea, cu cît mai multe au fost opreliștile pe care am fost nevoit să le birui, să le frîng și să le înlătur — și, se înțelege, uneori să le ocolesc de la distanță. Da, dar pe urmă dorința ți se împlinește, și această împlinire e în mîna ta. O ai și o strîngi cu putere...

De aceea, îmi spun: vrei să fii fericit, Adame? Bine. În cazul ăsta n-ai voie să te oprești niciodată din visare; niciodată nu trebuie să piară în inima ta dorința. Și nici pofta și voința de a o împlini. Te bați pentru ea; te duci în întîmpinarea fericirii. O poftești la tine, la masa de ospăț. Fericirea asta e o băutură dulce și e amestecată în ea și un pic din sudoarea mea, pe care niciodată nu mi-am cruțat-o în timp ce storceam binecuvîntata licoare. Și cu cît e mai adînc butoiașul din care o scot, cu atît

mai mult îmi place. Fiecare înghițitură îmi împrospătează sufletul, mi-l încălzește și mi-l înveselește.

Și iată că, deodată, dracu știe de ce (o fi poate din pricină că acest elixir se amestecă acum în mine cu Sfîntul Laurențiu, vinul nostru cel de toate zilele), fericirea capătă în ochii mei înfățișarea unei femei frumoase și coapte, a unei femei drăgăstoase și dornice de iubire. Chiar acum își desface brațele ei pline și calde, promițătoare de voluptate. O strîngi la pieptul tău și o mîngîi cu degetele tale puternice, dar gingașe, cu palmele înfometate și generoase deopotrivă. Ea ți se împotrivește dar totodată ți se supune. În clipa aceea ești cu ea un trup și un suflet. Viața și dragostea cer întotdeauna plinătate. O ai. Fierbe de plăcere, e a ta. Ce deliciu! Apoi, pe neașteptate, s-a dus. (Nu-ți fie teamă, Adame — această femeie, cu acest chip și cu acest trup, cu însușirile pe care tu i le-ai dăruit pe vremea cînd ai tînjit și te-ai bătut s-o cucerești, cînd cu fața înecată de sudoare ți-ai încovoiat spinarea, ți-ai încordat brațele și picioarele, ți-ai trudit inima și mintea — ba uneori, și graiul — ei bine, femeia asta nu fuge de la tine, Adame! E a ta. Dar pentru asta trebuie să te duci mereu, din nou, după ea și din nou s-o aduci).

Visez... Dorința mea, slavă Domnului, încă n-a secat. Imaginea fericirii, întruchipată de o femeie frumoasă, oferind bucuria îmbelșugată și deplină, e a mea și n-o impun nimănui. Și mai cu seamă n-o impun soției mele, chiar dacă, uneori, i se aseamănă — din fericire nu în toate (Pun rămășag că visul Evei despre fericire nu e legat de o femeie. Asta mi-ar mai lipsi. De bună seamă c-ar strîmba din nas, și pe bună dreptate — în afara cazului în care acea femeie n-ar fi ea însăși).

Îmi ridic capul. Între timp Oldřich a ajuns în dreptul căsuței noastre. Nu pare de loc grăbit. Abia își tîrîie picioarele. Se împleticește, și se holbează în jurul lui. Își aruncă privirea cînd la dreapta, cînd la stînga, îi văd pur și simplu ochii neliniștiți și iscoditori (Locuiește nu departe, într-o vilă, dobîndită prin însurătoare. Și odată cu ea s-a ales și cu o femeie — o scorpie afurisită și autoritară, care acum scoate sufletul din el. O coniță, căreia nimic nu-i place, nimic nu-i convine. Așa că nici

nu mă mir de el, sărăcuțul). Acum stă pe loc... Se preface, desigur, că admiră recolta pe ramurile încărcate de rod ale merilor, ca numaidecît să apuce un disc de floarea-soarelui de sub fereastra deschisă. Se apleacă, își vîră nasul în el ca un bondar, dar cu ochii — pun rămășag pe orice — se zgîiește pîndind altă frumusețe a naturii. Măcar așa, s-o vadă și s-o cîntărească din priviri pe Eva, femeia vieții mele, să strice, ori, poate mai curînd, să schimbe cu ea cîteva cuvinte. Ca să contemple, măcar, acea făptură de care, cîndva, a fost jefuit. Iar eu îmi îngădui să spun : de care singur s-a păgubit. Și zîmbesc pe sub mustață, iar în sinea mea rîd în hohote...

II

PEȚITUL

Cînd a fost asta ? În urmă cu șaptesprezece ani ? Ce repede zboară timpul !

Văd și-acum în fața mea livada noastră. Pe atunci nu era prea mare, dar, oricum, frumoasă era. În locul merilor bătrîni și înalți, sădiserăm un perete larg, fructifer, alcătuit din meri tineri, frumoși, cu trunchiul scurt. Am strîns în anul acela o recoltă de trei ori și chiar de patru ori mai mare decît înainte. Și ce roade sănătoase și aromate se coceau pe crengile lor ! Neobișnuită e priveliștea, dar și mai neobișnuită e bucuria să privești drept înainte, față în față cu împletitura scundă de rămurele înfrunzite, să îngrijești, cu o simplă ridicare a mîinii, brațele pomilor, îngreunate de povara merișoarelor rotunde, ori ca niște butoiașe mici — galben-aurii sau roșu ca purpura ? Le-am cules așa cum se culeg strugurii de pe vița de vie... Încă de pe atunci veneau oamenii din împrejurimile îndepărtate să vadă și să admire isprava noastră.

Eram, firește, așa cum de altfel se și cuvine, mîndru de munca mea. La urma urmei mă costase destulă sudoare și destule necazuri... Bat, deci, în lung și-n lat împărăția mea, inima mi se încălzește de bucurie și, totuși, nu sînt încă mulțumit. De ce ? M-am săturat, înfruptîndu-mă din ceea ce am cultivat pînă acum, din ceea

ce rodește și se coace. Dumicatul acesta gustos și suculent, dobîndit pe merit, prin muncă cinstită, a avut darul să-mi aţîţe pofta și mai mult. Mă gîndesc la piersici, chiar dacă singurul lucru pe care-l culeg de pe crengile lor, e, deocamdată, batjocura, făcîndu-mă ciuciulete ca o ploaie de aprilie — din fiecare norișor cade peste mine cîte o ploaie :

„Ce-i cu tine, Adame, ai înnebunit de-a binelea ? Ce te-a apucat ? Degeaba te omori. Încetează cu prostia asta, cît mai e timp".

Așa-mi spuneau cu toții, sfătuindu-mă să-mi văd mai bine de merii, de perii, și de prunii mei. Strămoșii noștri au știut ei bine ce se poate cultiva aici, pe pămîntul de la poalele Ripului... Așa mă sfătuiau... Desigur, îi respect și-i cinstesc. Dar, slavă Domnului, nu m-am lăsat influențat, și nu m-am abătut din drumul meu. Sînt un încăpățînat incorigibil și m-aș îmbolnăvi dacă ar fi să fac totul potrivit obiceiului, așa cum știe să facă fiecare, din bătrîni. O asemenea muncă n-ar avea darul să mă bucure și curînd m-aș sufoca de plictiseală... Știu că nu sînt primul care încearcă să planteze și să cultive piersicii pe aceste meleaguri. Batjocura cu care mă însoțesc vecinii și cunoscuții, este, pe cît se pare, îndreptățită. Dar degeaba ; n-am încotro ; la căutările și chinurile mele trebuie să mai adaug și ceva din sufletul și din sudoarea mea. Căci, vorba ceea, n-ar fi oare minunat să putem cultiva pe pămîntul nostru de la poalele Ripului acei pomi roditori, cu fructe atît de frumoase, ușor catifelate, zemoase și parfumate, atît de gustoase și de înviorătoare ? O veche obsesie...

N-aveam încă cinci ani. Mama mă luase cu ea la culesul hameiului. Pînă la plantațiile de hamei era o bucată bună de drum și, de aceea, peste noapte eram adăpostiți în grajdul de cai al unuia dintre gospodari. Atunci mi-a fost dat să văd pentru întîia oară un piersic, într-un loc călduț, ferit de vînt, în spatele zidului însorit al grajdului. Și cum mă mai ispiteau fructele lui ! Tocmai se coceau. Nu m-am putut stăpîni și într-o seară am furat o piersică. M-am ascuns apoi în fîn și am mîncat-o acolo pe furiș. Poate de aceea a fost atît de bună și atît de dulce, și mi s-a părut mai gustoasă decît îmi

închipuisem. În ziua următoare gospodarul le-a cules pe toate. Dar gustul lor mi-a stăruit multă vreme pe cerul gurii și a prins din nou viață la școla de grădinărit și pomicultură.

Am făcut rost de literatura de specialitate și am citit tot ce s-a scris la noi despre piersici, aflînd în acest fel unde anume și în ce condiții se cultivă piersicii pe acest pămînt. Și, deodată, s-a cuibărit în mine credința că acestui pom ar putea să-i meargă bine și pe meleagurile noastre. Din clipa aceea a început povestea. Obsesia mea.

Dispuneam de o plantație experimentală micuță; un loc frumos orientat spre miazănoapte, într-o vîlcea călduță, adăpostită de vînt. Am sădit acolo și am cultivat cîteva zeci de soiuri din cele mai diferite. Căutam varietatea cea mai potrivită — sămînța cea mai bună pentru pîntecele gliei noastre de la poalele Ripului. Îngrijeam pomii și-i înnobilam, pe scurt, îi piguleam cu multă migală. Cînd era nevoie, nu știam ce-i duminica și sărbătorile. Cărțile din care puteam afla ceva trebuincios erau pentru mine adevărate comori, mă duceam la institutele de cercetări, la stațiunile de selecționare, și pretutindeni cercetam temeinic, așa cum se cuvine, toate pepinierele. În aceste deplasări eram însoțit uneori de Oldřich, unul dintre ajutoarele mele din acea vreme. Lucra la mine abia de un an, dar de cunoscut ne cunoșteam din copilărie. Oldřich era cu zece ani mai tînăr decît mine, în timp ce eu, văduv fără copii, băteam la patruzeci. Era necăsătorit — o legătură îndelungată, așa cum se mai întîmplă, nu-i reușise — iar acum se uita lacom după orice fustă. Și tocmai atunci, cu prilejul unei vizite la stația de selecționare a pomilor fructiferi din orașul învecinat Mělnik, am zărit-o amîndoi, pentru prima oară, pe Eva.

O văd și-acum. Stătea în laborator, aplecată deasupra unui vas mare de sticlă, lîngă digestor, și cu o pensetă apuca și număra niște sîmburi încolțiți. O femeie tînără, sprintenă, agilă și bine făcută, în halat alb, cu părul negru tuns scurt, cu obrajii bronzați de soare și cu niște buze cărnoase, frumos croite. Cînd și-a ridicat capul, ne-a fixat cu o privire întrebătoare, dar energică, țîșnită d'n ochii ei căprui, scînteietori, luminați parcă de razele

astrului ceresc. De sub gulerul halatului descheiat cu neglijență, strălucea ispititor pielea aurie a gîtului, iar mai jos se conturau, umflîndu-se cutezător, contururile unor sîni frumos rotunjiți și expresivi.

— Mda, ăsta zic și eu altoi ! a spus Oldřich de îndată ce am rămas singuri. Așa ceva ar fi o treabă să pot cultiva. Pe loc m-aș apuca de cules ! s-a grăbit el să adauge plescăind din limbă, de parcă ar fi degustat din plin propria sa închipuire.

Am încuviințat spusele lui, fără însă să-mi fi trădat în vreun fel admirația mea față de Eva, care, pe neașteptate, ne captivase pur și simplu pe amîndoi deopotrivă ; amîndoi ne gîndeam la ea. Cu atît mai mult cu cît ne-a fost dat să mai aflăm că în urmă cu cîteva luni plecase de la bărbatul ei, iar acum trăia singură cu un copil mic, un băiețel care nu împlinise nici patru ani.

Din clipa aceea am început să avem mereu nevoie de cîte ceva de la stațiunea de selecționare din Mělnik. Acum alegeam niște puieți noi — era tocmai sfîrșitul verii — ca numaidecît să ne trebuiască o analiză urgentă a probelor de sol din diferitele colțuri ale grădinii noastre (căci, nu-i așa ? un asemenea control e necesar, din cînd în cînd !). Altădată ne trebuia să știm care-i puterea de germinare a semințelor cutărui sau cutărui soi de meri din livada noastră. Și, uite așa, născoceam mereu, neobosiți, tot felul de pretexte de a ne duce împreună, făcînd economie de fiecare clipă liberă.

Uneori Eva se uita concentrat în eprubetele, borcănașele, strachinile și creuzetele ei, ori stătea aplecată atît de grav asupra microscopului, a instrumentelor de măsurat sau a tabelelor cu grafice colorate, încît lăsa impresia că nu asculta nimic din ceea ce-i povesteam. Alte ori primea micile atenții și cuvintele noastre curtenitoare, care, de bună seamă, nu-i displăceau. În timp ce-și spăla la chiuvetă eprubetele și pîlniile, sau stătea în fața aparatului de distilat, se amuza urmărindu-l pe Oldřich cum îi face curte. Încercînd să ia fortăreața cu asalt, îi adresa Evei, cu neobosită tenacitate, tot felul de cuvinte măgulitoare. Și veșnic se dădea în spectacol. Bufonul. Indiferent despre ce se vorbea, despre munca noastră sau despre starea vremii, despre școală sau con-

cediu, despre politică, despre film, despre cărți sau dans, la toate se pricepea. Dădea impresia că întreaga livadă și toate isprăvile cu care ne mîndream, erau opera lui. În ochii mei aducea cu un pui de țap sau cu un cocoșel ce se fîțîie și se zbenguie în fața găinii, răsucindu-și gîtul, dînd ochii peste cap, scuturînd din creastă, desfăcîndu-și din cînd în cînd aripile și zburînd de colo pînă colo, ca să-și arate pintenii. La anii lui !...

Alteori, în timpul vizitelor noastre, ochii Evei se transformau în două ochiuri de apă adînci, tăcute și de nepătruns. Era îngîndurată. Își încrunta sprîncenele, și mintea ei părea că zăbovește undeva departe. Apoi, deodată, ca și cînd s-ar fi dezmeticit dintr-o visare, ne dăruia un zîmbet îmbucurător, încărcat de scăpărări strengărești ; sau ne țintuia cu o privire îndelungă ce străpungea ca un scalpel, drept în inimă (Oldřich, firește socotea că toate astea îl priveau numai pe el). În asemenea clipe simțeai, pur și simplu, cum clocotește sîngele în venele ei. Era destul să facă o mișcare, să umble prin laborator, cu mersul ei sprinten și mlădios, ca să-ți dai seama numaidecît că e încărcată cu o energie de-a dreptul scînteietoare, ce cu greu putea fi încătușată. În momentele acelea, mersul ei aducea cu al unui căluț pur sînge, de toată frumusețea. Și mai știa să rîdă atît de sincer și atît de fericit, scoțînd niște sunete ce se apropiau de rezonanța cristalului.

Și ce mult îmi plăcea mie Eva, cu rîsul ei vesel și plin de căldură ! După binele și răul de care avusesem parte în viața de toate zilele, în muncă, în căsnicie, și în cei trei ani de văduvie, parcă aș fi întinerit (Eva era cu 11 ani mai tînără ca mine. La început, prostănacul de mine, m-am speriat. Pe urmă însă, mi-am spus : Oare Eva n-a fost creată din coasta lui Adam ? Iar atunci, cînd s-a întîmplat povestea, străbunul meu trebuie că purta niște anișori în spinare, și bătuse destule drumuri pe bătrîna noastră Terra ! La gîndul ăsta m-am liniștit).

De cîte ori mă gîndeam la Eva, pe buze mi se înfiripa un surîs. Clipele petrecute în preajma ei le sorbeam ca pe niște picături înviorătoare țîșnite dintr-un izvor scînteietor. Eram drumețul însetat, istovit, care, pe neașteptate, descoperă în miezul pustiului o fîntînă cu apă

rece și gustoasă. Nu mă mai recunoșteam... În timpul lucrului mă opream și visam. Fantezia mea lucra din plin. Furam în gînd imaginea Evei și — împreună cu alte închipuiri ademenitoare — o împleteam cu munca mea. Ca și cînd ar fi ținut de ea. Iar Oldřich ? N-aș putea spune de ce, dar în calitate de rival nu mă stingherea cîtuși de puțin. Simțeam acest lucru.

Și el întinerise, de atîta dragoste. Parcă n-ar fi avut douăzeci și opt de ani, ci doar optsprezece ! De altfel se comporta în consecință. Atît de prostește și atît de stîngaci, încît Eva mă lua în seamă tot mai mult pe mine, iar mie nu-mi rămînea decît să accept cu plăcere ajutorul lui involuntar, de care el multă vreme habar n-a avut, atît era de orbit acest cocoșel lăudăros și îngîmfat. Se înțelege că într-o bună zi, jocul acesta a trebuit să se sfîrșească.

* *
*

În dimineața aceea se cernea o ploaie măruntă. Oldřich îi ducea Evei trandafiri. Un buchet mare de flori superbe, brobonite de rouă.

— Trandafiri ! exclamă Eva încîntată. Nici nu știu de cînd n-am mai primit așa ceva.

Și, scoțînd un suspin, își afundă, cu lăcomie, nasul în adîncul florilor. Iar eu, pur și simplu, trăgeam în piept, odată cu ea, parfumul acela intens, de o dulceață suavă și amețitoare. Eva parcă ar fi mîngîiat florile, cu ochii ei vaporoși, radiind de bucurie.

Oldřich îmi aruncă o privire triumfătoare. Și iar se umflă în pene, de parcă Eva ar fi primit de la el, chiar în clipa aceea, buchetul lui de logodnă. Și, deodată, mi-am adus aminte de o poveste cu niște trandafiri, pe care o auzisem cîndva.

— Eva, am început eu. Am să-ți povestesc ce soartă au avut trei trandafiri superbi, și toți trei îndrăgostiți. Vrei ?

Fără să stea în cumpănă, a dat din cap în semn de încuviințare, cercetîndu-mă în același timp cu o privire plină de curiozitate.

Îi zîmbesc, ca și cînd aș ține-o de mînă și mă apuc să povestesc :

— Undeva, în creierul munților, creșteau trei trandafiri. Unul galben, altul roșu, altul negru. Toți trei cu cîte o floare proaspătă abia deschisă, cu petale netede și catifelate. Chiar în clipa în care au înflorit, le-a fost dat să audă glasul păsărelelor care, zburînd sub bolta azurie, povesteau despre frumusețea falnică și impunătoare a Mării, despre măreția și puterea ei neasemuită.

Toți trei se îndrăgostiră de Mare, și toți trei porniră în căutarea ei.

Cel dintîi se încumetă la drum trandafirul galben. Strălucminat ca aurul soarelui încins de atîta dragoste și plin de forță tinerească, străbătu în joacă o vale, înaintînd cu pas mîndru și voios. Drumul lui fu întrerupt abia de un pîrîu iute de munte, presărat de pietroaie și vîrtejuri. „Ah trandafirule, cît ești de frumos, îi spuse pîrîul suspinînd. Dă-mi o singură petală, una singură, și eu te trec, ca pe un fulg de pasăre, pe malul celălalt". Trandafirul nu stătu pe gînduri. Îi dădu pîrîului o petală de aur și, fără să-și umezească picioarele ajunse pe malul opus. Acolo însă îi tăie drumul un munte. Acesta, la rîndul lui, începu să-l roage și să-i făgăduiască : „Ce frumos ești, trandafir de aur. Dă-mi o singură petală, una singură, și te trec ca pe un fulg de pasăre peste culmea înaltă". Fără să stea în cumpănă, mîndru de frumusețea și tinerețea lui, trandafirul îi dărui petala, cu zîmbetul pe buze. Și pînă să se dezmeticească se și afla de partea cealaltă a muntelui... Numai că în calea lui întîlni multe pîraie și mulți masivi muntoși. Și de fiecare dată trandafirul galben plăti trecerea cu o petală din floarea sa de aur. Căci, vorba ceea, se grăbea să ajungă la iubita sa, Marea ! Nu voia să se împiedice de nici o opreliște, și nici să obosească prea mult și să se istovească. În sfîrșit, ajunse în fața ei și nu se mai sătura privind-o ! Se topea pur și simplu de atîta trufie, și de atîta fericire. Ce frumoasă e iubita lui, Marea ! La fiecare suflare a ei se înălța un val, izbind cu putere malul... „Aici sînt", izbucni trandafirul, trădînd vocea îndrăgostitului. „Am venit la tine, iată-mă, sînt a ta, Marea mea dragă !". Deodată însă, Marea se umflă și suspină din

adînc: „Ah, trandafirule! Frumos ai fost, sînt sigură. Dar uite ce a rămas din tine. Cu cîtă ușurință ți-ai irosit frumusețea. Nu, nu te supăra, pe tine eu nu te pot iubi"... Atunci abia, trandafirul se cercetă înmărmurit, cu ochii plini de tristețe. În unda curată, cristalină, a valurilor, se oglindea tija lui cu vîrful plesuv.

Între timp pornise la drum și trandafirul roșu. Floarea lui proaspătă și frumoasă ardea ca sîngele curat. Și el ardea, împurpurat de dorința nestăvilită de a vedea cît mai repede Marea. Și lui îi fu dat să audă cuvintele ademenitoare și pline de măgulire ale sălbatecului pîrîu de munte. „Nu" șopti atunci trandafirul roșu. „Frumusețea mea îi aparține în întregime iubitei mele Marea. Și se aruncă în apa iute și învolburată. Curentul îl prinse în vîltoarea lui și izbi cu el de toate pietroaiele, dar trandafirul nu cedă, și se bătu cu îndîrjire pînă ajunse pe celălalt mal. Cînd se trezi în față cu muntele, nu-i dădu nici lui, nici o petală și porni cutezător în sus, săltînd peste stînci, croindu-și drum prin zăpadă, înfruntînd ploi torențiale, pînă cînd, plăpînd și sleit de puteri trecu dincolo de creastă. Dar n-apucă să se odihnească prea mult căci alte lanțuri muntoase se iviră în calea lui, și între ele alte pîraie iuți, presărate cu pietroaie și bolovani. Trandafirul suferi și se chinui mult de tot pînă să ajungă, în cele din urmă, istovit de-a binelea, dar plin de dragoste supusă în fața iubitei sale Marea." „Sînt a ta" rosti el în șoaptă. În clipa aceea însă, Marea se umflă și spuse oftînd:

„Ah, trandafirule... Prin cîte suferinți trebuie să fi trecut! Iar pentru asta, eu te respect. Sînt sigură că ai fost nespus de frumos. Dar privește ce a rămas din tine. Nu, nu te supăra, eu pe tine nu te pot iubi". Și trandafirul se cercetă cu uimire. Ochii îl usturau și-i lăcrimau de oboseală, în unduirea clară și străvezie a valurilor ce se rostogoleau pe țărm se oglindea trupul lui lovit și frînt. Petalele rare, boțite și sfîșiate, atîrnau în jos, pleoștite. Flacăra lor se stinsese pe drum. Trandafirul stătea acum aici lipsit de orice vlagă, de parcă nici n-ar fi trăit vreodată...

Și trandafirului negru i se puseră în cale nenumărate pîraie și masivi muntoși, care îi cerură și lui o singură

În felul acesta nu se mai comportase niciodată pînă atunci. Ori, poate, da ?

Şi deodată mi-am adus totuşi aminte de un asemenea moment. Într-o zi, la despărţire, îmi lăsasem palma pe umărul Evei şi, uşor, abia perceptibil, l-am strîns. Iar eu am avut totuşi senzaţia că am strîns-o toată la pieptul meu. Mi se tăiase răsuflarea... Amuţisem de-a binelea. Şi eu, şi ea. Buzele noastre nici măcar nu tresăreau. Apoi clipa de înmărmurire se risipi...

Ca şi atunci, Eva nu se mai uită deloc la mine — Oldřich, căruia povestea mea nu prea-i plăcuse, mai sporovăi ceva în pragul uşii, după care am ieşit.

— Totuşi, trandafirii mei i-au plăcut, ţinu să precizeze Oldřich mînios. În schimb tu te-ai făcut de rîs, Adame. Dracu să te ia... Tu nu vezi că Eva s-a săturat de tine pînă în gît ?

Din clipa aceea însă, începu să mă cerceteze cu suspiciune. Devenise, deodată, neliniştit. Îl stingheream.

A treia zi ne aflam din nou la Eva (trebuia, *totuşi,* să mai alegem nişte altoiuri !). Pe vremea aceea aveam de lucru pînă peste cap. Ne omoram muncind cu noile răsaduri şi totodată pregăteam livada pentru iernat ; cu toate acestea ne speteam amîndoi bucuroşi, făcînd ore suplimentare dimineaţa şi seara, numai să economisim puţinele ore ce ne permiteau să fim în preajma ei.

Se pare că de data asta Eva ne aştepta. Ne întîmpină din nou cu unul din zîmbetele ei luminoase, ba, mai mult, se oferi chiar să meargă cu noi în pepinieră. Era tocmai ora prînzului, într-una dintre ultimele zile frumoase de octombrie. Soarele mai dogorea plăcut, cu razele sale molcome ; în ziua aceea Eva arăta, pur şi simplu, ca o floare proaspăt înflorită. Era veselă şi plină de voie bună, de parcă sufletul ei ar fi fost încărcat cu soare.

Oldřich, se înţelege de la sine, punea pe seama lui schimbarea survenită în comportarea Evei. Era deajuns să-i surîdă, ca el să-şi ridice iar nasul, cu un aer triumfător. Dumnezeu ştie de ce făcea Eva acest gest. Poate dintr-un capriciu al bunei dispoziţii ; ori, poate, îşi bătea joc de el, ori, cine ştie, poate că voia să mă întărîte cu atenţia pe care i-o acorda. Oricum ar fi fost, un lucru e

petală, una singură, din floarea întunecată și încinsă de dragoste. Și el, aidoma fratelui său, trandafirul roșu, li se împotrivi, înfruntîndu-i fățiș. Se aruncă fără preget în apa sălbatică și învolburată, și se strecură înotînd printre pietroaie. Sui neînfricat povîrnișurile stîncoase ale munților; își croi drum împleticindu-se prin zăpadă, înfruntă ploi torențiale și dîrdîi în bătaia vînturilor reci și vijelioase. Căzu, dar mereu se ridică biruind opreliștile ce se ridicau în drumul lui. Și numai atunci cînd vreun vîrf de munte era neobișnuit de înalt și într-adevăr de netrecut, iar vreun pîrîu era atît de sălbatic și atît de dezlănțuit încît s-ar fi putut îneca în apa lui, ori atunci cînd nu mai era în stare să înainteze și simțea amenințarea istovirii totale, dăruia, cu toată părerea de rău pîrîului sau muntelui cîte o petală din floarea sa... În sfîrșit, ajunse și el în fața iubitei sale — Marea. „Aici sînt : lîngă tine", îi spuse în șoaptă. „Te văd, îi răspunse Marea... Va să zică, pînă la urmă tot ai venit! Cît ești de frumos! Ce-i drept, nu mai ești chiar atît de tînăr, timpul a înscris multe pe chipul tău. Ai suferit destule în viață. Frumusețea ta nu e țesută din firul neted, dar firav al grației. În tine sălășluiesc dîrzenia și curajul, gingășia și puterea, plenitudinea și parfumul vieții. Ce plăcere îmi face să te privesc! Simt cum mi se încălzește inima. Pe tine te-am așteptat, tu îmi ești sortit să te iubesc! Hai, vino la mine, trandafirul meu negru!" Răsuflarea făcu să i se agite pieptul. Cu valul ce se înalță, cuprinse cu putere, dar plină de duioșie, trandafirul negru și-l lipi de trupul ei. Și din clipa aceea nu se mai poate sătura de el. Îl mîngîie, îl răsfață și-l leagănă ușor în brațele valurilor sale. La rîndul lui, trandafirul o încălzește cu propria-i fericire și cu flacăra fierbinte a sîngelui său...

În tot acest timp Eva se uitase la mine țintă, sprijinindu-se cu coatele de masă. Ochii ei erau alții decît cei cu care mă obișnuisem. Păreau că încearcă să pătrundă adînc în sufletul meu, să citească în el...

Am rezistat acestei priviri îndelungate și sfredelitoare. Ea fu aceea care lăsă ochii în jos. Brusc, ca și cînd s-ar fi trezit dintr-un vis, întoarse capul și se apucă de lucru, fără să ne mai ia în seamă pe mine și pe Oldřich.

sigur, Oldřich picase în această capcană. Și din nou începu să se umfle în pene și să jubileze înfumuratul.

— O vezi ? îmi șopti la ureche. Cunosc eu jocul ăsta muieresc : du-te încolo, vino încoace. Toate se joacă la fel, una nu-i mai brează. (Acum era bucuros că sînt martorul succesului său).

Cînd am ajuns în pepinieră, se purta iar de parcă el ar fi fost unicul ins în stare să aleagă altoiul cel mai bun și cel mai sănătos, ce putea fi înfipt în pămînt pînă la coroană. Iar eu ?...

Mă plimb printre altoiurile tinere și mlădioase și pur și simplu absorb și inhalez izul amărui al pămîntului jilav, de toamnă. Mă prefac că cercetez pomii tineri, zvelți și viguroși ; din cînd în cînd ating cîte o tulpiniță fragedă de parcă aș urmări, cu o simplă atingere, perceptivă, să mă conving cît e de fragedă măduva din ea ; apoi fără voia mea, mîngîi și dezmierd cîte o tulpiniță, ca și cînd aș mîngîia și aș dezmierda un trup de fată tînără subțirică la mijloc ; în același timp însă, nu încetez o clipă s-o cercetez cu coada ochiului pe Eva. Pîndesc orice mișcare, orice privire a ei și-i sorb din priviri mersul sprinten și zglobiu, toate mișcările trupului ei sănătos și bine făcut, fiecare gest, fiecare expresie a feței. Înaintez cu pas din ce în ce mai domol.

Eva rămînea și ea în urmă ; la unii altoi zăbovea mai mult. Părea că nu mă ia de loc în seamă... Pe neașteptate însă, ne-am trezit unul în dreptul celuilalt ; în timp ce mergeam, șoldurile noastre aproape se atingeau... Și, deodată, Eva se opri...

Și azi mai văd prin rămurișul merilor tineri, năpădiți de frunze roșiatic-ruginii, chipul ei atrăgător, privirea ei scînteietoare, dornică, aproape provocătoare. Dreaptă ca trunchiul puternic și mlădios al viței de vie, încărcat de ciorchini, stă în fața mea, pătrunsă toată de strălucirea caldă a soarelui. Zîmbește... Și, deodată, își înfige cu poftă dinții în mărul pe care î-l adusesem ;

(Adam oferind mărul Evei ! Într-un fel o schimbare a ordinei istorice ; de-a lungul mileniilor raporturile dintre bărbat și femeie se încurcaseră al naibii ; multe lucruri se petrec anapoda).

Atunci însă nu-mi ardea să mă gîndesc la povestea asta... Privirile noastre se întîlniră. Chihlimbarul încins din ochii ei frigea cu dogoarea lui, iar eu îl sorbeam ca pe o licoare dulce, amețitoare, izvorînd parcă din ciorchinii de struguri copți și atît de frumoși, de sub gîtul ei dezgolit, unde, la adăpostul halatului pe jumătate descheiat, săltau, rotunjindu-se și arcuindu-se, doi sîni tari, de toată frumusețea... Mă uitam la Eva, cum degustă mărul. Se desfată cu el, mîncîndu-l cu sîmburi cu tot.

În clipa aceea se auzi glasul lui Oldřich.

— Hei, ce faceți voi acolo ? Eva, vino să vezi, un pomuleț cum n-ai mai văzut în viața dumitale. Și tu, Adame — vino încoa !

Un schimb de priviri între Eva și mine. De Oldřich uitaserăm amîndoi cu desăvîrșire.

— Venim numaidecît, se făcu auzită vocea Evei, abia după un timp. Apoi, strîngînd din umeri, mișcă ușor din buze, și porni.

Ne-am dus... Din mers ne-am atins de cîteva ori cu mîna. Pe urmă am zărit, în iarba de la marginea pepinierii, o tufă de căpșuni. Fructele erau verzi, dar printre ele strălucea de albeață o floricică gingașă, întîrziată. O rup și cu mîna tremurîndă (ah, bătrîn amorezat, uns cu toate alifiile !) o introduc în butoniera halatului pe jumătate descheiat al Evei.

— O iau înapoi data viitoare. Ți-o las să-ți țină de noroc, Eva ; în loc de mătănii, îi șoptesc cu un aer șugubăț, dar abia trăgîndu-mi sufletul. Făceam pe grozavul, glasul însă mi-era sugrumat de emoție. Mă uit la chipul ei, îl cercetez cu sete.

Deodată în ochii ei scapără un licăr violent ; o flăcăruie șăgalnică, dar în același timp atîțătoare, trădînd dorința nemărturisită.

Înainte de a-mi da seama ce vrea să facă, Eva scoase repede floarea de la butonieră... M-am speriat... Credeam să intenționează s-o arunce.

Dar nu, se întoarse brusc și, cu iuțeala fulgerului, introduse floarea în sîn.

Zîmbi. În clipa aceea chipul ei radia de bucuria unei șăgalnice zburdălnicii (a intimității), iar ochii i se aprinseră deopotrivă de tainica dorință a femeii...

Mi se tăiase răsuflarea, sîngele îmi asalta inima. Toată livada din jurul nostru, întreaga lume, parcă, abia se născuse. Iar pe această lume nu eram decît noi doi: Adam și Eva...

Oldřich, firește nu era orb... Ce-i drept, nu bănuia ce anume se întîmplase, dar de bună seamă, presimțea că cerboaica ochită de el îi scapă din mînă și că alt lup își ascuțea colții pentru prada lui. Și, totuși, în străfundul sufletului său mai nutrea încă speranța că Eva nu face decît să-l întărîte, voind în felul acesta să-l fiarbă și să-l chinuiască pentru ca flacăra iubirii lui să se aprindă și mai mult.

Din clipa aceea începu să ne iscodească, urmărindu-ne pas cu pas; ne prindea orice mișcare, și, în același timp, o adulmeca pe Eva așa cum adulmecă pelerinul înfometat mirosul bucatelor la masa de ospăț a hramului.

Nici nu mă miram. Eva era în ziua aceea nespus de frumoasă. Și totuși... Cum a putut să-și închipuie măcar acest cocoș zăpăcit, aprins de dragoste și gelozie, că va fi în stare s-o păzească pe Eva, pe această fiică a seminției șerpești?!? L-ar fi dus de nas ori de cîte ori i s-ar fi năzărit.

Ne-am luat rămas bun. Pe mine și pe Oldřich ne aștepta drumul înapoi acasă, pe Eva munca.

Eu unul, stăteam ca pe ghimpi. Îmi stăruia mereu în minte clipa neașteptatei noastre apropieri, atît de intime, atît de calde, și totodată atît de promițătoare. Să fi uitat oare Eva de această clipă? Cum ar fi putut însă să-mi dea înapoi ceea ce îmi făgăduise fără cuvinte? Afurisitul de Oldřich! Ne stingherea. Pierdusem orice speranță cînd, deodată, Eva se întoarse spre mine și rosti cît se poate de simplu:

— Uite, nasturele ăsta se duce. Îl pierzi. Stai puțin să ți-l cos.

Trase energic de pulpana cojocului și nasturele fu într-o clipită în mîna ei. (Așa, ce-i drept, slăbise un pic, dar sînt în stare să pariez că ar mai fi ținut destulă vreme). Pe urmă îmi zîmbi la fel de simplu și, la fel de firesc, se apucă să coasă nasturele la loc. (Ah, nu, chiar

atît de simplu și de firesc n-a fost; simțeam în acest timp răsuflarea ei iute și fierbinte !)

De bună seamă, în primul moment trebuie să fi arătat ca un om nespus de stîngaci, dar foarte repede mi-am revenit. Aveam senzația că Eva țesea cu firul acela fin, dar rezistent, apropierea noastră aparent fragilă, în realitate însă o sită deasă și durabilă. Și cît de măgulitoare era pentru mine viclenia ei ! Și din nou sîngele prinse să clocotească în vinele mele.

În schimb Oldřich ! Părea de-a dreptul că se sufocă; abia mai apuca să-și tragă răsuflarea. În clipa aceea sînt sigur că ar fi fost fericit să-și smulgă singur toți nasturii de la haină.

— Adam e timpul să plecăm, bombăni el cu o voce trădînd jignirea.

Eva tăie firul cu dinții ei drepți, și tari, și își întoarse spre el fața îmbujorată.

— Ce atîta grabă, așa deodată ? Altădată zăboveați mai mult.

— Azi avem de lucru ! rosti Oldřich.

— Și altădată : nu ?

În ochii ei scăpăra un zîmbet șăgalnic. Își bătea joc de el.

Se răsuci ușor, și înfipse acul adînc în reverul halatului ei pe jumătate descheiat... Apoi, în prag, am simțit o strîngere de mînă, scurtă, dar puternică. În palma mea se odihnea, călduță, și gata să se ofilească, floricica de căpșună.

Ah, Eva ! această drăcoaică frumoasă, ageră și abilă ! Palma mă frigea, să-mi ia foc, nu alta. Multă vreme după aceea am păstrat floricica aceea simplă, ca pe o sfîntă relicvă. (Era adevărată, credeam în ea, chiar dacă, Adame... știi prea bine că pe o floare uscată nici o albină nu se așază). Mă aprinsesem de-a binelea, tot corpul îmi ardea. Iar inima jubila, cîntînd de bucurie...

* *
*

Vremea se schimbă; după ploile de toamnă, în aer se simțea venirea zăpezii. Cu Eva vorbeam adeseori la telefon, dar de ajuns n-apucam să ajung pînă la ea.

Aveam de lucru pînă peste cap. Trebuia să terminăm plantarea noilor răsaduri, greblatul frunzelor, afînarea pămîntului în jurul pomilor ; căram îngrășămîntul și așterneam compostul în jurul tulpinelor gingașe ale puieților de piersici... Iar eu, colac peste pupăză, cînd te uitai, aveam cîte o ședință la conducerea fermei. Se încheia anul economic ; trebuiau pregătite și discutate noile planuri — și, uneori, ne certam și luptam pentru ele, la sînge. Seri în șir, pînă noaptea tîrziu, petreceam aplecat peste tot felul de hîrtii, — alcătuiam devize, întocmeam statistici, completam situații și tot soiul de alte formulare. Ne grăbeam, munca era în toi ; cu toate acestea Oldřich se făcu de două ori nevăzut în ceasurile după-amiezii. În timpul lucrului, adeseori se oprea și tăia frunze la cîini ; se sprijinea în coada hîrletului și căsca ochii în gol. De Eva nu mai pomenea. Mie în schimb îmi arunca priviri din ce în ce mai pline de invidie, începuse să fie caustic și răutăcios. Într-o dimineață, cînd tocmai trebuia să terminăm pregătirea piersicilor pentru iernat — Oldřich era iar întors pe dos. Pe scurt, nu era de loc în apele lui și-mi dădeam seama că urmărește ceva :

— Ce-i cu tine ? îl întrebai.

— Aș avea și eu nevoie să dispar un pic în jurul amiezii, îmi răspunse mofluz.

— Munca asta trebuie terminată azi. Fă-ți porția ta, de lîngă drum și, pe urmă, n-ai decît, du-te unde vrei.

Înjură, un timp mai mestecă în el supărarea, pe urmă însă se apucă vîrtos de lucru. Muncea ca un drac de ieșea și fum din el. În ziua aceea nu luă nici gustarea de la zece și nici prînzul nu-l luă. Pe la orele două era gata și cît ai zice pește dispăru, fără să sufle o vorbă. Se grăbea să ajungă la autobază. Se ducea la Eva.

În sinea mea rîdeam ; dar, cinstit vorbind, la inimă nu mă ungea. Aș fi preferat să mă duc eu la ea, dar tocmai în ziua aceea aveam iar o ședință la conducerea fermei ! Pe urmă toată noaptea n-am pus geană peste geană ; tot timpul m-am gîndit la Eva. Iar a doua zi ? Cu coada ochiului, dar cu atît mai lacom și mai stăruitor, îl urmăream pe Oldřich. Tăcea cu o înverșunare îndîrjită ; era ca opărit, și pleoștit de-a binelea. Mi-a fost deajuns

să-i arunc cîteva priviri, ca să-mi dau seama că nu izbutise nimic. Inima îmi tresălta de bucurie. Dar cine, oare, nu se bucură atunci cînd rivalul său rămîne cu buzele umflate? (Ce mîngîiere, ce nobilă bucurie sufletească, atunci cînd aproapele tău suferă!) După masa de prînz nu m-am mai putut stăpîni și pur și simplu l-am întrebat:

— Ai fost la Eva?

Mă fulgeră cu ochii săi congestionați. De bună seamă, își închipuise că-l iau peste picior. Bodogăni ceva neînțeles, și eram încredințat că n-avea să mai scoată o vorbă; cînd, deodată, așa ca din senin, izbucni cu o răutate amară ca fierea — se revărsa din el o furie de-a dreptul veninoasă. De unde înainte se topea de mila Evei, căinînd-o pentru soarta ei nefericită și înjurîndu-l de mama focului pe bărbatul care-i stricase viața — aflaserăm între timp cîte ceva despre căsnicia ei nereușită — acum o blestema, o făcea de două parale, o condamna, terfelind-o în chip și fel:

— Ne-a dus pe amîndoi de nas. Da, ne-a agățat cu zîmbetele ei galeșe și noi, fraierii, ne-am prins în jocul ei. Am fost amîndoi niște proști. Dar tu m-ai întrecut, Adame. Da, ai picat prostește în mrejele ei. Eu însă, am dibuit-o, și știu ce-i poate pielea! Muierușca asta e dată dracului, da, e unsă cu toate alifiile și știe, afurisita, prea bine ce vrea. Parcă putem ști de ce a început, în cele din urmă, fostul ei soț, să umble după altele? După mine, avea să-i plătească niște polițe mai vechi. Decît să mă leg de așa una, mai bine mă las păgubaș! Slavă domnului că mi-a venit mintea la cap.

Îl ascultam înmărmurit.

Pretendentul ofensat și respins! Ca și cînd eu n-aș fi știut de ce cîntă acum o altă melodie. A înghițit gălușca, a fost refuzat, și se răzbună în felul ăsta.

— Să nu-ți închipui, Adame, că femeia asta e o sfîntă, continuă el, abia trăgîndu-și sufletul.

— Asta mi-ar mai lipsi, îi dau eu dreptate. De cînd mă știu nu mi-au plăcut sfintele! Ție da? îl întreb ca să-l mai înfierbînt nițel.

Rînji, schimonosindu-se la față.

— Cum văd, tu te-ai lăsat prins în plasa ei de-a adevăratele. Ca o pasăre căreia i s-a întins o cursă. Ține minte ce-ți spun : asta o să-ți lege aripile. Eu, unul, îți spun cinstit, n-aș vrea să fiu în locul tău.

Cît de bucuros aș fi să le am legate alături de ea ! îmi spun în gînd. Și ce păcat că faptul nu-i încă împlinit ! Dar povestea asta nici nu mă gîndesc să i-o spun Nu de alta, dar sînt sigur că ar fi în stare iar să întoarcă foaia. Își iese din pepeni, dar de fapt se jelește. Cu cîtă plăcere s-ar întoarce el la Eva, dacă i-ar face un semn cît de mic.

— Taci ? strigă Oldřich, cu indignare. La urma urmei ce aștepți tu de la ea ? Știi prea bine că are un plod de la altul — sînge străin, Adame, sînge străin ! Doar n-ai de gînd să-l duci și pe ăsta în circă ? Trezește-te, omule, cît mai e timp...

— Tacă-ți fleanca ! mă rățoiesc de data asta la el. Gata, ajunge. O vorbă să nu mai aud ! Pricepi ? ! ! Cum văd, ar fi păcat de tine să te încurci cu o femeie ca Eva. Fii deci bucuros că nu te-ai lăsat păcălit. Fă bine, deci, și nu te mai văicări și caută-ți alta. M-auzi ? Alta mai bună.

Îl luam în tărbacă ; în definitiv altceva nici n-ar fi meritat ! A pierdut partida, îmi spuneam în sinea mea, și acum se răfuiește cu mine. Știe că Eva, această bucată de pîine caldă și gustoasă, nu-i va aparține niciodată, și niciodată nu se va înfrupta din ea. Și mă gîndeam la asta, cu nespusă voluptate.

Dar eu ? În ce situație mă aflam ? La urma urmei Eva nici a mea nu era. Și va fi oare ? Îmi doream asta din tot sufletul și, firește, eram încredințat că așa va fi. Numai că...

*
* *

Bineînțeles nici mie nu mi-a fost ușor pînă s-o cuceresc. (Eu pe ea, ori ea pe mine ? Nici pînă azi nu știu prea bine).

Pe vremea aceea parcă eram ferecat și priponit de munca mea. Stăteam mereu aplecat asupra planurilor și a proiectelor de buget și umblam cu ele de la Ana la

Caiafa (pe la autorități, se înțelege). Ne pregăteam să sădim noi puieți de meri pitici, să extindem livezile de vișini, cărora le mergea neobișnuit de bine, precum și plantația noastră experimentală de piersici. În ceea ce mă privește, voiam ca în decursul a doi-trei ani să fie la fel de mare ca livada noastră de caiși. Grijile cotidiene de-a dreptul mă copleșeau și mă legau de mîini și de picioare. Să fug de ele nu puteam. Ca să nu mai spun că foamea de muncă temeinică e nesățioasă. Asta-i ursita mea și, de altfel, nu m-am plîns de ea niciodată; căci, vorba ceea, eu însumi mi-am pregătit-o! La Eva, însă, tot m-am dus.

Era într-o dimineață, devreme. Voiam să-i fac o surpriză. Eram grăbit; pînă la amiază trebuia să mai ajung la secția agricolă a Comitetului național al raionului nostru.

Programul de muncă abia începea, în laborator era lumină. Prin geamul ferestrei am zărit chipul ei drăgălaș. Am rămas țintuit locului. Ea stătea aplecată asupra borcănașelor ei și înregistra ceva. Am așteptat.

În sfîrșit și-a ridicat capul cu părul răvășit pe frunte. Iar eu văd și acum fața ei luminîndu-se și strălucind de o bucurie neașteptată. Și-acum mai văd zîmbetul acela care i-a inundat obrajii... Cînd omul e îndrăgostit, e mult mai receptiv decît în clipele de luciditate. Toate fibrele simțurilor sale parcă s-ar naște pentru a doua oară, și ar soarbe totul cu nesaț: culorile, gusturile și mirosurile, toate formele și toate imaginile se întregesc și își dau viața unele altora. Cît de bogat e omul dacă-i îndrăgostit!

Am intrat. Eva m-a întîmpinat plină de voioșie, apoi ne-am așezat. Deodată zîmbetul ei deveni, ca din senin, nesigur de atîta descumpănire și curiozitate. Tăceam. (În clipa aceea mi-era deajuns s-o văd).

— Ce s-a întîmplat? m-a întrebat ea cu un aer iscoditor. Nu mă mai așteptam să vii. Dar mă bucur că ai venit. Îți trebuie ceva?

— Să te văd, am răspuns cît se poate de simplu, după care m-am grăbit să adaug: Și încă ceva... Aș vrea să luăm împreună gustarea de dimineață. Ce zici? N-ar fi frumos să începem ziua așa, împreună?

Cîndva ne spusese că dimineața are multă bătaie de cap cu băiețelul ei, Tomek. Îl duce la creșă, iar ea nu mai are nici timp și nici poftă să mai ia o mică gustare acasă; că mănîncă, abia mai tîrziu, la lucru, după ce-și înșiră și umple eprubetele și borcănașele ei, și dă drumul la aparate.

— Gustare de dimineață?

Un timp stătu și privi mirată. Apoi, pe neașteptate, ochii ei scăpărară scîntei de veselie.

— Poftim, și tocmai azi eu am mîncat!

— Doar n-o să mă lași să prînzesc de unul singur, am bîiguit încurcat.

Se desfăta cu descumpănirea mea, uitîndu-se amuzată cum despachetez cu mînă stîngace — prinsă parcă într-o capcană — cărnuri sărate, frumos prăjite și crocante, felii de piept afumat, un ardei și cîteva roșii proaspete.

— Dar bine, asta-i un ospăț în lege! exclamă ea. După care spălă la chiuvetă ardeiul și roșiile, și scoase dintr-o vitrină două farfurioare.

— Nu mă număr printre acei nefericiți care mănîncă numai pentru că trebuie să mănînce, i-am spus. Și nici nu mănînc de plăcere, ci cu plăcere... Iar mîncarea mi se pare și mai gustoasă, atunci cînd pot sta liniștit la masă cu cineva care mi-e apropiat.

Se uită la mine un timp, cu ochi cercetători. Apoi fără să aștepte să fie rugată, se apucă să mănînce cu poftă, și fără nazuri. La fel ca atunci cu mărul, gura ei atrăgătoare și dinții ei drepți și sclipitori, mestecau acum în tihnă prima noastră mîncare comună. De data asta însă, în ochii ei nu mai ardea privirea aceea jucăușă, zburdalnică, aținătoare și plină de exuberanță; respira în voie, iar pe chipul ei se citea o liniște adîncă și caldă mulțumire.

I-am apucat mîna și i-am strîns-o într-a mea. Mi-a răspuns cu un surîs înduioșător, aproape sfielnic; Se aprinse toată ca soarele proaspăt și cald al primăverii. Ne uitam țintă unul la altul, mîinile noastre se atingeau ușor... Deodată sună telefonul...

Abia la cafea ne-am pornit pe taifas. Fără s-o întreb nimic, începu să-mi povestească despre Oldřich.

— A fost pe la mine. Dar de-acu încolo sînt sigură că n-o să mai vină, spuse ea categoric și, însoțindu-și vorbele cu o mișcare energică a mîinii, adăugă : Lucrurile sînt lămurite.

Mai mult nu spuse despre Oldřich. Dar gestul ei energic, de respingere, îmi fu deajuns, ca inima să mi se încingă de fericire.

Am invitat-o la o plimbare duminicală. Doream de mult să vină să-mi vadă munca, să viziteze livada noastră. Mă bucuram nespus, și așteptam cu nerăbdare să plecăm împreună la Řip. Prima mea întîlnire cu Eva! I-am făgăduit că vin s-o iau.

Se uita la mine cercetător. Buza de jos îi tremura ușor, aproape imperceptibil. Poate că tot corpul îi tremura.

— Știi bine că nu sînt singură, murmură ea.

— Știu, am încuviințat clătinînd din cap. Se înțelege de la sine că Tomek merge cu noi.

Tăcu. Apoi din nou acea ușoară tresărire, urmată de mișcarea nesigură a mîinii, de parcă și-ar fi cerut scuze.

— Iartă-mă, spuse răsucind din cap ; nu pot.

— Bine. Atunci ne vedem simbătă, măcar pentru cîteva clipe, i-am replicat, fără să insist. Vin eu la dumneata și ne plimbăm un pic. Vrei ?

De data asta căzu de acord. Se vedea limpede că i se luase o piatră de pe inimă. Pe chipul ei se citea iar liniștea și mulțumirea.

Ciudat moment, această gustare de dimineață... Nu se repetă nimic din întîlnirea precedentă... Frumos moment, nimic de zis... Dar putea fi și un capriciu spontan, o clipă de relaxare și ceva din afurisita de cochetărie feminină. La această gustare a fost mai mult suflet decît... Cum e Eva în realitate ?

În după-amiaza sîmbetei cu pricina, am pornit împreună pe poteca ce șerpuia de-a lungul Elbei. Era o după-amiază mohorîtă și rece de noiembrie. Aerul era îmbibat de mirosul greu al pămîntului jilav, de izul neplăcut al frunzelor mucegăite și de adierile dulcegi ale sfeclei de zahăr proaspăt retezată. În spatele unui tufiș de salcie pleoștită, oamenii încărcau într-o căruță ultimele grămezi de sfeclă întîrziată. Se auzea fornăit de

cai și scîrțiitul roților pe drumeagul de cîmp desfundat; undeva, departe, șuiera sirena unui remorcher. Ceața se agăța de arbuști și de copacii goliași, de ierburile veștede și de păpuriș.

Ne-am oprit pe dig. Apa tulbure a Elbei se scurgea liniștit. Din loc în loc doar, luciul ei ușor unduit părea că-i grăbește alunecarea spre mare; plopii, în veșmîntul lor sărăcăcios și zdrențuit, cu multe ramuri desfrunzite de tot, se priveau tăcuți în oglinda ei. Tăceam și noi, ținîndu-ne de mînă; șoldurile noastre se atingeau ușor... Și totuși, așa, ca din senin, am simțit cum mă cuprinde neliniștea. Cu Eva se întîmpla ceva. (Parcă n-ar fi fost acolo, cu mine). Fugea mereu cu privirea, fixîndu-și ochii îndelung asupra apei ce curgea în voie. Părea ca și cînd ar fi fost ghemuită toată în ea, încurcată și descumpănită de ceva anume.

— Eva!...

Se înfioră. Își ridică privirea și zîmbi. Sfielnică și neajutorată.

Am cuprins-o în brațe și am strîns-o cu putere la pieptul meu. Brațele ei țîșniră în sus și se împreunară în jurul gîtului meu. Mă ținea tare într-o strînsoare convulsionată. Buzele ei întredeschise se cufundară lacome în buzele mele înfometate. Fierbea în ea dorința sponțană, nestăvilită și pătimașă de a iubi. O simțeam cum arde toată. Pe neașteptate însă, se smulse de lîngă mine și mă îmbrînci.

Fără voia mea mi-am rotit privirea în jur. Nu trecea nimeni, stăteam pe mal singuri, numai noi doi, la adăpostul unui pîlc de arbuști.

Cu sufletul la gură, înfierbîntat de pasiunea dragostei, am întins din nou mîinile spre ea. Mi s-a împotrivit. În cele din urmă am prins-o în brațe și în clipa aceea i-am surprins expresia feței. Brațele îmi căzură fără voia mea de-a lungul trupului. În ochii ei se citea disperarea.

— S-a întîmplat ceva? am bîiguit, încurcat.

Tăcu. Tăcu așa multă vreme cu fața posomorîtă. În cele din urmă, ca și cînd s-ar fi împotrivit propriei sale stări sufletești, scutură din cap în semn de dezaprobare.

— Nu, asta nu poate duce la nimic bun. Mai bine s-o spun acum, pe șleau! Nu!... N-aș vrea... oftă ea. Să nu mai vii pe la mine, m-auzi? Să nu mai vii!

Se uită un timp la mine cu un aer chinuit și totodată plină de descumpănire. Apoi se întoarse cu o mișcare bruscă.

Se îndepărta. Fugea de mine.

Mă uitam în urma ei înmărmurit. O clipă am stat țintuit locului, ca legat de mîini și de picioare. Pe urmă am rupt-o la fugă după ea. Am ajuns-o.

— Ce s-a întîmplat, Eva? Ce-i toată povestea asta?

Buzele ei, deși strînse cu o înverșunare încrîncenată, tremurau.

*

* *

Cîteva zile după aceea, mi se păru că lumea se mistuise în flăcări. Iar eu aveam sufletul pîrlit, ars... Ce i s-o fi întîmplat Evei? mă întrebam fără răgaz. Nu eram în stare să pricep. În sinea mea îmi depănam amintirile legate de toate întîlnirile noastre precedente. O revedeam în clipele cînd fața ei era aprinsă de lumina bucuriei, ori de șăgalnica-i zburdălnicie, ori atunci, cînd apăsată de gînduri, devenea gravă și mută. Acum mă însoțea rîsul ei vesel și fericit, ca numaidecît să-mi răsară înaintea ochilor chipul ei dezorientat și deznădăjduit... Mă întrebam în sinea mea dacă nu cumva s-a împăcat cu soțul ei, dacă acesta nu s-a întors la ea și la copilul lor.

Cu ideea asta, firește, nu mă puteam împăca. Luni, la prima oră, mă aflam la ea. Nu venise la lucru. Am telefonat mai tîrziu, dar în zadar. Își luase atunci concediul de odihnă și plecase cu Tomek la părinții ei. Pe urmă a trebuit să plec eu pentru două săptămîni la un seminar de pomicultură la Bratislava. I-am scris cu speranța ca la întoarcere voi găsi un răspuns... Și cu cîtă rîvnă am cercetat poșta, toate ziarele și hîrtiile oficiale, ca să verific dacă nu cumva scrisoarea se rătăcise printre ele. Zadarnic însă.

Aveam impresia că Oldřich îmi dă tîrcoale, rînjind cu o răutate caustică și, fără să sufle o vorbă, își bătea joc de mine. Simțeam privirile lui ațintite veșnic asupra mea, oriunde mă aflam, în grădină sau în birou. O dată nu m-a întrebat de Eva, dar parcă îl ungea la inimă că mă are tot timpul sub ochii lui și nu mă duc nicăieri.

Nici la scrisoarea următoare Eva nu mi-a răspuns.

*

* *

Spre sfîrșitul anului, Oldřich se împăună pe neașteptate. Fu trimis la un instructaj de două săptămîni în orașul Usti, capitala regiunii noastre. Cînd se înapoie acțiunile lui crescură și mai mult. Fu propus să lucreze la secția agricolă a Comitetului Național Regional. Oldřich! Desigur am fost împotrivă. Nu eram în stare să mi-l închipui stînd la birou și cu atît mai puțin luînd hotărîri de unul singur. El! Să te apuce toate pandaliile, nu alta. Pînă la urmă însă, am rămas singur cu părerea mea. Ba, mai mult, a trebuit să aud și observația că, de bună seamă, îl invidiez. Organizația de partid și conducerea fermei traseră concluzia vicleană că va fi numai spre binele întreprinderii dacă vom avea în organul superior un om al nostru.

La plecare, Oldřich arboră o mină triumfătoare, de parcă i s-ar fi dat o satisfacție oficială pentru toate suferințele lui. Și, aproape, ca și cînd mi-ar fi plătit mie o poliță mai veche.

Tocmai atunci se abătură peste noi niște geruri năprasnice, aproape polare, copleșindu-mă de necazuri și de tot felul de griji, care sporeau de la o zi la alta. Băteam livada în lung și-n lat, și iar o luam de la capăt, frămîntîndu-mi mintea ce e de făcut pentru ca gerul să nu dăuneze pomilor. Mă chinuiam, firește, pentru toți, dar grijile mele erau pricinuite, îndeosebi, de piersici — pomii mei preferați. Aș fi fost în stare să suflu peste ei și să-i înfășor în pături, ca să-i feresc de prîjol. Căci livada aceasta era singura mea bucurie; tot ce-mi mai rămăsese în viață.

Stau înfofolit într-un vechi cojoc ciobănesc, cu șalul de lînă în jurul gîtului și cu căciula trasă pînă la nas, și, totuși, mi se pare că în tăcerea aceea mută și blestemată, în somnul acela de moarte hibernală, aud cum gem copacii. Aud suspinul tînguitor al lemnului. Își dau sufletul sărmanii, îmi spun în șoaptă. Gerul ăsta îi nimicește, îi ucide. Nu se pot zbate de durere, dar sînt vii, au măduvă în ei și măduva îngheață și degeră. Simt de-a dreptul cum le-o pîrjolește gerul. Simt în inimă răceala aceea aspră, de moarte. Sufăr și mă zbucium alături de ei, odată cu sufletul lor înțepenește și sufletul meu.

Nu era pentru prima oară cînd rămîneam singur.

În urmă cu patru ani îmi murise soția. Fusese o căsnicie bună, în ciuda faptului că în primii ani ne fusese dat să trecem printr-o perioadă mai grea. Se părea că Milena nu va putea să aibă copii. Și cu cît mai puține speranțe îi dădeau medicii, cu atît mai mult își dorea un copil. Nopți în șir petrecea într-un plîns nestăvilit.

În sfîrșit, după operație și un îndelungat tratament balnear, reuși totuși să rămînă însărcinată. Eram amîndoi ca noi-născuți, și nu mai puteam de nerăbdare în așteptarea evenimentului. Milena începuse iar să numere lunile, zilele, de parcă ar fi vrut să se spele de un păcat care-i apăsa inima.

Cînta în surdină, se cruța, iar eu o ajutam în toate, atît cît mă pricepeam. Apoi, într-o zi, a plecat la doctor, și nu s-a mai întors. Un accident de automobil. Toată bucuria noastră s-a stins după cinci luni.

Trăiam atunci ca un pietroi cufundat în apă, singur cu mine și în mine, cu imaginea mereu vie a suferințelor ei. În zilele acelea mi se păru că totul se sfîrșise pentru mine. Și unde în altă parte puteam să-mi caut alinarea și un leac pentru rana suferită, decît în muncă? Nu degeaba se spune că munca și timpul vindecă toate rănile... Așa se face că într-o bună zi m-am minunat de mine însumi, atunci cînd m-am pomenit fluierînd o melodie, în timp ce munceam în livadă. Și parcă mi-era mai bine, gîndindu-mă la clipa în care merișoarele acelea mărunte încă și palide aveau să se rosească, la vremea culesului. Pe atunci începuse să dea roade primul puiete

de meri pitici și tocmai ne pregăteam să mai sădim unul...

...Gerul ciupește al dracului. Pleoapele grele se închid pe jumătate, nările mi se lipesc și obrajii îmi îngheață.

Mă întorc în casă. Îmi dezbrac cojocul. Mă așteaptă alte seri îndelungate, nesfîrșite și pustii. Stau pe scaun, aplecat asupra unei cărți, dar, cînd te uiți, o las deoparte... Suflu în geamul înghețat și, prin ochiul încețoșat al sticlei pe cale să încărunțească, privesc în sus, spre cerul înstelat ce tremură de frig. Și mie îmi tremură inima întocmai ca strălucitoarea boltă cerească, scuturată de frig... Mă apasă și mă copleșește teama că toată munca mea, toată bucuria mea, s-a dus pe apa sîmbetei. A pierit. Înfrigurat, mă întind pe canapea, dar nu dorm. Reflectez. Despre viață, despre toate...

Eva.

Cu ce m-a cucerit așa deodată? Cu ce farmece m-a vrăjit? Și de ce-o iubesc tocmai pe ea? Nu știu. Dar tot la ea mă gîndesc mereu. Mă atrage. Mă ispitește. Cu trăsăturile chipului ei. Și cu trupul. Da, desigur... Pe urmă, vioiciunea ei scînteietoare, în clipele de relaxare!... Aștepta apropierea noastră, o dorea... Mi-am dat seama de acest lucru, nu, nu puteam să mă înșel. Tînjea spre această apropiere. Și totuși, ceva o ținea legată, ba chiar încătușată; era zăpăcită, zăpăcită de ea însăși? De ce?... Cînd am cunoscut-o și mi-a plăcut, eram bucuros, da, mă bucuram ca un egoist, că trecuse prin multe în viața ei, că avusese parte să cunoască durerea, și dezamăgirea. Nu fusese oare și cu mine la fel? Acela pe care suferința și durerea nu-l frînge, e mai puternic și îndură mai multe. Are o inimă mai bogată... mai exigentă și mai înțelegătoare; mai recunoscătoare pentru cei ce-l înțeleg, mai mărinimoasă, mai plină de bucurii... Iar fostul ei soț? Pentru mine nici n-ar fi putut face un lucru mai bun decît să-i dorească să aibe parte de o asemenea încercare... Da, așa gîndeam.

Acum însă, toate s-au dus. Sînt din nou singur. Iar munca mea se duce pe copcă, nimicită de ger. Privesc pe fereastră. E acoperită toată de un strat des de promoroacă rece ca gheața. Mă ia cu fiori. Bănuiesc în spatele ei stelele tremurătoare, iar eu mă ghemuiesc și mă strîng în

mine ; ca și cînd în clipa aceea m-ar arde și m-ar tăia gerul aducător de moarte... M-a răzbit pînă la os... Mă gîndesc la tot ce putea fi și nu e. Simt în mine un gol adînc, un pustiu fără margini. Mi-e inima jefuită. Și sufletul. Mă contopesc cu tot ceea ce, acolo afară, dincolo de fereastră, e sugrumat și înăbușit de noaptea glacială. Mă cutremur. Și din nou blestem gerul, cumplitul ger. Și tînjesc după o plapumă de zăpadă, care să învelească pămîntul.

* * *

În sfîrșit a venit primăvara. E aici. Bolta albastră, scoasă parcă din cutie, își împrăștie răsuflarea ei caldă. Soarele vrînd parcă să recupereze tot ce păgubise în timpul iernii, ne bucură din primele ceasuri ale dimineții cu strălucirea și dogoarea lui binefăcătoare. Nuielele sălciilor au și prins primăvăratica nuanță trandafirie, iar pe răzoare și prin șanțuri străpung, cu lumina lor, iarba veche de un an, căpșoarele albe ale florilor de podbal. Aerul e îmbibat de mirosul crud al pămîntului proaspăt și tresare de ciripitul gureș al păsărelelor.

Și totuși răsuflarea mi se taie, și-mi sugrumă gîtlejul. Zi de zi bat livada în lung și-n lat, umblu de la un pom la altul și pe toți îi cercetez, încă o dată, și încă o dată. Merg încet, abia îmi tîrîi picioarele... Inima îmi sîngerează și ochii mi se umplu de lacrimi. Ce jalnică priveliște să te afli față în față cu pomii pe care i-ai sădit și i-ai îngrijit, și acum stau aici, lipsiți de viață, în toiul primăverii ce-și deschide larg ferestrele. Stau aici zbîrciți, ca niște schelete uscate într-un cimitir. Crengile au rămas, dar mădu va s-a dus. Plantația de piersici și caiși a degerat în întregime. I-a ars gerul pe toți ; unul n-a supraviețuit. Pînă și merii și perii au fost serios năpăstuiți de urgia gerului năprasnic. Prin unele trunchiuri, ramuri și rămurele, seva, ce-i drept, își croiește drum, bobocii florilor însă, înmuguresc doar ici-colo. Pe multe trunchiuri și ramuri mai groase se cască fisuri adînci. Sărmanii vor avea nevoie de o covalescență îndelungată, după tămăduirea degerăturilor și amputările de rigoare.

Atîta muncă distrusă. Eu însumi mă simt ars și înțepenit de ger, un biet om sărac și despuiat.

Mă compătimesc și-mi depăn amintirile... Ce mult e de atunci, de cînd, în calitate de tînăr absolvent al școlii de pomicultură am venit aici pentru întîia oară ca să întemeiez această livadă ; cînd pentru întîia oară am pus mîna pe sapă și hîrleț și, adîncind prima groapă, am sădit primul puiete. Singur mi-am încropit aici, din cîteva scînduri vechi, o gheretă pentru unelte. De cîtă trudă și sudoare a fost nevoie pînă cînd, pe povîrnișul pustiu și năpădit de bălării, populat doar pe alocuri de cîte un măr bătrîn și cîțiva nuci, să crească și să sporească livada noastră.

Eu însumi îmi implantasem de mult rădăcinile în pămîntul ei, aidoma unui altoi. Am îndurat furtunile, aversele, grindina, frigul și seceta istovitoare ; zi de zi, duminicile și sărbătorile, am suferit și m-am bucurat alături de ea. Atîta muncă, atîtea speranțe distruse, risipite ! Degeaba te-ai omorît, degeaba ai trudit, Adame !

Stau lîngă piersicii mei și mă simt ca și cînd mi-aș înmormînta prietenul cel mai apropiat. Mă ustură ochii, mă mănîncă, oftez... Și în sinea mea văd fețele și aud glasurile care însoțiseră munca mea cu rînjete și cuvinte prevenitoare :

„Ai văzut ? Ce ți-am spus ?“

„Ai s-o pățești ! Ține minte ce-ți spun“

„Așa-ți trebuie, să înveți minte !“

„Nenorocirea asta o să te lecuiască, Adame“

„În sfîrșit, o să-ți vină mintea la cap !“

Întotdeauna se uitau la mine ca la un nebun. De ce ? ! Pentru singurul motiv că, de lene sau de groaza riscului, nu erau în stare să se apuce de ceva nou. E oare cu putință ca ei să fi avut dreptate ? Ei ? În sinea mea stau de vorbă cu ei, mă cert. Dar, deși călcîndu-mi pe inimă și numai așa, pentru mine — cu voce tare m-aș feri s-o spun — trebuie să recunosc că nu s-au înșelat. Mă simt cumplit, mă căiesc... Și-acum ce mă fac ?

Reflectez și mă compătimesc, mă zbucium și privesc în jurul meu ca un martir. Deodată îmi dau seama că nu sînt singurul pe care îl lovise această calamitate. Vechiul meu dușman, botgrosul, zboară și el, de pomană,

de la un copac la altul. Tîlharul ăsta blestemat ! Îi place grozav să se înfrupte din bobocii florilor, ciupind cu ciocul său lacom bobocii caișilor, ai piersicilor și vișinilor. Uneori, după ospățul lui, în jurul trunchiurilor pămîntul e presărat de solzișori roșiatici, iar crengile de la poalele coroanei rămîn golașe. Acum, afurisitul, zboară de colo pînă colo, descumpănit ; zadarnic caută ceva de-ale gurii. Ce să zic, frumoasă mîngîiere !

Și totuși, acest tîlhar a avut darul să mă trezească din starea letargică în care mă aflam. Trebuia să-l măturneapărat din livada noastră, și știu și substanța dezgustătoare cu care o să-l gonesc. Auzi, să-mi ciupească și să-mi distrugă el mie puținii pomi care, cu chiu cu vai, mai dau în floare !... Scapără în mine prima scînteie de viață. La treabă, Adame ! La treabă.

Oftînd, fac calea întoarsă.

Înaintez agale de-a lungul jalnicei plantații de piersici, de-a lungul acestui sumbru cimitir acuzator și deodată mă opresc nedumerit și plin de uimire. Nu mă înșală oare ochii ? Chiar la marginea plantației îmi captivează atenția rămurelele unui piersic tînăr. Mă uit înmărmurit la roșeața lui palidă, sfielnică și frumoasă ca roșeața revărsatului de zori. Ca atunci cînd pe obrajii fragili, înțepeniți de ger ai unei fecioare se înfiripă un zîmbet sfios, abia perceptibil.

Întind spre el mîna tremurîndă. Îl ating ; cu răsuflarea tăiată, îl îndoi puțin. Trăiește ?... Mă simt ca și cînd aș lua pentru prima oară pulsul slab al unui rănit grav. Trăiește ! Îmi rotesc privirea în jur și încep iar să merg... Rămîn uluit... Aici, tocmai aici, și numai aici la marginea plantației, descopăr semne de viață la cîțiva altoi pitici mai dezvoltați. Iscodesc mai departe, de jur împrejur, dar fără nici un rezultat ! De ce numai aici ?...

Nu am la îndemînă un hîrleț, așa că scormonesc cu palmele pămîntul jilav adunat în jurul trunchiului. Și tot cu mîinile îl trag și-l dau la o parte... Și iată că, deodată, degetele mi se împiedică de un pămînt tare, copt de soare, neafînat și năpădit de iarbă. Nu mă las, și ca un obsedat, scurm mai departe pămîntul din jurul meu... Degetele mînjite de lut îmi sîngerează ; sîngele mi se urcă la cap și începe să curgă năvalnic în vinele

mele. Inima îmi bate cu putere, sălbatic. Nu pricep, nu-mi vine a crede...

Se păstraseră doar cîțiva puieți în jurul cărora pămîntul nu fusese afînat. Slabi, ce-i drept, și firavi, în schimb rădăcinile lor nu înghețaseră și seva din ei începea să se trezească. Să fie oare din pricina asta? E, oare, cu putință? Sînt treaz sau visez? Ori poate am înnebunit?

Și iar mă apuc de treabă, și iar dezvelesc și răscolesc pămîntul cu mîinile goale, și iar cercetez totul în jurul lui. Nemaipomenit. Puieți morți, arși de ger, și în preajma lor alții care încep să respire. Da. Dar cine?...

Și, deodată, un rînjet îmi schimonosește fața. De bucurie îmi frec palmele zdrelite pînă la sînge, și năclăite de lutul lipicios. Oldřich! Chiulangiul, ticălosul ăsta afurisit! De atîta fericire, aș fi în stare să-l sărut din cap pînă în picioare.

Mi-am adus aminte că tocmai atunci cînd săpam pomii în acest loc, și înălțam în jurul lor o moviliță de pămînt fărămițat, dumnealui se grăbea să ajungă la Eva. Va să zică, pușlamaua nu săpase pămîntul sub coroanele pomilor, ci pur și simplu, presărase lutul fărămițat în jurul tulpinilor și cu asta basta. Așa se explică de ce a mai apucat să prindă autobuzul ca să ajungă la Eva. (Atunci mi-am spus: ia te uită ce putere miraculoasă are dragostea!) Ca să vezi, licheaua asta, palavragiul ăsta afurisit, tîlharul și șarlatanul ăsta simpatic, m-a salvat!... Da, m-a salvat!...

Îmi vine să sar în sus, să joc, totul cîntă și se bucură în sufletul meu; rîd în hohote, îmi izbesc cu palmele genunchii mînjiți de noroi. Pe neașteptate uitasem de tristețea care mă copleșise. Și din nou se trezi în mine speranța... Nu mă mai simt umilit; durerea pentru munca zădărnicită mi-a fost răscumpărată. Oare nu sînt acum mai bogat, în ciuda tuturor necazurilor ce m-au năpădit? Nu sînt oare mai aproape de țel, cu această scump plătită încercare? Mă simt mai înțelept și mai tare ca înainte. Omul nu trebuie să fie neapărat inventator, savant, artist sau cosmonaut, nu-i musai să stea aplecat asupra aparatelor cibernetice, ca să se poată bucura și să deguste fericirea de descoperitor.

Rîd și totodată mă rățoiesc la mine, în sinea mea: „Prostovanule! Da, prostovanule! De ce nu ți-a dat asta prin minte, mai de mult? De ce? Să sapi și să afinezi pămîntul în jurul piersicilor — asta se face toamna numai acolo la locul lor de baștină. În sud. Nu însă în condițiile noastre, ca să-i permitem gerului să pătrundă mai lesne la rădăcinile lor! Ai fost un prost, Adame, un prost, asta ai fost! Și ce dacă se procedează așa cu ceilalți pomi? Prostănacule!

Mă mustru, dar sînt fericit. Și pe loc îmi vine în minte o nouă idee! Ce-ar fi să sădesc altoii tineri acum primăvara și să nu mai aștept pînă la toamnă? În felul ăsta vor prinde și se vor adapta înainte de a începe să-i chinuiască gerurile noastre. Peste rădăcinile lor pămîntul nu va mai fi proaspăt săpat și afînat, iar gerul nu va pătrunde în el atît de ușor!

Inima îmi bătea nebunește, să-mi spargă pieptul nu alta.

Aveam iar poftă de viață (De fapt nu mă părăsise de tot, acum însă se trezea din nou; eram plin de ardoarea cunoașterii, înaripat de puterea înțelepciunii). În fond, ce am pierdut? m-am întrebat în sinea mea. Muncă și timp. Dar ce-am cîștigat în schimb merită mai mult. Și deodată am sentimentul că lumea s-a născut pentru a doua oară...

Așadar, din nou la muncă. Și, slava domnului, era mai mult decît destulă, pentru ca livada, păgubită și distrusă de ger să revină încet la viață. Și trebuia acționat repede, așa fel încît pagubele să nu fie și mai mari, iar rănile să se vindece cît mai curînd. În pomii răniți puteau să se cuibărească tot soiul de dăunători. Nu ne era îngăduit să irosim nici o clipă. Erau necesare stropiri temeinice și, în același timp, trebuia îngrășat pămîntul, ca să ajute la hrănirea mai rapidă a pomilor. Suferiseră multă vreme de lipsa de hrană. Din fericire clima era de partea noastră, în schimb procurarea îngrășămintelor artificiale și a produselor chimice de protecție, de care aveau neapărată nevoie, era o adevărată nenorocire. Ce mai, un chin. Căci gerul nu făcuse ravagii numai la noi. (Spre norocul nostru mai aveam niște rezerve. Căci orice gospodar știe, din pragul iernii, cam ce-i va trebui

la primăvară. Și întrucît la noi nimeni nu se grăbea vreodată cu livrarea comenzilor, eu unul — indiferent cui îi place sau nu — sînt de părere că niciodată nu-i rentabil să le epuizezi pe toate). Puținele rezerve de care dispuneam ne-au fost, totuși, de mare folos.

Ne speteam muncind din zori și pînă seara, de ieșea și sufletul din noi. Și astfel, și la necaz, în condițiile unei munci care salvează ce se mai poate salva, omul începe iar să aibă chef de viață. Și inima începe din nou să-i crească.

O dată, pe cînd mă întorceam acasă într-un hal făr-de hal, cu aparatul de stropit în spinare, m-am uitat, așa, într-o doară, în jurul meu și deodată picioarele mi s-au oprit fără voia mea. Pe creasta dealului, față în față cu cerul străluminat de soare, înflorise un vișin tînăr, primul dintre puieții plantați la sfîrșitul toamnei. Mă atrăgea și mă ispitea cu frumusețea lui de o neasemuită prospețime. Supraviețuise gerurilor, rezistase și acum stătea acolo plin de vigoare tinerească, presărat cu flori albe, aproape străvezii. Cu o mîndrie firească, simplă, își arăta frumusețea curată a miresei ce-și desface brațele suave și atrăgătoare spre a momi soarele și albinele.

Am stat așa și m-am uitat îndelung la coroana lui străvezie, prin ea am privit apoi multă vreme drept înainte, ca răpus de o vrajă. Și, deodată, în aerul acela încărcat de toate miresmele primăverii, mi-am dat seama că nu sînt singur... Cu mine era Eva... Mă uit la chipul ei drag, la capul împodobit de părul ei negru și lucios, la ochii ei șăgalnici în care scapără zburdălnicia, și care nu ascund nici măcar pentru o clipă dogoarea focului ce trădează dorința femeii tinere și sănătoase. Îi văd obrajii curați, fini, și catifelați ; văd fața ei bucuroasă, arsă de soare, în timp ce pe buze i se înfiripă un zîmbet cald, intim și încrezător. În zumzetul răsunător al gîzelor, aud ca prin farmec rîsul ei cristalin. Vesel și fericit. Căldura lui îmi mîngîie sufletul...

Toată iarna a fost cu mine ; și cred că niciodată n-am încetat să mă gîndesc la ea cu adevărat. Din primele zile însorite am hoinărit amîndoi prin livadă, ținîndu-ne de mînă. Îi povestesc și ea mă ascultă, și, din mers, își lasă capul pe umărul meu... Sau, de pildă, noaptea. Mă

uit pe fereastră spre cerul sclipind de stele tremurătoare. Razele lunii se țes în jurul meu, ca o pînză de păianjen a visurilor... Eva a alunecat în patul meu ; stă întinsă lîngă mine, e cu mine. A mea. De mult e a mea.

De cîte ori nu mi-a aparținut în felul ăsta ! Și, totuși, cu gîndul la ea, niciodată nu mi s-a înduioșat inima ca acum.

Am ajuns acasă. M-am așezat la masa de lucru și am privit îndelung aparatul telefonic... Și-acum mai stăruiau în mine mirosul puternic și pătrunzător al pămîntului trezit la viață de soare, parfumul ametitor al florilor, și izul plin de prospețime al ierburilor înverzite ; clipa aceea frumoasă și înrobitoare în preajma vișinului gătit ca o mireasă, strălucind de albeață. Și dorința ce se redeșteaptă în mine cu atîta putere și cu atîta insistență. Era atît de puternică încît simțeam cum mă ia cu fiori. Erau în ea toate bucuriile și toate tristețile mele ; toate necazurile vieții mele, momentele bune și grele, toate visele, reale și furate, toate speranțele mele ; toate zilele și nopțile viitoare, pe care le vedeam în fața mea, toate clipele ce se duc și se risipesc...

Am ridicat receptorul.

Mi-a răspuns o voce de femeie. Vocea ei.

— Eva...

I-am rostit numele și în aceeași clipă am simțit roșeața fierbinte care mi se așternea pe obraji.

M-a recunoscut, sînt sigur că m-a recunoscut, dar n-a scos o vorbă. Tăcea.

A trecut multă vreme, și în timpul ăsta eu îi auzeam cît se poate de clară răsuflarea întretăiată.

— Adam ? !

M-a recunoscut și, totuși, a întrebat.

Secundele se scurgeau.

— Știi... Eva... aș vrea... aș vrea să te aud rîzînd... Rîsul tău îmi face bine... cînd îl aud... Aș fi bucuros dacă... Vocea mea nu-mi mai dădea ascultare, se îneca, o lua razna și eu mă înăbușeam...

Amuțisem amîndoi...

— Mai spune o dată, Adam, șopti Eva, după un timp.

— Știi, am început din nou, aș vrea să-ți aud rîsul.

Îmi lipsește, Eva. Cînd îl aud, simt cum mă unge la inimă.

Timpul trecea.

Am lipit receptorul de ureche cu toată puterea. Îi auzeam fiecare răsuflare însoțindu-i strădania cu care încerca să-și tempereze inima. Tulburarea aceasta o trăda.

În sfîrșit a răsunat vocea ei atenuată, înăbușită, sugrumată.

— Vino, Adam.

*

* *

Ce zi frumoasă. Și se nimeri să fie de nouă mai. O zi la fel de însorită și la fel de călduță ca aceea din patruzeci și cinci. Imaginea ei plină de bucuria încheierii războiului se contopea, incredibil, din primele ceasuri ale dimineții, cu așteptarea întîlnirii noastre. O trăiam cu un sentiment de fericire, apropiat celui de atunci. Sentimentul nerăbdării, al dorinței stîrnit de gîndul că mă aflu în pragul unui nou capitol al vieții mele.

Eva...

Am pornit împreună spre Rip. Va să zică, totuși. E drept, cu cîteva luni mai tîrziu de cînd îi propusesem pentru întîia oară o excursie pe melagurile din preajma memorabilului munte legendar.

Natura te ademenea pur și simplu la o plimbare — pretutindeni și peste toate se revărsa strălucirea veselă a Luminosului.

Mergeam ținîndu-ne de mînă pe o cărare ce se strecura printre ogoarele proaspăt înverzite. Ciocîrliile cîntau de zor, soarele încins ne îmbrățișa cu dogoarea lui. Vorbeam agățați cu ochii unul de privirea celuilalt. Cu mîna caldă a Evei în mîna mea, simțeam cum mi se deschide inima. De altfel, pe aceste meleaguri se afla și un colț al copilăriei mele. Eva mă asculta.

Îi povesteam cum, noi băieții, ne jucam aici de-a războiul. Ne apăram sau, uneori, pentru mai multă variație, ne croiam drum spre istoricul Rip. Și tot aici porneam, din cînd cînd, cu tata în braconaj, ca să prindem iepurii

cu laţul. Pe urmă, mai erau şi ciuperci ! Desigur, ciupercile ! Vorbeam despre toate astea ca să ascund emoţia ce clocotea în mine. Ori poate erau toate o componentă a emoţiei mele clocotitoare ? Cred că aşa era. Da. Aşa era.

Iar Eva mă asculta cu interes. Ba, mai mult, pe chipul ei se aşternea, din cînd în cînd, un zîmbet complice. Chiar şi atunci cînd i-am povestit de iubirile mele de holtei. Aici le avusesem pe toate. Se amuza, ascultîndu-mă. Apoi, deodată, se opri ţintuită locului. Ochii ei scpărători mă sfredeleau cu privirea lor pătrunzătoare.

— Braconierule, îmi spuse cu o voce molcomă. N-ai rămas cumva cu acest obicei ? Aşa ceva n-aş mai ierta de-acum încolo nimănui.

În timp ce spunea aceste cuvinte, faţa ei era numai zîmbet.

Da. A spus *de-acum încolo*. Aşa a spus. Şi eu vorbeam despre fete !... Nu cumva m-am încurcat ? Pînă şi în vorbele ei, în tonul cu care le rostise, răsuna parcă o neliniştе ascunsă. Nu, nu, fraza asta n-a fost aruncată de florile mărului. Avea un tîlc anume. O semnificaţie ascunsă. Dar ce semnificaţie ? În clipa în care le-a rostit, Eva era cu atenţia ascuţită. Da, sînt sigur, am simţit acest lucru. Parcă ar fi fost cuprinsă de o înfiorare lăuntrică. N-a fost, oare, în aceste cuvinte, un semn al gelozіei ? Tocmai de la ea, despre care s-ar putea spune că are, mai curînd, înclinaţie spre cochetărie ? Pe mine însă cuvintele ei au avut darul să mă bucure.

— Nu, Eva, i-am răspuns eu zelos. Crede-mă, n-am rămas cu acest obicei.

Şi din nou mă desfătam degustînd rezonanţa şi apropierea acelei tainice rostiri.

Dar ca şi cînd şi-ar fi dat seama că spusese iniţial ceva ce nu s-ar fi cuvenit să spună, Eva se grăbi, străduindu-se să acopere ecoul propriilor sale cuvinte.

— Ei nu, chiar aşa nu m-am gîndit (S-a trădat !) Eu am încredere în tine... Şi tare aş vrea să aflu despre tine cît mai multe. Da, Adam, continuă.

I-am surprins obrajii împurpuraţi. Se părea că trăiam amîndoi aceeaşi emoţie. Dorinţa mea cea mai fierbinte în clipa aceea ar fi fost s-o cuprind în braţe şi s-o

strîng la pieptul meu. Dar nici pînă atunci nu mă împăcasem cu gîndul că abia după atîta amar de vreme, după o tăcere atît de îndelungată, mi-a spus : „Vino".

Bucurie și nedumerire deopotrivă : Din clipa în care cu cea mai firească spontaneitate feminină, cu acel gest familiar al inimitabilei maleabilități feminine, cu acea roșeață în obraji, și-a strecurat mîna ei în mîna mea, în timp ce eu bîjbîiam după ea. Prezența ei mă fericea și, totodată, avea darul să mă paralizeze un pic.

Îmi curmase șirul gîndurilor, făcîndu-mă, pentru o clipă, să mă zăpăcesc de-a binelea. Dar, de fapt, despre ce vorbeam ? Nu mai știu...

Ne apropiam de poalele Ripului, urcam agale drumeagul de cîmp bătătorit, nu departe de o alee lungă de tei. De aici încolo începea zona povîrnită a ierburilor, întretăiată de desișuri de măceși, de porumbari și păducei în floare. Ici-colo se înalță cîte un cireș sălbatic. Fiecare pas era pentru mine o amintire din copilărie. Bîlciurile, excursiile...

Deodată, am simțit o ușoară strîngere de mînă.

— La ce te gîndești ? m-a întrebat Eva. Hai, spune ! Mă luase prin surprindere.

— La ce mă gîndesc ?... Și, pe neașteptate, îmi veni o idee : Uite, privește colina asta, povîrnișul ăsta întins și pustiu. Nu ți se pare că-i un decor de lux, fără nici un rost ? Aici, în această ambianță ! !... Ce zici Eva, nu crezi că ar putea să se întindă și aici o livadă de toată frumusețea ? Livezi la poalele Ripului... Ce părere ai ? am încheiat, însuflețit de această idee spontană, care, îmi ziceam eu, nu-mi venise întîmplător, în tovărășia Evei.

— Ce spui tu nu-i oare fantezie, Adame ? întrebă ea. Mie, ca să-ți spun cinstit, îmi plac grozav tufișurile astea. Mi-s tare dragi porumbarii și păducelii. Și salcîmii... Cînd eram mică mușcam întotdeauna din florile lor, sînt tare dulci și gustoase... Și măceșii, mai ales cînd sînt în floare,.. și pe urmă iarna, cînd butoiașele lor roșii privesc de sub bonețelele de zăpadă. Îmi plăcea întotdeauna să suflu în ele și să mă uit cum se topește zăpada. Mi se părea că măceșele lăcrimează... Zîmbi, și adăugă : Și tu ai vrea să transplantezi toate astea și să le realtoiești...

Glumea.

Era rîndul meu să tac. Și am tăcut un timp. Eva se destăinuia, vorbind cu o voce caldă și atît de intimă...

Pe urmă însă, am început totuși să-mi apăr ideea. Cum adică fantezie ? În definitiv tot așa am pus și temeliile actualei noastre livezi... Iar ea îmi strînse iar mîna și-mi puse cîteva întrebări. Surprinzător de concrete și la obiect... Păi da. Căci vorba ceea, se pricepea și ea. E cum se spune „din branșă". După ce i-am răspuns, a rămas un timp îngîndurată.

— Te plictisesc cumva ? Iartă-mă ! i-am spus.

— Da de unde, ce-ți veni ? mi-a răspuns.

Scuza mea avu darul s-o tulbure. Obrajii i se îmbujoraseră.

— Îmi place că ești atît de înflăcărat, reluă ea cu o voce scăzută.

Cuvintele ei erau ca o mîngîiere catifelată.

Am urcat pe creștetul Řipului... O rotondă de marnă cenușie. Ne-am oprit în dreptul ei. Ah, această micuță capelă, ctitorită cîndva de prințul Soběslav, cinstind astfel triumful său în marea bătălie de pe muntele Řip, după ce dăduse peste cap puternica oaste a regelui german Lothar. Această rotondă e însă acum romană. Întotdeauna îmi amintea de un sfîrc pe pieptul neted și neasemuit de frumos al culmei muntoase. Să-i spun ? Nu, am preferat să tac.

Am condus-o mai departe. Pe o potecă aproape neumblată, ce se furișa prin hățișurile sălbatice de la poalele unor fagi rămuroși, gata să înmugurească, am răzbit pe versantul deschis și stîncos, orientat spre miazănoapte.

— Am ajuns la destinație, i-am spus eu. Îi făgăduisem s-o aduc în acest loc, pe care-l îndrăgisem cel mai mult încă din anii copilăriei.

M-am dat un pic înapoi. Prin desișul acela anevoios păsisem înaintea Evei, nu de alta, dar poteca era mult prea îngustă.

Cu un strigăt, care-i țîșni din piept fără voia ei, se opri.

— Ce priveliște !...

Era, într-adevăr, pentru ea o mare surpriză. Pădurea se termina brusc și, pe neașteptate, în fața ochilor noștri

se dezvăluia o porțiune pietroasă și pleșuvă a muntelui, presărată pe alocuri de stînci golașe. Coroanele fagilor, ce împrejmuiau poalele masivului, se aflau adînc sub noi. Aerul după-amiezii mirosea puternic a pădure, aducînd cu el iz de frunze și iarbă, de mușchi călduț și cimbrișor care se agăța pînă aici, pe crenelurile spălăcite, de bazalt.

Privea tăcută, rotindu-și privirea în jurul ei.

Nu mai fusese niciodată aici ; peisajul o surprinsese și începuse, deodată, s-o intereseze, își desfăta ochii cu priveliștea ce se desfășura larg în fața ei.

— Ce frumusețe ! spuse ea, în șoaptă. Ce locuri minunate !

Urmăream expresia chipului ei emoționat. Lumina ce-i cădea pe pometii obrajilor și pe buze. Pe măsură ce-și întorcea capul spre a cerceta împrejurimile, bucuria îi aluneca pe față, făcînd să-i lucească și părul care, după spălat — sînt sigur că și-l spălase ieri — împrăștia un miros plăcut... Eram fericit că se afla aici pentru prima oară, adusă de mine. Iat-o deci, aici, îmi spuneam în sinea mea ; în acest loc atît de familiar mie, pe care-l îndrăgeam atît de mult din anii copilăriei mele. Eva era aici ! Cu mine !

Ce ciudat... Meleagurile acestea îmi sînt atît de cunoscute. Nu se întîmpla odată să mă urc pe Řip, fără să mă reped pînă aici, la această stîncă, spre a-mi încînta ochii cu minunata priveliște ce se deschidea sub ochii mei. Ogoarele verzi cu semănături de toamnă și cele de primăvară, abia acoperite de tulei, alternau cu cafeniul cald al pămîntului însămînțat cu sfeclă de zahăr, cu crîngurile întunecate de pini și cu lăstărișul cîrlionțat al tufelor de aluni, de porumbari în floare și de liliac sălbatic. Pe alocuri se mai zăreau și acum brazdele adînci ale răzoarelor nu de mult arate... Insulițele satelor presărate de căsuțe cu pereții sclipind de albeață, și acoperișuri colorate... Apoi, departe de tot, minele Hazmburkului și cununa munților Ceské středohoři (Munții centrali) cu vîrful Milešovska. În spatele lor, chiar pe linia orizontului, se întuneca lanțul învăluit de aburi al Munților metaliferi de pe frontieră... (Priveliște familiară, de

mult cunoscută. Și totuși, acum mi se pare alta, de parcă ar avea, deodată, un suflet nou, mai bogat.

Eva continua să tacă. La ce s-o fi gîndind, oare, acum ?

M-am apropiat de ea. Se sprijini de mine simplu, cît se poate de firesc. Arterele jugulare îi pulsau cu putere.

— Va să zică aici a descălecat străbunul nostru Čech, spuse ea, degajat. Acum înțeleg de unde vine mitologica zicală despre țara în care curge laptele, mierea și... vînatul... Eu una, nu m-aș sătura niciodată să privesc acest peisaj... L-aș sorbi din ochi, la nesfîrșit. Niciodată n-aș fi crezut... Și, mijindu-și ochii, continuă : Îmi imaginez cam cum arătau aceste meleaguri, pe-atunci... O uriașă întindere sălbatică, pretutindeni, în jur, o vastă pădure virgină. Iar acest munte. Ce zici, Adame, cum crezi că era ?

— Golaș, Eva... Golaș de-a binelea, i-am răspuns. Ca o țeastă pleșuvă. Așa cum sînt culmile din preajma orășelului Louny. Le știi ?

Se uita la mine cu mirare.

— Zău ? Asta n-am știut, rosti ea răsucind din cap. Ah, închipuirile mele aiurite ! adăugă rîzînd vesel cu glas sănătos... Ah, rîsul ei degajat și fericit, cristalin ca apa unui pîrîiaș de munte.

Apoi, cu o vioiciune neașteptată se grăbi să mă întrebe :

— Care-i piatra ta, Adame ? Aia de colo ?

Pe drum îi vorbisem despre acest loc. Despre pietroiul pe care te puteai urca spre a te lăsa asaltat de vîntul neîncătușat, sau, dimpotrivă, spre a te adăposti de vînt la loc ferit, în mijlocul unui strat de mușchi și cimbrișor, năpădit pe alocuri de spice de colilie. Soarele și vîntul...

Se și așezase pe marginea pietroiului.

Îl descoperise singură, singură se îndreptase spre el.

Mi se tăia răsuflarea. Nu era asta, oare, un simbol ? Un gest frumos, plin de căldură și familiaritate ?

M-am apropiat de ea, am prins-o de umeri strîngînd-o cu putere.

— Nu... Te rog, mi-a spus.

Se desprinse cu gingășie din strînsoarea mea. Pe neașteptate deveni gravă și buzele i se închistară.

Mișcarea aceea de respingere a umerilor, și în același timp expresia concentrată și gravă de pe chipul ei, avură darul să mă înmărmurească. Se vor repeta oare cele petrecute în urmă cu cîteva luni ? O nouă fugă ? O nouă dispariție ?

Nu, nu era decît o falsă alarmă. Eva își îndoi picioarele și își cuprinse genunchii cu brațele. O clipă îmi zîmbi, aproape cu sfială, apoi își întoarse iar capul cu o mișcare la fel de bruscă și, preocupată numai de propria-i persoană, arbora o mină din ce în ce mai încordată. Ceva o frămînta, o chinuia... Ca și cînd s-ar fi luptat cu ea însăși, spre a lua o hotărîre...

Secundele se scurgeau. În aer răsuna cîntecul vesel al ciocîrliilor care populau din belșug cerul ce se boltea deasupra cîmpului.

În sfîrșit, glasul Evei. Înăbușit... de parcă ar fi vorbit cu ea însăși :

— Ți-am spus, Adame... că mă aflu aici pentru prima oară... Fostul meu soț...

Șovăia, vocea îi tremura de emoție. Era ușor descumpănită, dar pînă la urmă prinse totuși curaj.

— Ne pregătiserăm să venim aici de cîteva ori, dar niciodată n-am apucat... Avea puțin timp pentru noi... M-am măritat de tînără, așteptam de la el un copil... Dar atunci cînd am aflat că voi fi mamă nu știam încă... Da, tocmai atunci îi născuse, alta, un copil nelegitim... Dar el nu mi-a spus nimic, am aflat asta de la oameni. Ne înșelase pe amîndouă... Eram proastă pe atunci, și neștiutoare ; și, la rugămințile lui, m-am lăsat înduioșată. Mi-a spus că i-a fost teamă să nu mă piardă... Ne-am luat și mie mi s-a părut că voi fi fericită... Dar el pleca din ce în ce mai mult... pe teren... Inginer constructor... Pe urmă, în călătoriile lui, a început să bea... Uneori se întorcea acasă beat... Adeseori se auzeau la noi strigăte... Mă bătea. Cîteodată mă apuca o dorință nebună să-l ucid... Și totuși nu l-am părăsit... Nu, nu era vorba de resemnare. Nu sînt din acelea care renunță la viață. Cînd e nevoie, știu să mă bat ca o leoaică... Dar, știi, din pricina lui Tomek... Voiam să aibă un tată... Am tot

tras nădejdea .. Dar într-una din deplasările lui a apărut o altă femeie. Am aflat că de multe ori rămîne la ea peste noapte... Atunci am plecat... l-am părăsit, pentru totdeauna... Ah... da, am vrut să respir liber... Știi tu, Adame, ce înseamnă dorința de a respira fără oprelişti ?... Am ținut neapărat să știi acest lucru... Fără asta n-ai izbuti să mă cunoști niciodată cu adevărat.

Amuți, continuînd să privească înapoi spre trecutul ei.

M-am așezat lîngă ea. Vorbele ei căzuseră toate peste mine ca niște pietroaie grele. Sufletul mi-era plin de mînie împotriva fostului ei bărbat. Cum adică ? După toate necazurile pe care-i le pricinuise, o mai și bătea ? Dumnezeule... Tot ce pătimise această femeie, toată povestea căsniciei sale nefericite, aveau darul să mă revolte și să mă înduioșeze deopotrivă. Îmi imaginam infernul unei astfel de conviețuiri... Cum e cu putință ? ! Cum de nu l-a părăsit ? De ce s-a lăsat subjugată în asemenea hal ?

În clipa aceea mi se păru că atitudinea ei nu corespundea imaignei pe care mi-o făcusem despre ea... Să fie oare ea acea Eva care, atunci în pepinieră, m-a surprins cu spontaneitatea ei ?... Și cum a știut pe urmă să se descotorosească de Oldřich ! Și numai de el ? Atunci pe malul Elbei... Și asta, în ciuda faptului că am citit pe chipul ei... da, am citit pe chipul ei că mă dorește... Și, totuși, a fugit...

— Spune-mi, Eva... De ce... de ce atîta timp... de vreme ce el te...

— Pst... șopti ea.

Ceea ce voia să însemne : despre asta nu mai vorbim, s-a dus. Palma cu care-mi astupase gura era fierbinte.

În clipa aceea era mult prea aproape de mine.

Îmi ghici gîndul.

— Stai, Adam ! mă rugă. Stai...

După care se porni să vorbească, încet, pe îndelete :

— Aș dori să mai știi ceva... Pentru că și acest ceva ține tot de mine... sînt eu... Cum să-ți spun eu ție, Adame, ca să mă înțelegi... știi, eu... încă de atunci eram nerăbdătoare... Nici nu-ți poți închipui cu cîtă bucurie așteptam cele cîteva clipe alături de tine... Căci eu... fusesem prea multă vreme singură. Da, singură, închisă

în mine ca o scoică în cochilia ei... Totul fusese îngropat în mine de viu și dăduse ortul popii... Da, Adame... Și trupul și sufletul. Pe urmă, tocmai în ziua în care ne înțeleseserăm să ne mai vedem, mi l-au adus pe Tomek de la creșă cu temperatură mare... Seara ardea ca focul. O anghină în formă gravă. M-am îngrozit, spunîndu-mi că asta-i pedeapsa pentru faptul că mă gîndisem prea mult la tine și nu sînt numai a lui... Ar fi trebuit să-l cunoști... Toată atmosfera în care a crescut l-a marcat — țipetele acelea, încordarea nesfîrșită ce domnea în casa noastră. Era tot timpul speriat, cu frica în sîn, și adeseori plîngea... Iar eu nădăjduiam că după despărțirea de soțul meu, aveam să-l despăgubesc pentru toate necazurile... Povestea cu boala mă tulburase și mă zăpăcise de-a binelea... Și, totuși, a doua zi, după ce febra cedase un pic în urma tratamentului cu penicilină, am plecat în grabă mare să mă întîlnesc cu tine... Pe urmă ne-am îmbrățișat, și tocmai în clipa aceea mi s-a părut că i s-a întîmplat ceva lui Tomek... Eram disperată... Boala a ținut mult, iar eu m-am jurat... Da, pe urmă am avut impresia că purtarea mea avusese darul să strice tot ce se înfiripase între noi și... și de aceea n-am mai avut curajul să răspund la scrisorile tale.

O ascultam cu consternare.

Va să zică asta era ! Și eu care crezusem că fostul ei bărbat...

Simțeam cum mă inundă un val de fericire. Așa cum mă inunda, uneori, în vis. Eva... Azi îmi dăruia întreaga după-amiază... A venit la mine singură, pe Tomek îl lăsase la o prietenă. Și tot ce-mi destăinuise ? ! ! ! Îmi păru, deodată, atît de fragilă, atît de vulnerabilă pentru toate dezamăgirile de care avusese parte...

— Știi, mie... mie mi-a fost teamă că... fostul tău soț... Atît am izbutit să bolborosesc...

Se uită la mine cu o privire plină de mirare. Ochii i se măriră și începură să scapere scîntei. Toată sfiala, toată șovăiala dispărură din ei ca prin farmec. De parcă s-ar fi trezit dintr-o stare letargică. Buzele prinseră să-i tremure.

— Te iubesc ! șopti ea, deodată, cu o insistență tulburătoare.

Am strîns-o în brațe. Pe urmă am pus stăpînire pe buzele ei flămînde și nesățioase.

Totul a fost ca un șoc. Acum ardea, toată, ca o flacără. Ah, vitalitatea aceea ascunsă, pasiunea aceea trezită pe neașteptate, care clocotea în ea.

Asta era Eva.

III

AMENINȚĂ O CATASTROFĂ

Pe cer strălucește iar soarele tînăr de aprilie. Livada se trezește la viață. Crengile și crenguțele s-au împodobit cu muguri gata să plesnească, aerul călduț și înmiresmat, viersul și piuitul neîntrerupt al zburdalnicelor păsărele scaldă din primele ceasuri ale dimineții coroanele copacilor deșteptați din somnul nopții.

După temeinica îngrijire și după munca istovitoare depusă în decursul anului precedent, multe răni se tămăduiră. Chiar și în unii pomi schilodiți de ger, ale căror ramuri păruseră multă vreme moarte, seva începuse iar să urce. Iar cei mai puțin loviți erau piticii noștri, cultivați ca un perete! Desigur la asta a ajutat și faptul că în acțiunea de ocrotire împotriva dăunătorilor am putut stropi cu ușurință întreaga coroană pînă la crengile cele mai înalte. La avantajele dovedite anterior, — fertilitatea bogată și rapidă, și culesul mai lesnicios — se adăugau acum altele. Numai ici-colo mai era nevoie să li se amputeze pomilor o mînă sau un deget degenerat. Mi se părea că merii crescuți în pereți aveau o circulație sanguină unică și un suflet unic. Această descoperire îmi încălzea inima din ce în ce mai mult. Acum știam cum trebuie să procedez în continuare... Merii și vișinii, două dintre sufletele livezii noastre, trebuiau cultivați din altoiuri cu trunchiul pitic. Și a treia sarcină? Piersicii! Cu ăștia trebuia s-o luăm de la început.

Prima plantație experimentală pierise aproape în întregime. Rămăseseră doar cîțiva pitici. Iar din cei trei-

zeci, pe care Oldřich »îi îngrijise“ de mîntuială în preajma iernii, supravieţuiseră douăzeci !

Mă pregăteam deci de o nouă plantare. Pentru anul acela gîndisem totul, aşa cum se cuvine, pînă la ultimul detaliu ; da, o să sădesc piticii frumos, acum în toiul primăverii, cînd seva abundă în ei şi mugurii frunzelor se rotunjesc. (Şi asta repede, „dintr-un pămînt într-altul“, cît mai proaspeţi ! Gropile erau pregătite din toamnă). Şi-mi mai veni în minte să plantez cîteva zeci de altoiuri direct pe coasta dinspre miazănoapte. De ce ?

De multă vreme îmi tot frămîntam mintea, întrebîndu-mă de ce nucii, care cresc pe coama aflată în bătaia tuturor vînturilor şi expusă tuturor intemperiilor, dau roade. Şi asta, chiar şi în anii în care nucii înşiraţi frumos la poalele calde dinspre miazăzi ale colinei, rămîn fără pic de rod. Am umblat mereu în jurul lor, cu ochi iscoditori, mirosindu-i, de-a dreptul, unul cîte unul. Am urmărit şi am comparat perioadele lor de înmugurire şi înflorire. Nucii din partea scăldată de soare şi ferită de vînt înmuguriseră mai mare dragul, de te ungeau la inimă, nu alta. Pe urmă i-au ciupit gerulețele noastre de primăvară, — cei trei sfinţişori de gheaţă : Pankrác, Servác şi Bonifác — care pur şi simplu i-au pîrjolit. Abia după trecerea lor, cînd soarele începuse să mîngîie fără răgaz pămîntul, se dezmorţi şi sîngele nucilor de pe coasta nordică a colinei ; şi abia acum, de parcă i-ar fi făcut dracului în ciudă, prinseră să înmugurească în toată legea, cu o iuţeală nemaipomenită. De ce cu piersicii ar trebui să se întîmple altfel ? În plus, aici era un pămînt mai greu, mai argilos, care îngheţa mai abitir. Dumnezeule, toate erau altfel, împotriva tuturor obiceiurilor ! În sinea mea îi şi auzeam pe vecini adresîndu-mi cuvintele lor de batjocură !...

Şi, totuşi, n-am stat pe tînjală şi m-am apucat de treabă.

Ar fi însemnat să mor dacă m-aş fi trezit dimineaţa şi aş fi fost obligat să fac numai ceea ce verificasem şi pipăisem mai de mult, dacă aş fi lăsat creierul să doarmă sau să lîncezească în timp ce corpul umbla şi mîinile căutau ceva de care să se agaţe ! Deci, cum spuneam, totul era pregătit. Am plecat după altoiuri tinere,

prăsite cu un an în urmă, tocmai în Moravia de miazăzi ; dar, înainte de toate, le-am ales cu grijă urmînd să mi le scoată din pămînt abia în clipa în care aveam să sosec cu autocamionul ca să le încarc. Oamenii de-acolo mă socoteau și ei nebun Auzi, să sădești piersici la vremea asta ! Unde s-a mai pomenit ! ? ! I-am lăsat să creadă în legea lor, dar negoțul era încheiat !

Tocmai mă pregăteam de drum, cînd cei de la raion își puseseră în gînd să-mi pună bețe în roate și să-mi strice toate planurile. (Aprobate erau mai de mult, chiar ei fuseseră de acord cu ele). Pe scurt și concis, toate pagubele enumerate, bine socotite și frumos rotunjite, provocate de gerurile năprasnice grădinilor de pomi fructiferi, precum și teama ca ele să nu se repete curînd, își făcuseră datoria. La secția agricolă a Comitetului Național Raional fu adoptată o hotărîre prin care se impunea necesitatea unei cît mai economicoase gospodăriri a fondurilor bănești. Cultivarea piersicilor în condițiile noastre constituie un act fără precedent și contravine tuturor normelor legale de stat, elaborate și stabilite pentru cultivarea diferitelor soiuri de fructe. Așa se face că direcția fermei noastre primi o dispoziție scrisă prin care se cerea desființarea plantației de piersici. Cînd vestea mi-a fost comunicată de directorul Čmejla, m-au apucat toate pandaliile. Și ce credeți că am făcut ? Simplu, am refuzat să mă supun !

Caldă încă, decizia mea a fost adusă la cunoștința celor de la raion. Asta era pentru mine prea de tot. „Trebuie să te supui Adame. Și, bagă de seamă, dacă nu te-am cunoaște bine !...

Păi, cred și eu că mă cunoșteau ! Și încă ce bine ! Căci președintele secției agricole, Patočka, a stat lîngă mine în urmă cu doi ani, cînd am primit personal din mîna ministrului distincția pentru merii noștri de-a dreptul ornamentali. Atunci, se înțelege de la sine, era mîndru de munca mea ; da, și se făleа, de parcă ar fi fost opera lui. Strălucirea acestei clipe festive se răsfrîngea, de altfel, asupra noastră, a tuturor. Asupra orașului Roudnice și asupra întregului nostru raion. Căci, vorba ceea, în cultivarea merilor în formă de pereți pitici, eram primii pe întreaga țară.

Pe vremea aceea eram pentru Patočka (și repeta asta la orice ședință și orice consfătuire), un exemplu de sîrguință, de inițiativă și spirit de abnegație în activitatea creatoare. Acum, pentru variație, se punea chestiunea să fiu chemat la ordine, și să respect disciplina în muncă. Și cine fusese însărcinat cu această misiune? Oldřich!

Cinstit vorbind, ieșeau vorbele din el, de parcă i le-ar fi scos cineva cu cleștele din gură. Dar în clipa în care nu m-am mai putut stăpîni, și am explodat de mînie, în glasul lui a răsunat din nou vanitatea jignită a instituției, și, implicit, a lui proprie.

Nu sînt deprins, așa cu una cu două, să-mi pleoștesc urechile și să las nasul în jos, cînd încă nici nu mi se arată bine pumnul. Eram pus pe bătaie, și, dintre toate, trebuia mai întîi să stau de vorbă cu tovarășul Patočka. Ori ce-ai face, instituția e instituție și cu tăcerea nici o trăsătură de condei n-o ștergi. (În plus, e bine întotdeauna să mai afli cîte un amănunt, să știi de ce ești învinuit, și mai ales de cine, ce au de gînd cu tine sau ce pregătesc cu adevărat!)

N-am stat pe tînjală și chiar în aceeași după-amiază mă aflam în biroul lui Patočka. Patočka era un bărbat energic, cu fața veșnic încruntată, pe vremuri țăran nevoiaș care muncea, în parte, cîte o bucată de pămînt. Amărît, cu o droaie de copii de hrănit, și întotdeauna rebel. În timpul războiului trăise un timp printre partizani, iar mai tîrziu, cînd a început lupta pentru împărțirea pămîntului moșieresc celor ce-l munceau, sărăcimea satului și micii plugari din raionul nostru l-au îndrăgit.

Abia mă zări, și sprîncenele i se încruntară un pic, dar în același timp parcă ar fi rîs ușor pentru sine, cu un zîmbet glacial..

— Mda — nimic de zis — frumoase lucruri mi-e dat să aud despre tine. Va să zică tu nu vrei să recunoști hotărîrile raionului!...

— Cum adică nu recunosc?!! am replicat eu. Dimpotrivă, mă conduc după ele, și respect cu strictețe planul de dezvoltare a pomiculturii în ferma noastră de stat. Acest plan a fost discutat împreună cu voi, și voi l-ați aprobat. Chiar tu l-ai semnat.

— Da, așa e, mi-a răspuns el. Dar iarna trecută ne-a făcut să tragem învățăminte serioase. De altfel, ai simțit asta pe pielea ta. Iar acum e nevoie să recuperăm pagubele și să nu mai repetăm vechile greșeli. Pricepi ? Oare faptul că plantația ta a degerat, nu înseamnă nimic pentru tine ?

Își ridică privirea. Ochii lui erau obosiți, dar scăpărau în ei fulgere și scîntei.

— Cu piersicile s-a isprăvit ! Aici la noi nu pot fi cultivate pe întinderi mari...

— Ba da, am ripostat eu, cu fermitate în glas. N-o să înghețe și o să dea roade bogate.

— Asta-i vechea ta fantezie, mi-a spus, ațintindu-și asupra mea privirea tolerantă a superiorului. Dar în ei se trezise mînia.

Pe mine mă scuturau toate furiile.

— Cînd am venit cu propunerea să cultivăm merii în formă de pereți pitici, tot așa ați spus — că e fantezie.

— Pentru treaba asta ți s-a mulțumit. Și-apoi, era vorba de măr, iar mărul, se știe, a fost cultivat pe meleagurile noastre, de cînd lumea. Dar tu, precum se vede, te-ai înfumurat, ai devenit orgolios, și acum îți arde să forțezi natura și să-i încalci legile. Merele, perele, cireșele și prunele, astea-s fructele care cresc în condițiile noastre climaterice. În cultivarea lor avem o experiență trainică, de sute de ani. Îți închipui, oare, că strămoșii noștri nu s-au priceput la pămîntul lor, și n-au știut ce se poate cultiva pe aceste locuri ?

Strămoșii. Doamne, tații și bunicii ! Simțeam cum fierbe sîngele în mine. Unde am fi acum dacă fiecare ar fi stat cuminte, așezat în fund și ar fi făcut *numai* ceea ce a învățat de la părinții lui, iar aceștia la rîndul lor de la bunicii noștri ? Să muncim *numai* după vechiul și bunul obicei al pămîntului ? Să nu tindem mereu mai sus ? Cît de jefuită ar fi viața ! Ce bucurie a muncii ar avea omul dacă n-ar căuta, n-ar cunoaște și n-ar primi nimic nou ? ! ? De cîte lucruri frumoase și folositoare, de ce opere noi am fi lipsiți ! Să gîndim și să făurim pentru ca planeta noastră să devină stufoasă ca un pom sănătos, și bine întreținut — acesta este țelul vieții noastre.

Am izbucnit :

— Nu putem totuși să rămînem numai la ceea ce a fost aici cîndva. Trebuie să mergem mai departe, să încercăm, să căutăm...

— Dacă vrei să încerci și să cauți, n-ai decît... Du-te și lucrează la un institut de cercetări. Aici ai altă însărcinare. Să cultivi ceea ce prevede planul și legea. În privința asta trebuie să existe o ordine.

Se vedea limpede cît de convins era de cele ce spunea. Spusele lui nu aduceau cîtuși de puțin a pledoarie facilă, avocățească.

Mi-am încleștat dinții. Deodată îl aveam în fața ochilor mei așa cum îl cunoscusem cu ani în urmă, cînd umblam împreună prin sate spre a-i cîștiga pe plugari pentru ideea de a gospodări în comun. Ca înainte nu se mai poate trăi, obișnuiam să le spunem. Și duceam cu ei muncă de lămurire, încercînd să-i convingem că în interesul lor personal și al țării noastre, nu de mult eliberată, ar trebui să aibă curajul să înceapă să muncească altfel, cu totul altfel, și anume, în comun. Iar acest om, același Patočka se apără azi împotriva mea cu propriile noastre legi și dispoziții, spre a mă împiedica să caut alte căi mai noi și mai bune ? Pe mine care știu ce fac și de ce fac, pe mine care știu despre piersici totul, în timp ce el nu știe decît un singur lucru : că înainte la noi nu creșteau ! ? !...

Nu lipsise mult să scrîșnesc din dinți.

— Mere și toate celelalte îți cultiv cîte îmi prescrii ! Dar pentru asta vreau să am posibilitatea de a mă ocupa, în plus, și de piersici.

— Nu ! strigă Patočka, izbind furios cu pumnul în masă ; după care se ridică de pe scaun iritat și începu să bată încăperea în lung și în lat. La un moment dat se opri în fața mea cu mîinile la spate și cu ochii mijiți într-o încordată concentrare : Și-acum, așa, ca să fie foarte limpede. Unu : La noi piersicile nu se pot cultiva pe întinderi mari, iarna trecută a dovedit acest lucru. Doi : ceea ce-i nevoie și trebuie să facem după această calamitate, este să recuperăm toate pagubele suferite. Să înlocuim ce se poate înlocui și în același timp să

avem o garanție pentru viitor. De aceea piersicii degerați n-o să-i înlocuim tot cu piersici...

Spunea toate astea iar cu calmul său glacial, cu un accent categoric pe fiecare cuvînt rostit, de parcă l-ar fi tăiat cu toporul. Vorbea din el omul învățat să decidă, cunoscîndu-și puterea. Dur ca o buturugă de stejar.

— Trei : Avem nevoie de fiecare brazdă de pămînt, și această brazdă trebuie muncită așa fel, încît să rodească. Patru : Un exemplu deosebit în această muncă trebuie să fie fermele de stat. E clar ? Datoria mea e să asigur condițiile pentru îndeplinirea acestor sarcini în totalitatea lor. Și nu voi îngădui ca tu să arunci pe fereastră, cu experiențele tale neroade, ceea ce alții au adunat cu sudoarea frunții. Pe cei ca tine îi așteaptă procuratura. Ține bine vîsla, dar pe cîrmă să nu pui mîna ! Sper că ne-am înțeles. Și cu asta am terminat, Mai mult timp nu am pentru tine.

Am trîntit ușa în urma mea. De furie abia mai izbuteam să răsuflu. Gîfîiam, mă sufocam, sîngele îmi umfla venele, obrajii îmi ardeau ca para focului. Ah, ticălosul ăsta blestemat ! Prostănacul ăsta îngîmfat și sigur de sine, datorită puterii cu care-i investit ! Un ciot ! Un ciot de care te împiedici la tot pasul ! Nu-i oare mai rău un mărginit ca ăsta decît cel mai aprig ger care pîrjolește pămîntul ? Lutul schilodit și pustiit de stihii înverzește din nou, rănile i se închid, dar un nătărău ca ăsta care ține viața de beregată și sugrumă tot ce trebuie să se dezvolte, care otrăvește sîngele și sufletul, e mai dăunător și mai distrugător decît stihiile cele mai cumplite.

Glasul lui mă însoțea : „Pentru pereții de meri ți-am mulțumit... Ține vîsla, cîrma las-o în pace.“ Caporal nenorocit, incapabil să judece. „Tacă-ți fleanca și bate pasul !“ Atîta știe. Să îndeplinească prostește ordinele. Atîta înțelege, mai mult nu-l duce mintea. Toată pulberea pe care a avut-o cîndva a împușcat-o. Și-atunci, pentru numele lui Dumnezeu, ce mai caută aici în acest post ? Pentru asta, vom continua, deci, să aducem piersicile de peste hotare și să le plătim cu valută ? ! ? Pentru că un nătărău ocupă acest scaun care pentru el e o

adevărată fortăreață ? Dumnezeule ! Și cînd mă gîndesc că a fost instalat în acest fotoliu cu sprijinul nostru !...

Mînia mă zgîlțîia cumplit, dar nu m-am lăsat sugrumat de ea.

Abia după un timp, mi-am dat seama că lîngă mine, pe trotuarul pieții aproape pustii (erau cîteva minute înainte de ora două), stătea Oldřich. Mi se alăturase fără măcar să-l fi observat. Și trebuie că arătam al dracului de prost, de vreme ce mi-a spus, așa, ca din senin :

— Vino-ți în fire, omule ! Prin asta nu faci decît să-ți înrăutățești situația și tot nu ajungi la nici un rezultat. De ce nu te astîmperi ? Ascultă-mă pe mine. Lasă-te păgubaș. Ce-ți trebuie toate necazurile astea ? Ți-am făcut semn să taci, dar tu, tu ești nebun de cap ! E vina ta. (Într-adevăr, la un moment dat se afla în pragul ușii, speriat și pleoștit de-a binelea, și, din spatele lui Patočka, îmi făcea, cu mîinile și cu gura, tot felul de semne ca să nu-l contrazic. Probabil socotea intervenția mea inutilă, ori, cine știe, poate nu voia ca superiorul său să-și iasă din pepeni, și-apoi să-și verse supărarea asupra lui)

— Ce faci tu e o prostie, reluă el. Unde s-a mai pomenit să se ridice cineva împotriva hotărîrii Comitetului Național Raional, împotriva instituției ca atare (El aparține acum acestei instituții).

Suflet mărunt și deopotrivă vanitos. De cîte ori ne întîlneam îmi dădea peste nas, vorbindu-mi cu o solemnă mîndrie, de importanta sa funcție. Din cînd în cînd însă, cînd eram între patru ochi, mi se plîngea. Nu-i plăcea ba una, ba alta, dar să se opună acestor neajunsuri nu se încumeta. (De fiecare dată, o mînă invizibilă îl apuca de braț și nu-l lăsa).

— Tu să taci, m-am răstit la el în culmea mîniei. Trăsni-l-ar trăsnetul să-l trăsnească ! El, nu eu — el trebuie trimis în fața procuraturii.

— Tu uiți că e un om cu merite !

Și ca să-mi amintească de eroismele și meritele lui de odinioară, începu pe loc să le enumere.

— Du-te dracului, i-am curmat eu vorba. Ce vrei să spui ? Că pentru asta trebuie să aibă întotdeauna dreptate și noi *nu rămînem decît datori* să cinstim și să re-

petăm înțelepciunile lui ? Ei, drăcie, joeul ăsta de-a „Baba oarba“ nu ține în viață. Și, uitîndu-mă la el cu o privire răutăcioasă, i-am spus : Pentru tine însă, cum văd, orice cocoșel care cîntă cucurigu de pe o stinghie mai înaltă sau de pe un un gard mai înalt, e Dumnezeu. Chiar dacă ar fi priponit ca un cal, pentru tine tot el trezește în zori ziua și deșteaptă soarele !

Se simți jignit, dar nu plecă ; se codea neștiind ce să facă.

— Și, mă rog, ce-ai de gînd să faci ? se încumetă totuși să mă întrebe. Eu unul, te-aș sfătui să mergi acasă ; te învîrți un pic prin grădină și-ți trece supărarea.

— Să mă duc acasă ?! am izbucnit iritat. Și să mă întind pe vatra cuptorului ? Asta v-ar conveni de minune, tîlharilor. Dar, nu, eu nu-s nebun să stau cu mîinile încrucișate. Mă duc în altă parte.

— Și, unde, mă rog, ai vrea să te duci ?

Pînă atunci nu știam ce să fac. În clipa aceea însă mi-a venit în minte că mai bine ar fi să mă duc direct la meșter decît să stau de vorbă cu ucenicii. (De fapt mergeam la el, căci pașii mă duceau într-acolo, fără voia mea).

— Cum adică, unde vreau să mă duc ? Ce, tu nu știi cine conduce în țara asta ?

— Ai înnebunit ? Doar nu-ți închipui că Patočka le face pe toate de capul lui. Sînt sigur că s-au înțeles. Și au hotărît că așa trebuie.

Citeam în ochii lui cît e de înspăimîntat și de abătut. Era galben ca ceara. Iar picioarele parcă i le-ar fi legat cineva pe neașteptate. Se uita în jurul lui ; i se umezi fruntea de sudoare și, bietul de el, nu mai avea nici un chef să meargă mai departe. Se temea să nu ne vadă cineva împreună.

— Ține minte, eu ți-am atras atenția ! spuse grăbit, după care se răsuci în loc dînd să plece.

Tocmai atunci se opri în spatele nostru o Volgă, și-l văd coborînd din ea pe primul secretar Lojza Sitař. Crescuserăm amîndoi pe niște străzi învecinate de la marginea raionului. Cum se spune am dus împreună gîștele la păscut. Eu locuiam pe strada Žižka, iar Lojza pe Přemyslova. Ca băieți ne-am bătut adeseori, cînd străzile

noastre se războiau între ele. Dar ambele tabere se uneau numaidecît, ori de cîte ori se anunța o bătălie cu fecioraşii de bani gata, ai negustorilor, ai funcționarilor și ai meşteşugarilor înstăriți. Așa se face că ne cunoşteam așa cum se cuvine. Pe tatăl lui n-a apucat să-l cunoască ; și azi, parcă-l văd, veşnic răcit și frînt de oboseală, dimineața înainte de a merge la școală sau seara, cărînd de pe cîmp frunze de zarzavaturi, căpățîni de sfeclă sau alte furaje... Țopăia desculț pe drumul gloduros și cu biciul mîna o vacă costelivă, înhămată la o căruță. (Di, bestie !) Pe urmă a intrat într-o fabrică de secerătoare și a învățat meseria de lăcătuş. Și n-a învățat-o rău... De patru ani ocupă postul „frînt de oboseală", postul de secretar al raionului nostru Roudnice.

Cum mă văzu, îmi zîmbi prietenește.

— Ce faci, Miciurin ? Nu te-am mai văzut de-o veşnicie ? Unde mergi ?

— La tine, i-am răspuns fără descumpănire, hotărît să profit de această întîmplare fericită. (Înainte nici nu mă gîndisem la el, fotoliul lui era prea înalt. Intenționam să mă duc la Jindrak, secretarul cu problemele agricole). Uite, tocmai mă pregăteam să intru la tine, cu Oldřich.

Nici pînă azi nu știu de ce l-am luat cu mine pe acest nătărău. Poate din răutate. Prostănacul, în clipa aceea se făcuse la față galben ca lămîia, îi înghețase sîngele în vine, dar de plecat nu cuteza să plece.

— Bine, fie, spuse Sitař, stînd un pic pe gînduri. Dar numai dacă aștepți un pic. Nu te-am mai văzut de mult și aș vrea să stăm un pic de vorbă. Mai înainte însă, trebuie să rezolv ceva.

Și ce dacă am așteptat aproape două ceasuri încheiate. Aș fi fost în stare să stau pe scaunul acela și pînă a doua zi dimineața. În schimb Oldřich parcă ar fi stat pe ghimpi ; tot timpul neliniștit, și numai din cînd în cînd mă măsura cu privirea și își răsucea gîtul de parcă l-ar fi strîns gulerul de la cămașă. La un moment dat îmi șopti furios, cu o voce înăbușită :

— Eu n-am nimic cu povestea asta. Te privește personal !

— Ba te privește, Oldřich, te privește... De aceea stăm și așteptăm aici, împreună.

Făcu o mină de paroă i-ar fi rămas în gît un os de peşte.

L-am lăsat să se descurce singur cu osul lui. Eu aveam nevoie să mă calmez. Căci prea mi se înfierbîntase sîngele din pricina lui Patočka. Nătărăul, dacă stau şi mă gîndesc bine, dumnealui nici n-a admis să discutăm la obiect. Sigur că nu. În ceea ce-l priveşte, a fost, într-adevăr, foarte la obiect... Mărginitul... Să te apuce groaza, nu alta. Iar eu m-am aprins prea tare, lăsîndu-mă dus de mînie. Acum, în discuţia cu Sitař, orice emoţie trebuie să dispară. Calm, Adame, calm. Sitař e altfel de om. Lojza Sitař...

În ochiul de apă de lîngă Cepel prindeam împreună mormoloci şi tritoni...

Apoi într-o zi — strada noastră se afla iar în stare de război cu Přemyslova — întorcîndu-mă de la şcoală am auzit pe drum focuri de armă, trase de boierii noştri din Roudnice, aflaţi la vînătoare. Ieşiseră să împuşte potîrnichi. Se înţelege că n-am stat de loc pe tînjală şi am pornit pe urmele lor. Norocul mi-a surîs. Nu dură mult şi peste capetele hăitaşilor se înălţă, sus de tot, un stol de potîrnichi speriate. Una fu atinsă ; se despărţi de cîrd, zburînd tot mai sus, ca apoi să înceapă să cadă lovindu-se uşor de pămînt, — ca o paraşută ! Am urmărit încotro se lasă, mi-am înscris în memorie colţul de ogor, tufişul din apropierea lui, grămada de pietre... şi, peste puţin timp, potîrnichea era a mea. Cînd, deodată, aşa, ca din senin, aud, nu departe de mine, un lătrat de cîine. Avocatul Brožovsky îşi căuta prada. L-am auzit cum se înfurie, în timp ce cîinele adulmeca pe mirişte locul unde zăcuse potîrnichea. Şi a pornit numaidecît pe urmele mele...

Tocmai atunci pe drumul de care ce ducea spre oraş se urduca o căruţă. Lojza căra acasă cîteva legături de frunze furajere. Abia mă văzuse şi începu să pocnească din bici ameninţător ; pe urmă însă zărindu-l pe Brožovsky cum gonea de zor după mine, îi căzu numaidecît fisa. Îmi făcu doar un semn discret cu capul şi pînă să apuce careva să se dumirească, potîrnichea zăcea sub frunzele de zarzavat, iar în timp ce căruţa mergea mai departe, înaintînd agale spre şosea, Brožovsky ne ajunse

din urmă, și gura lui era un vulcan de mînie. Cîinele, lătrînd furios, îmi dădea tîrcoale și mă mirosea. Dar Lojza privea în jurul lui cu fața numai mirare. Arăta în clipa aceea, de parcă n-ar fi știut să numere pînă la cinci...

Pe urmă am mers tăcuți unul lîngă altul, pînă la podul din dreptul plantației de hamei. Aici Lojza — uitîndu-se vigilent în jurul lui, căci intrase pe teritoriul inamicului — îmi spuse sec: „Ia-ți marfa, și șterge-o". Nu voia să fie bănuit de colaborationism.

Amintirile astea erau cît se poate de plăcute. Depănîndu-le, parcă mă mai liniștisem un pic... În plus, zîmbetul prietenesc și jovial, mirarea lui trădînd bucuria, în clipa în care abia mă zărise... Ce-i drept, nu veneam în contact cu el adeseori. Poate tocmai de aceea mă întîmpinase așa... Dar nu e o fire moale, ci dimpotrivă... Întotdeauna a știut ce vrea. S-ar putea ca tocmai asta să ne apropie.

Între timp, vremea trecea. La un moment dat îmi spuneam că Lojza uitase poate, de noi, cînd, pe neașteptate, secretara a deschis ușa și ne-a poftit să intrăm.

— Și-acum gata, pentru azi ajunge, îi spuse Sitař secretarei, după ce am pătruns cu Oldřich în biroul lui. Azi nu mai sînt aici pentru nimeni, mă înțelegi, Helena, pentru nimeni. Diseară mai am o ședință la Račineves.

Ne pofti să luăm loc la masa de conferințe și se așeză și el lîngă noi. O clipă ne cercetă, pe amîndoi, cu o privire obosită, dar prietenească, apoi spuse oftînd.

— Ei, ce se mai aude, căci, vorba ceea, nu ne-am mai văzut de atîa amar de vreme. Ce vînt te aduce pe la mine? Ai vreo nevoie? Ceva nu ți-a reușit pe plantațiile tale de pomi fructiferi? Ei, hai, dă-i drumul, încheie Sitař prietenește și totodată la obiect.

Se înțelege că nu m-am lăsat îndemnat de două ori și i-am spus frumușel, și pe îndelete, tot ce aveam pe inimă. Nimic nu i-am ascuns... I-am înfățișat întreaga discuție avută cu Patočka.

— Era bine să-l fi auzit, cînd mi-a spus: Ține vîsla și de cîrmă nu te atinge! Ce părere ai tu de toată povestea asta, în calitatea ta de prim secretar raional?

M-a ascultat cu atenție, dar vorbele astea, de bună seamă, nu i-au fost pe plac. Din pricina mea, sau din pricina lui Patočka ? Tăcea, uitîndu-se la mine cu o privire cercetătoare. Ochii lui micuți, obosiți aveau totuși o strălucire ageră, ușor vicleană.

— Da, într-adevăr, în anumite privințe e puțin cam... începu el cîntărindu-și vorbele, dar numaidecît se opri, ridicînd din umeri nesigur. Într-o singură privință însă, îl nedreptățești. Cunoști doar mentalitatea plugarilor. Acum, ce-i drept, sînt în cooperative, dar tot a mai rămas în ei ceva din șmecheria țărănească... Îi știm amîndoi prea bine... Încearcă să-i lași să gospodărească pămîntul fără plan. Care o să-ți facă sfecla de zahăr ? Asta cere multă muncă... Pentru ei e mai bine să semene grîul și să aștepte SMT-urile să vină să le strîngă recolta. Frumoasă gospodărire ar fi, să-i lăsăm să facă ce-i taie capul ! Iată de ce, deocamdată, trebuie să indicăm fiecărei cooperative și fiecărei ferme de stat în parte, ce anume trebuie cultivat și recoltat. Deocamdată... Sarcina și grija lui Patočka este aceea de a ne asigura să obținem de la ei ceea ce ne trebuie. Și, crede-mă, are cu ei destule necazuri, și de aceea se omoară să țină totul din scurt. Uneori, poate, mai mult decît ar trebui... Zîmbi. Apoi, la iuțeală, mă întrebă, cu un aer de ușoară vicleșug, de ce nu m-am împăcat cu soarta mea, care, pe cît se pare, îmi făgăduiește o viață mai comodă și mai lipsită de griji.

Am dat din mînă, plictisit :

— Întrebarea asta o cunosc. Nu e prima dată cînd mi se pune. Toți îmi zic : de ce nu mergi, omule, pe drumul gata bătătorit și nu te ploconești ca toți ceilalți ? asta ține, doar, de cînd lumea, de mersul treburilor... De ce să te împotrivești instituțiilor ? Să-ți pui singur pielea în saramură și să te duci s-o vinzi la tîrg ? Oricînd o să le vină pe chelie, or să te prindă cu mîța-n sac... Precum se vede e mai bine să castrezi viața cu tot soiul de indicații și dispoziții și să nu faci din tăuraș boulean. Înjugă-te și trage ! Din astfel de muncă mi-ar sta pîinea în gît...

În timp ce rosteam aceste cuvinte, Oldřich stătea pe scaun îngrozit, de parcă tocmai atunci l-ar fi mușcat un

șarpe veninos și de teamă ca sîngele să nu-i circule prin vene, nici nu se clintea.

— Frumos te-ai dezlănțuit, spuse Sitaș. Apoi răsuflă ușurat căutînd să mă cerceteze cu coada ochiului.

În clipa aceea mi-am adus aminte de un banc, pe care îl auzisem nu de mult, și pe loc l-am pus la bătaie ca supliment. Bancul acela cu un director care — întrebat cîte economii s-au făcut anul trecut la întreprinderea lui a răspuns: „Un milion!“ și cînd au vrut să afle cum, a spus: „N-am acceptat nici un proiect de inovație și în felul ăsta n-am fost nevoiți să plătim pentru ele recompensele respective.“

A rîs:

— Da, povestea asta mă deranjează... La fel ca și celelalte... Dar să ne întoarcem mai bine la oile noastre... La piersicii tăi... Cum văd, vrei să te încumeți...

— Păi tu ce crezi? Doar nu-ți închipui c-o să mă opresc la mijlocul drumului! am exclamat fără voia mea. De cîțiva ani mă tot joc cu piersicii ăștia și n-aș vrea să mă las păgubaș tocmai acum cînd am descoperit ceva nou, și foarte promițător.

— Într-adevăr, și, aplecîndu-și ușor capul reluă: Eu, unul, nu mă pricep... Specialistul ești tu. Dar, spune-mi, cel puțin, pe ce se bizuie încrederea ta în succes?

— Pe un principiu cu totul nou de plantare a altoiurilor — asta, așa, pe scurt.

— Ești al dracului de scurt... Și... spune-mi, principiul ăsta îți dă niște garanții? întrebă el cu interes.

— Garanții?... am întors eu cuvîntul, țintuindu-l cu privirea. Nu-mi place să arunc vorbe în vînt. Se poate spune însă că urma e bună și...

— Iartă-mă, m-a întrerupt Sitaș... Am folosit un cuvînt greșit... am vrut să spun... speranțe... Da, ce speranțe sînt?

— Așa sună mai bine, am spus eu, zîmbind. Unii piersici au supraviețuit gerului arctic, în timp ce, în jurul lor, alți pomi cu fructe sămînțoase sau sîmburoase, în genere recunoscute ca fiind mai rezistente au degerat. Am descoperit de ce, iar acum am nevoie de o verificare. Mai exact — de o realizare.

— Ei, asta înseamnă, totuşi, ceva, interveni Sitar, dînd din cap aprobator.

— De îngheţat însă, pot îngheţa, am spus eu. În anumite împrejurări. Din cînd în cînd, în iernile neobişnuit de aspre, piersicii îngheaţă şi în Italia, în Grecia sau în Spania. Şi, de fiecare dată, se plantează altoiuri noi. Nu de alta, dar rentează.

— Ce suprafaţă de teren te interesează ? Cît şi unde, m-a întrebat Sitar.

— Pentru început — două hectare. Da, două hectare pe coasta dinspre miazănoapte. O bucată am preluat noi, anul trecut, de la un proprietar particular. Coasta e sălbăticită, năpădită de ierburi, ici-colo doar se mai vede cîte un pîlc de peri şi pruni îmbătrîniţi... Ne-am gîndit să înfiinţăm pe acest teren o livadă de piersici, şi totul e pregătit pentru plantare. Cinci sute de altoiuri la hectar.

— Şi cheltuielile ?

— Sînt înscrise în bugetul care a fost aprobat ! Nouăsprezece mii la un hectar plantat. Peste cinci ani livada va fi în plină putere roditoare şi, judecînd după pomii care au şi dat rod, am putea recolta pînă la trei sute de chintale la hectar. Dar prefer să fiu mai modest. Dacă am culege numai o sută douăzeci de chintale, asta ar însemna — la preţul de achiziţie de şapte coroane per kilogram — 84. 000 de coroane. Cu alte cuvinte, chiar şi în condiţiile unei asemenea recolte, cheltuielile ar fi recuperate, într-un singur an, de patru ori şi mai bine. E vorba deci de o rentabilitate cu mult mai mare decît a palmetelor de meri. Ca să nu mai vorbesc de faptul că însăşi iniţierea acestei culturi înseamnă o revoluţie în pomicultura noastră.

Simţeam că mă las răpit şi transportat de înflăcărarea mea. Dar era o înflăcărare concretă. Sub picioarele mele, pămîntul era tare, iar eu am prins mai mult curaj.

— Ai auzit vreodată această nouă înţelepciune populară ? „Hameiul — muncă grea, via — pedeapsă, livada — izbăvirea". Pentru ferma noastră adevărul ăsta e valabil ! Cercetează numai bilanţul ultimului an.

Mă privi îndelung, apoi spuse meditativ :

— Da, ai dreptate, palmetele tale.

— Nu sînt ale mele. Eu n-am făcut decît să le introduc în practica de toate zilele, ca să zic așa, a marii producții.

— Palmetele tale, repetă Sitař. Pe cîte știu, acum sînt introduse peste tot. Și asta, ce-i drept, înseamnă ceva. Ne-au deschis credit la regiune și la minister. Știai ? Ca raion trăim și acum pe seama lor. Ne-au asigurat credite. Cei de sus vin mai mult în întîmpinarea cerințelor noastre... Și, clipind strengărește din ochi, reluă oftînd : Spune-mi, te rog, ce-ai face dacă hotărîrea asta n-ar putea fi schimbată cu nimic ?

— Ce-aș face ? Aș continua. Numai că treaba asta s-ar desfășura în condiții mai proaste. Aș închiria o bucată de pămînt de la un grădinar... Acum cîștigăm doi, și eu și soția. Ar trebui...

Primul secretar rîse încet, mai curînd pentru el, și se ridică de pe scaun. În acest timp întinse mîna, parcă întîmplător, și-mi strînse umărul prietenește, ca și cînd, cu atingerea lui, ar fi vrut să mă liniștească. Apoi se apropie de telefon și-l chemă pe Patočka.

Acesta nu era în birou, plecase într-o inspecție la o cooperativă.

— N-avem ce-i face spuse Sitař, după ce lăsă receptorul în furcă. Rezolvăm problema mai tîrziu. Două hectare... În ceea ce mă privește, socot că acest credit ar trebui să-l capeți și tu. Schimbăm sentința. Ce-ar fi să sune astfel : Cele două hectare pentru noile plantații experimentale de piersici, planificate pentru anul acesta ca o componentă a sectorului pomicul al fermei de stat, rămîn valabile. Ce zici, merge ? spuse rizînd pe sub mustață.

Îmi venea să-l strîng în brațe și să-l sărut.

Ce desfătare e să auzi asemenea cuvinte. În sinea mea îi și convocam pe colaboratorii mei ; și cu mînecile suflecate, ne apucam de lucru...

M-am ridicat în picioare.

— Stai, mă opri Sitař. Nu te grăbi. Ai așteptat atîta cu sufletul uscat. Cîteva clipe mai reziști tu.

Și ce făcu ? Deschise la iuțeală o sticluță de „Sfîntul Laurențiu" pe care am golit-o împreună ca aldămaș pentru buna reușită a muncii.

— Omul, am spus eu în timp ce ciocneam, suportă mult mai ușor povara atunci cînd și-o pune singur în spinare. Chiar dacă e mult mai grea decît alta pe care i-o pune altul. Ce bine ar fi dacă de înțelepciunea asta ar ști să profite întotdeauna cei ce dețin puterea. Experiența asta ține de arta de a conduce bine și cu folos.

În decursul convorbirii mele cu Sitař, Oldřich a stat pe scaun tăcînd mai tot timpul ca un pește. Se bucura firește că era oaspetele primului secretar, dar totodată nu era sigur cum se va sfîrși această vizită și ce urmări ar putea să aibă pentru el. De aceea era prevăzător, bîjbîind după fiecare răspuns, atunci cînd Sitař îi punea și lui cîte o întrebare. Încet-încet însă se mai învioră. La un moment dat, am amintit, printre altele, că Oldřich a lucrat înainte cu mine, că ne-am îngrijit împreună de pereții de meri și de livada de piersici experimentală și că ajutorul lui mi-a fost deosebit de prețios. (Sărmanul nu știa cum și cînd, dar s-a bucurat). Din clipa aceea începu să prindă gustul acestei vizite și se vedea limpede cum îi crește încrederea în sine. Apoi, afară, era în plin extaz ; se simțea iar în bătaia soarelui. Acum era fericit că trecătorii ne vedeau ieșind împreună de la primul secretar. Se uita în jurul lui, încîntat de propria sa persoană. De atîta orgoliu, sînt sigur că ar fi fost în stare să dea oricît, numai să fie văzut cum ciocnește paharul cu Sitař.

L-am apucat de braț și i-am spus :

— Slavă Domnului că avem asemenea oameni ca Sitař. Dintre toate fructele, scumpul meu Oldřich, cel mai frumos, mai suculent, mai bun și mai hrănitor este fructul omenesc, care s-a copt pentru a sluji la locul cel mai potrivit, și pentru a prinde acolo rădăcini.

— Mă bucur că m-am dus cu tine (uitase că n-avea nici un chef să meargă), deși nu știu ce-o să zică Patočka. Omului îi place oricînd să asculte vorbe înțelepte și pline de tîlc. Dar, ține minte, Adame, într-o bună zi tot a să-ți arzi aripioarele. Nu toți sînt ca el și...

— Bine, bine, îi curm eu vorba, zîmbind. Dar ce părere ai tu acum de toată povestea ?

— Acum totul arată altfel. E vorba doar de un experiment autorizat oficial și asta trebuie sprijinit. Sînt sigur că e folositor.

— Dar tu, tu nu te-ai gîndit înainte la o asemenea posibilitate ?

— Ia mai lasă-mă în pace, mi-a răspuns Oldřich. Eu nu sînt decît un biet referent, de hotărît hotărăsc cei de sus.

Cu toate acestea se ruşină un pic, dîndu-şi seama că l-am păcălit. Dar numaidecît îşi recăpătă morga obişnuită şi, plin de importanţă, îşi aduse aminte că trebuie să se înapoieze la birou unde mai are ceva de rezolvat.

Cinstit vorbind nu m-am jelit de plecarea lui. Mă săturasem de el pînă în gît. Aveam, cu prisosinţă, alte impresii spre a le savura de unul singur şi cu plăcere.

Am pornit vesel spre casă. Soarele tocmai se lăsa în asfinţit. Mi-era o foame de lup, în schimb mă aflam într-o dispoziţie înălţătoare, şi mă simţeam parcă purificat.

Chiar lîngă gardul grădinii noastre, mai-mai să-mi treacă printre picioare doi iepuri zburdalinici. Ţîşniseră dintr-o semănătură proaspăt înverzită şi goneau în zigzag pe şosea. Un al treilea urecheat, cu o ureche ruptă, făcea frumos la marginea şanţului şi pufnea pe nas, supărat. Cîteva clipe i-am urmărit cu interes ; pe urmă, am mers mai departe şi m-am oprit din nou pe drumul străjuit de copaci... Şi, deodată, am uitat de ce mă grăbeam. Sufletul meu se legăna în albastrul calm, străluminat de razele soarelui ; crengile şi crenguţele de vişin, presărate de micuţele butoiaşe ale mugurilor ce se împlineau, îmi prinseseră ochii în mrejele lor, şi eu rămăsesem agăţat în ele ca într-o plasă. Cu atît mai mult, cu cît din coroanele copacilor, şi din văzduhul strălucind de lumină, răsuna cîntecul vesel al păsărelelor. Ce delectare pentru mine să ascult această muzică a primăverii în plină deşteptare. Odată cu trilurile suave şi cu miresmele aerului tremurător, harurile ei se revărsau în mine, înecîndu-mi sufletul de bucurie...

Deodată, am văzut-o pe Eva. Mă aştepta cu nerăbdare. Cum mă zări lăsă din mînă hîrleţul cu care tocmai săpa, de-a lungul peretelui, straturile de flori şi zarzavaturi. De treburile care-i plăceau se apuca numaidecît,

frumos și cu mînecile suflecate. Din fericire îi plăceau destule din cele de care se simțea mare nevoie — căci în anii văduviei mele căsuța avusese, totuși, un pic de suferit. Iar fiul meu, neașteptatul meu fiu Tomek, se ținea de fusta ei, cu o cutie de tinichea pe care o strîngea tare, cu ambele mîini. Micuțul pescar avea cu siguranță în ea rîme și tot soiul de viermișori, de bună seamă, voia să-i pună undeva la păstrare, pînă cînd avem să plecăm iar împreună să prindem crăpceni și pui de lin, în ochiul de apă revărsat peste malul Elbei. Puștiul e ager la minte și prinde totul cu ușurință. Arde în el o flacără vie, dar e un pic agitat și speriat. Acum însă sîntem prieteni și aș putea spune că s-a întremat de tot. Ochii îi strălucesc de bucurie cînd îl salt pe umerii mei și el îmi strînge fruntea cu mînuțele lui fierbinți ; se ține de mine cu încrîncenare și rîde în hohote, și chiuie cînd sar cu el și mă zbengui ca un copil. Se înecă de fericire, gîfîie și se aprinde de emoție, întocmai ca atunci cînd stăm amîndoi pe mal și pluta undiței se clatină și se scufundă sub luciul apei... Ca și acum : abia m-a zărit și a și ridicat tinicheaua și, în timp ce mi-o arăta, striga ceva nedeslușit. Dar Eva l-a și dat într-o parte și, în sfîrșit, îi văd fața întinsă de încordare și de o curiozitate grijulie.

— Slavă Domnului, bine c-ai venit odată ! strigă ea, și părul i se răvășește pe frunte. Unde ai fost atîta amar de vreme ? Ce-ai rezolvat ?

Nu păstrez nimic pentru mine, nu sînt lacom de felul meu. Împart cu Eva totul, și astfel ea știe de fiecare dată tot ce-mi apasă inima sau, dimpotrivă, tot ce mă bucură și mă face să fiu într-o dispoziție bună, ori de zile mari.

— I-ai convins pe prostănacii ăia ?...

Nu așteaptă răspunsul și gata, îi și blestemă și-i înjură, cu anticipație, pe toți cei ce pun bețe în roate muncii mele. Cu ochii aprinși și nerăbdătoare se agață de buzele mele. Iar eu, așa ca din senin, simt cum zace în mine un drac împielițat, și pun ceva la cale ; încep s-o fierb, o las să se perpelească, arborez o mină nefericită, de om foarte abătut, ridic din umeri neputincios, și dau din mînă plictisit : „Sînt cu toții o apă și un pămînt. Unul nu-i mai breaz ! Fir-ar să fie de treabă ! N-am reu-

șit nimic.“ Dar, pentru mai multă siguranță întorc capul într-o parte.

— Acum înțeleg de ce n-ai avut chef să vii acasă. Dar ce-i cu ei, au înnebunit cu toții ? N-a mai rămas nici unul teafăr la minte ? Îi vezi ?! strigă ea cu indignare.

Mă stăpînesc din răsputeri, să nu mă pufnească rîsul — mai-mai să-mi plesnească plămînii, nu alta, — și în acest timp mă uit la ea cu coada ochiului să văd cum se aprinde însufleţită de furia unei cauze drepte. Și intră mititica, fără milă, în toți cei ce vor să mi se pună în cale, și-i cinstește, nu glumă,cu cele mai piperate măguliri, și-i trimite, pe rînd, la toți dracii (Mai mare dragul s-o asculți !) Ah, frumoasa mea ! Are sînge fierbinte (din fericire în toate). Obrajii îi ard ca para focului și din ochi îi țîșnesc numai fulgere. Mă simt ca un ostaș rănit ; abia mă tîrîi, un picior mi-e retezat pe jumătate, trupul mi-e numai o cicatrice, și vivandiera Eva mă sprijină și mă ajută să merg. Atitudinea ei mă unge la inimă... Nici nu știu cînd mi-e mai dragă. Atunci cînd se întărîtă cu toată sinceritatea — (e, de felul ei, categorică și impulsivă) — sau atunci cînd rîde cu o poftă nebună, gata-gata să se înece de atîta rîs. Îi place să fie veselă, și, adeseori, bucuria izvorăște din ea ca dintr-o fîntînă țîșnitoare. Și mai știe să se lipească și să se gudure ca o pisică. Iar motanul de lîngă ea toarce și mîrîie, și-i pofticios nevoie mare.

M-ar ademeni, bestiuca, și m-ar seduce, dacă aș mai înteți focul.

Dar eu stau cu capul plecat și cu trupul răsucit într-o parte. Abia mă țin să nu mă pufnească rîsul.

Deodată însă Eva amuțește și, cuprinsă de o anumită bănuială, ciulește urechile. Și în clipa următoare mă și apucă de umeri și mă întoarce cu fața spre ea, fixîndu-mă cu o privire sfredelitoare, ce trădează nerăbdarea fără margini.

— Ia să te văd !

Un timp mai păstrez eu o mină de om umilit, și-mi muște buzele, chipurile, de necaz. Dar bucuria gîlgîie în mine ca un pîrîiaș ascuns sub pămînt, care, pe neașteptate, țîșnește la lumină... Sînt un slab actor. Ochii și bu-

zele mă dau întotdeauna în vileag. Pofta de viață îmi zburdă în toate vinișoarele.

— Ticălosule! mă zgîlțîie Eva, de-mi zbîrnîie creierul, și pe chipul ei se citește, deodată, o nețărmurită ușurare. Începusem să clocotesc... Iar m-ai dus, ticălosule... Hai, spune repede, cu ce-ai venit? Dar, de fapt, nu-i nevoie să-mi spui. Se vede totul pe fața ta. Rîzi.

Și, deodată, izbucnește și ea într-un hohot de rîs nestăvilit, obrajii i se înpurpurează sub presiunea sîngelui și dinții sănătoși îi sclipesc de albeață printre buzele cărnoase și frumos arcuite.

— Pun rămășag, că dacă n-ar fi urechile să te împiedice, ți s-ar întinde gura de jur împrejurul capului, îi spun eu încîntat de veselia ei spontană.

— Ai dreptate. Și-ți spun cinstit, aș rîde așa cu toată dragostea. Acum însă, povestește-mi frumos și pe îndelete cum a fost...

Nu mă las rugat, firește, și încep să-i povestesc. Și ea mă ascultă...

— Nici nu știi cît sînt de bucuroasă, că nu te-ai dat bătut, îmi spune în cele din urmă. Poate că tocmai de asta îmi ești drag. Stai — nu te umfla în pene prea mult... Am vrut să spun că, poate, și cu asta m-ai cumpărat.

— Cumpărat? mă împotrivesc eu. Cum adică, cumpărat?! Sper că glumești, Eva. Pe tine nu te-am cumpărat. Pe tine te-am vrut doar, și atîta tot!

— Atîta tot! explodă Eva. Nu-i nimic, pentru asta nu te iert eu. Toată ziulica n-ai dat semn, în timp ce eu am stat aici pe ghimpi și m-am chinuit. Te-am căutat la telefon, dar nimeni nu știa pe unde zaci. Bagă de seamă, data viitoare să nu uiți că de-acum încolo sîntem aici trei care te așteptăm. Ascultă...

Și mă apucă de mînă cu gîndul să-mi lipească palma de pîntecul ei ce începuse să se rotunjească destul de frumos. Dar tocmai în clipa aceea Tomek mă trase de pantalon, ca să-mi arate rîmele și viermișorii lui. Printre degetele mînjite de noroi i se răsucea o rîmă lungă.

— Ești un purcel! îl ocărî Eva. Hai, du-te repede în pivniță și ascunde acolo delicatesele tale pentru pești. Și spală-te pe mîini și cît ai zice *pește* să fii la masă, s-a înțeles?

— Cînd mergem la pescuit ? mă întrebă Tomek, cu fața aprinsă de nerăbdare.

— Curînd, îi făgăduiesc eu. De îndată ce va veni timpul lor.

— Eu o să prind unul mare, strigă puștiul.

Sigur c-ai să prinzi, îl asigur. Dar mai trebuie să așteptăm.

Micuțului pescar îi ardeau ochișorii cu atîta pasiune, încît pînă la urmă i se transformară în două ochiuri de apă în care înotau crăpceni, pui de lin, bibani și băbuște, zbenguindu-se zglobiu și săltîndu-se deasupra cristalului scînteietor al apei. Iar eu îi vedeam ca într-o oglindă fermecată.

— Dacă mai aștepți, o să crească și mai mari, înțelegi. Și-acum dăi bătaie, îl zori Eva. Și, fără să se mai uite după el îmi lipi cu cea mai simplă și firească intimitate palma de pîntecul ei. În acest timp ochii ei scăpărau strengărește.

— Auzi ? Stai și ascultă... Simți cum zvîcnește ? Ție, toate îți reușesc, Adame. Sub mîna ta, totul crește, ca din apă.

— Dacă portaltoiul e bun, și bun e și altoiul, totul reușește, îi spun eu zîmbind pe sub mustață fericit, și umflîndu-mă în pene ca un curcan.

— Portaltoiul, ce-i drept, e bun, îmi ripostează pe loc, ghemuindu-se, pur și simplu, în brațele mele. Ochii ei căprui, cu reflexe aurii, prind să strălucească străluminați de flacăra înduioșătoare a vieții. Chipul fericit al Evei, răspîndind razele gingășiei maturizate ale femeii, îmi amintește de soarele de iunie, în răsărit.

O strîng cu putere la pieptul meu. Tac și simt cum mi se pun noduri în gîtlej, de atîta emoție.

— Eva... Nu crezi că a sosit timpul să te mai cruți ? izbutesc, în cele din urmă, să bolborosesc cu vocea sugrumată.

— Deocamdată mă mișc și mă aplec destul de ușor. Nu-ți fie teamă... Și-apoi să știi că și greierașului din mine mișcarea o să-i facă bine. Să nu se învețe de pe acum să se tolănească pe cuptor. Și-acum, gata, ajunge. Puștiul și cu mine sîntem flămînzi. Vino să mănînci cu noi, Adame.

În clipa aceea am simțit cum mă chinuie o foame cumplită.

— Ce ne-ai pregătit ? întreb eu, plin de curiozitate.

— Ai să vezi. Îndată aduc la masă.

Și pleacă.

Îl mai aștept pe Tomek. Îl aud sporovăind ceva, jos, în pivniță, cu siguranță e speriat. Dar își biruie teama, știindu-ne pe aproape.

Soarele coboară în asfințit, se lasă o înserare frumoasă de aprilie. Amurgul unei zile pline. Sînt mulțumit de ea. De fapt, important nu e cum începe o zi, ci cum se sfîrșește, filozofez în sinea mea. Și-mi spun că dimineața devreme trebuie să telefonez în Moravia și să-i anunț că poimîine venim să ridicăm altoiurile de piersici comandate. E cazul să le transplantăm cît mai repede în pămîntul comunei noastre, Roudnice. Ce iute zboară timpul !

În aerul înțesat de miresmele crude ale primăverii, mierla nu mai contenește să-și cînte viersul ei... Savurez minunăția din jur... Dar în nas îmi pătrunde deodată mirosul ispititor al plăcintelor de cartofi umplute cu ciuperci. Izul pămîntului trezit la viață se risipește, se mistuie... Tomek iese în sfîrșit din pivniță, cu mîinile mînjite de noroi.

— Hai, ieși odată din apă, pui de plătică ! îl întîmpin eu, ridicîndu-l în brațe, te-am tras la mal, am pus mîna pe tine.

Se sucește în mîinile mele, se smucește, dă din picioare, și nu mai poate de atîta rîs. Se zbate ca o plătică agitată în undiță.

În același timp aud glasul Evei :

— Ei voi doi de colo ! Cît vreți să vă mai *așteptăm ?!*

IV

CUM A FOST ÎN PARADIS

Munceam pe brînci. Nădușeam și soarele ne prăjea fără milă. Tăiam, răream, stropeam, împrăștiam îngrășămintele. Înlocuiam pomii înalți, sădiți mai de mult, cu

pereți de meri pitici, și cu noi plantații de vișini, împrejmuiam cu pînză de sîrmă miile de puieți, proaspăt selecționați, spre a le ocroti tulpinile fragede de colții ascuțiți ai iepurilor de cîmp și ai rozătoarelor domestice. Și, firește, plantația noastră de piersici creștea și ea de la un an la altul, mai mare dragul.

Noile altoiuri pitice nu sînt încă pe rod, dar de prins au prins. Lăstarii tineri se alungesc, se întind în sus, în dreapta, în stînga, în toate părțile, îmbrăcîndu-se mereu cu frunze noi. Coroanele lor scunde, ca de arbuști, aduc cu capetele unor fetițe zîmbitoare, cu părul ciufulit și cîrlionțat. Dar de pe acum încep să încînte ochiul. Primii piersici pe care i-am sădit împreună cu Eva, tocmai se maturizează. Îi îngrijim și-i păzim ca pe ochii din cap. La anul trebuie să rodească...

Din cînd în cînd se mai găsește cîte unul să-și bată joc de munca noastră depusă cu atîta dîrzenie în tot cursul anului. „Muncă fără nici un rost", spun aceștia cu rînjetul pe buze. „Te omori de pomană cu piersicii tăi aiuriți! Și ai mai înhămat-o la jugul ăsta și pe Eva! Știți ce faceți voi? Scoateți apa din fîntînă cu sita, asta faceți!" Dar să-i ia darcul. Noi știm una și bună, și asta se vede — munca noastră are spor. Ce ne îndeamnă și ne ajută să nu ne dăm bătuți? Pe de o parte conștiința că facem un lucru bun și necesar, care va folosi tuturor. Iar pe de alta — și în primul rînd — nevoia de a ne demonstra nouă înșine și, firește, și acestor zeflemiști, că două mîini harnice, un creier inventiv și un spirit tenace și rezistent, așa cum scrie la carte, sînt în stare să făurească oricînd ceva bun și trebuincios. Mă spetesc izbind cu tîrnăcopul în povîrnișul năpădit de iarbă, și în acest timp imaginația mea lucrează și ea. Oare atunci cînd sapi groapa, ca să sădești în ea nuiaua fragedă a puietelui înnobilat, nu vezi și pomulețul înverzit, înflorit și cu roadele atîrnînd pe crenguțele lui? Nu recoltezi oare, în sinea ta, toate fructele acelea roșietice, galben-aurii, maronii, marmorate sau trandafirii, zemoase și atît de aromate? Nu le simți, oare, în plamă și nu-ți lasă gura apă privind la ele? Nu te gîndești oare la seceriș și la strînsul recoltei atunci cînd semeni boabele pentru pîine, și la casa gata înălțată atunci cînd abia îi pui temelia? Și nu-ți încor-

dezi, oare, cu mai multă poftă puterile atunci cînd ai lîngă tine o ființă cu care împarți și visele, și planurile, și munca istovitoare ? Cînd zilele și nopțile îți sînt îndulcite (uneori mai mult, alteori mai puțin) de o făptură divină ca Eva ?

Intrăm îndată în al cincilea an de cînd sîntem împreună. Ce bine !... Eva umple casa și livada cu rîsetele și țipetele ei. Îi place să se veselească, să cînte, dar știe să se și rățoiască atunci cînd în ea se revarsă mînia. La nici o glumă bună, fie chiar frivolă, nu-și astupă urechile. Ne înțelegem. După muncă, în clipele de răgaz, e în stare, la fel ca mine, să hoinărească în neștire peste haturi, prin lăstărișul și crîngurile de pini atît de plăcut mirositoare, de pe meleagurile comunei noastre Roudnice : printre ogoarele verzi și lanurile aurii — împestrițate. (Îmbrățișăm cu privirea orice flacără păgînă a macului roșu și sub fereastra casei noastre, în grădina de zarzavaturi, an de an strălucește toată vara lumina floarei-soarelui ; nu de alta, dar dacă, întîmplător, soarele ar intra în nori ?)

Și îi mai place să se așeze și să stea cu nuiaua în mînă pe malul ochiului de apă din cotul Elbei și să guste pe loc din peștele prins și fript la flacăra focului încins de ea. Eva și copiii iubesc din tot sufletul aceste expediții pescărești... Și mai are încă o însușire ce-i împodobește cununa virtuților ; gătește bucuroasă, și știe să gătească. De pildă această plăcintă de cartofi bine coaptă și frumos rumenită, cu crustă crocantă și presărată cu felii subțiri de ciuperci proaspete (Rețeta ne aparține amîndorura ; numai cu gîndul la ele îmi lasă gura apă). Cămara și frigiderul sînt la noi veșnic pline... Firește, îi place să se îmbrace, și se îmbracă bine (În definitiv, căreia dintre creaturile femeiești nu-i place ?). N-am nimic împotrivă. Din contra. Mă bucur de plăcerea ei, căci bucuria ei e totodată și mîndria mea. Cînd pășește pe străzile orașului cu picioarele ei zvelte, nu puțini sînt aceia ce se întorc s-o vadă, măsurînd-o cu o privire ce trădează la unii desfătarea, iar la alții invidia pofticioasă.

În livadă, Eva e de mult la ea acasă, și se simte (și este) și ea stăpînă a acestei împărății. Și vai de chiulangiii care fac munca de mîntuială sau o strică — îi ia la zor

și-i dojenește așa cum scrie la carte. Și-apoi, ea însăși nu se teme și nu se dă în lături de la nici o muncă : oricît de grea. Spun unii că am înhămat-o la jugul ăsta ! De fapt Eva e cît se poate de bucuroasă că s-a desprins de analizele și calculele ei, de toate chimicalele, sticluțele și tabelele care-i impuiau capul, și acum se odihnește schimbînd laboratorul cu munca în livadă. Înșfacă hîrletul, sapă și sădește altoi noi, se urcă pe tractor, împrăștie insecticidele și îngrășămintele. Dar cel mai mult îi place să trebăluiască în jurul pomișorilor pe care i-am plantat împreună — uneori îmi bag asta în cap, încîntat de propria-mi persoană, dar sînt sigur că mai curînd o face pentru ea. O pasionează această muncă — și, de ce n-aș spune, se dă în vînt și după o mîncare bună și, din cînd în cînd, după o băutură sănătoasă. Ne înțelegem... Și, ca să nu uit : știe să fie al dracului de mîndră de ceea ce facem, și de ceea ce am dovedit că sîntem în stare pînă acum. (Și vai de cei ce încearcă să ne pună bețe în roate în timp ce muncim !) E oare puțin ? Ca să spun adevărul adevărat : uneori am impresia că nu e atît de tenace și de perseverentă, pe cît e de încăpățînată și de îndîrjită. Știe una și bună și e captivată de o înflăcărare proaspăt trezită și descoperită la ea. (Uneori se întîmplă ca pentru ceva ce ar fi trebuit să facem, sau am făcut, să ne certăm în lege ; și de fiecare dată încearcă să-și impună punctul ei de vedere). Mulțumesc și pentru asta. Căci, de fiecare dată, viața e pe loc mai veselă.

O dată — o înțepasem eu un pic — i-am adus aminte de cartea lui Karel Čapek : *Anul grădinarului* — povestea unui om care devine un grădinar înfocat. Cît e de simplu ! Te apuci de altoit, retezi o crenguță și cuțitul îți alunecă adînc în degetul tău, neîndemănaticule ! Rana se aprinde și cît ai zice peșteai devenit un grădinar înfocat ! (Se înțelege că am adus-o un pic din condei, ca să-mi convină mie).

— Ceva e în povestea asta, mi-a răspuns ea cu promptitudine, și, ca să nu-mi rămînă cu nimic datoare, s-a răstit la mine din aceeași răsuflare : Nu rîde ! Și s-a grăbit să adauge : De fapt nici n-am bănuit ce zace în mine. De cînd mă știu, mi-a plăcut viața, dar abia acum o țin zdravăn de chică. Și eu, prostănaca, am mai stat pe gîn-

duri ! Ani în șir, din zori și pînă seara tîrziu, am făcut analiza probelor de pămînt, ca abia acum să-mi dau seama de ce. Acum cînd în spatele meu totul crește, înflorește și rodește. De parcă m-aș uita singură peste capul meu.

Rîd pe sub mustață. Dar vorbele ei mă ung la inimă. Altoiul a prins. Altoiul care mă interesa cel mai mult (Ai vaccinat-o bine, Adame, mă măgulesc singur, umflîndu-mă în pene). Și bucuria mea crește, odată cu bucuria ei. Seva din două rădăcini țîșnește mai puternic ; e mai viguroasă decît aceea ce urcă dintr-una singură...

* *
*

Tocmai în toamna acelui an s-a întîmplat să mă întorc o dată acasă, noaptea tîrziu. Avuseserăm la regiune o ședință de activ. Nici cît negru sub unghie nu mai sînt în stare să-mi amintesc despre ce anume s-a discutat acolo. Și unde mai pui că Havelka, noul meu director, mă rugase să iau cuvîntul. M-am scuzat, spunîndu-i că mă doare capul. Bineînțeles, nu mă durea. În schimb creierul îmi ardea de o adîncă emoție. Căci tocmai atunci îmi venise în minte întregul nostru proiect...

Ciudată poveste. Uneori omul trăiește, ani în șir, într-un anume loc, cunoaște acolo fiecare piatră, fiecare stîncă de pe marginea drumului, fiecare hat, fiecare tufă de porumbar și, deodată, apare în viața lui acea clipă în care parcă ar privi peisajul cu alți ochi, și în mintea lui se înfiripă imaginea unei noi înfățișări, mai frumoase, a acelor meleaguri. În ziua aceea plecasem de acasă la ședința de activ și, ieșind pe poartă, m-a izbit priveliștea tomnatecă a povîrnișului din valea opusă, cu haturile dintre ogoare presărate de tufișuri și pîlcuri de arbuști și, ca din senin, mi-a fulgerat în minte ideea ca pe întreaga suprafață ce se desfășura sub ochii mei ar putea să se întindă șiruri nesfîrșite de pomi — o uriașă livadă, un adevărat rezervor de fructe, din cele mai frumoase ! Ideea aceasta a pus stăpînire pe gîndurile mele, și din clipa aceea toate celelalte puteau să se ducă dracului.

Situația se prezintă astfel : Dincolo de gardul livezii noastre, de cealaltă parte a șoselei, se afla cîteva hectare de loturi individuale, aparținînd membrilor cooperativei agricole. Într-adevăr, doar cîteva, opt sau cel mult zece hectare. Iar în spatele acestor pămînturi se deschide, aproape de Elba, acea vale în formă de tipsie — zeci și zeci de hectare de teren povîrnit, aparținînd secției din Kalešov a fermei noastre de stat, în preajma fostei curți, de mult părăginite, a moșiei Lobkovic. Optzeci de capete de bovine, prost adăpostite în mijlocul unei întinderi de pămînt parcă anume făcută pentru întemeierea unei livezi de mari proporții ! Unirea acestor două gospodării ar permite crearea unei zone specializate în pomicultură modernă... Plantații prelucrate intensiv, de meri, vișini și piersici. Firește... piersici !

Cînd m-am întors acasă de la ședința activului, Eva dormea.

Am trezit-o și, îmbrăcat cum eram, m-am așezat pe marginea patului și am început s-o zgîlțîi : Se deșteptă speriată. Nu pricepea ce se întîmplă și, clipind somnoroasă, își freca ochii de zor.

— S-a întîmplat ceva ?

— Da.

Văzîndu-mă îmbrăcat i se tăie răsuflarea ; apoi se sprijini cu coatele în pernă. Iar eu, cu vocea sugrumată de emoție, i-am expus în grabă, de la un capăt la altul, ideea mea, planul meu...

Mare lucru nu pricepuse. Era încă nedumerită, ușor speriată. Mă privi un timp buimacă, după care cuvintele începură să se așeze în mintea ei.

— Stai puțin, rosti ea, ridicîndu-se în capul oaselor. Mai spune-mi o dată... Și după ce se lămuri, îmi puse cîteva întrebări, foarte concrete și la obiect. (Bineînțeles : cînd se trezea era de obicei mai la obiect decît atunci cînd se culca).

— Cît de mare crezi tu că ar trebui să fie această livadă...

— Știu și eu... așa, cam în jur de o sută de hectare. Pe urmă... mai sînt pe acolo și pămînturile mărginașe — puține ce-i drept — ale cooperativelor din Krabičice și

Dobřin. O eventuală îndreptare a granițelor teritoriale ar duce...

— Te gîndești prea departe, mă întrerupse. Cu asemenea idei te-ar pune pe fugă, oriunde te-ai duce. Și-apoi ar fi și o treabă prea costisitoare, nu crezi ? Să muți o fermă, să clădești pentru ea un alt grajd, ca să nu mai vorbim de toate investițiile necesare unei livezi moderne.

Bineînțeles. Fără muncă și fără investiții nu pui pe roate marea producție modernă... Iar, după mine, e momentul ca pomicultura să treacă repede la acest mod de producție. Desigur, ar fi vorba de un plan de perspectivă, dar care trebuie realizat.

Și din nou am înșfăcat-o de umeri și, rîzînd, am scuturat-o în lege :

— Vezi, i-am spus eu, de mișcat poți mișca numai ceva de care te poți apuca și sprijini, ca să-l poți scutura cu putere ! Pricepi ?... Zeci de hectare sînt cultivate cu cereale, sfeclă de zahăr, cartofi și zarzavaturi, păsările și animalele sînt crescute în mari combinate, și noi să muncim mai departe după vechiul calapod ? S-a zis cu mica producție ! Așa nu mai merge ! Spune și tu, în asemenea condiții pot fi aplicate cuceririle științei și tehnicii ? Mecanizarea ?...

Tăcu un timp, apoi spuse :

— Liniștește-te. Și du-te de te dezbracă.

Cînd m-am întors (bineînțeles cu o sticluță de Sfîntul Laurențiu în mînă), stătea așezată pe marginea patului, cu picioarele lăsate pe covor și cu fața sprijinită în palme.

— Și cum vezi tu realizarea planului tău ? mă întrebă cu interes.

— Simplu. Să ne-apucăm de el. Să facem analiza structurii solului și, în funcție de rezultat și de înclinația terenului, să schițăm diferitele suprafețe de plantare. Să stabilim compoziția pe specii a fructelor deja cultivate și să calculăm productivitatea și rentabilitatea prevăzută. Pe scurt, să alcătuim o bază de discuție, mai exact, un proiect pe care să-l supunem conducerii fermei.

— Ai gîndit totul ?

— Nu. Și tocmai despre asta e vorba. Ne apucăm acum.

— Ne apucăm ? Cine anume ?

— Auzi întrebare ! Cum cine ? Noi doi ! Și, pe urmă, întreaga brigadă !...

Lăsă brațele să-i cadă de-a lungul trupului, și făcu ochii cît sarmaua.

— De ce taci ! Tu nu mă asculți ?

— Cum... să nu te-ascult, bolborosi anevoie, și i se puse un nod în gît... Dar știi, mi s-a tăiat răsuflarea !

Și se uită la mine, îndelung, fără să sufle o vorbă. Chipul ei prinse încet-încet să se învioreze. Mai întîi buzele... Orice emoție îi apare mai întîi pe buze, înainte de a-i cuprinde ochii... Ciudate aceste buze. Ori de cîte ori inima i-o ia razna, buzele i se umflă de sînge.

Din mișcarea lor delicată pot citi mai mult decît din spusele ei, dacă ar fi să vorbească. Această gingașă tresărire e întotdeauna mai expresivă decît cuvintele scrise cu litere de-o șchioapă. O gazetă vie, luminoasă, ce se derulează în bezna nopții... Abia după aceea încep să-i strălucească ochii... Buzele acestea parcă ar trăi de-sine-stătătoare.

— Și tu... tu crezi, într-adevăr, că am putea face față ? murmură ea. Dar răspunsul se și vede scris pe buzele ei.

M-am așezat pe pat, lîngă ea.

— Să bem pentru reușită, am spus, ridicînd sticla. Auzi, vorbă ! Cum să nu facem față, de vreme ce știm ce vrem „Ne înfigem, mușcăm, nu stăm pe gînduri", am ținut să-i recit zicala mea preferată.

— Ba, eu una, m-aș și gudura, numai să izbutim. S-a prins. Știam eu c-o să se prindă.

Au urmat săptămîni de muncă serioasă. Peste cea obișnuită. Seri prelungite și, în plus, zilele de sîmbătă și duminică. Mesele și dulapurile erau încărcate cu cărți de specialitate (le adusesem de la Praga) ; hîrtiile mele cu tot felul de însemnări și calcule, zăceau peste tot. Zile în șir Eva și-a tîrît pașii peste haturi și ogoare, luînd probe de pămînt, analizîndu-le, comparîndu-le. Cu cîteva din ele s-a repezit chiar pînă la Mălnik, să le cerceteze în laboratorul în care lucrase. Era chinuită de teama să nu strice ceva. De altfel, singură a și desenat schița structurii solului și cînd, în sfîrșit, a întins în

fața mea harta aceea micuță, strălucind de atîtea culori, ochii îi ardeau de atîta nerăbdare. Peste pătratele și dreptunghiurile sucite ale schemei, peste ciudatele forme elipsoidale de culoarea roșie a fragii, a cărămidei palide, a verdelui crud și a galbenului i se înfățișa și ei, ca și mie — în locul lanurilor de secară, de cartofi, de sfeclă și lucernă, în locul malurilor și rîpelor năpădite de tufe de porumbar, de măceș și păducel — o plantație întinsă de pomi fructiferi. De pe acum adulmecam parfumul fructelor coapte, pline de zeamă gustoasă. Nările, pur și simplu, îi tremurau...

Ne tocmeam pînă unde să întindem suprafața rezervată piersicilor, unde să limităm livada de vișini, și în ce locuri să desfășurăm pereții de meri pitici. Ne certam, ne ciorovăiam, și nu încetam să ne înțepăm pînă cînd lucrurile nu se lămureau în întregime. Frumoase zile... (O aud spunînd : „Știi ce sentiment îl încearcă pe omul care, obosit de moarte, ajunge seara să-și spună că-i pare rău că în ziua aceea nu mai are destulă putere, și abia așteaptă să vină dimineața, ca să înceapă din nou ?“).

Pe urmă, seara, pe la zece, începea s-o chinuie o foame ca de lup. O masă fulger : șnițel pane, pîine și castraveți acri. (Cunoscuta zicală : Din acreală se naște veselia). Și ceai ! În toiul muncii, nici un fel de alcool !...

Țîrîitul auriu al mierei ce se topește în fierbințeala ceaiului auriu, servit la pahar. Ceaiul întotdeauna la pahar. Eva savurează totul : culoarea, gustul și aroma...

Pe urmă iarăși muncă, iar la miezul nopții baia. Pentru Eva întotdeauna dușul — un torent puternic de apă fierbinte, alternînd cu apă călduță, să-i stropească și să-i biciuiască tot corpul (Eu, după cadă, plină vîrf cu apă călduță, un duș înțepător să mă trezească !) După care alte două ceasuri de muncă. Și culcarea...

Dormea dusă. Întotdeauna a avut un somn adînc. Acum însă era cu neputință s-o mai trezești. Se întindea multă vreme pînă să coboare din pat, și avea cearcăne la ochi. În acele zile, dacă trebuia să plece undeva, își punea mai întîi comprese pe pleoape...

Apoi, într-o seară, am terminat.

— Și-acum, vino lîngă mine, mi-a spus ea cînd, după obișnuitul duș — de data asta în mod excepțional,

rece — s-a cuibărit în pat. Și dezvelindu-și dinții cu un zîmbet fericit, se grăbi să adauge :

— Gata cu pămîntul și cu pomii, că, slava Domnului, am altoit destui.

*

* *

Munca, necazurile, plăcerile și bucuriile comune avuseseră darul să ne apropie și să unească și mai mult. În zilele și nopțile acelea, de rîsete, de supărări, de strigăte, de tristețe și de tot felul de voluptăți trupești și sufletești, sîngele nostru se amestecase. Și era plin de viață nu numai în noi !...

Lucinka !

O văd... o mogîldeață, un cocoloș surîzător cu părul castaniu-cîrlionțat (podoaba asta a moștenit-o de la mine), cu gurița ca o fragă și gureșe ca un cioculeț de rîndunică. O guralivă atotștiutoare și băgăreață, care își vîră nasul în toate. Ce nu știe, născocește.

Stă ghemuită în fața casei noastre, suflă cu nădejde în căpățînele ciufulite de păpădie, și atunci cînd semincioarele învăluite în puful cenușiu își iau zborul prin aerul străluminat de soare, le prinde cu mînuțele ei bucălate.

— Unde zboară ? întreabă dopșorul mic și îndesat. (Nu-mi trece decît un pic de genunchi). Și de ce zboară fiecare pufuleț în altă parte ?

— Ca să împrăștie semințele, îi răspund eu. Pe urmă ajung iar în pămînt și acolo încolțesc din ele alte păpădii, ce vor face să înflorească alți puișori de soare galben-aurii, pentru ca viața pe această lume să fie mai veselă. Tot ce crește, aleargă, zboară sau înoată pe întreg pămîntul nostru, fiecare firișor de iarbă sau copăcel, fiecare pasăre, fluturaș, pește, rac sau broscuță, fiecare animal vine pe lume într-un anume fel. Încolțește, iese din găoace, sau se naște.

— Și eu ?

— Și tu.

— Și eu cum m-am născut ?

— Tu ?...

Îmi încrunt sprîncenele și o caut din priviri pe Eva. Stătea aplecată asupra coșului cu rufe umede, pregătindu-se să întindă pe iarbă cearceafurile și fețele de pernă ca să le înălbească. În clipa aceea se auzi vocea lui Tomek, care de obicei o ia peste picior pe Lucinka (mereu se iau la harță și din cînd în cînd pîndește chiar un asemenea prilej).

— Tu te-ai născut dintr-o gîscă !

Ștrengarul știe de-acum ce știe și de-aceea ia povestea asta în zeflemea. Dar, pentru mai multă siguranță, cu felia de pîine groasă de trei degete și unsă zdravăn cu untură, o șterge iute și dispare într-o clipită în cazemata lui de partizan, înjghebată de el din cîteva lăzi vechi de fructe.

— Ascultă măscăriciule ! Eu sînt o gîscă ? Unde ești, păcătosule, să-ți ard una după ceafă ! ? !

De ochii lumii se supără, dar în același timp își mușcă buzele să n-o pufnească rîsul.

Lucinka însă, stă ca înlemnită. Se uită fix, cu o privire meditativă, înaintea ei, se posomorăște la față, și bîiguie ceva în legea ei, apoi buzele i se mai mișcă un timp, murmurînd în tăcere.

— Aha, acum știu, gungurește ea, deodată, cu glăsciorul plin de uimire, acum știu de ce uneori mi se mai face pielea ca de gîscă.

Am izbucnit amîndoi într-un hohot de rîs nestăvilit. Eva, se înțelege, ca de obicei, din adîncul rărunchilor.

— Nu te lua după el, Lucinko. Ștrengarul ăsta de Tomek se ține iar de șotii. Te-ai născut ca și el... din burtica mea.

— Așa cum se naște iepurașul de casă ?

— Așa.

Lucinka mai stă o clipă pe gînduri, apoi întreabă din nou.

— Și spune-mi, mămico, mai ai vreunul acolo ?

Rămîn uluit. De atîta rîs, mi se taie răsuflarea, în timp ce Eva scapără din ochi scîntei încinse de o veselie jucăușă.

— Asta încă nu știu, puișorule, îi răspunde cu firescul ei obișnuit. Dar acum, gata, ajunge ! Șterge-o de aci ! Vrei iar să-mi calci rufele în picioare ! ? !

Cu părul răvășit, căzut pe frunte, cu brațele și umerii pîrliți de soare, în maieul și fusta stropite cu apă, se apleacă adînc, și, scoțînd din coș un cearceaf jilav, îl scutură cu putere, făcîndu-l să pocnească zgomotos.

— Hai, Lucinka. S-o ștergem de aici! Nu de alta, dar am putea s-o luăm pe cocoașă.

*

* *

Iarnă. Un ger, de crapă și pietrele. Dușmanul nostru, de veacuri, gerul uscat se face iar simțit, afurisitul... De-o săptămînă mă tot uit, ziua și noaptea, la cer. Un soare coborît, cu dinți de gheață ce te înfioară, și ochișorii clipind cu strălucire glaciale. În tăcerea nopții hibernale mă dau jos din pat și mă uit pe fereastră să văd cîte grade sînt. Suflu în geamul înghețat și, cu băgare de seamă, să n-o trezesc pe Eva, ies în vestiar ca să aprind becul din lucarna casei. Strălucirea lui luminează termometrul și cînd zăresc șuvița de mercur chircită de ger, oftez neputincios. Geamul se acoperă din nou de promoroacă. Și iar suflu în sticlă și o șterg, făcînd-o netedă ca palma... Văd secera lunii. Stă agățată de bolta cerească, iar eu o simt, pur și simplu, cum mi se înfige în inimă, rece ca un sloi de gheață; mă duc înapoi în vestiar, sting becul și iar mă întind în pat.

— Cît? mă întreabă Eva.

Nu doarme.

— Iarăși douăzeci și două.

— Of, Doamne, suspină ea, cu necaz. Oare n-o să se isprăvească niciodată cu gerurile astea?

Nu le îndrăgește, e o ființă iubitoare de căldură. Cum dă frigul, mîinile îi amorțesc și nasul i se roșește. Și toate astea ca femeie, mai cu seamă, nu le suportă. Și, colac peste pupăză, Tomek e răcit. A alergat pînă n-a mai putut și acum zace cu febră în odaia alăturată și, din cînd în cînd, tușește vîrtos. Pe Lucinka am mutat-o cu pătuț cu tot în camera noastră. Doarme...

Eu nu pot. Mă zvîrcolesc în pat, răsucindu-mă de pe o parte pe alta. Mă simt ca un trup lipsit de suflet. De cîteva zile nu fac nimic decît să dau tîrcoale livezii; cercetez pomii și, zbuciumat de tot felul de gînduri, le

mai aranjez, grijuliu, toaleta de iarnă. Mă chinuie temerile, îndeosebi pentru soarta piersicilor. Tocmai în acest an ar trebui să dea roade primii altoi pe care i-am sădit împreună cu Eva. Aș fi în stare să jur că din pricina asta cade și ea pradă unei neputințe apăsătoare. Stă întinsă lîngă mine, tace, dar eu știu bine că nici ea n-a adormit.

Tăcem amîndoi și afară gerul mușcă fără milă...

Peste zi cerul e senin, dar mie ziua mi se pare neagră. Fie și numai pentru faptul că mercurul termometrului abia s-a urnit în suflarea glacială a gerului. În plus, Eva se apucă acum de rufele mari, și, în asemenea împrejurări, prefer întotdeauna să fug din casă. Dar unde să mă aciuiesc pe o asemenea vreme cîinească? În cîteva clipe, gerul năpraznic te gonește din livadă, înapoi la căldurică. Și totuși aș avea chef să dispar, cu atît mai mult cu cît Eva nu e azi în apele ei. Obișnuitele ei zile negre ale lunii. Uneori le îndură cuminte și cu smerenie, de parcă ar dărui în jurul ei, cu gingașă duioșie, durerea și răbdarea Altădată e supărăcioasă și, dracu știe de ce, își iese din țîțîni pentru te miri ce. Ca și cînd ar spune : „Na, ține, să te bucuri și să te alegi și tu cu ceva din povestea asta. La urma urmei de ce ar trebui să ducem numai noi în spinare această afurisită cruce femeiască ? ! ?"

Tocmai azi e într-o asemenea dispoziție morocănoasă, gata oricînd să răbufnească. Cînd te uiți se răstește la Tomek. Sărăcuțul se plictisește de atîta zăcut, și patul, pur și simplu, îl arde. Lucinka, firește, e numaidecît lîngă el, și iar se încurcă în picioarele Evei. Eva se tot învîrte în jurul rufelor. Iarăși ! Îmi vine aproape să cred că născocește ceva ca să-și descarce supărarea și energia acumulată în ea... Ori, cine știe, poate pentru a demonstra că ea se spetește muncind, în timp ce eu tai frunze la cîini cu nasul cufundat în hîrțoage.

Timpul de-a dreptul se tîrîie... După masa de prînz mă așed pe un scaun în dreptul patului în care se odihnește Tomek. I-am adus o cană cu ceai :

— Ei, ce face hocheistul nostru ? Cum îi merge ?

(Chiar în această iarnă luase hotărîrea să devină cel mai bun hocheist pe care l-a avut lumea vreodată).

Nu-mi răspunde. Nu mă aude. De fapt nici nu știe că mă aflu la căpătîiul lui. E prins de lectura unei cărți pe care eu i-am ales-o din biblioteca mea : „Ciinele lup Kazan". La anii lui adoram această carte. Și, precum se vede, Tomek s-a cufundat în ea, pînă peste urechi. Ce bine îmi pare ! Pur și simplu, mă unge la inimă ! Trăiește și el acum niște scene ce au darul să-i trezească imaginația și să-i tulbure sufletul — scene în care, împreună cu ciinele Kazan și lupoaica lui cu blană sură, aleargă pe niște meleaguri necunoscute, într-un ținut sălbatic, cu o climă nespus de aspră. Acum descoperă urmele unui rîs mare și puternic... Tremură de emoție pentru soarta lui Kazan, capturat și bătut de moarte, și... aproape paralizat. Chiar el o să-l pedepsească pe acest ucigaș ticălos... E puternic și curajos, și știe că pe această lume la lovituri se răspunde prin lovituri ; da, o să-l pedepsească pe răufăcător, pentru ca binele să triumfe asupra răului.

— Tomek !

Ceaiul cu lămîie și miere, pe care i-l adusesem, începuse să se răcească.

Nu mă aude din pricina unui lătrat furios și a urletelor unei haite de lupi...

— Bea !

Îi întind ceașca. O apucă distrat și soarbe din ea. Ochii îi lucesc, inima îi arde. Mă uit la chipul lui și, deodată, am impresia că mă aflu acolo singur. Nu citesc oare pe chipul lui visurile propriei mele copilării ?

Și, pe neașteptate, aud alături, pe coridor, un strigăt.

Nu deschid bine ușa și o văd pe Lucinka speriată, cu obrăjorii umpluți de lacrimi, udă leoarcă, din cap pînă în picioare, ținînd în mînă o lingură mare de lemn.

— Poftim, uită-te și tu la maimuțica asta. Uite, ce ispravă mi-a făcut iar Lucinka ta ! țipă Eva, enervată. În timp ce muiam rufele în cadă, m-a văzut cum presar în apă niște praf. Și ce crezi că-mi face dumneaei, acum, după ce am terminat cu spălatul rufelor, și trebuia doar să le mai limpezesc ? ! ? Nici nu m-am întors bine, și maimuța mi-a turnat în apă o pungă de zahăr pudră, chipurile să mă ajute. Uite la ea cum arată ! Of !

Și-acum să mai stau s-o și schimb, și să iau totul de la capăt!...

Îi smulse Lucinkăi lingura din mînă și o plesni cu ea peste funduleț. Să te ții ce urlete!

— Tu singură ai spus că a vrut să te ajute.

— Ce să zic, halal ajutor! izbucni Eva, indignată. Eu stau și mă omor, nu știu de ce să mă apuc mai întîi, și tu, tu îi mai iei și apărarea! Fir-ar să fie de ger! își descarcă ea inima. Din pricina lui nu vă mai urniți din casă. Dacă ați pleca, aș putea să-mi văd și eu liniștită de treburile mele.

Am luat-o pe Lucinka în brațe s-o mîngîi și s-o fac să tacă. (Nu de alta dar cine să suporte țipetele acelea?) Dar Eva s-a rățoit la mine furioasă:

— O răsfețiți prea mult. Mai las-o să se vîre într-un ungher și să se smiorcăie nițel. N-o să-i strice, mi se împotrivește ea cu vehemență.

Și tocmai în clipa aceea aud un ciocănit în ușa de la intrare.

Oldřich! (Nu știu cum face omul ăsta de-și alege întotdeauna momentul cel mai potrivit!)

Eva, mereu cu lingura de lemn în mînă, îl fulgeră din priviri. Numai ăsta ne mai lipsea acum aici, spuneau ochii ei.

— Pleacă de aici, spuse ea, îmbrîncind-o pe Lucinka. Și, pornind în urma ei, se grăbi să adauge. Hai, vino să te schimb. Și pe urmă să mi te lipești frumușel de sobă, să nu-mi răcești, păcatele mele! Și o împinse iute în bucătărie.

Abia după aceea, Oldřich se dezmetici.

— Am venit... începu el, dar mai departe nu știu ce să spună. Hm... își drese glasul și continuă: Știi... treceam așa... adică... aveam drum pe aici... și ce mi-am zis... să mă opresc un pic să te văd... Și, după ce oftă din adînc, adăugă: Gerurile astea sînt o adevărată pacoste. Dacă se țin așa...

Glasul lui suna acum a veșnica pomenire.

— Mai isprăvește o dată cu cobitul ăsta! mă stropșesc la el, deși știu că e îngrijorat sincer de soarta piersicilor mei.

După vizita noastră la primul secretar, cu care prilej Sitař îmi dăduse dreptate și consființise planurile mele, i-am mărturisit lui Oldřich într-un moment de bună dispoziție, în fața unui pahar de vin, cum anume mă ajutase atunci cînd se grăbise să ajungă la nu știu ce întîlnire (numele Evei nu l-am pomenit) și, din neatenție, fiind cu capul în altă parte (așa i-am spus), uitase să sape temeinic pămîntul pe terenul plantat cu cîteva zeci de piersici — și adunase doar, cu săpăliga, cîte un pic de țărînă în jurul fiecărui trunchi. Și i-am spus că în sinea mea i-am mulțumit din tot sufletul pentru binele pe care mi-l făcuse. Se făcuse roșu ca para focului ; un timp s-a uitat la mine cu gura căscată, apoi, după ce s-a dumirit, s-a luminat la față și a spus :

— Va să zică, treaba a reușit. Să știi că mă bucur.

Și din clipa aceea a început să se considere drept coîntemeietor al plantației noastre de piersici. L-am lăsat bucuros să-și păstreze acest sentiment. I se cuvenea (Pe urmă, în toate treburile oficiale, am tratat cu el mult mai ușor. Unde a putut, m-a ajutat, unde nu, cel puțin nu mi-a pus bețe în roată. Și asta era, uneori, destul de mult, ținînd seama de prezența lui Patočka lîngă el).

În ultima vreme obișnuia, din cînd în cînd, să ne calce pragul. Dar eu știu prea bine că nu de dragul meu, și nici de dragul piersicilor noștri care se dezvoltau atît de frumos... La mai puțin de un an după mine, Oldřich s-a însurat și el, iar acum mi-e chiar vecin... Și așa cum se întîmplă de cele mai multe ori cu oamenii care stau mult pînă aleg, a făcut și el pînă la urmă o alegere proastă. Soția lui e veșnic nemulțumită, mereu are prea puțin din toate, mereu îi lipsește ceva. Așa se face că fostul meu rival, cocoșelul de altă dată, își pierdu curînd creasta. Nu e stăpîn în casa lui (În definitiv ce vrea, de vreme ce-o are de zestre ?) Uneori simte și el nevoia să se mai mai umfle în penele-i muiate și mototolite ! Casa noastră îl atrage.

Ne-am așezat amîndoi la masă să bem cîte un ceai fierbinte. Oldřich înghețase bocnă. Ținea cana cu amîndouă mîinile și sorbea încet, pe îndelete. Vorbeam despre vreme, despre iarna care scoate sufletul din noi și iar despre politică și despre toate cîte se întîmplau pe

lume la ora aceea. Și în acest timp o auzeam pe Eva cum, plină încă de draci, limpezea rufele cu mișcări agitate și energice. Îmi dădeam perfect de bine seama ce anume își spunea în sinea ei : „Fir-ar să fie, iar a venit afurisitul ăsta ! (Nu mai fusese pe la noi de mai bine de o lună, dar Eva nu-l poate suferi). „Omul ăsta nu-i bun de nimic, nici acasă, nici la muncă. Atîta știe, să trăncănească și iar să trăncănească. Și cînd nu are unde, vine să flecărească la noi. Un netrebnic. Un vîntură-vînt. Cine știe să muncească, muncește. Cine nu știe, dă sfaturi."

Am golit cănile. (N-aș fi pus mîna în foc că Oldřich n-auzise cuvintele ei de laudă. Nu de alta, dar abia își băuse ceaiul și se și ridică de pe scaun încet și bosumflat. Pe cît se pare azi nu s-a simțit, la noi, în apele lui).

— Am plecat, Adame.

Aveam impresia că rufele erau izbite de cadă, cu o furie mereu crescîndă.

Am tras un pic cu ochiul în bucătărie. Lucinka stătea întinsă sub masă și se juca de zor cu cuburile ei. Uitase de toate, și gungurea ca o rățușcă.

— Te conduc o bucată de drum, Oldřich. Simt nevoia să ies nițel la aer curat.

Eva mă auzi și ieși din baie cu o rufă în mînă ; mă biciui cu o privire șfichiuitoare.

Trag pe mine cojocelul cald, din blană de oaie, îmi îndes căciula peste urechi, dar tot îi mai aud vorbele cu care mă însoțește :

— Da, la asta te pricepi de minune. Întotdeauna știi cînd trebuie s-o ștergi. Aer curat !

— Cum văd, nici tu nu lingi numai miere, Adame, îmi spuse Oldřich, cînd ne-am văzut afară.

Oftă, dar din cuvintele lui răzbea, în același timp, și o oarecare satisfacție. Deodată se simțea mai degajat, mai bine dispus. Se înșelase însă amarnic acest cocoșel jumulit și pleoșitit. Ca de obicei.

— Da de unde, scumpe Oldřich ? Miere ? Da, îmi place să ling, dar după gustul meu e cam leșinătoare. Îmi plac și mîncărurile bine piperate, mai slabe și mai grase. După o felioară de tort, nu mă dau în lături de la un castravecior acru ! Ține minte, Oldřich. Omul tră-

ieşte cel mai bine atunci cînd are o listă de bucate cît mai variată. Hrana searbădă te usucă, şi curînd îţi alunecă pantalonii de pe burtă.

De bună seamă, ca să schimbe vorba, Oldřich se grăbi să mă întrebe, cu o voce înfrigurată, unde ne ducem atunci cînd gerurile astea siberiene nu ne îndeamnă să ieşim la plimbare.

În scurta mea alocuţiune despre alimentaţia variată şi nutritivă exagerasem puţin ; de dans — ţinînd seama de toate necazurile şi grijile ce mă copleşeau — nu-mi ardea, asta era la mintea cocoşului. Să fac pe eroul, în timp ce inima mi-era cît un purice, n-aveam chef.

I-am spus deci lui Oldřich că mai am ceva de lucru şi, chiar la marginea şoselei, în dreptul porţii, ne-am despărţit. Simţeam nevoia să fiu singur.

* *
*

Unde în altă parte puteau să mă ducă picioarele, decît în livadă ? Mă plimb printre pereţii de meri pitici, cu ochii aţintiţi la tulpinile scurte şi viguroase ; cercetez stratul de pămînt adunat în jurul lor — e oare destul de înalt, n-ar fi trebuit să punem mai mult ? — şi, din toate, aş fi cel mai fericit să le încălzeso cu privirea mea. E un ger, de crapă şi pietrele, pămîntul e îngheţat bocnă, gerul năpraznic îmi muşcă nasul şi obrajii. Suflă un vînticel rece ca gheaţa şi ochii îmi lăcrimează. Mi-i şterg şi deodată îmi dau seama de splendoarea ce domneşte în preajma mea. Prin ceaţa deasă a dimineţii, soarele îşi furişase razele sale strălucitoare, şi acum lumina puternic crengile şi crenguţele îmbrăcate în promoroacă. Pretutindeni, pe iarbă şi pe ţarina îngheţată sclipesc danteluţe de gheaţă brumată. Livada adormită e înfrumuseţată cu o podoabă lucind de albeaţă. Împărăţia de basme a împărătesei Iarna. Dar cum ar putea să mă bucure această minunăţie, de vreme ce nu sînt sigur dacă, în urma ei, în nuieluşele astea fragede şi firave, va fi în stare să se mai întoarcă viaţa, dacă vor mai avea puterea să înflorească... Acum mă refer la crenguţele piersicilor, presărate cu embrionii brumaţi ai bobocilor

de floare. Ah, Doamne, cît o să mai dureze, oare, gerul ăsta uscat ?

Am ieșit din livadă cotropit de acel simțămînt de neputință și disperare a omului care, avînd brațele și mintea pregătite de muncă, și inima plină de dorința de a fi folositor cu ceva, nu e în stare să facă nimic. Iarba, pe pămîntul înghețat, scrîșnea zgomotos sub tălpile mele — aducîndu-mi aminte de zornăitul unor schelete. Arăturile învelite de promoroacă și firele mărunte și albicioase ale grîului de toamnă se întindeau pretutindeni, pînă hăt-departe.

Nici nu știu cum am ajuns tocmai la apa înghețată a Čepelului. Da, aici, chiar aici la acest pîrîu veneam eu, cînd eram copil, să adun melci, ori de cîte ori ploua noaptea sau roua era bogată. Și astăzi mai simt în mine diminețile acelea reci și ploioase, înțepînd nările cu miresmele lor tăioase, și răcoarea ce izvora din iarba înaltă și umedă, din tufele de brusturi, de lobodă, urzici și salcie, încununate cu stropi mari de rouă. Stropii erau grei și lucioși ca argintul viu. Despicam frunzele înalte și late ca lopata ale brusturilor, și căutam sub ele dîrele lipicioase-argintii lăsate de melci ; ud leoarcă pînă la umeri, cu ghetele îmbibate de apă, căutam mereu și nu plecam pînă cînd nu îndesam cu melci coșul de cartofi al tatei și tașca mea de cîrpă... Ajuns acasă, îi răsturnam în curte, într-o îngrăditurâ anume făcută de tata și, pînă dădeau primele geruri, îi hrăneam, zilnic, cu frunze de brustur. Pe urmă, melcii își închideau căsuțele în niște cochilii tari, de culoarea albușului-cenușiu și noi așteptam să vină precupețul Culik, ca să-i ia și să-i trimită în Franța. Cîți ani aveam atnci ?... Exact cîți are Tomek acum. Iar tata avea alte griji, decît am eu acum, ca să ne poată hrăni și îmbrăca. Din fabrică se scoteau mereu alți oameni și, pînă la urmă, a rămas și el fără servici. În schimbul melcilor („Mă mir de oamenii ăia că-i pot mînca !“ îl aud spunînd plin de uimire și mulțumit deopotrivă), obținea pentru mine un palton, iar mama căpăta niște bani pentru gospodărie.

Și de braconaj se ținea tata. Parcă-l văd cum s-a întors o dată acasă și, descheindu-și în bucătărie paltonul ponosit (cînd a intrat se ținea cu mîinile de burtă), a

lăsat să cadă pe podea doi urecheați de toată frumusețea. Ochii tatei luceau și rîdeau de bucurie. În schimb ai mamei erau plini de groază și reproșuri : „Doamne ferește, ce-ai făcut ? Ia-i de aici și du-i înapoi de unde i-ai luat. Eu nu-i vreau". Și, în culmea supărării, a mai spus cu ochii înecați în lacrimi : „Vrei să te prindă și să te bage în pușcărie ? Doamne mă iartă." După care a oftat cu atîta amărăciune încît am avut impresia că odaia s-a cufundat în semiîntuneric. Mi-a fost însă deajuns să mă uit la cei doi urecheați care zăceau pe podea, ca să-mi revină numaidecît în ochi senzația unei lumini catifelate, de culoarea bronzului-arămiu. Zăceau acolo ca două lămpi ce răspîndeau o lumină minunată, țesută parcă din raze de mătase. Uitîndu-mă la ei, mă și vedeam în sinea mea punînd cu tata lațul-capcană și în același timp îmi lingeam buzele, adulmecînd mirosul de iepure fript pe slănină și savurînd sosul auriu în care pluteau corăbioarele de chimion. În ceea ce mă privea, eram de partea tatei. Între timp însă mama se apropiase de bufet și, scoțînd dintr-o ceșcuță cîteva coroane care-i mai rămăseseră, i le-a întins tatei și i-a spus : „Na, dacă vrei iepure, du-te de ți-l cumpără". Dar tata, i-a tăiat-o scurt : „Ca să nu-mi priască ? În felul ăsta nici nu i-aș simți gustul ! De ce tot ce-i bun trebuie să mănînce numai stăpînii ?"

De stăpîni era sătul pînă în gît, dar și mai sătul era de fasciști. În orașul nostru, după ce în Germania pusese stăpînire pe putere Hitler, naziștii locali și-au întemeiat și ei organizația lor, și ne-au făgăduit să introducă și la noi noua lor ordine... O dată trebuia să vină să le vorbească însuși conducătorul lor, un oarecare Gajda. Pe atunci nu pricepeam încă nimic din toate astea... Mi-am dat seama însă că se petrece ceva important. Seară de seară veneau la tata prietenii lui și de fiecare dată se închideau în odaie și se sfătuiau. Tot ce auzeam absorbeam în mine ca un burete... Și cu acest prilej am avut parte de o mare aventură. Înaintea sosirii lui Gajda, tata mi-a încredințat misiunea de a distribui la diferiți oameni niște bilețele. Și pe urmă tărăboiul din piață !... Distracție mare ! Se îmbulzeau și se buluceau acolo cete de oameni din ce în ce mai numeroase, — pe

la intrarea în berărie era accesul spre sala de întrunire, înțesată ca urdinișul unui stup de albine. Zadarnic încercau jandarmii să convingă oamenii că înăuntru nu mai încape nimeni, că sala e închisă de poliție... Și, deodată, învălmășeală, zarvă, strigăte : „I-au pus pe fugă ! Gajda o șterge pe ușa din spate !“ M-am furișat într-acolo ; de atîta agitație, simțeam cum îmi ard creierii. Din păcate, am ajuns prea tîrziu. Și, totuși, am mai apucat să văd un autocamion încărcat pînă la refuz cu bărbați în cămăși negre. Unul din ei mai era agățat de tăblia laterală, dar ceilalți l-au tras din mers și l-au urcat în mașină.

Atît de înflăcărat ca în seara aceea nu-l mai văzusem pe tata niciodată. Parcă-l aud cum îmi spune : „Lupul nu-l gonești cu milogeala sau cu înjurătura ; ca să-l faci să-și ia tălpășița, pui mîna pe bîtă“...

Și chiar dacă la un timp după aceia se părea că tata pierduse partida — mai bine zis o pierduserăm cu toții, căci au venit, una după alta, Münchenul, ocupația și războiul — totuși, niciodată (cel puțin în fața mea), el nu s-a dat bătut și nu a renunțat la convingerea sa că pînă la urmă adevărul lui, și al nostru, va triumfa.

În sinea mea mi-era acum aproape rușine față de tata, la gîndul că astă noapte căzusem pradă deznădejdii, spunîndu-mi că dacă piersicii vor degera pentru a doua oară, s-a zis cu cultivarea lor pe aceste meleaguri. Și toate astea numai din pricina lui Patočka...

Încerc să-l înțeleg. De ce-o fi el, oare, așa cum e ?... S-a născut ca urmaș a zece generații de nevoiași lipsiți de drepturi, care visaseră cu toții imperioasa necesitate de schimbare a lumii într-o alta în care măsura să fie una pentru toți, pentru că toți au stomacul la fel. Vechiul și afurisitul lor steag al egalitarismului... L-au înălțat și l-au fluturat înainte de Marx și nici pînă azi nu l-au înfășurat la loc. Și ce dacă mai sînt și acum destui chiulangii, leneși și paraziți de tot soiul, care profită de rezultatele muncii celor harnici, conștiincioși și inventivi ! ? ! E adevărat ! Iar Patočka e bănuitor și suspicios față de tot ceea ce n-a fost hotărît și stabilit dinainte. E încredințat că în felul ăsta ocrotește cuceririle noastre. Nu e singurul... Din ăștia sînt mai mulți ; se aseamănă

între ei ca două picături de apă și declară sus și tare că sînt unicii apărători ai cauzei noastre sfinte. Dracu să-i ia! Dacă ar fi în puterea lor, i-ar arde pe rug pe toți cei ce nu gîndesc întocmai ca ei... Față de mine are acum o atitudine prietenoasă — ca și cînd între noi n-ar fi existat niciodată vreun conflict. Ba, mai mult, văzîndu-mă alaltăieri pe coridor, cu cojocul pe mine și cu obrajii șfichiuiți de ger, m-a invitat în biroul lui și mi-a oferit o cană cu ceai. M-a întrebat, ba de una, ba de alta și, în plus, a ținut să amintească de toate succesele noastre, de medaliile de aur, cucerite anul trecut la Viena și la Budapesta... Da, în țări atît de vestite în cultivarea pomilor fructiferi. Fața lui era numai zîmbet; dar eu știu prea bine că n-a uitat de umilința suferită din pricina piersicilor mei. De altfel, pînă la urmă și-a dat arama pe față: „Ei, cum îți iernează piersicii, Adame? m-a întrebat el și nu s-a sfiit să continue: Afurisitele astea de geruri, îți cam pun bețe în roate. Dar, mă rog, să sperăm că o să ai noroc". Ah, da! Din vorbele lui răsuna o răutate ascunsă.

Ce-i drept, mă lasă să-mi văd de treaba mea, știind că sub aripa ocrotitoare a lui Sitař sînt în siguranță. Dar de pîndit, mă pîndește. Urmărește situația producțiilor noastre la hectar, ba, mai mult, cere conducerii fermei să-i trimită, cu regularitate, rezultatele economice, și specificațiile privind venitul și cheltuielile legate de producția noastră. Cunoaște precis, pînă la ultimul haler, cu cît cresc, de la un an la altul, cheltuielile pentru plantația mea de piersici. Le adună și așteaptă. Așteaptă cu nerăbdare momentul prielnic în care să-mi poată dovedi vinovăția și să mă ardă pe rug, ca sabotor.

Dacă piersicii vor pieri, ne va pune pe rug pe amîndoi: pe mine și pe Sitař. Nu-i este drag, știu asta — piersicii n-au fost singurul caz în care Sitař „a decis altfel". Iar Patočka nu ar lăsa să-i scape un asemenea prilej. Da, ar profita... Nici vorbă că ar profita... Numai că... pe urmă, ce se va întîmpla cu piersicii mei? Fir-ar să fie de ger afurisit.

Mă uit în jurul meu. Unde am ajuns? Cîtă cale am bătut pe acest pămînt înghețat bocnă, atît de familiar mie? Bătrînul drum de cîmp, tivit pe alocuri de vînt cu

pîlcuri de scoruși strîmbi, îmbrăcați de promoroacă în firele ei groase și mițoase... Și, nicăieri, nici țipenie de om. De altfel, cinstit vorbind, cine să cutreiere, pe o asemenea vreme, cîmpul ăsta pustiu ?!! Doar ciorile mai dau tîrcoale în zbor, așezîndu-se ici-colo, pe cîte o grămadă de gunoi înțepenit. E un ger cumplit. Altă dată îmi place să mă plimb în frig, prin zăpadă, la fel ca în ploaie. Îmi place și bătaia vîntului ; cînd biciuiește și frige și se năpustește la tine ca un sălbatic și te izbește la tot pasul, iar tu te opintești în el și-l frîngi, așa cum ai frînge o ușă. Te strecori prin el, și mergi înainte în ciuda faptului că stoarce din tine răsuflarea, și te sufocă, nu alta...

Azi însă, în clipa asta, aș vrea, aș dori din tot sufletul, să se întoarcă cît mai repede vara, să văd că pomii au supraviețuit iernii cumplite, că au dat în floare și crengile lor sînt încărcate de rod... Mi-e dor de soare... de căldură... Da, căldura și soarele...

Deodată, parcă-l simt cum își revarsă razele fierbinți peste obrajii mei înghețați și mi-i încălzește, în ciuda gerului năpraznic...

Cîți ani aveam pe atunci ? Șaisprezece, șaptesprezece ? Mă aflam cu o fată la marginea unui pîlc de salcîmi și ne așezasem, amîndoi, în iarba încinsă de soare. Clopotul Ripului vibra ușor, făcînd să tresară văzduhul... Ca din senin se stîrnise un vînticel ce prinse să hoinărească zglobiu peste cîmpurile povîrnite. Și, deodată, am văzut cum deasupra unui lan foarte întins, chiar sub picioarele noastre, se înalță din spice o țesătură fină și deasă, străluminată de razele puternice ale soarelui. Înflorise grîul. Pulberea galbenă de polen se unduia ușor deasupra cîmpului, se amesteca, se pritocea... Unduirea aceasta aducea cu o mare galbenă, umflată, dar mută. Simțeam de-a dreptul cît e de agitată. Polenul se învolbura, în timp ce stigmatele lipicioase ale spicelor, în așteptare, îl agățau flămînde și-l înghițeau. Clipa fecundării dătătoare de viață, vîrtejul ce însămînțează viața...

— Ia te uită, i-am spus fetei, la un moment dat, cu o voce scăzută. Voalul era în clipa aceea neobișnuit de des și vîntul parcă-l purta într-un dans frenetic peste lanul de cartofi învecinat ; frunzele, de-a lungul haturilor, căpătau o culoare galbenă, pătată. Polenul gălbui ce se

unduia neîncetat era parcă suflarea vie a pămîntului. Aerul fremăta de zumzetul gînzelor ; de undeva, de departe, răsuna un zgomot de coasă... Jos, în luncă, munceau cosașii...

— Nu mai pot respira. Polenul mă îneacă, îmi pătrunde în nas și bluza mi se îngălbenește. Să plecăm de aici, mi-a spus fata, ridicîndu-se din iarbă...

Aceasta și încă alte cîteva au fost iubirile mele „păduréte". Au apărut, un timp mi-au rămas în inimă, ca apoi să dispară fără urmă din viața mea ; de mult nu mai știu care cum se numea... Și, totuși, de una îmi aduc aminte... Italianca... Nici nu știu de ce-i spuneam cu toții așa, de vreme ce avea părul bălai... Poate pentru că avea niște ochi negri, migdalați, și era nespus de vioaie. Cînd am văzut-o pentru întîia oară la scăldătoare, să mi se taie răsuflarea, nu alta.Mi-a rănit inima la prima vedere. Dar nu numai mie. Toată gașca noastră de băieți se îndrăgostise la nebunie de Italiancă. Și toți ar fi vrut acum să stea întinși pe iarbă și să se încălzească la soare în preajma ei. Cum se ridica în picioare și se arunca în apă, săream cu toții în picioare ca la comandă, și țuști după ea ca să arătăm ce știm și cît e de ager și de puternic fiecare. Mă rog, puternic eram, și de luptat știam să mă lupt (Pe vremea aceea exemplul și fala noastră mai era încă vestitul luptător de grecoromane, Gustav Fryštensky). Cu apa însă aveam anumite necazuri. de înotat, ce-i drept, știam să înot, slavă omnului, dar să rezist mai mult timp sub apă mi-era mai greu... Și astfel, la întrecerea cine reușește să rămînă mai mult sub apă, n-am ieșit prea glorios. Făceam tot ce-mi stătea în puteri, capul și umerii erau sub apă, dar fundul erau mereu afară. Se înțelege că strengarii din gașcă mă luau peste picior în fața Italiancei... Și ce observații răutăcioase și înțepătoare știau să facă, ticăloșii !

Ardeam de rușine... Vreo două după-amiezi, ca să nu mă vadă nimeni, m-am dus cu bicicleta departe, tocmai sub pod, și acolo m-am cufundat în apă pînă la istovire ca, în cele din urmă, să descopăr procedeul de a desface apa, spre a ajunge la fund. (Pe urmă, și-acasă, ros de ambiție, mi-am vîrît capul în butoiul cu apă).

Apoi, cînd ne-am întîlnit din nou cu toții lîngă pod, mai sus de portul plutașilor, prietenul nostru Jarda — care cîștigase prima întrecere și se părea că intrase în grațiile Italiancei — a propus să ne măsurăm iar puterile, să vedem cine rezistă mai mult sub apă. Ce sigur era de el afurisitul. Am numărat deci cît a stat fiecare. Jarda a apărut la suprafață după treizeci de secunde. Nimeni n-a izbutit să-l ajungă.

Am rămas la urmă și toți m-au luat peste picior. M-am prefăcut că șovăi, că nu sînt sigur de mine. Dar am sărit.

Aș fi fost în stare mai degrabă să mă înec decît să-l văd pe Jarda bucurîndu-se de victoria lui... Mă tot moșmondeam sub apă, să treacă timpul și în acest timp plămînii mi se umflau gata să plesnească... Dar, în ciuda acestei încordări, mă amuzam în sinea mea, gîndindu-mă ce mutră fac toți, firește și Italianca, uitîndu-se muți spre oglinda Elbei, așteptînd să surprindă mișcarea lentă a înecatului purtat de apă... Treizeci și trei de secunde... Am ieșit din apă și m-am cățărat pe mal... Picioarele îmi tremurau și abia îmi mai trăgeam răsuflarea... Strigăte, în cor, pline de uimire și admirație.

— Ai cîștigat, mi-a spus Italianca, și după ce m-am întins pe iarbă lîngă ea, a mai aruncat în șoaptă : Prostuțule mi-a fost teamă pentru tine.

Doamne, cum mă ungeau la inimă cuvintele ei ! Și cîte speranțe mi-am pus eu în ele ! Și în mintea mea prinsesereă pe loc să încolțească visele și închipuirile cele mai îndrăznețe. De altfel, mîna mea începu numaidecît să rătăcească, fără voia mea, pe șoldul sau pe brațul ei, ca apoi să simt cum îmi frige palma pielea corpului ei fierbinte.... Clipea din ochi somnoroasă, dar printre pleoapele întredeschise mă privea drept în față. Eram în culmea fericirii.

Am rezistat așa vreo două ceasuri. Pe urmă, — surescitat cum eram, — i-am smuls, mai mult din capriciu, fularul de la gît (Spusese că-i ușor răcită), și sub el au apărut niște pete roșietice, urme ale unei nopți furtunoase de dragoste.

Un duș rece, pe un soare fierbinte ! Rece, dar sănătos. Dintr-o dată m-am lecuit. Dar înotul sub apă e și-acum, pentru mine, o joacă.

O zi însorită de vară...

Închipuirea ei evocă și răscolește în mine o altă amintire. Dar pe atunci eram încă un puști. Mai mic, da, mult mai mic decît e azi Lucinka noastră.

Stau tolănit în iarba încinsă și înmiresmată și ascult greierul din cutiuța de chibrituri cum zgîrie cu piciorușele lui firave... Dar, din ce în ce mai tare, aud hîrșîitul secerei din mîna mamei, care tăia iarba de pe hatul înalt. Văd fulgerul tăios al secerei înainte de a se îneca în norul de verdeață. „Ce zici, mă aștepți singur aici ? Mă duo repede și mă întorc", spune mama. „Acum ești băiat mare, ce zici ?" Dau din cap în semn că da ; în liniștea ce se așternuse, greierul se aude mai bine... Văd foaia de cort, — o uriașă raniță albicioasă îndesată cu iarbă, înaintînd încet pe cărare la vale. Mama nu se vede sub povara ei. În gînd văd însă capra în coteț și aud susurul laptelui în oala de gresie. Mi-e sete. Muște dintr-o ștevie și hrănesc cu ea și greierașul. „Na", îi spun, strecurînd frunza de sub căpăcelul cutiei de chibrituri. Timpul se scurge destul de repede. Nu mă aflu singur. Greierul, fluturașii și albinele, păsările și copacii sînt aici, cu mine...

Pe urmă, sîntem acasă. O văd pe mama cum i se șterge crisparea de pe față, pe cînd dezleagă sfoara ce înfășoară foaia de cort. Greutatea i-a tras umerii în jos. Se îndreaptă din șale, își freacă degetele amorțite ; sîngele n-a curs prin ele în timp ce mama sălta cu degetele povara, s-o ușureze. Acum își scutură iarba de pe basma...

Cu aceeași mișcare a scuturat-o mai tîrziu cînd o ajutam la răritul sfeclei de zahăr pe pămîntul unui gospodar. (Atunci eram mai mare și să te ții ce chef aveam ! Numai gîndul la această muncă făcea să mă doară spinarea !)

Ne tîram în genunchi, mama era mereu în frunte și femeile din spate aruncau cu bulgări de pămînt după ea, îndemnînd-o s-o lase mai încet. Știa să muncească și-i plăcea treaba făcută bine, chiar dacă își încovoia

spinarea la străini. S-a oprit, s-a așezat, un timp s-a odihnit, dar în timpul ăsta s-a uitat grijulie la sfeclă și a spus nefericită : „Nu se poate, nu vedeți ? Se face prea mare și pe urmă o să fie pe lume mai puțin zahăr."

Femeile au luat-o un pic peste picior („Ce te-a apucat ? Te-o fi plătind mai bine ? Ori poate vrei să-i vezi pe chiaburi mai grași decît sînt ?") S-ar putea ca pentru asta să fi rămas atît de adînc întipărite în minte cuvintele ei simple. Sînt veșnic vii în sufletul meu și țîșnesc mereu la suprafață, ori de cîte ori am de făcut ceva și se întîmplă ca tocmai în clipa aceea să n-am nici un oheif de muncă. „Dacă n-o faci, o să fie pe lume mai puțin."

Și, în sinea mea, sînt iar la piersicii noștri. Pe cîte știu, am făcut absolut tot ceea ce am constatat, în cîțiva ani experimentali, că-i ocrotește și-i ajută să-și păstreze vigoarea și rezistența la ger. Au trunchiurile cele mai sourte cu putință, îmbrăcate aproape în întregime cu țărînă, ferite cît mai bine de frig... Iar pămîntul, sub această țărînă afînată a rămas nesăpat. Ne-am îngrijit să aibă destule substanțe nutritive, să nu lipsească mineralele, iar toamna a fost bogată în precipitații. Condiții bune. Iar gerul ăsta... da, gerul ăsta nu poate să țină o veșnicie. O să se moaie. Curînd o să se moaie, sînt sigur... Și nu va fi prea tîrziu ; nu, nu va fi prea tîrziu...

Cu simțămîntul unei nemaipomenite ușurări sufletești (mă întreb de ce ?), am pornit spre casă... Cîte nu se învălmășesc în mintea omului într-o asemenea clipă ? Într-o singură clipă ! Cîte gînduri și amintiri nu se nasc ca apoi să piară ! Dar mie, care dintre ele mi-e, de fapt, cea mai dragă ? La naiba, e greu să le desparți și să le triezi. În definitiv toate mă alcătuiesc pe mine. Tot ce-am apucat vreodată în mînă și tot ce mi-a scăpat printre degete, toate trăirile și toate lecturile, toate durerile și visele mele, întîmplările frumoase și triste, și truda mea de-o viață, toate înfrîngerile și biruințele de care am avut parte pînă acum, toate, la un loc, mă alcătuiesc pe mine. Și în timp ce am trăit toate astea, lumea din jurul nostru s-a schimbat cu o repeziciune uimitoare. Noi înșine am contribuit la această schimbare, iar lumea, la

rîndul ei, ne-a schimbat pe noi fără să ne întrebe. Vremea tinereții mele, a flămîndului slăbănog s-a dus. Mă bucur că puișorii mei, Tomek și Lucinka, își umplu gușițele cu altfel de boabe... Țopăie și zboară peste alte cîmpuri, chiar dacă pămîntul a rămas același... Ne clădim o casă pe măsura noastră. O casă bună, trainică, dar nici pe departe nu e încă gata. Ne mai așteaptă multe, multe... Iar cei ce vor veni după noi, o vor transforma și o vor extinde după nevoile lor. N-au decît să se bată cu tot ceea ce s-a făcut altfel decît am vrut noi, și ce nu va fi pe gustul lor. Așa trebuie. Și sînt în stare să pariez că urmașii urmașilor vor avea de tras la fel cu ceea ce vor lăsa aceștia în urma lor.

Mi-e dat să aud, uneori, ce spun tot soiul de firoscoși și prostănaci : „Toate schimbările pe lumea asta le-au adus vremurile. Acum sînt alte vremuri. „Dar cine sînt aceste vremuri ? întreb eu. La naiba ! Nici un fruct nu se naște dacă nu plantezi mai întîi pomul. Iar fructul crește și se coace în funcție de pomul pe care l-ai crescut, de felul cum te pricepi să-l îngrijești, de felul cum s-a bucurat de binefacerile ploilor și soarelui. Oare omul nu este propria sa sămînță și deopotrivă propriul său grădinar ?

Mă întorc acasă... Soarele s-a stins ; pe cerul înghețat se întinde tîrîș un clarobscur vinețiu pe care își fac apariția stelele glaciale — sîmburei sclipitori ai nopții hibernale. Obrajii îmi sînt țepeni, iar nasul amorțit de frig ; pleoapele îngreunate de promoroaca aspră care, din răsuflare, mi se așează pe gene și pe sprîncenele stufoase, dar nimic nu-mi întemnițează și nu-mi torturează sufletul. Plămînii, creierul și inima au inhalat aer proaspăt.

Am ajuns acasă.

— E un ger afară de crapă și pietrele. Am înghețat pînă la oase, îi spun Evei apucînd-o de amîndoi obrajii.

— Lasă-mă ! se răstește la mine mînioasă, smulgîndu-se din îmbrățișarea mea.

Răzbate din mine frigul și, în plus, Evei tot nu i-a trecut supărarea... Izbește ușa cu putere și dispare în camera de baie. (Ar fi cazul să-i spun „camera încăpățînării"). Nu-i nimic. Mai trebuie nițică răbdare. Vinul

și supărarea trebuie lăsat să fermenteze. Și-apoi, nu sînt singur în casă. Mai sînt aici Lucinka și Tomek.

* *
*

Dar gerul uscat ce-ți îngheață și buricele degetelor parcă ar fi pătruns-o și pe Eva. Și nu vrea să cedeze nici în ruptul capului, deși în toată casa domnește o căldură plăcută. Aveam sentimentul că însăși prezența mea o întărîtă. Nu mă învrednicea nici măcar cu privirea, iar la întrebările mele abia catadicsea să răspundă : da, nu, nu, da. Nici la cină n-a găsit cu cale să mă cheme. Ședeam liniștit în camera de lucru și, deodată, mă trezesc în fața mea cu o farfurie. Ea mîncase cu copiii, în bucătărie. Ei, fir-ar să fie ! Ce naiba a apucat-o ?

Pînă la urmă mi-a căzut fisa. De obicei iarna o ajut să întindă rufele spălate în podul înghețat. E un frig acolo, de te-apucă groaza. Iar de data asta, pînă să mă înapoiez din plimbarea mea, rufele dispăruseră din baie.

— De ce nu m-ai așteptat ? Ți-aș fi dat o mînă de ajutor...

Ridică din umeri, cu buzele încleștate. Seara nu se mai uită la televizor ; deretică un pic prin bucătărie și se vîrî iute în pat, prefăcîndu-se că doarme.

Dimineața nu se arătă cu nimic mai bună și, în măsura în care se învrednici să vorbească, se adresă mai mult copiilor.

Înghețul de afară ținu și la noi încă două zile.

A treia zi, în jurul amiezii, am ieșit iar (pentru a cîta oară ?) să dau o raită prin livadă. Deodată mă opresc și mă uit în sus, spre cer. Și, fără voia mea, inima prinse să-mi bată cu putere.

Se înnorează ! Lumina soarelui de iarnă se tulbură ; bolta parcă ar fi presărată cu făină. Gerul se moaie, respirația e mai puțin anevoioasă.

Spre seară începe să ningă. Fulgii albi și pufoși coboară, din ce în ce mai deși, într-o liniște desăvîrșită... Mă uit pe fereastră — geamul a început să se dezgheațe ; afară s-a încălzit, iar în odaie soba răspîndește o dogoare plăcută. Ies mereu în pragul casei — un strat subțire de nea, sclipind de albeață, a acoperit încet-încet pă-

mîntul înghețat, iarba încărunțită de ger, crengile copacilor... Simt cum mi se ia o piatră de pe inimă... Plapuma albă de zăpadă îmi încălzește sufletul.

Eva mă urmărește tăcută... Se uită cînd pe fereastră, cînd la mine, și tot mereu așa. (Privea zăpada așa cum își privește mireasa zestrea). E agitată, stingherită. Tace mîlc; mai e și-acum în grevă, dar pentru sine murmură, vesel, ceva nedeslușit.

După cină, trag cojocul pe mine și ies afară. Ninsoarea nu mai conteneşte. Umblu de colo pînă colo prin livada mută. Mă opresc; trag cu urechea să aud ce spune foșnetul zăpezii. Nu mă satur de sunetul acesta molcom și atît de liniștitor. Ridic capul, fulgii se freacă ușor de mine, îmi mîngîie și-mi răsfață obrajii. Mijesc ochii.

Deodată aud în spatele meu un zgomot de pași. Cineva înaintează încet, cu prudență.

Nu mă întorc. Știu cine e. Eva, cine altul ?...

Păşeşte cu multă precauție prin zăpada afînată. Se tîrăște spre mine ca o pisică de vînătoare. Acum s-a oprit chiar în spatele meu.

— Aici erai, spune cu vocea domoală, după cîteva clipe de tăcere. De ce nu m-ai luat cu tine ? Egoistule ! Vroiai să degusti singur această bucurie.

Tăceam. (N-apucase încă să vorbească, se apropiase doar, și eu mi-am dat seama că în casa noastră vremea se îndreptase).

Rămase un timp nehotărîtă, apoi reluă :

— Te socotești jignit ?

— Eu ? De ce ? Tu ești supărată pe mine. De ce ? Nu știu, și nici nu te întreb ca să nu te întărît și mai mult.

— Sărăcuțul de tine, ce delicat ești ! Va să zică de asta îmi stai tot timpul la masa de lucru, sau te mistui din casă ca aburul !...

— Nu puteam să mă uit la tine cum suferi. De aceea, am preferat să dispar din ochii tăi.

— Fățarnicule ! Cel puțin acum ai putea să încetezi cu prefăcătoria... M-am săturat și eu de toate nazurile astea. De ce ne prostim, Adame ? Faci o mutră de parcă nici n-am ține unul la celălalt. Și treaba asta mă face să îngheț mai rău, în casă, la căldură, decît afară în frig.

— Eu ? Eu fac nazuri ? o întreb cu mirare. Ai uitat cine și-a ieșit din pepeni ?

— Da, ai dreptate. Socot însă că ar fi cazul să știi de-acum că, o dată la cîteva săptămîni, peste noi femeile dau, uneori, toate necazurile. Așa încît, nu mai face pe jignitul. N-are nici un rost. Ia-mă și tu așa cum sînt.

— Ei, nu ești chiar atît de rea, îi spun cu un aer de cunoscător. (Deodată, m-am înviorat). Știu și altele, mai rele.

— Păi vezi ! Și totuși mă chinuiești... de-mi vine uneori să cred că toată ziua nu faci altceva decît să născocești ceva cu care să mă superi. (Exagerează cu bună știință, nu crede de loc ce spune). Dar hai să lăsăm povestea asta, ducă-se pe pustii...

— Ai dreptate, Eva, ca întotdeauna.

— Nu rîde !

Își țuguie furioasă buzele, dar acestea încep să-i freamăte — vrea și nu vrea să mai facă un pic pe supărata, apoi îmi spune :

— Uite cîtă zăpadă a căzut. Nici nu știi ce teamă mi-a fost văzînd că nu mai ninge. Simțeam de-a dreptul cum tremură sufletul în mine.

— Uite, s-a înseninat, îi spun, uitîndu-mă în jurul meu.

— Cred și eu, de vreme ce-am venit la tine. Singură, de bună voie.

— Zăpada asta face pe loc lumea mai veselă, reiau eu.

Părea că ne jucăm de-a v-ați ascunselea. Dar Eva nu mai avea chef să întindă acest joc.

— Gata, încetează o dată, spuse pe neașteptate cu vocea sugrumată de emoție. Destul ne-am chinuit.

Și, cuprinzîndu-mă cu brațele pe după gît, mă trase spre ea și mă sărută pe gură. (Întotdeauna săruta ca și cum ar fi făcut asta pentru întîia sau ultima oară). Am strîns-o tare la pieptul meu.

Un timp am tăcut amîndoi. În jurul nostru se desfășura o liniște albă, ca de vrajă ; noaptea luminată răsufla ușor cu un freamăt molatic, aproape neauzit. Ninsoarea cobora mereu, fără încetare... Farmecul acelei nopți albe de iarnă, de-a dreptul ne zăvorîse gurile.

Fulgii de nea i se așezau Evei sub liziera bonetei de blană, pe frunte, pe sprîncenele alungite în direcția tîmplelor, pe obraji, pe buzele cărnoase ușor înfiorate de un zîmbet mut.

— Îi amintești ? Și-atunci era zăpadă ; o iarnă curată, scînteietoare, spuse, pe neașteptate, cu o voce țesută de imaginea ce i se ivise în suflet. Îți amintești, Adame ?...

Iar eu vedeam în clipa aceea pădurea aceea înzăpezită și luminată de soare. Prima noastră iarnă, ne-am luat... Mergeam ținîndu-ne de mînă pe o cărare nebătătorită ; tinerele conifere își aplecau crengile sub povara pulberei de zăpadă. Eram amîndoi bine dispuși și surescitați ; am scuturat pe Eva o creangă încărcată cu zăpadă... Cuprinsă de un rîs cristalin, încerca să mă doboare. Ochii ei scăpărători erau aprinși de o fericire nețărmurită, obrajii îi ardeau sănătos, în bătaia gerului. Ne-am îmbrățișat și ne-am sărutat. Pe urmă am rupt-o la fugă.

Pe neașteptate, Eva s-a abătut de pe cărare și, ieșind la marginea pădurii, se trînti cu brațele desfăcute larg într-un troian de zăpadă moale și afînată. Pînă să ajung la ea, era iar în picioare.

— Și tu ! Și tu ! a strigat cu fața numai zîmbet. Voia să acopăr conturul trupului ei.

— Stai !

Și m-am întins lîngă amprenta ei, așa fel, încît mîinile noastre să se întîlnească în zăpadă.

Am stat apoi și ne-am uitat îndelung la această imagine ; la amprentele adînci ale trupurilor noastre, pe ale căror margini cădea o umbră vineție spre care duceau urmele înlănțuite ale pașilor noștri. Îi văd și acum expresia plină de o duioasă și gingașă tulburare, dar totodată gravă, ce se întinsese pe chipul ei. În clipa aceea, în ochii ei adînci ca două ochiuri de apă, se citea îngîndurarea.

— Nu se va topi prea curînd ? a rostit ea șoptind, întrebîndu-se parcă pe sine.

— Nu, n-o să dispară niciodată, s-a grăbit să adauge cu o neașteptată forță de convingere, imaginea asta va rămîne aici. Aici va rămîne, pentru totdeauna, întipărită

în toate, — în stratul de mușchi, în covorul frunzelor de merișori, în cel de iarbă neagră înflorită. Mereu vom dăinui aici, Adame. Noi doi. Împreună. După care a amuțit.

— O să mă ai, Adame, a reluat după cîteva clipe de adîncă emoție. O să fii stăpînul trupului meu atîta timp cît îmi vei stăpîni sufletul. Eu am nevoie de această armonie spre care am tînjit de cînd mă știu. Trupul și sufletul. Unul fără celălalt nu se poate, Adame. Asta sînt eu, Adame.

Și a rupt-o din nou la fugă ; în acest timp, de pe crenguțele joase ale coniferilor se presăra peste ea un nor întreg de zăpadă.

— Prinde-mă ! Prinde-mă ! striga iar cu rîsul ei cristalin, încărcat de bucurie...

Acum, Eva își ridică încet brațele cu aerul că ar fi vrut din nou să mă îmbrățișeze în această liniște nețărmurită a livezii, dar, în loc de asta, mă îmbrînci. Am căzut grămadă, făcînd să duduie pămîntul sub mine. Și, înainte de a apuca să mă ridic, mă pocni cu un bulgăre de zăpadă.

— Îți arăt eu ție !

Ne batem cu bulgări în toiul ninsorii ce nu mai contenește.

Apoi, pe neașteptate, Eva se răsuci în loc, încercînd să fugă pe ulicioara dintre palmetele frumos înzăpezite ; dar am prins-o.

Ne-am rostogolit un timp pe jos, ne-am umplut de zăpadă pe obraji, pe după gît. Și ne-am pisicit așa fericiți, pînă ni s-a tăiat la amîndoi răsuflarea. Pe urmă am înșfăcat-o pe Eva și am luat-o pe sus.

— Să mergem !

A pufnit-o rîsul :

— Cum adică, să mergem, de vreme ce mă duci !

Obrajii și ochii îi ardeau ca flacăra. Și a rîs tot timpul cît am purtat-o pe brațe, dînd din picioare, ca din aripi, de parcă ar fi zburat prin văzduh.

* *
*

Și cum ne-a mai priit dragostea după aceste cîteva zile de îngheț și de încrîncenată încăpățînare! Ca după orice post eram iarăși însetați și, slavă Domnului, cupele nu se goleau cu una cu două, căci aveam grijă să ni le umplem mereu, unul celuilalt. Și ce gust are acest delicios și amețitor elixir, acest cel mai bun dintre bunuri, pe care-l păstrăm unul pentru celălalt și, totodată, pentru sine!

Eva nu-i o iederă agățătoare care să înăbușe, în schimb știe să se dăruiască, lipindu-se de mine cu o pasiune de-a dreptul pătimașă. E plină de sentiment și senzualitate. Țîșnește din ea foamea sănătoasă, neîncătușată, a dorinții... Iar eu o întregesc... O strîng, o mîngîi și o răsfăț, și o dezmierd, dîndu-i, fără rezerve, tot focul și toată puterea din mine... Și sînt răsplătit... regește. Mă pierd și mă mistui de fericire și, în același timp, îmi aparțin cel mai mult. Și mă simt, în asemenea clipe, ca un stăpîn, care, la rîndul său, dăruiește fericire.

În asemenea clipe iubesc și îmbrățișez în ea însăși viața. Pămîntul, firește, soarele, stelele și roua, cîmpul și livada noastră; tot ce-i frumos și împlinire pe acest pămînt. E ca și cînd m-aș scălda în apa curată a unui rîu puternic. Ca și cînd m-ar cuprinde un torent de sînge viu ce mă poartă și nu mă lasă pînă cînd nu ne aduce la mal!...

Eva, caldă și umedă de sudoare, plină încă de farmecul plăcerii, și-a eliberat cu o mișcare molatică brațele, și aruncă plapuma într-o parte. Se întinde voluptoasă și, cu degetele, își mătură de pe fruntea brobonită părul răvășit.

— Of, sînt lac de transpirație.

— Ești ca un miez. Da, ca o nucă proaspătă, gata curățată de pieliță; doar să te mănînc.

Se gudură lîngă mine, unduindu-și șoldurile ca o pisică; am simțit o mîngîiere călduță și catifelată. Pielea ei mirosea ușor a săpun și, mai tare, a ceva propriu feminin. O sorbeam și o savuram cu nările fremătînd de atîta tulburare... Ador acest miros emanat în asemenea clipe de pielea ei catifelată, ca și atunci cînd e încărcată de soare și de aerul curat. În plus, acum are

și mirosul prospețimii unei tainice și tulburătoare intimități.

Se face ghem la pieptul meu. În ochi îi strălucea chihlimbarul auriu, pătruns de lumina soarelui.

— Păcat că nu te vezi niciodată în asemenea clipe, Eva...

— Mie îmi ajunge că mă vezi tu, Adame, îmi răspunse șoptind. Și tu, și tu întinerești de fiecare dată, Adame. Ești ca un cavaler.

Și, oftînd, gunguri dulce :

— Spune-mi, Adame... De ce mor oamenii de cancer și nu de așa ceva ?

— Nu, asta să nu ți-o dorești !... Fiindcă, știi, eu... eu te iubesc din ce în ce mai mult.

— Știu... Și eu... și eu pe tine...

Își plimbă degetele ușor pe chipul meu, atingîndu-mi cu duioșie sprîncenele, fruntea, buzele, de parcă ar fi descoperit, în fine, ceva ce căuta de multă vreme.

În clipele ce urmau împreunării noastre, Eva avea întotdeauna în ea ceva de o neobișnuită puritate și gingășie... Stăteam de vorbă... Îmbrățișați ne împărtășeam unul altuia pînă și cele mai simple și mai banale lucruri cotidiene. Întotdeauna mi se părea că în asemenea clipe pătrundeam mai mult unul în sufletul celuilalt. Ca și cînd n-am fi stat de vorbă, ci ne-am fi spovedit unul altuia. Ah, aceste clipe ! Le ador. Căci ele țin de ceea ce le-a precedat.

— Dragule, îmi șoptește Eva, după un răstimp de tăcere mai îndelungată. Mîngîie-mi, te rog, umerii și șoldurile... Ai uitat ? Știi tu unde... Pesemne că acolo simt eu cel mai bine mîngîierile tale... Știi, eu nu am niciodată sentimentul deplin că ești al meu, atîta timp cît nu mă împletesc cu tine într-un anume fel.

— Cum văd, pentru tine ar trebui să am cîteva perechi de mîini, îi spun pe un ton șăgalnic ; și, prefăcîndu-mă că oftez, mă grăbesc să adaug : Imediat îmi repar greșeala. Și în timp ce o mîngîi, îi murmur la ureche cu glasul sugrumat de emoție : Vezi ? și tu ai vrea să te las să dansezi la bal, cu orice neisprăvit, și eu să mă uit cum dumnealui te ține de mijloc cu labele lui cît cazmaua, cum te sucește și te învîrtește și te înghite din

priviri de-i ies ochii din orbite cît cepele. Iar tu, aprinsă toată, fluturi din mîini și te apleci cînd într-o parte, cînd în alta, și dai din funduleț de mă apucă toți dracii.

Îi aduc aminte de recentul bal al pomicultorilor și de un activist de la regiune, asmatic și veșnic lac de transpirație. Fir-ar să fie de țap încornorat... Toată seara s-a învîrtit în jurul Evei, ca o sfîrlează (Pe urmă și în jurul meu ; firește, ca să fie cît mai aproape de Eva). A deschis vorba despre cultivarea celor mai variate soiuri de fructe, despre îngrășarea solului, despre stropitul chimic al pomilor ; despre dăunători, și ar fi fost în stare să numească eventual toate muncile posibile, numai să rămînă cu noi. (În acest timp Eva se amuzase cîteva clipe, de minune).

În seara aceea aproape nici n-am apucat s-o dansez. N-a avut o clipă de răgaz ! Toți colegii din brigada noastră, bărbații de la fermă și oaspeții așezați la masa noastră mai-mai să se ia la harță și să se încaiere pentru ea. Dansul o înghițise de-a binelea. Iar ea, cu obrajii fardați de sîngele încins, cu ochii sclipitori, era nespus de frumoasă, de atrăgătoare și dorită de toți. Știa acest lucru. Îl știa prea bine... Frumusețea ei... Nu se putea spune despre ea : superb exemplar. Nu era înzestrată de natură cu nici un semn aparte, care s-o facă mai expresivă. Și nici forme mai deosebite n-avea. Și totuși avea darul să tulbure și să neliniștească. De bună seamă, orice bărbat simțea în apropierea ei prezența femeii. Țîșnea din ea feminitatea. Uneori, aș zice, cu iradiații mult prea puternice. Iar la balul cu pricina era într-una din zilele ei mari. Ardea toată, ca o flacără. Feminitatea căpătase în ea adîncimea unei prăpastii... Frumusetea și farmecul ei firesc erau de-a dreptul provocatoare. Ispiteau, ademeneau. Am urmărit cîteva priviri care o însoțeau cu insistență. Era încărcată de o pasiune pătimașă. Altfel decît privirile acestui chel caraghios. Pînă și femeile întorceau capul după ea, o rivală.

Eram mîndru de ea, dar și gelos în același timp. Eram gelos în clipele în care din vălmășagul de dansatori răsărea fața ei înfloritoare și radioasă ca în plin extaz. Și nu m-am liniștit decît abia atunci cînd am văzut-o așezată lîngă mine și, cu sufletul la gură, și-a lăsat dră-

găstos capul pe umărul meu. S-a odihnit un pic, după care mi-a spus cu o voce șoptită : „Acum aș vrea să dansez iar cu tine. Minunată seară, nu-i așa ?"

Am rămas acolo pînă noaptea tîrziu... Oaspeții se risipiseră de mult ; de fapt începuse să se crape de ziuă. Muzicanții cîntau obosiți, dezbrăcați pînă și de vestele lor violete... Dansam împreună, cînd, deodată, așa, ca din senin, Eva se opri și, aruncîndu-i o privire lungă toboșarului, îl făcu pe acesta să priceapă ce anume dorea. Muzicantul sări ca hipnotizat de pe scaunul lui și cu un gest mecanic îi întinse bețele care pînă atunci zbîrnîiseră în mîinile lui. Iar ea se așeză în locul lui și, cu ochii împăinjeniți, dar totodată arzînd de o vrajă ciudată, făcu toba să răsune și să vibreze într-o alternanță de bătăi puternice și ușoare... Savura acest ritm... În clipele acelea era încărcată de muzică, aidoma aerului îmbibat de miresme.

Toboșarul stătea și o privea de sus, plin de admirație.

— Adame... Adame ! strigă Eva rîzînd, după ce se aruncă din nou în brațele mele. Sper că nu ești gelos pe toboșar ! ? ! Și fremătînd toată de un rîs vesel și zburdalnic, se grăbi să adauge : Tu n-ai de ce să fii gelos, Adame. Știi prea bine, Adame...

* *
*

Eva s-a furișat de sub plapumă și s-a dus să aprindă lumina din fața casei. Stă nemișcată în dreptul ferestrei, goală pușcă, așa cum era și, cufundată în adîncul ei, privește afară, de parcă ar simți nevoia să stingă o văpaie fierbinte ce s-a aprins în ea, pe neașteptate.

La lumina becului văd fulgii de nea învolburîndu-se și lăsîndu-se apoi încet spre pămînt. Urmăresc dansul lor tăcut și, deodată, mă pierd cu gîndurile pe alt făgaș. Mă întorc undeva, departe.

Mă văd, ca băiat, stînd în pragul căsuței din incinta fabricii, uitîndu-mă țintă la fulgii de zăpadă ce se presară, jucăuși, în jurul lămpii de stradă, aflată în spatele unui castan cu coroana golașă. Fusul de nea se transformă ca prin farmec într-o imagine ce trezește în mine niște idei și dorințe nedefinite... Mișcarea învolburată, de

o albeață orbitoare, desfășurîndu-se în jurul borului de tablă al lămpii, mă răpește și mă transportă... Cu albul ei imaculat îmi deschide și îmi luminează sufletul. Sînt ca vrăjit. Tremur de frig, dar nici în clipa în care mă strigă mama nu sînt în stare să mă desprind din mrejele acestei vrăji. Inima și picioarele parcă mi-ar fi încătușate... Vraja aceasta am savurat-o apoi mai des ; an de an, ori de cîte ori se întîmpla să ningă noaptea, mă duceam să privesc felinarul acela aprins... Farmecul se schimba, era mereu altul, stîrnind de fiecare dată în mine altă stare sufletească, dar exprimînd întotdeauna ideea mea neschimbată despre puritate și lumină, despre mișcarea vie.

Eva stă lîngă fereastră cu privirea adîncită în vîrtejul fulgilor de nea. În tăcerea care ne-a învăluit, am senzația că auzim amîndoi foșnetul surd al zăpezii. Și, în clarobscurul molatec ce pătrunde din zăpada nopții hibernale în odaia încălzită, îmi lipesc privirea de corpul despuiat al Evei. Stă ușor ghemuită — capul, cu părul răvășit, aplecat înainte, brațele împreunate pe ceafă. Surprind conturul sînilor ei plini, al șoldurilor și coapselor ei suple și mlădioase. Un fagure călduț încărcat de miere... Această apropiere intimă și plină de încredere — această măreață și firească simplitate, are darul să-mi bucure și să-mi încînte sufletul.

— Continuă să viscolească, îmi spune Eva și, strecurîndu-se iar lîngă mine, se grăbește să adauge : Mi-e frig, încălzește-mă...

Apoi, după un timp, mă întreabă :

— La ce te gîndești, Adame ? Tu nu ești aici.

— Ba sînt aici, cu tine, Eva.

— Dar n-ai fost... Cu cîteva clipe în urmă erai undeva departe.

— Cu tine eram, îi răspund. De mult eram cu tine printre fulgii de zăpadă. Pe atunci, ce-i drept, nu ne cunoșteam, dar tu erai acolo, cu mine.

Îmi prinse capul cu mîinile și mă privi de aproape, drept în ochi. Surîde. Se uită la mine, îndelung, cu fața tulburată de o frumusețe captivantă și deopotrivă înduioșătoare. Surîsul ei izvorăște din adînc.

— Adame, îmi șoptește, deodată, cu vocea sugrumată de emoție. Vreau să am cu tine un băiețel. Da, iubitule, un băiețel cu tine. Mă înțelegi ?

Ne-am uitat cîteva clipe unul la altul, fără să scoatem o vorbă.

— Vrei ? Cu adevărat ?

—Mai întrebi ?

I-am tras capul pe spate și mi-am înfipt cu sete buzele în buzele ei.

Mi se dăruia cu toată ființa ei — era a mea trup și suflet... În focul dragostei sîngele nostru se contopi, revărsîndu-se vijelios într-o singură albie. Pulsînd sălbatic în vine, îmi dă năvală în creier și mi-l inundă. Eva s-a încordat, ca într-o ultimă sforțare. Un val uriaș de lavă încinsă îneacă totul în noi și în jurul nostru, iar pe mine mă asurzește cu vuietul său sălbatic și dogoritor. Apoi valul se retrage încet, împrăștiindu-se și mistuindu-se. Valea largă, și liniștită, a unei neașteptate eliberări.

Îi mîngîi Evei obrajii, îmi plimb ușor degetele pe ceafa și umerii ei.

Se odihnește cu capul lăsat pe brațul meu... Ochii i se închid, pe buze i-a rămas întipărit un zîmbet de fericire, dar și acesta se stinge încet-încet în tăcuta moleșeală a somnului adînc.

Îi ascult răsuflarea. Sublimă noapte.

Poate că și ea se odihnește afară sub plapuma caldă de iarnă ; pînă și pe parapetele ferestrelor se înalță acum un mic strat de zăpadă. Iar pe mine mă încălzește căldura căminului conjugal și apropierea intimă a omului drag. Ce bine e cînd fericirea poate fi palpabilă. Și iar îmi revine în minte trăirea intensă din clipele precedente. Niciodată pînă atunci nu avusesem un simțămînt atît de puternic al împreunării. Cam așa ar trebui să fie scînteia care transmite viață veșniciei ; pentru ca fericirea acelei clipe să fie hărăzită de la început celor ce trebuie să se nască din ea, să populeze și să umanizeze lumea.

Nimic nu mă apasă, de mult nu m-am simțit atît de bine. Sufletul meu înduioșat se confundă și se contopește cu pacea nopții hibernale.

În somn îmi pătrund, de departe, niște voci ; deslușesc gunguritul Lucinkăi. Întredeschid ochii. Patul, lîngă mine, e gol, dar căldura mai stăruie în el. E dimineața devreme... Bolboroselile Lucinkăi încetează, pe marginea patului, lîngă mine, se așază Eva.

— Pretutindeni e un alb de toată frumusețea, îmi spune ea șoptind. Întreaga lume e acoperită cu o pilotă groasă de puf.

Se strecură sub plapumă și se lipi de mine :

— Încălzește-mă.

Înghețase un pic și tremura de frig. Pe urmă însă, strînsă ghem în brațele mele, se face auzită cu un rîs tăcut, șăgalnic și fericit :

— Știi, dragul meu... În noaptea asta am slăbit în asemenea hal, încît pînă și pantofii îmi sînt prea mari.

V

SOARE DE APRILIE

Ce frumos a început pentru noi în anul acela primăvara ! Mai surîdea încă firavă și neînpăunată, abia născută și înfrigurată, cu primii dințișori albi ai mîțișorilor de sălcii, iar de pe fînețele umede din jurul Elbei se mai scurgea încă apa zăpezilor, cînd rămurelele piersicilor noștri prindeau culoarea roșului închis. Și în timp ce aerul de puritatea cristalului mai avea, dimineața, pînă să-l încălzească soarele, suflarea răcoroasă, primii lor boboci de floare prinseseră să înmugurească.

Mă scol înainte de revărsatul zorilor. Timpul meu. Ceasul la care străbunii mei se duceau în grajdurile moșierilor și ale fermierilor să vadă de dobitoace. Eva mai doarme. Umblu prin livadă și o cercetez cu atenție. Trag cu ochiul la cerul cenușiu și ascult cîntecul cocoșilor (Sînt în stare să pariez că pînă și cucurigatul cocoșilor, aici, la poalele Ripului, e mai dulce și mai plăcut decît la vecinii noștri). Îmi place să privesc primul mijit al zilei. Am impresia că prin crăpătura abia întredeschisă văd adeseori mai mult decît, mai tîrziu, cînd poarta zilei e dată de perete. (De ce oare ?) Îmi îndrept ochii spre

răsărit și văd în zare cerul împrumutînd culoarea jăratecului încins. Clarobscurul se rărește și pe boltă se întinde o pată sîngerie. Razele soarelui — aceste albine de aur ale cerului — țîșnesc din stup și aprind luminile zilei. Și, deodată, sufletul meu e mai vesel.

Urmăresc cum, de la o zi la alta, sfîrcurile bobocilor de floare se umflă tot mai mult ; observ cum se împlinesc și se întăresc, hrăniți de sevă și dezmierdați de căldura solară.

Dintre toți, pe crengile și crenguțele de culoarea carminului aprins, pline parcă de sînge, cei dintîi se ridică și se țuguie bobocii florilor de piersic. Chiar și în condițiile gerurilor cumplite din acest an au ieșit din iarnă cu bine. Munca noastră n-a fost zadarnică. La altoii cei mai timpurii pielița ce îmbracă floarea a și început să plesnească, și bobocii sînt gata-gata să se deschidă. Un colț ascuns al fustiței trandafirii, deocamdată încă împăturită, își dezvăluie strălucirea. Minunată priveliște ! Această satisfacție binemeritată pentru toată oboseala, pentru toate grijile și necazurile, pentru toată sudoarea cheltuită, trudind, unori, pînă la istovire.

Mă plimb, mergînd agale, prin toată livada ; pătrund în această împărăție a mea, cu văzul, cu auzul, cu mirosul. Savurez cu nesaț izul crud al pămîntului jilav, al scoarței fragede și al primelor frunze ce-și croiesc drum spre lumină. Odată cu aerul proaspăt, străluminat de soare, înghit de-a dreptul orice arie amoroasă a micuțelor zburătoare... O pereche de cintezoi gureși au și început să-și aștearnă cu grijă cuibul pe o ramură de măr golașe ; doi grauri languroși se iau la harță pentru o femelă. Se bat ca apucații, de parcă ar fi stăpîniți de însuși diavolul, lovindu-se furios cu ciocul în ceafă, de zboară și penele.

Mă întorc cu fața în altă parte... Mă gîndesc la treburile imediate, întrebîndu-mă la ce muncă să-i trimit azi pe colaboratorii mei care urmau să sosească. Livada m-a primit cu brațele deschise și mă adapă cu farmecul unor forțe pline de prospețime. Cu nimic n-aș schimba aceste clipe binefăcătoare ale dimineții, cînd te poți bucura de un mic răgaz, să te oprești și să-ți arunci un ochi atent în jurul tău ; să pipăi, să mîngîi cu ochiul,

să adulmeci și să înghiți tot ce s-a născut mai bun în dimineața aceea. (Trebuie să mă satur pentru o zi întreagă ; altfel aș rămîne flămînd).

Încărcat de rouă, mă întorc acasă la micul dejun. Și, ca de obicei, nu vin cu mîna goală. (Căci vorba aceea, mereu crește, înflorește, se coace, se tîrîie, se cațără sau zboară ceva pe această lume binecuvîntată de soarele ceresc).

— Ce mi-ai adus ? mă întîmpină Lucinka, plină de curiozitate.

— O pană de gaiță, îi răspund. Uite ce frumos e albastrul ei. Ca bolta cerească spălată de ploaie și uscată de soare.

— Ia să văd !

Bineînțeles, Tomek strîmbă din nas la asemenea daruri — ei, dacă ar fi vorba de un fluture cap de mort, de o rădașcă cu clește solide sau măcar de un ou de fazan căzut din cuib, alta ar fi povestea. Pana îl făcu să rîdă în timp ce-și mijea somnoros ochii săi albaștri de aceeași nuanță ca a penei de gaiță.

Micuții noștri obișnuiau, adesea, să se înțepe și să glumească unul pe seama celuilalt. Dar, în ciuda acestei pașnice harțe, se iubeau. Firește, în afară de clipele în care Tomek trebuia să se repeadă s-o aducă pe Lucinka de la grădiniță acasă. Sarcina aceasta neplăcută și atît de frecventă, avea darul să-l jignească. Admira tot ce-i zgomotos și plin de vigoare ; acum îl auzeai izbind ușa, tropăind și fluierînd ca în pădure, ca într-o clipită să dispară ca săgeata, spre a se duce să bată drumurile, cu prietenii. Altă dată stătea ceasuri în șir cocoțat într-un nuc bătrîn și de acolo, cu nasul în sus, căsca ochii la cer. Și, în ciuda faptului că era ziua în amiaza mare, dumnealui hoinărea cu gîndul undeva prin stele.

Mă bucuram sincer de îndepărtatele sale călătorii astrale. Sînt foarte interesante ! Dar, în același timp, îi atrăgeam atenția că toate aceste zboruri și descoperiri triumfale, atît de admirate de oameni, încep aici, jos, pe buna și bătrîna noastră planetă, pe acest pămînt bătut de oameni în cruciș și în curmeziș, și, totodată, muncit cu atîta cinste.

Și, ca să nu arunc vorbele în vînt, i-am oferit în primăvara anului trecut un colț de răzor, spunîndu-i să cultive pe el tot ce-i poftește inima. Prea încîntat nu era. Să născocești tot felul de isprăvi eroice și să te desfeți în sinea ta cu aceste minunate fapte glorioase, e mult mai plăcut decît să întorci cu sapa răzorul, să-ți înconvoi spinarea aplecat asupra răsadurilor, să le uzi și să le îngrijești, să afînezi pămîntul și să smulgi buruienile păgubitoare. Și, totuși, ochii îi străluceau de bucurie, cînd veni în casă cu primul pumn de ridichi roșii de toată frumusețea, sau cu cămașa umflată de păstăile de mazăre verde, proaspăt culese. Acum pe răzorul lui crește o tufă de coacăze negre și se văd cîteva șiruri de căpșuni, iar ieri Tomek al nostru a sădit — ce altceva putea să sădească decît altoiuri de piersici.

I le-am ales, firește, pe cele mai bune. Dar lui nu i-au plăcut de fel, de parcă i-aș fi vîrît pe gît tot ce ne-a rămas mai prost ! Pe chestia asta ne-am certat ieri, dar azi a luat-o iar de la început.

— Uite. Mi-ai dat puieții cei mai slabi ! Și ai mai și retezat cîte o bucățică, mai sus de rădăcină. Ce-o să crească din ei ? Nimic !

— Ai să vezi, îi răspund, cît se poate de calm. Privește la puieții pe care i-am plantat anul trecut, ce frumos au început să crească.

— Ăia măricei și mai puternici ar crește mai frumos. Ar fi preferat să pună în pămînt niște pomuleți cu tulpină lungă și groasă, și cu coroana gata ramificată. Adică pe cei mai nepotriviți, care nu fac nici cît o ceapă degerată. De altfel, nu e singurul. Iar el pretinde că așa s-a făcut și se face de cînd lumea !

Așa stînd lucrurile, îi povestesc cum anul trecut, la începutul primăverii, grădinarul Zázvorka m-a rugat să-i dau două altoiuri frumoase. Zadarnic i-am explicat eu că ramura aceea scurtă și frumos retezată, nuielușa aceea cu mustăți e cea mai bună. De ce ? Pentru simplul motiv că va da mai puține frunze și, în felul ăsta, va beneficia de o suprafață mică de evaporare. Drept urmare va prinde mai repede, rădăcinile vor fi mai puternice și, curînd, recuperează totul. Nu m-a crezut ! Degeaba am încercat să-l lămuresc că acesta a fost motivul pentru

care înainte, cînd executam lucrările de plantare toamna, pomuleții înalți și frumoși piereau în cea mai mare parte. El o ținea morțiș pe a lui, spunînd că i-a distrus gerul !... (Așa crezusem și eu la început, prostănacul de mine !). Dar cel mai des, în condițiile iernii de la poalele Ripului, se uscau. Se înțelege că gerul își avea și el partea lui de contribuție la această distrugere. Bietul Zázvorka ! Își închipuia că din zgîrcenie nu voiam să-i dau tot ce aveam mai frumos și, de aceea, și-a ales singur două exemplare cu coroana mare și răsfirată ca o umbrelă. „Tu vrei să mă păcălești, Adame ?... mi-a spus pe un ton plîngăreț. Nicăieri, în nici o carte, n-am citit despre înțelepciunile tale“...

Povestea asta l-a costat. Cei doi pomi, aleși de el, au pierit. A rămas doar cu unul pe care i l-am dat aproape cu sila și care a crescut și s-a dezvoltat dintr-un lăstar subțire.

Tomek mă asculta și el neîncrezător și, bineînțeles, numai cu o jumătate de ureche. Deodată, ochii lui începură să scapere de bucurie. Sub cupola de azur a cerului de o neasemuită prospețime se rotea un uliu mare. Mi-am dat seama numaidecît că reflecțiile mele nu-l amuză, și i-am spus doar atît.

— Omul își dă seama cel mai bine de toate, atunci cînd se convinge singur. Rămîne deci de văzut. Și-acum, hai zboară...

N-a trebuit să-l îndemn de două ori. A dispărut, țîșnind ca o săgeată.

Și tocmai în clipa aceea am auzit glasul Evei. Stătea sus, pe pantă, în dreptul noii plantații de piersici și mă striga de zor.

— Adame ! Adame, vino-ncoace. Hai, vino, repede !

Am pornit deci spre ea, dar fără să mă grăbesc prea tare. Dimpotrivă, pe drum m-am mai și oprit ici-colo, cercetînd cu interes ba una, ba alta. În sinea mea însă rîdeam. Știam de ce mă cheamă, căci, vorba ceea, în timpul gustării de dimineață a trebuit să fac destule eforturi ca să mă stăpînesc și să nu trîmbițez nimic. Aș fi fost în stare mai degrabă să-mi mușc limba decît să suflu ceva. Eram sigur că se va repezi singură pînă aici

și nu voiam s-o lipsesc de bucuria acestei surprize. Să se răsfețe și ea cu acești boboci întredeschiși !

— Hei, pe unde te-ai înglodat, mocăitule ? Nu m-ai auzit ? Vino repede aici să vezi ceva !

Și, deodată, am rămas înmărmurit...

Crenguțele de culoarea carminului intens ale pomilor pitici, ai căror boboci abia se deschideau cînd se crăpa de ziuă, sclipeau acum de roșeața delicată a florilor în formă de clopoței. Încălzite de razele soarelui de aprilie, petalele gingașe prindeau să se răsfire, în voie ; tresăreau și străluceau, scăldîndu-se fericite în lumina blîndă a generosului astru ceresc...

Într-o clipită toată prefăcătoria mea se risipi. Simțeam, pur și simplu, cum mi se taie răsuflarea. (Să vezi și să simți cu intensitate e totuși mult mai mult decît să presimți doar !

Eva mă apucă de mînă, cu ochii înecați în spuma trandafirie a florilor. Stătea neclintită, de parcă ar fi prins rădăcini în locul în care se afla.

— Ce spui ? mă întrebă pentru a doua oară. Vezi, anul ăsta s-au și gătit, drăgălașii. Spune și tu, Adame, nu-i o adevărată minune ?

— E munca noastră, Eva, munca noastră, îi răspund cu modestie, dar în același timp sîngele din mine clocotea de emoția bucuriei.

Ochii Evei ardeau, de trufie (Cînd are de ce, se pricepe să arboreze o trufie frumoasă și nerușinată deopotrivă).

— Ai avut dreptate, Adame. Numai gerul să nu ne mai facă acum...

— Taci ! Nu cobi ! îi spun cu o voce răstită. Asta e varietatea cu florile cele mai rezistente (Era vorba de varietatea Redhaven). De asta am și plantat-o cel mai mult, pricepi ? Și acum, aș fi de părere să mergem să ne uităm cum se prezintă celelalte varietăți.

Am bătut în lung și-n lat întreaga plantație de piersici, cercetînd-o amîndoi — cu mare atenție. Verificaserăm mai de mult varietățile care se adaptează cel mai bine la condițiile noastre climatice și pedologice și, drept urmare, am știut să alcătuim cu grijă compoziția pe ansamblu a livezii, alegînd soiurile așa fel, încît pomii să

înflorească și să rodească treptat. Culesul dă și el destulă bătaie de cap Și-apoi, se pune și chestiunea ca oamenii să se bucure cît mai mult de savoarea acestor fructe suculente și atît de gustoase.

Din cînd în cînd ne opream și număram bobocii închiși, răsăriți pe crenguțele și lăstarii roșiatici, și lăudam altoiurile tinere sădite în urmă cu un an sau doi, care trecuseră și ele cu bine peste vitregiile iernii. (În fiecare an am pus cîțiva puieți în plus, peste cele două hectare prevăzute în plan). Mugurii de frunze începeau să se deschidă pe ramurile lor încă firave...

Cînd, la mai bine de un ceas, am ajuns din nou în locul de unde porniserăm, am retezat dintr-un pom o crenguță înflorită și am înfipt în părul Evei trei floricele sclipitoare. (Abia după ce știm cîte flori au dat, mă apuc să le tai, pentru ca fructele să crească mari și sănătoase).

— Cred că în viața mea n-am purtat în păr un giuvaer atît de prețios, exclamă Eva.

Se vedea pe chipul ei că gestul meu îi pricinuise o mare bucurie. Lumina trandafirie a petalelor ce plutea ca aburul, revărsîndu-se parcă peste coroanele pomilor în floare, îi colora obrajii.

— Spune-mi, Adame, îmi vine bine ?

— Frumusețea vie, dragă Eva, rămîne totuși cea mai frumoasă dintre frumuseți. Și, firește, și cea mai scumpă.

— De ce crezi asta ?

— Nu cred, văd, îi răspund surîzător. Și-apoi... e și cea mai rară, pentru că e trecătoare. Să ne bucurăm deci de ea, și s-o savurăm cît putem. Ia să te văd.

Și mi-am ațintit îndelung privirea asupra ei.

Grozav te mai pricepi tu să lingușești ! Ești un mincinos fără pereche, scumpul meu Adam !

Zîmbi fericită.

— E cazul să plecăm, adăugă după un timp, oftînd din adînc. Trebuie să mă duc la grădiniță s-o iau acasă pe mogîldeața noastră.

De mai bine de o săptămînă primăvara se înfruptă copios, sugînd cu nesaț din sînul de aur al soarelui. Acum se ține bine pe picioare ; zîmbește radios cu verdele proaspăt al vegetației și se însuflețește cu trilurile ve-

sele al zgomotoaselor păsărele ce nu mai contenesc să brăzdeze văzduhul.

Tăierile la piersici le-am terminat. Munca asta n-o încredințez niciodată nimănui, o fac singur cu mîna mea. Doar cel mai mic dintre vlăstarii mei, curiosul și istețul Honzik se învîrte în acest timp în jurul meu și-mi dă o mînă de ajutor, întotdeauna la momentul potrivit. Munca e gata; numai soiurile tîrzii, cum sînt Elberta, Fairhaven și Goldenul de Lednice mai sînt încă învelite în culoarea roșului aprins al muselinei. Celelalte au și început să se lepede de petalele ofilite, făcînd să se așternă sub ele un superb covor trandafiriu. Și caișii se trec din floare, în timp ce coroanele stufoase ale vișinilor pitici încep să sclipească de albeața florilor, iar bobocii merilor și perilor se maturizează, înălțîndu-se, durdulii, pe ramurile sănătoase. Și tocmai în această perioadă, într-o după-amiază tîrzie, ne-am pomenit cu o vizită neașteptată.

Aplecat asupra unei grămăjoare de flori veștede pe care tocmai le rupsesem din pomi, stăteam și notam în vechiul și ponositul meu carnet de însemnări tot felul de date cu privire la polenizarea piersicilor : în cîte calicii au apărut micile umflături — germenii viitoarelor fructe, ș.a.m.d. De cîțiva ani fac această treabă, umplîndu-mi mereu carnetul cu diverse observații despre fiecare sort de fructe în parte ; observațiile sînt însoțite, firește, de notații privind starea vremii, ca, de pildă, durata de insolație, frecvența și intensitatea vînturilor, a frigului din timpul nopții, sau a precipitațiilor în perioada de înflorire a pomilor. Mă pot declara mulțumit. Mai bine de o cincime din caliciile cercetate se mîndresc arătîndu-și sfielnice rotunjimile pîntecului lor binecuvîntat. Albinuțele, ajutoarele mele neplătite, și-au făcut datoria cu prisosință...

Fluieram de bucurie, cînd, deodată, așa ca din senin, aud în spatele meu :

— Aha... va să zică aici erai...

L-am recunoscut după voce. Sitař. Și, cu el, cine altcineva, decît Patočka. Se întorceau de la Štět, de la fabrica aceea de hîrtie, care ne-a poluat în asemenea hal apa Elbei. Și, în drum spre casă, după discuțiile ne-

plăcute cu conducerea fabricii, i-a ademenit livada noastră în floare...

I-am întîmpinat așa cum se cuvine, rîzînd cu gura pînă la urechi.

— Tu ești ? îl întreb pe Sitaș. Chiar tu ? N-ar fi cazul să mă ciupesc ?

Dar n-a fost nevoie. Mi-a ars una pe spinare cu mîna lui cît cazmaua, în care, ani de zile, strînsese cu putere pila, cleștele, și ciocanul.

— Arată-ne și nouă împărăția ta, Adame. Căci, vorba ceea, am auzit pînă și vrăbiile ciripind despre ea. Treceam pe aici cu Jojka, și ce ne-am spus : să mergem să ne aruncăm și noi un ochi prin paradisul lui Adam. Cum o duci, bătrîne ? mă întreabă jovial.

— Nu mă plîng, Lojza, îi răspund. Tu n-ai băgat de seamă pînă acum că de văicăreli și înjurături au timp cei ce nu fac nimic ? Eu sînt ca berbecul. Și vai numai de cel ce-mi calcă munca în picioare !

— Un berbec care hăituiește lupul, îmi replică Sitaș cu zîmbetul pe buze. Dar, cu ochii mijiți și plini de veselie, se și apucase să privească în jurul lui, cercetînd cu interes plantația de piersici. Era o adevărată plăcere să te uiți la fața lui gravă și, totodată, destinsă ca prin farmec. Se desfăta privind-o și în același timp parcă ar fi vrut să descopere ce anume se ascunde în spatele obrăjorilor ei înfloriți. De cînd îl știu, obișnuia să sfredelească oamenii sau lucrurile, ca să vadă ce se află pe dedesubtul lor. Ca și cînd s-ar fi străduit să le deslușească, și să cunoască destinul sau semnificația lor.

— Mă bucur că te văd iar, după atîta timp, dar îmi pare rău că n-ați venit cu o săptămînă înainte ! Pe unde naiba ați fost ? Livada strălucea ca revărsatul zorilor. Nici nu m-ați crede dacă v-aș spune că, pur și simplu, ardea. Mă rog... n-ați venit, n-ați venit... Acum însă, să mergem...

— Piersicii sînt încă în floare, ce mai vrei ? îmi spuseră cei doi.

— Astea-s soiurile tîrzii. Habar n-aveți, ce-ați pierdut !... Haideți, să mergem.

Pe Sitaș n-a fost nevoie să-l invit de două ori. Atent, s-a apucat să cerceteze șirurile de piersici pitici, oprin-

du-se cu interes în dreptul crenguțelor rozalii învești-mântate cu flori.

— N-or să-ți înghețe, Adame? Mai vin cele trei zile geroase de mai!... Sfinții-sorii de gheață, cum li se mai spune în popor...

— Cîte un soi mai sensibil, se întîmplă să mai înghețe. Uneori. Dar și pe astea le încerc. Precum vezi, livada am plantat-o pe coasta nord-estică, și pomii înmuguresc aici cu cîteva zile mai tîrziu. Și apoi, pe povîrnișul ăsta circulă printre pomi aerul proaspăt și florile au de suferit mai puțin decît într-o vîlcea unde gerul se instalează și se lăfăie, afurisitul, ca într-un fotoliu în care-și face somnul în voie. Numai prostănacii sădesc, aici la noi, pierisicii și caișii într-o vîlcea întinsă, ferită de vînt.

— Nu spune hop, pînă n-ai sărit pîrleazul, se făcu auzită vocea morocănoasă a posacului Patočka.

La auzul acestor vorbe, Sitař îmi adresă un zîmbet complice.

Încetișor, pe îndelete, străbăteam livada pas cu pas și ne bucuram de tot ce înmugurea, creștea și își croia drum spre lumina soarelui. În timp ce în iarbă scîlpeau ca ducații primele flori de păpădie, noi eram scăldați din toate părțile de aerul înmiresmat, încălzit ușor de soarele molatic și înviorat de viersul neobosit al păsărelelor.

Ne-am aruncat privirea peste pereții lungi de meri pitici fusiformi, pe ale căror ramuri vinoase, desfășurate larg și năpădite de lăstari ruginii, mugurii se zbîrleau din belșug. De parcă atunci, sub ochii noștri s-ar fi umflat și s-ar fi întărit, sub învelișul solid al solzilor plesuvi de culoarea carminului. Sitař observă imediat că pe plantația din partea dreaptă a drumului bobocii erau scunzi și turtiți, polizați parcă în formă de butoaie, în timp ce bobocii din partea stîngă țîșneau din ramuri alungiți, aidoma unor fusuri conice. Faptul în sine m-a bucurat, cu toate că nici unul nu și-a dat seama din ce soi fac parte merii amintiți. După ce le-am spus că pe cei dintîi se coc merele Spartan, iar pe cei cu bobocii fusiformi, așa-numitele Delicioase aurii, Patočka m-a în-

trebat care dintre aceste soiuri mi-e mai drag. Le-am spus adevărul adevărat și anume, că ambele soiuri au savoarea lor, că mi-s dragi amîndouă, dar că Spartanul mi-e totuși ceva mai apropiat. De ce? Pentru că merele acelea galben-aurii nu prea își schimbă înfățișarea. Sînt, ce-i drept, gustoase, dulci și parfumate, dar mie mi se par puțin cam leșinătoare, firave și bolnăvicioase. O plăcere e însă să privești și să urmărești cum se furișează printre frunze un măr verde ce se umple și se rotunjește, ca apoi, în bătaia soarelui de vară să se rumenească de toată frumusețea! Ca atunci cînd dintr-o fetiță palidă ca varul se coace sub ochii tăi o femeie frumoasă, expresivă, trupeșă și excitantă, care îți surîde provocator și ademenitor, drept în față! Să nu-ți vină să-ți înfigi dinții în ea?

Se arătară amîndoi mirați de spusele mele. Și unul și celălalt socoteau că Deliciosul Auriu e un fruct mai nobil, mai delicat.

— Așa trebuie să fie, le-am spus eu. Fiecare cu gustul lui, fiecăruia după gustul lui!

Între timp, tîrîș-grăpiș, am ajuns la livada cu vișini, care tocmai se înveșmîntase în mantia-i albă de flori. Ce frumoasă și pură era albeața cu care străluceau capetele acestor vișini pitici, gătiți sărbătorește.

— Nu vi se pare că parfumul și culoarea lor împing, pur și simplu, aerul în sus? izbucni Sitaș, plin de încîntare.

Și, deodată, ca un gurmand inhalînd cu nesaț mirosmele îmbietoare, își afundă în flori nasul său acvilin, așa cum își afundă trompa albinele. Întărîtată la culme, una din harnicele mele lucrătoare era gata-gata să-i înțepe trombonul. Încercă s-o alunge, învîrtindu-se în jurul lui, dar rămase neînfricat pe poziție, în dreptul coroanei care, pur și simplu, se mișca de forfota albinelor. Ca niște picături de miere aurie, împovărate de polen, neobositele albine zburau necontenit din floare în floare. Aerul era numai zumzet, vibrînd și zbîrnîind ca un contrabas.

— De unde dracu s-au adunat atîtea aici? întrebă Sitaș.

— Le-am adus, m-am grăbit să-i răspund. Atîta vreme cît pomii înfloresc, n-au decît să pască în voie. Treaba asta ne convine de minune și mie, și lor. Creaturile astea divine sînt cei mai buni slujbași ai mei, iar eu stăpînul lor ospitalier. Binele comun a avut darul să ne unească. Și, precum se știe, asta-i cea mai bună legătură de colaborare. Pun rămășag că o asemenea brigadă de muncă voluntară n-ați fi în stare să încropiți la voi la raion.

— Iar se dă la noi, interveni Patočka.

Sitař își roti privirea în jurul lui.

— Și, mă rog, unde le ții ? N-am văzut nici un stup pe nicăieri...

Și, din respect pentru adevăr, le-am povestit ce prostănac am fost, în urmă cu trei ani, cînd am adus aici, pentru întîia oară, stupinele volante. Potrivit obiceiului, așa cum văzusem nu o dată în imagini, am așezat stupii frumos unul lîngă altul... Așa cum se înșiră barăcile muncitorești, cu rulotele în imediata apropiere a șantierului. Era, într-adevăr, o priveliște minunată. Stăteai să privești acel permanent du-te-vino al harnicelor albine care aduc acasă nectarul dulce, ca apoi să-și reia numaidecît zborul spre împărăția florilor ! În fața fiecărui stup, aceste picături aurii sclipeau pîlpîietor, aidoma razelor luminii cerești. Îmi frecam mîinile de bucurie văzînd pomii în floare de-a dreptul îmbrăcați de aceste vrednice bîzîitoare. Parcă ar fi roit direct pe coroanele lor ! Numai că... Numai că în povestea asta era, totuși, o bubă... O chichiță, dacă vreți... Încă din primul an, am descoperit (totul e notat cu precizie) că florile pomilor din imediata apropiere a stupilor au fost polenizate mai mult decît era nevoie, în timp ce pomii mai îndepărtați au rămas păgubiți. Iar pomul, dacă e să dea o recoltă binecuvîntată, trebuie să aibă atîtea roade cîte poate hrăni.

— La drept vorbind, nici nu văd de ce ar zbura albinuțele pînă hăt, departe, de vreme ce au nectarul dulce colea sub trompa lor ? Să fiu în locul lor, pe cinstea mea, aș face la fel ! am ținut să le spun, după care m-am grăbit să adaug : De atunci instalez stupii separat, împînzind cu ei întreaga plantație. Uite, chiar acolo se

vede unul... În felul ăsta treaba merge cum nu se poate mai bine. Cine vrea să ajute natura, trebuie mai întîi să afle ce anume îi trebuie naturii. Pe scurt, e nevoie să ajungi cu ea la o înțelegere. Cam așa ar trebui să fie toate pe lumea asta, adică toate la locul lor și...

— Mare șmecher ești tu, Adame! mă întrerupse Sitař. Cum văd, ai fi bucuros ca toate să te slujească.

— Și tu ai face treaba asta, Lojziku! Oare tu nu faci la fel?

— Trăiești aici, ca în sînul lui Avram, Adame, îmi răspunse zîmbind. În timp ce eu... fir-ar să fie de viață... stau tot timpul lipit de scaun, între patru pereți, și mă zgîiesc la acte, mă cert la telefon, sau la tot felul de ședințe și consfătuiri. Mă înec în fum de țigară și lumea din jur o privesc doar din mașină, atunci cînd sînt chemat undeva. Cînd e nevoie să iau la zor pe careva, ori să-l îmboldesc, ori să-l împing din spate... Toate hîrțoagele, toate rapoartele și situațiile statistice trebuie să le văd, să le puric... Și cine știe dacă sînt măcar veridice, dacă pe alocuri n-au fost ticluite, ca să mă ducă de nas. Raporturi, planuri, hotăriri... Pe cînd tu?

— Ai dreptate. Fiecare cu norocul și cu darul lui; mă grăbesc eu să spun, spre a nu-i da răgaz lui Patočka să intervină. Și, cu acest prilej, nu mă pot stăpîni să nu-i iau un pic peste picior: Voi cu ale voastre, eu cu ale mele. Fiecare ne ocupăm cu ceea ce ne-a fost hărăzit, mai bine zis cu destinul pe care ni l-am ales! Că munca asta face să ne ia cu frig sau cu fierbințeli, asta-i altă mîncare de pește. În ceea ce mă privește, mă îngrijesc de pupilii mei, cum mă pricep mai bine... Uitați-vă, de pildă, la vișinul ăsta. Vouă nu vi se pare că pomul fructifer, atunci cînd înflorește, se înseninează și devine mlădios? Întocmai ca o femeie în clipele de dragoste cînd, plină de dorință și luminată toată de o flacără aprinsă în lăuntrul ei, se topește cu duioșie în brațele tale...

— Grijile tale, aș vrea și eu să le am, izbucni Patočka. Ce idei îți mai roiesc ție prin minte... În timp ce noi ne necăjim cu oamenii, ție îți arde de năzbîtii, trăsni-te-ar trăsnetul să te trăsnească!...

Și numaidecît începu să-mi arunce în nas că, așa cum se vede, eu duc o viață cît se poate de frumoasă și lipsită de orice griji, așteptînd doar să văd ce recoltă îmi va dărui natura. Iar toți ceilalți, vor, nu vor, sînt nevoiți să se împace cu această recoltă, indiferent dacă e bună sau rea. Pe scurt, trăiesc, chipurile, o viață tihnită, fără să mă omor muncind. Pomii mă ascultă ; cresc acolo unde i-am sădit. Nu țin ședințe și nu țipă mereu că nu știu ce nu le miroase bine, sau, dimpotrivă, că le trebuie ceva ce tocmai li s-a năzărit, și nu se lasă păcăliți de orice aiureală ce tocmai le-a fost șoptită, de undeva din Apus. Pe scurt, în timp ce ei se căznesc și nu mai știu unde le e capul de atîtea necazuri, încît nici somnul nu se mai lipește de ei, eu trăiesc în taină, îngropat în pămînt, ca o cîrtiță.

— Îl auzi, Lojza ? am izbucnit eu. Îl auzi ?... Și asta o spune tocmai el... Dumnezeule din ceruri ! Cine și-a găsit să-mi spuie mie asta ! Patočka ! Tocmai tu să-mi pretinzi mie că nu mă interesez de viață, și nu-mi pasă de ea ! Eu nu știu ce-i trebuie vieții ! ? ! Eu, dragul meu prieten, înțeleg lumea mea... E, ce-i drept, o lume mică, dar, crede-mă, o slujesc așa cum se cuvine... Și, prin asta, pot pune rămășag pe ce vrei, o slujesc totodată și pe cea mare, care ne înconjoară pe toți. Și mai ziceai că pomii nu țipă la mine, nu mă critică și nu strigă ce vor și ce le trece prin cap ? Te înșeli, prietene ! Ar însemna să fiu surd ca o ciubotă ca să nu-i aud ! Îi aud, da, îi aud atunci cînd se bucură cîntînd cu voie bună... Cînd își întind mulțumiți oasele în bătaia razelor calde ale soarelui, cînd răsuflă alene în zilele fierbinți de vară. Și știu să și strige : Unde m-ai sădit, omule ! ? ! Tu nu vezi că mă usuc și mă sting ! ? ! Uite, vîntul mi-a frînt o cracă, îngrijește-mi rana să nu se aciuiască în ea niște gîngănii. Nu vezi ciotul ăsta cu care m-a blagoslovit frigul ? Înalță în jurul meu un gărduț frumos și trainic ! Uite cum m-au ros iepurii ! Apoi toți, într-un glas — îndîrjiți și înșelați la culme : De mult n-a mai tras o ploicică. Nu vezi că ne e sete Fructele ni se usucă. Stropește-ne și dă-ne apă ! Și mai aruncă-ne și niște îngrășăminte, să aveam mai multă putere, ca roadele să fie mai mari și mai sănătoase ! Și nu uita să

ne cureți de păduchi, de molii, de cărăbuși și de omizi! Stropește-ne frumos, de sus în jos, frunzele și scoarța, pe toate crengile și toate trunchiurile! Sau altă dată: Taie-ne crengile astea, nu vezi că se înalță prea sus, și frunzele lor împiedică soarele să ne încălzească roadele? Sau: proptește-ne, omule, crengile astea! N-ai băgat de seamă ce grele sînt de atîtea roade?... Ah, fir-ar să fie de grindină! Îngrijește-ne, nu ne lăsa să suferim... Grăbește-te!... Dă-i bătaie!... Fă ceva, omule!

Tu, Patočka, tu nu auzi vorbele lor. Eu însă da. Le aud și le ascult... da, le ascult... Asta e lumea mea. Și o țin bine în mînă atunci cînd îi dau ce-i trebuie. Iar ea, la rîndul ei, îmi dă, drept răsplată, tot ce-i cer... Nici nu știi ce goală și ce searbădă mi-ar fi viața fără această muncă!

— Ce te tot superi și te burzuluiești? Îți ia cineva ce-i al tău?... Dacă îndeplinești prevederile planului, totul e în perfectă ordine, îmi replică Patočka.

L-am înțeles. În mintea lui erau piersicii mei. Mai-mai să înceapă iar să mă învețe că e mai bine să ne ținem de ceea ce s-a verificat prin tradiție. Dar, de bună seamă, nu se încumeta de față cu Sitař.

Acesta, pe cît se pare, ne asculta cu plăcere. Disputa noastră îl amuza. Ba, mai mult, din cînd în cînd îmi arunca din mers cîte o privire strengărească, mijindu-și ochii săi ageri și înțelepți.

— Slava Domnului, spuse el, că lumea din jurul nostru crește, înflorește și miroase, că seva e atît de nebunatică, bolta cerului atît de senină, și soarele ne încălzește cu generozitate. Uitați-vă numai la perii ăștia! Ce bogăție de flori au dat! Nu-i oare asta o frumusețe de neasemănat? Îți lipești doar nasul de această minunăție și pe loc îți crește pofta de viață. De aceea, aș zice să stăm mai bine și s-o mai savurăm un pic! Ce ziceți?

Am amuțit cîteșitrei... Cîteva minute am înaintat în tăcere cu pas tărăgănat, primprejurul pereților de meri și peri tineri; cînd te uitai, ne opream, ne suceam în loc și cercetam livada. Aerul proaspăt, luminat de soare și încărcat de miresme, zumzetul gîzelor și cîntecul vesel al păsărelelor ne asaltau din toate părțile. Picioarele noas-

tre se opreau de la sine ; iar noi ciuleam urechile și ascultam... Nu departe, în fața noastră, se întreceau în cîntec și țipete un sturz și un graur negru ca tăciunele stins...

Și din nou ne-am prins la vorbă. Despre vremea frumoasă din acest an, și despre politică. Și ne spuneam ce frumos ar putea fi pe această lume dacă pretutindeni ar domni liniștea și pacea, și ce ar însemna pentru toți dacă oamenii ar izbuti să pună în lanțuri acele guverne care tare ar vrea să joace rolul de jandarmi ai întregului mapamond și, totodată, să-l jefuiască. Am luat la rînd toate intrigile și toate conflictele în politica mondială actuală și ne-am întristat din pricina înarmării, în locul căreia ar trebui să se dezvolte colaborarea și încrederea între popoare... Pe urmă ne-am întors iar la oile noastre, la bucuriile și necazurile noastre de toate zilele. Și ne-am plîns de felul nenorocit în care gospodăresc unele cooperative și ferme de stat, în ciuda faptului că pămîntul lor e tot atît de bun ca al celor ce știu să-l gospodărească. Patočka se plînse de ele că muncesc pămîntul în batjocură, seamănă și recoltează tîrziu, ogoarele lor sînt numai buruiană, lobodă și scaieți. Acestor stări de lucru trebuie să li se pună capăt o dată pentru totdeauna și de aceea e nevoie să li se arate oamenilor exemplele cele mai bune. Și, întrucît, așa se vedea, pomii promiteau anul acesta o recoltă bună, se întoarse spre mine și pe loc îmi ceru să mă angajez că voi preda o cantitate de fructe mai mare decît anul trecut. (Numi cu acest prilej doar merele, vișinile și perele, făcînd uitate piersicile. Deșteptul !)

— Hai, spune, cîte fructe ne dai în plus anul ăsta ? ținu să întrebe, bătîndu-mă pe umăr, chipurile prietenește.

Nu-mi venea să-mi cred urechilor, dar el lua lucrurile în serios.

— Ei, hai, spune ! Cu cît ne dai mai mult ?

Mă scărpinam după ureche, prefăcîndu-mă că mă gîndesc.

— Păi, greu de spus, îi răspund tărăgănat. Dar, sigur, în funcție de cîte se vor face. Merii și vișinii, precum se vede, sînt binecuvînați anul acesta... cu floare din

belșug... și dacă toți bobocii or să înflorească, așa cum am dori, și n-o să dea ploaia peste flori și albinele o să le polenizeze așa cum se cuvine, și dacă n-o să le ardă gerulețul de mai, și vremea o să fie nici prea secetoasă, nici prea ploioasă, și dacă n-o să bată grindina și vîntul n-o să scuture fructele, și dacă o să căpătăm destule îngrășăminte și destule substanțe chimice pentru stropit, ca să ferim pomii de toți dăunătorii, atunci vom recolta cu siguranță mai mult decît anul trecut. (Îmi rîd sub mustață). Cu atît mai mult, cu cît anul acesta începe să rodească și noua plantație de meri... Dar eu zic că ar fi mai bine să așteptăm. După mine, omul n-ar trebui să spună hop pînă n-a sărit hopul și nu știe cît e de lat pîrîul peste care are de trecut. Nu de alta, dar ar putea să ia apă la pantofi, și asta nu-i tocmai plăcut.

Patočka se întunecă la față.

— De ce-o întorci, și încerci să te eschivezi ? ! ? Se înțelege de la sine că dacă vremea va fi nefavorabilă, nu va fi vina ta. E limpede că în asemenea condiții n-ai avea cum să-ți îndeplinești angajamentul dar, luîndu-ți angajamentul, ai da dinainte o dovadă de bună voință. Și asta-i nu-i lucru de prisos ; după mine, și asta înseamnă ceva.

— Îmi pare rău, dar nu sînt de aceeași părere, am ripostat fără șovăială. Mie nu-mi place să făgăduiesc, prefer să dau. Și, ca să fiu sincer, mă apucă toți dracii atunci cînd cineva serbează dinainte ceea ce abia se pregătește să înfăptuiască. Îmi displac toate cuvintele festive, legate în pînză roșie și împodobite cu panglicile promisiunilor și ale toasturilor cu care se grăbește să se manifeste cine vrei și cine nu vrei, ca să se știe de el, dar cînd vine vremea faptelor își ia picioarele la spinare. Cunoaștem noi din ăștia chiar la raionul nostru. Și ce fel de angajamente își iau ? Că vor fi punctuali, că vor respecta și vor folosi așa cum se cuvine programul de lucru și vor face economie de materiale. Dar asta e, pentru numele lui Dumnezeu, o îndatorire cît se poate de firească ! Dacă în brigada mea s-ar întîmpla să uite cineva de aceste obligații, aș avea grijă să-i fac să-și aducă aminte de ea pe loc !... Și de ce aș minți, nu am nici o obiecție atunci cînd sînt lăudat pentru îndeplinirea

lui. Un cuvînt de recunoaștere mă unge la inimă și îmi sună la ureche dulce ca uguitul amoros al păsărelelor... Iar după reușita muncii nu mă împotrivesc niciodată să beau cu toții, împreună, un pahar de vin. O sticluță suptă în sănătatea noastră, și pentru noi reușite în muncă, pare întotdeauna mai gustoasă. Mai ales atunci cînd și masa e frumos împodobită și nu lipsește nici ceva bun de-ale gurii... Dar mai întîi trebuie să fie faptele. Și, precum știi, de ele nu mi-e teamă. În munca noastră există însă mereu acel dacă... Starea recoltei nu depinde numai de noi. Iar tu nu te numeri, totuși, printre cei ce bat din picior ca să stoarcă de la oameni promsiuni și angajamente, numai așa, ca să fie cît mai multe. (Îl tachinez). Fir-ar să fie de treabă. De ce fac asta ? Poate pentru că, uneori, superiorii lor îi apreciază prostește în funcție de aceste angajamente ! ? !

Se făcu roșu ca para focului. În ochi îi scăpărau scîntei de mînie, dar se stăpîni.

— Știi ce, lasă-te de flecăreli, mă dojeni, totuși după un timp. Vrei poate să spui că ești împotriva angajamentelor ? Angajamentele insuflă oamenilor o activitate sănătoasă și, de asta, pe cîte știu, avem nevoie. Nu crezi ?... Ori poate te împotrivești liniei politice a partidului ! ? !

Roșu ca un curcan, se însufleți cu propriile sale cuvinte și continuă.

— Ei, hai, spune, cu cît vei preda mai mult anul ăsta !

Și, deodată, îmi fulgeră prin minte cum să profit de această clipă care îmi picase atît de neașteptat, ca la comandă. Mînia mi se risipi ca prin farmec și-mi rîdeam din nou pe sub mustăți :

— Vrei un angajament ? întind anume cuvintele, și un timp mă prefac că mă gîndesc. De ce nu ? Se poate, de vreme ce merită oboseala. Dar să întoarcem un pic foaia, așa, ca să fim băgați amîndoi...

Și în timp ce Patočka se uită la mine cu o privire nerăbdătoare și bănuitoare deopotrivă, i-am spus pe șleau la ce mă gîndesc : La marele nostru proiect de extindere a sectorului pomicol !

După ce-l pregătisem împreună cu Eva și-l predasem conducerii fermei, toți la un loc, întreaga noastră brigadă și funcționarii de la direcție l-au luat în discuție, și din nou l-am puricat și am verificat toate calculele. Oamenii se atașaseră de acest plan — firește, nu toți de la bun început. Pe urmă însă l-au acceptat și l-au considerat al lor. Conducerea fermei l-a aprobat. Iar de nouă luni așteptăm decizia Comitetului național raional. Pentru amenajarea întregului complex, trebuiau executate anumite ajustări de teren — chiar dacă nesemnificative — cum ar fi anexarea cîtorva fîșii de pămînt aparținînd cooperativelor învecinate. Am făcut de mai multe ori demersurile necesare, dar fără nici un rezultat. Patočka n-a dat nici un semn.

Așa se face că acum l-am luat repede (Fierul trebuie bătut cît e cald) și i-am propus lui Patočka să ne înțelegem și să batem palma pentru angajamentul socialist al celor de la raion de a trata, în sfîrșit, cu cei împuterniciți, schimbul de pămînturi, urmînd ca, imediat, după perfectarea și aprobarea acestei tranzacții, noi să ne suflecăm mînecile și să ne apucăm de treabă.

Despre ce era vorba, înainte de toate? Despre cele nouă hectare de pămînt ale fostei moșii care, după reforma agrară, au fost repartizate foștilor pălmași, iar aceștia, în calitatea lor de țărani cooperatori, le foloseau acum ca loturi individuale. Și tocmai acest pămînt, făcut parcă anume pentru cultivarea merilor, se afla în imediata noastră vecinătate, în spatele livezii noastre, înfipt ca o pană între pămînturile fermei de stat. Dar țăranii amintiți se încăpățînau cu înverșunare, spunînd că nu schimbă acest pămînt pentru nimic în lume. Iar Patočka? N-a mișcat pentru noi nici măcar un deget. Aflase de protestele lor, dar nici pînă azi n-a catadixit să stea de vorbă cu ei! Le-am propus deci celor de la raion să-și ia angajamentul că vor trata schimbul de pămînturi pînă la sfîrșitul verii, iar noi, de îndată ce țăranii își vor strînge recolta, mai exact, de îndată ce vor avea cartofii, sfecla furajeră și trifoiul la adăpost, vom sădi numaidecît, pe locul acela și pe o parte din ogoarele noastre, cîteva palmete noi de meri foarte productivi.

Acesta ar urma să fie începutul amenajării întregului ansamblu.

Patočka mă biciuia cu privirea.

— Ai înnebunit, Adam ? se răsti la mine. Să nu amestecăm borcanele. Treaba asta n-are ce căuta aici. Promisiunea ta e o poveste de lungă durată, pe cînd țăranii — nici nu le-am dat bine pămîntul și au și intrat în cooperativă... Ai vrea poate să-l iau înapoi ? Te miri că nu vor să-l schimbe. De ce să-l schimbe, de vreme ce-l au direct sub nasul lor ?

În timp ce rostea aceste cuvinte nu era de loc în apele lui. Mi-am dat bine seama de acest lucru. Dar iată-l trecînd numaidecît la contraatac.

— Iar pui la încălzit ciorbița ta acră. Parcă n-aș ști. Vorbești de meri, dar gîndul ți-e la piersici. Îmi amintesc foarte bine de planul acela. Ai strecurat în el patruzeci de hectare de piersici ! Nu-ți ajunge plantația experimentală pe care ai sădit-o aici ?... Ce mai vrei ?... Ești într-o veșnică goană după glorie ! Nu te mulțumești cu cîtă glorie ai dobîndit pînă acum ? Ți-e prea puțină ? Nu voi îngădui nimănui să jefuiască economia noastră de un teren fertil care dă roade cinstite și de nădejde !

— Dar ciorbița asta, cum îi spui tu, o să le placă tuturor, i-am răspuns, stăpînindu-mi mînia ce clocotea în mine. Parcă n-ai ști că piersicii care acum patru ani au supraviețuit acelei ierni pustietoare, cînd au înghețat pînă și o parte din meri, continuă să rodească în fiecare an. Iar noua plantație ai văzut-o chiar acum. Ce mai vrei ? Să stai pe loc ca, Doamne ferește, să nu calci alături ? Unde dracu o să ajungem dacă mergem mai departe tot așa ?

— Niciodată nu voi fi de acord cu un asemenea plan ! mi-o reteză, tăios. De-ar fi să stai și-n cap, pricepi ? Atîta vreme cît cei de sus nu schimbă indicațiile, atîta timp cît normele de stat rămîn neschimbate, te bați în zadar. Eu apăr legile, pricepi ? Și n-am de gînd să încurajez cu o mînă neregulile, pe care cu cealaltă mînă mă străduiesc să le împiedic.

Ne aprinseserăm și unul și altul, ca doi cocoși.

— Gata, ajunge ! se răsti la noi Sitař. Ajunge ! Isprăviți odată cu povestea asta !

Se prefăcuse mult timp că nu ne ascultă, decît așa cu jumătate de ureche, dar iată că nu-i scăpase nimic din disputa noastră... Așteptase fiecare cuvînt ce ieșea din gura noastră și din cînd în cînd strîmbase din nas; de parcă s-ar fi amuzat. Avea, vulpoiul, avantajul superiorilor ce-și pot permite să tragă cu urechea (dacă se pricep), să profite de timp și în acest timp să-și rînduiască bine toate gîndurile.

— Mă mir de voi că staţi și vă omoriți gura de pomană. La ce bun? În ceea ce mă privește v-aș da un sfat : dacă nu puteți încheia pacea, semnați un armistițiu. Să fim drepți : amîndoi aveți temeiurile voastre. Să fie, deci, pe-a amîndurora.

— Nu l-am înțeles imediat și l-am privit amîndoi, un timp, cu nedumerire.

— Tu, Adame, reluă Sitař peste cîteva clipe, spui că ați predat proiectul cu toate calculele respective, iar Josef pretinde că nu-l poate accepta. De bună seamă are o justificare întemeiată care-l determină să nu fie de acord cu el. În cazul ăsta nu rămîne decît să judecăm cine are dreptate.

Și, adresîndu-se lui Patočka, îi spuse :

— Trimite-mi ambele materiale, al lui Adam, și al tău. Inclusiv planurile și calculele respective. Adică tot ce ține de această problemă. Dacă va fi nevoie supunem cazul biroului raional. Și pe urmă decidem.

— Ambele materiale? întrebă Patočka cu voce tremurătoare. Ei drăcie! Am spus doar că nu pot să fac mai mult! Știu bine care îmi sînt îndatoririle.

— Ambele materiale, îi reaminti Sitař. Iar tu, Adame, arată-ne acum, cam pînă unde ar trebui să se întindă noua livadă.

— Desigur, i-am spus în culmea bucuriei.

Și, cu mîna întinsă, i-am condus privirea peste valea largă ce se desfășura în fața noastră, pornind de la peticele de pămînt din spatele caselor de la marginea orașului și pînă sus spre liziera pădurii; pe urmă le-am arătat terenul ce se întinde pînă în preajma Crîngului Dobřin, în spatele căruia Elba înscrie un cot mare, cu apă din belșug.

— Udările, am ținut să precizez, le putem face băgînd apa direct din rîu. Iar solul, în toată tipsia asta, e foarte diferit ca structură și poziție și nimerit pentru cele mai variate sorturi de fructe...

— Nimic de zis, frumoasă bucată de pămînt! exclamă Sitaf, uitîndu-se meditativ la peisajul luminat de razele călduțe ale soarelui, la fișiile maronii și verzi ale ogoarelor povîrnite, care numai în flancuri cădeau în umbră, pe măsură ce soarele cobora în asfințit.

— Păi cum să nu, interveni Patočka. În afara fermelor gospodăriei de stat din Kalešov, mai lucrează pe acest pămînt trei cooperative de producție. Și toate cu planurile și cu indicațiile lor, pe care trebuie să le îndeplinească.

Abia izbutea să se stăpînească. Buzele îi tresăreau, și ochii ardeau de indignare. Capul cu părul scurt, tuns băiețește, i se făcu roșu ca para focului, de parcă l-ar fi bătut toată ziua dogoarea fierbinte a soarelui. Se simțea tras pe sfoară și jignit pînă în adîncul sufletului.

Făceam calea întoarsă, fără să scoatem o vorbă.

Înainte de a ajunge în dreptul căsuței noastre, Patočka ținu să amintească o mulțime de treburi pe care le mai avea de făcut în ziua aceea. Se pregătea de plecare, așteptîndu-se ca Sitaf să-l urmeze. Acesta însă, nu prea era grăbit.

— Bine, Jožka, du-te. Eu mai rămîn un ceas. Atîta lucru pot să-mi îngădui, căci, vorba ceea, nu știu cînd o să mi se ivească un asemenea prilej.

Din curtoazie m-am dus să-l conduc pe Patočka pînă la mașină. Șoferul dormea liniștit cu capul pe volan. La despărțire, înainte de a se instala pe perna din față, lîngă șofer, Patočka îmi aruncă o privire tăioasă.

— Nu te bucura prea repede, Adame. Eu știu ce am de făcut. Pînă la urmă tot o să-ți frîngi gîtul, spuse, trîntind furios portiera mașinii.

Am stat și m-am uitat îndelung în urma lui, pînă cînd mașina ieși din livadă luînd-o pe drumul ce duce la oraș. Faptul că n-a rămas cu noi, mărturisesc sincer, n-avu de loc darul să mă stînjenească. Dimpotrivă. Căci, în definitiv, ce poate fi mai plăcut decît să vezi inamicul sau rivalul părăsind cîmpul de bătălie. Ce-i drept, în-

frînt nu era, dar de retras s-a retras. Ce puteam să-mi doresc mai mult în clipa aceea? E adevărat că nimic nu era încă rezolvat, și nici o decizie nu fusese încă luată. Dar, cel puțin, știam că o cauză bună fusese stropită de o ploicică sănătoasă-călduță. Și pe loc am început să respir mai ușurat.

*
* *

În timp ce-l însoțeam pe Patočka, în pragul casei apăruse Eva. Nu putea să-l sufere; era dușmanul meu și, deci, și al ei. (Nu bănuia în clipa aceea că în sinea mea îmi frecam mîinile de bucurie).

Între timp însă avusese grijă să dreagă neglijența mea. Primitoare din fire, știa ce se cuvine și cu ce trebuie cinstit un oaspete.

Sitař ședea în verandă și, cu coatele sprijinite de masă, ținea paharul sub nas. Și, în timp ce savura aroma vinului, se uita mulțumit în jurul lui.

— Frumos e aici la tine, pe cinstea mea, spuse el oftînd. Ai știut să alegi, Adame. (Cu o sclipire grăitoare, aproape strengărească, ochii îi alunecară spre Eva, apoi iar spre mine). Trăiești frumos, cum scrie la carte. La oraș, și totuși departe de el. Stai aici ca într-o baie purificatoare, în care îți scalzi trupul și sufletul. Ce dracu mai vrei? Dar hai să ne încălzim inimile și mai mult! spuse ridicînd paharul.

Am ciocnit toți trei și am tras cîte o înghițitură de vin.

Sitař plescăi cu voluptate. Ținea mereu paharul la nas. Se delecta cu mirosul vinului; dar de uitat se uita în sus spre coama povîrnișului. Soarele tocmai se lăsa în amurg. Freamătul înserării, ciripitul gureș al păsărelelor făceau să vibreze aerul călduț și străveziu, iar pămîntul răspîndea un iz puternic, sănătos. Pretutindeni în jur domnea pacea și prospețimea, puritatea tinerească a primăverii. Umbra amurgului învăluia încet-încet livada, și pomii se întunecau. Coroanele vișinilor erau scăldate de o albeață lăptoasă. Numai sus de tot, pe creasta dealului, capetele lor înflorite mai ardeau orbitor

în ultima sclipire a zilei, stîrnite de lumina pîlpîitoare a soarelui.

Sitař degusta această clipă într-o tăcere meditativă.

— Bine se simte omul aici, spuse după un timp. Liniștea asta îți dă un sentiment ciudat de libertate... Un sentiment de-a dreptul păgîn. Nu vi se pare? Zîmbi, apoi se grăbi să adauge: Nici măcar această neobișnuită rînduire a pomilor, pereții tăi de meri cu ramurile răsfirate și împletite în dreapta și în stînga, aducînd cu un gard viu, nu mă împiedică să am acest sentiment. De ce oare? Și, după cîteva clipe de tăcere, reluă: Te cuprinde aici o liniște însoțită de o nemaipomenită simplitate... Ei, drăcie, parcă totul ar amuți în mine, iar eu mi-aș înfige adînc rădăcinile în acest pămînt.

— Nici nu e de mirare, te afli doar în mediul în care te-ai născut, am ținut să-i amintesc.

— Se poate, spuse dînd din cap, aprobator. Pe urmă se întoarce spre mine și deodată deveni practic nu numai cu privirea. Acolo sus, m-ai cumpărat; îmi place că știi ce vrei, că știi să te bați pentru ceea ce vrei.

— De bătut ne-am bătut întotdeauna... Acolo, la marginea orașului... Îți mai aduci aminte?

Zîmbi cu zgîrcenie, apoi începu:

— Un singur lucru însă nu pot să înțeleg. De ce n-ai venit cu povestea asta la mine? Știi doar că drumul spre mine ți-e deschis oricînd.

— Știu, dar nu despre asta e vorba. Partea proastă e că atunci cînd vreau să fac o treabă bună am nevoie de sprijinul tău. Da, să vin mereu la tine.

Se uită la mine îndelung; părea că lasă cuvintele rostite de mine să se coboare pînă în adîncul inimii lui, ca abia de acolo să le audă din nou ecoul.

— Voi doi, tu și Patočka, n-o să vă înțelegeți niciodată, spuse în cele din urmă.

— Cîndva ne-am înțeles. Dar pe atunci erau alte vremuri. Eram abia la început. Acum nu ne mai înțelegem. Din păcate... Dar dacă e s-o luăm altfel, atunci, din fericire...

Și eu eram acum ciudat de practic și lucid. Poate că asta se datora nevoii de a mă relaxa după cearta aceea penibilă, și, în general, după toată întîlnirea cu Patočka.

Lui Sitař i se încleștaseră buzele, într-o ușoară amărăciune.

— Poate că ai dreptate, rosti el după un timp. Dar nu uita că a fost un om folositor. Cîndva a făcut o treabă bună și... Și, drept să spun, eu îl și înțeleg puțin. Întotdeauna a nutrit o adîncă neîncredere față de tot ceea ce, potrivit convingerii lui, depășea sau denatura linia partidului. Pentru el asta însemna trădare. Să ții totul în mînă — să nu cedezi nimic. Asta era deviza lui, unica deviză dreaptă și necesară. Cei de sus știu acest lucru... Întotdeauna l-au știut. Datorită acestei situații trăim acum în socialism. Așa gîndește el, dar totodată uită un lucru. Un lucru important. Linia nu se creează numai de sus în jos, ci și de jos în sus. Condițiile de viață se schimbă, apar altele noi, și astea nu încap într-un model dinainte pregătit. Socialismul e o forță vie. Da, o forță vie, și tocmai de aceea misiunea noastră nu-i o treabă ușoară. Ție nu trebuie să-ți spun, știi prea bine acest lucru. Nimic nu e ușor, precum s-ar părea. Mă înțelegi?

— Da, te înțeleg. Dar atunci, de ce...

— Ai răbdare, mă întrerupse cu o voce blajină. Toate la timpul lor. Dar să revenim la oile noastre...

Nu știu din ce pricină nu mai avea chef acum să vorbească despre Patočka.

În clipa aceea se auzi vocea Lucinkăi și Eva, de loc bucuroasă, se ridică de pe scaun, cerîndu-și scuzele cuvenite. Sitař se uită după ea.

— Te ajută? mă întrebă.

— Treaba cu piersicii o facem acum împreună.

— Ești un norocos, îmi spuse, și în cuvintele lui se simțea ecoul sincerității.

— Așa e.

Se uita la mine cu o privire fixă.

— Aș mai avea o întrebare. De fapt, două. Bucata aceea nouă de livadă pe care ai vrea s-o sădești pe loturile individuale, e rezervată, într-adevăr, merilor?

— E pămîntul cel mai potrivit pentru ei, i-am răspuns fără ezitare. De altfel, vei vedea asta în plan... Condițiile climatice sînt aproximativ aceleași pentru întreg ansamblul. Povîrnișuri domoale, orientate spre nord

și nord-est, cu precipitații totale de 490 de milimetri — în perioada de vegetație 323 milimetri. Cu aproximație... Există însă o anumită diferență în ceea ce privește compoziția și înclinația terenului. În funcție de asta, planul prevede parcele asamblate cu o suprafață medie de circa douăzeci de hectare. Piersicii ar urma să fie plantați pe coasta aceea ce se înalță în fața pădurii. Acolo le-ar merge bine... Nici vișinul nu are nevoie de atîta humus ca mărul. În schimb nu-i place pămîntul calcaros. Adineauri spuneai că toate își au timpul lor. Dar toate își au și locul lor.

În ochii lui Sitar scăpărau scîntei.

— Și a doua chestiune, piersicii tăi!... Știi, au fost momente, ți-o spun cu toată sinceritatea, cînd eu însumi mi-am pus întrebarea dacă povestea asta nu-i curată nebunie... Dacă nu cumva te-ai lăsat răpit de fantezia ta. Piersici, pe meleagurile noastre, cînd s-a mai pomenit așa ceva.. Și totuși, se pare că...

— Totul era să știu exact ce-i de făcut, l-am întrerupt eu. Ce fel de altoiuri să sădesc, cînd și unde, așa fel încît pămîntul să-i primească. În esență, asta a însemnat să schimbăm perioada și locul de plantare, și să dăm piersicilor forme noi. Îi sădesc, deci, în perioada de vegetație, și niciodată în perioada repausului hibernal. Asta e un principiu de la care nu mă abat. Și, de fapt, îi cultiv ca arbuști ; nicidecum ca pomi cu tulpina înaltă. Procedeul ăsta îi ferește de un alt risc, și anume, înghețul tulpinii. Pricepi ? Arbuștii dau ramuri fructifere, de jos, de lîngă pămînt. Peste iarnă tulpinițele scunde le acoperim cu un strat de țărînă, care ferește arbustul de îngheț. În condițiile unor geruri neobișnuit de puternice, îngheață doar crengile, partea acoperită rămîne nevătămată și, odată cu venirea primăverii, ajută la regenerarea rapidă a arbustului care, peste un an, începe din nou să rodească... Asta-i tot...

— Nu e puțin, spuse Sitar după cîteva clipe de tăcere. Pe cît înțeleg, asta înseamnă încălcarea întregului procedeu folosit pînă acum în cultivarea piersicilor, cu alte cuvinte, o adevărată cotitură revoluționară, ce permite cultivarea lor în condiții cu totul diferite de cele din care se inspiră normele de stat.

— Dovada o avem, m-am grăbit să încuviințez. Pînă și piersicii de pe prima plantație experimentală rodesc în fiecare an. Cei noi sînt mai rezistenți — mult mai rezistenți decît caișii.

Clătină din cap îngîndurat.

— Ești un visător și pe deasupra un încăpățînat cu simț practic, spuse în cele din urmă.

— Altfel nu se poate. În nici o privință. Nici în dragoste, i-am replicat zîmbind.

— Ah, fir-ai tu să fii, făcu el oftînd. Bine, fie. Dar să nu-ți închipui că ai și cîștigat. Trebuie să văd toate astea pe hîrtie. Înțelegi ? Întregul proiect.

— Nici nu vreau altceva. Deocamdată, firește... Pot însă să-ți spun că e vorba de un plan realist, bine gîndit și bine echilibrat.

În clipa aceea Eva reveni, aducînd pe un platou pîine și jumări de ouă cu slănină, presărate din belșug cu fire verzi de arpagic tînăr.

— Sper să vă cadă bine.

— Nici vorbă, încuviință Sitar. Dar nu trebuia să vă deranjați.

Și, rostind aceste cuvinte, se uita la ea cu o privire simplă, prietenească.

— Sînt multe lucruri pentru care n-ar trebui să ne deranjăm și totuși e plăcut că există, și ar fi păcat să nu existe, spuse Eva, apoi, așezîndu-se la masă, își sprijini mîna de umărul meu cu un gest familiar.

Am mai sorbit toți trei cîte o înghițitură.

Cu paharul în mînă, Sitar își miji ochii mulțumit. Eram sigur că pentru o clipă uitase de pereții afumați ai biroului său, de vrafurile de dosare și rapoarte, de nesfîrșitele consfătuiri, convorbiri telefonice și ședințe, de veșnica forfotă din sălile de așteptare a celor ce cereau stăruitor audiențe, de toate plîngerile și revendicările acestora.

— Da. Îmi place aici, spuse pentru a doua oară. Apoi, cu vocea scăzută, ca pentru sine, adăugă : Va să zică povestea aceia mai există ? Aceea cu Adam și Eva de la începutul lumii...

— Întotdeauna și în toate există un început. Mereu e cîte ceva care începe. Și asta e îngrozitor și nespus de frumos în același timp, i-am răspuns.

Între timp mașina se întorsese, dar Sitar n-o luă în seamă.

Se uita în grădină și nu-și mai dezlipea ochii de pe bolta curată ce se răcea în reflexele culorilor tremurătoare ale înserării. Ceva îi cotropise gîndurile.

— Ascultă, Adame, se făcu auzit după un timp. Să știi că eu văd..

— Ce anume? m-am grăbit să-l întreb.

— Valea făgăduinței tale. Plantațiile acelea ce coboară în pantă pînă la malul Elbei. Toată livada aceea mare. Dar povestea asta o să-ți dea de furcă nu glumă. O să ai griji cu duiumul. Da, muncă și griji. Știi asta?

— Dar și bucurie.

— Da. Și asta. Și știu ce înseamnă o asemenea bucurie...

Se ridică de pe scaun și, în clipa aceea, în ochi îi scăpără un fulger.

— Ascultă, Adame, n-ai cumva o copie? mă întrebă pe neașteptate.

— Am, cum să n-am.

— Atunci, dă-mi-o. O iau cu mine acum. Povestea asta mă ademenește. Da, mă ademenește, și aș vrea să văd imediat cum se prezintă lucrurile.

— Bine, i-am răspuns. Sînt foarte bucuros.

*

* *

Am rămas singuri. Eva și cu mine. Am stat în drum, pînă cînd mașina a ieșit de pe poarta livezii întunecate.

— Ce părere ai?... am întrebat-o pe Eva, abia stăpînindu-mi emoția.

Dădu din cap aprobator, dar cu un aer destul de absent.

— Ce-i cu tine? Ceva nu-ți place?

— Mă bucur, îmi răspunse; dar aș zice să mai așteptăm. De la o vreme, m-am învățat să cred numai ceea ce văd. De altfel și tu spui la fel.

Mă uitam la ea cu mirare. Asta e Eva ?

Și abia atunci mi-a venit în minte că, în ciuda faptului de a-l fi întîmpinat și de a-l fi cinstit pe Sitar, așa cum se cuvine, nu fusese totuși în apele ei. În tot acest timp aproape că n-a scos o vorbă. Ea ! De obicei nu lăsa să-i scape nici un prilej de a mai pune un pic de sare, un pic de piper, și să deguste totul în voie. Focul care ardea în ea mai tot timpul, parcă ar fi fost înăbușit de ceva. Ochii ei aveau o lucire ștearsă. La amiază, cînd ne-am așezat la masa de prînz era încă plină de viață... Proiectul nostru ! Cînd am început să-l elaborăm ardea toată de atîta însuflețire, o clipă de răgaz nu-și îngăduia, numai să-l avem cît mai repede gata așternut pe hîrtie. Și acum, parcă nici n-ar fi în cauză.

— Ce s-a întîmplat, pe unde-mi hoinărești, iubițico ? am întrebat-o.

— Aici sînt.

— Nu-i adevărat. Ești în altă parte. Te cunosc eu.

— Of, munca asta a ta, îmi răspunse, cu un suspin. Mereu muncă și iar muncă.

— A mea ?! i-am replicat uluit.

— N-ai putea să te gîndești un pic și la mine ?

— La tine ? i-am răspuns zîmbind. E oare cu putință să te uit ? Eu pe tine ? Și chiar dacă s-ar întîmpla una ca asta, ai avea tu grijă, pe loc, să-mi atragi atenția. Oare tu nu știi ?

— Nu sînt prea sigură de acest lucru, rosti țuguindu-și buzele. De azi-dimineață și pînă acum nici nu m-ai băgat în seamă.

— Ce-i cu tine Eva ?

— Da, nici n-ai observat că mi-am pus rochia aceea de sărbătoare, reluă eu bosumflată. Întotdeauna spuneai că-ți place, și deodată nimic.

Abia atunci mi-am dat seama că, de fapt, o avea și acum pe ea. O rochie de culoarea foilor de varză, cu decolteul îngust și adînc și cu un guleraș frumos. Îi venea foarte bine, și știa acest lucru.

— Într-adevăr, te prinde de minune.

— Numai că tu nu vezi. Orice altceva te interesează, numai eu nu te mai interesez, spuse simplu, fără reproș.

Vocea ei era de un calm nespus de ciudat, dar n-avea rezonanța golului. Dimpotrivă, era încărcată vîrf de ceva. Ca luciul tăcut al unei ape adînci. Și chipul ei tot așa arăta.

— Ce-i cu tine, Eva, ce s-a întîmplat? Hai, spune-mi pe șleau.

— Deodată ai devenit curios.

În clipa aceea am văzut-o cum se lupta din răsputeri, căznindu-se să-și stăpînească expresia feței; își mușcă buzele, apoi își întoarse privirea într-o parte.

— Ce-i cu tine?

— Ai avut azi o zi frumoasă, nu-i așa, Adame? Dar eu aș vrea să fie și mai frumoasă. Și, după cîteva clipe de tăcere, reluă: Am pentru tine un dar.

— Un dar pentru mine?

— Pentru amîndoi, spuse cu o voce scăzută din care răsuna ecoul unei adînci bucurii lăuntrice. Pe buzele ei mai mocnea un zîmbet de care, parcă, ar fi uitat.

— Vezi... Ție toate îți reușesc, Adame. Toate. Curînd o să fi iar tată.

Inima începu s-o ia razna, să-mi spargă pieptul, nu alta

— Ești sigură? am întrebat cu glasul sugrumat de emoție.

— Doctorul mi-a confirmat azi-dimineață. O să-ți dăruiesc un băiat. Sînt sigură că băiat va fi.

Și zîmbetul i se revărsă pe buze înecîndu-i obrajii. Părea luminată toată de o tainică strălucire lăuntrică.

— Nici nu știi ce înseamnă asta pentru mine, i-am răspuns în culmea bucuriei. Sînt tare fericit.

— Știu.

Era neobișnuit de frumoasă. Tulburată și tăcută în același timp.

— Știu-știu, ținu să mai repete o dată.

Multă vreme n-am scos o vorbă, ținîndu-ne de mînă ca două ființe încătușate. Stăteam așa, ne uitam și ascultam cum în livadă coboară încet noaptea respirînd a primăvară. Tăceam. Toate cuvintele ar fi fost zadarnice.

VI

RECOLTĂ DUBLĂ

Cu oamenii din brigada noastră m-am înțeles bine ani și ani de-a rîndul. Desigur — în funcție de ceea ce înseamnă a te înțelege bine cu cineva. Sfinților, firește, nu sînt (în definitiv nici eu nu mă pot făli cu această calitate). Cîte capete, atîtea minți și tot atîtea caractere deosebite. Iar aceste capete erau opt, și cu al Evei nouă. Și fiecare din altă clocitoare. Sîntem de tot soiul — unul se aprinde ușor, e impulsiv, cu limba ascuțită și obraznică, altul meditativ, truditor cinstit, cu limba parcă înlemnită; stăm cot la cot: ușuraticul lăudăros și pizmașul, credulul și vulpoiul viclean; bobocul lipsit de experiență și muieraticul trecut prin sită și dîrmon; greoiul, un pic cam ruginit, dar muncitor mai mare dragul, alături de flecarul uns cu toate alifiile. Un singur lucru ne leagă — munca noastră comună; nevoia și dorința (chiar dacă nu întotdeauna aceeași), de a depune o muncă bună, așa fel, încît recolta și salariile să fie bune. Munca unuia e completată de a celuilalt. Dacă unul dă greș, nu lovește numai în el. O simt și ceilalți... De aceea leneșii n-au ce căuta printre noi. Pe scurt, nu-i tolerăm.

De doi, dintre cei trei angajați în ultima vreme, ne-am despărțit foarte curînd, fără pic de regret. (Nu erau primii). Unul, sociabil și plăcut la înfățișare, era un chiulangiu fără pereche. De-a dreptul incorigibil. În toiul muncilor era în stare să reziste o jumătate de zi cu cazmaua în mînă, fără să facă nimic; obișnuia să se ascundă și să doarmă la adăpostul pomilor sau al lăzilor și sacilor din șopron. L-am luat noi la zor, așa cum se cuvine, dar la ce bun. Într-o zi a dormit atît de adînc, încît nu s-a mai trezit nici după terminarea programului de muncă. L-am dibuit exact în clipa în care se întorcea din bîrlogul lui. Și ce credeți?... A cerut să i se treacă în registru cîteva ore de muncă suplimentară. Pe față i se mai vedeau semnele firelor de iarbă presată,

iar ochii îi erau umflați de somn... Flăcăul ăsta știa, probabil, să moțăie și în mers... Ce ne rămînea de făcut? Nimic mai bun decît să-i spunem: „Nu te supăra, prietene, dar noi socotim că ar fi mai bine să te duci înapoi de unde ai venit, căci, la noi, grîul tău n-o să înflorească."

Un altul. Ăsta era o fire mai grosolană. Un șmecher, chiulangiu și absenteist, care se dădea drept bolnav suferind de reumatism. Mîna îi înțepenea atunci cînd era mai mult de lucru. Ceasuri în șir stătea în sala de așteptare a medicului, ca după aceea să se „chinuie" cu tovarășii de teapa lui la jocul de cărți. Încearcă să vorbești cu asemenea indivizi îngerește sau diavolește — degeaba — n-o scoți cu ei la capăt în nici un fel. Individul țipa în gura mare că nu-și încasase prima, și ne amenința — pușlamaua — pentru că i-am tăiat din concediu toate zilele nemotivate. Și ne-a mai ținut și teoria că toți avem stomacul la fel, că toți vrem să mîncăm și să bem la fel și să ne îmbrăcăm la fel de bine. Oare pentru asta ne-am luptat noi cu stăpînii?... răcnea dumnealui în gura mare. A stăruit, cerînd sprijinul consiliului sindical raional... Nu lipsise mult să-l obțină... Dar noi ne-am despărțit de el, fără milă. S-a dus să lucreze ca ajutor de zidar, spunînd că acolo o să cîștige mai mult. De cîteva ori, în drum spre oraș, l-am putut vedea stînd la tejgheaua cîrciumii „Na rizku", în toiul programului de muncă. Și, de fiecare dată, ticălosul m-a salutat, ridicînd halba de bere deasupra capului.

Pe scurt și concis, brigada noastră a tras, la bine și la rău, de același capăt a funiei. Ne apropia dragostea față de livadă și, firește, și bucuria succeselor, a laudelor și recunoașterii (verbale și materiale) pentru palmetele noastre de meri și plantațiile de vișini pitici; și, în sfîrșit, de ce n-am spune-o, și bucuria cea mai mare, aceea că anul acesta vom culege pentru prima oară piersicile de pe plantația de pomi în formă de arbuști.

Cînd, în urmă cu un an, am venit în fața lor cu ideea de a sădi toată vîlceaua învecinată, se înțelege de la sine că nu toți au îmbrățișat-o cu entuziasm. Unora proiectul li s-a părut atît de mare încît, pur și simplu, s-au speriat, iar altora nu le venea a crede că se va găsi

cineva care să ne apropie vreodată rectificările de teren solicitate. Iar după aceste îndoieli fundamentale, au urmat discuții aprinse privind modul de dispunere și organizare a plantațiilor — cu ce să începem și ce să lăsăm pentru mai tîrziu. Dar în clipa în care proiectul a fost încheiat, toți membrii brigăzii sădeau în sinea lor terenurile de pe povîrnișul opus. Greutățile întîmpinate în decursul tratativelor cu cooperativele vecine și, îndeosebi, în discuțiile aprige cu neîndurătorii proprietari de loturi individuale, avuseseră darul să ne unească și mai mult. La rîndul lor, știrile nestăvilite din care reieșea că la raion planul nostru nu va fi aprobat (de bună seamă nici Patočka, nici Oldřich, nu stăteau cu limbile încleștate), făcuseră să ni se mai răcorească un pic mințile înfierbîntate. (Așa se întîmplă întotdeauna cînd omului îi arde sufletul de entuziasm, cînd mîinile îl mănîncă de poftă de muncă, și, în cele din urmă, iese la iveală că nu se poate apuca de ea). Povestea asta ne frămînta pe toți, și în sînul brigăzii începuse să se răspîndească neîncrederea. Iar eu, prostul de mine, în intenția de a ridica din nou moralul oamenilor, nu mi-am găsit altceva de lucru decît să le aduc la cunoștință tuturor făgăduiala, caldă încă, pe care mi-o făcuse Sitař, de a cerceta personal planul nostru; totul părea acum promițător, și tuturor li se luminară din nou ochii. Eram cu toții într-o așteptare încordată...

Numai că, peste puțină vreme, bunul meu prieten Oldřich mi-a făcut o nouă boroboață. Nici pînă azi nu știu ce s-a întîmplat și ce cuvinte au fost aruncate, dar sînt în stare să-mi imaginez la perfecție ce anume se petrece atunci cînd se întîlnesc doi din ăștia cum sînt Šamal, tractoristul nostru, gură slobodă și parșivă, căruia nimic pe lumea asta nu-i face mai bine decît să-i arate oricui cît e de mic față de el — și Oldřich al nostru, căruia îi e de ajuns să audă de undeva un fluierat, și gata, se și umflă în pene ca un curcan, plin de importanța sa oficială. Šamal, de bună seamă, a ținut s-o facă pe grozavul, fălindu-se că acum proiectul nostru se afla în mîinile altor domni, decît în ale unui oarecare Olda (n-avea nici un respect deosebit față persoanele oficiale, iar despre Olda le mai știa și pe ale lui, din vremea

cînd lucrase la noi); iar Olda, al rîndul său, ca să i-o plătească, l-a făcut să simtă că punctul de vedere al direcției agricole raionale e definitiv și irevocabil, deoarece în spatele lui se află legea (Aud întocmai tonul spuselor sale. Față de mine, ce-i drept, destul de reținut; cu toate acestea superioritatea oficială tot mai răbufnește din el la tot pasul, — darmite atunci cînd simte nevoia să-l tragă de urechi pe un tractorist oarecare!).

Așadar — pe cînd luam împreună gustarea de la ora zece, așa cum obișnuiam să facem adeseori în zilele frumoase și calde, dădu buzna peste noi Šamal, de parcă l-ar fi înțepat un roi de viespi.

— Am cacarisit-o! Nu se mai face nici o extindere! începu el furios turnînd toate argumentele pe care le ținea minte de la întîlnirea cu Oldřich, și pe care eu le cunoșteam atît de bine din disputele mele cu Patočka:
— Proiectul a fost clasat! Stăpînii l-au pus la index! Știam eu că așa o să se întîmple! V-am spus, pe loc, că au să ne calce în picioare.

Ședeam acolo în focul privirilor îndreptate cînd asupra lui Šamal, cînd asupra mea. Ce trebuia să le spun într-o asemenea situație? Noroc că Šamal avea de deșertat un sac îndesat cu atîta mînie, încît cu greu aș fi izbutit să rostesc o vorbă prea curînd.

— Stăpîni afurisiți! tuna el și fulgera. Tot ce le dă nițică bătaie de cap în plus, azvîrlă la coș. Cred și eu, e mai ușor să stai cu mîinile înfundate în buzunare. O nouă boierime! Frumos am ajuns!

Ah, păcătoasa fire cehă! S-a îmbibat în ea obiceiul rămas de pe vremea trisecularului jug habsburgic, cînd tot ceea ce venea „de sus" era în slujba stăpînilor străini, iar dezgustul față de toate pretențiile acestora era o necesitate vitală și instinctul de autoconservare al străbunilor noștri. Mai temeinic alimentată de anii ocupației naziste.

— Știi ce, liniștește-te, i-am spus în cele din urmă, pe un ton blajin. Nici Oldřich, nici Patočka nu sînt buricul pămîntului. Nici n-au scos bine ghearele din teacă și vrei să te dai bătut? Sper că nu. Și tu ești stăpîn, iar acest pămînt îți aparține. E dreptul și da-

toria ta să te iei de piept și să te certi cu oricine, pentru ceea ce facem bine cu acest pămînt.

Zadarnic însă. Nu voia să se liniștească nici în ruptul capului. Și din nou începu să spumege:

— Am socotit planul nostru un lucru gata făcut, se auzi apoi glasul lui Honzik. Ne-ați spus că totul e pe calea cea bună și proiectul va fi aprobat cît mai curînd.

Și în timp ce rostea aceste cuvinte, mă țintuia cu privirea.

Nu i-am ocolit-o.

— Nimic nu e încă hotărît. Trebuie însă să așteptăm. Dumicatul e prea mare, și nu oricine îl poate înghiți atît de repede. (Cine dracu m-a pus să divulg povestea cu Sitař?!! Nu puteam să-mi țin limba între dinți?!)

Ca să-i reînsuflețesc m-am întors spre Houdek și m-am răţoit la el, fălos:

— Și tu nu mai lăsa barba în jos, nu vezi că-ți atîrnă pînă la genunchi? Cine vrea să vadă stelele trebuie să țină fruntea sus!

Nu era prea înțelept ce spuneam — știu. Mă rușinasem și vorbele abia îmi ieșiră din gură fără voia mea. Iar povestea era cu atît mai neplăcută cu cît mă adresasem acestui bătrîn truditor, veșnic tăcut și închis în el, de o vrednicie cum nu întîlnești la tot pasul. De la răsăritul și pînă la apusul soarelui nu se mișcă din livadă și întotdeauna găsește cîteva ceva de făcut.

Șamal se ridică și izbi cu piciorul în lada pe care șezuse.

— Inițiativa oamenilor muncii!... Vorbe goale... Executăm numai ce poruncesc stăpînii. Fac ceva pe astfel de muncă.

Se întoarse cu spatele și porni vărsîndu-și iar năduful în legea lui. Ceilalți se ridicară și ei, tăcuți și prost dispuși, îndreptîndu-se fiecare spre locul său de muncă.

După-amiază m-am dus să văd cum merge stropitul de vară al merilor împotriva dăunătorilor. E o muncă foarte importantă, în care orice oră lucrată la timp face cît două-trei făcute cu întîrziere. Și ce mi-a fost dat să văd? Honzik, în loc să lucreze, stătea tolănit pe iarbă, și lenevea în voie! Vasul de presiune al aparatului de stropit și pompa cu aer zăceau aruncate în neștire sub

pomi, în timp ce tinerelul îndrăgit de mine, altă dată atît de isteț și iute în gîndire și în muncă, tăia frunze la ciini, fără să-i pese de nimic. Și tocmai pe el îl alesesem drept ajutorul meu cel mai apropiat. Era un flăcău ager și îndemînatic și, pe vremea aceea, mă însoțea peste tot, ca propria-mi umbră. Cu cît mi-era mai drag, cu atît mai mult îl hărțuiam.

Și-acum, cu mîinile împreunate la ceafă și cu nasul în sus — între dinți mesteca un fir de iarbă fragedă — căsca gura la poarta raiului. În această adîncă și concentrată meditație, nici nu băgă de seamă că mă aflu în preajma lui.

— N-ai vrea să te ajut să te scoli? m-am răstit la el, furios. Hai, mișcă, la treabă! Și să te văd cît mai repede gata.

Se sperie. Un timp se uită la mine printre genele ochilor săi somnoroși, pe urmă însă își întinse oasele a lene.

— De isprăvit o isprăvesc, nici o grijă. Azi sau mîine, ce mai contează!

— Ce te-a apucat? Vrei să pun șeaua pe tine? am izbucnit cu o voce tunătoare.

Cu chiu, cu vai, se ridică în capul oaselor, ca să-mi răspundă pe un ton neobrăzat:

— Munca asta, tovarășe șef, nu mă mai încălzește. Nimic nu se schimbă, fie că zac, fie că alerg. Iar de alergat n-am unde.

Asta mi-a spus Honzik!

— Asta văd. Altă dată porțiunea asta o stropeai într-o zi. Așa că, fă bine de te scoală și, pentru puțină schimbare, dă-i bătaie, aleargă. Pe urmă, mai stăm noi de vorbă. Gata, la treabă.

Se ridică fără nici un chef. Și, numai așa, pe îndelete, ca să nu se compromită prea mult în fața mea, apucă din nou aparatul de stropit.

Îl înțelegeam. Prea bine îl înțelegeam. Cu un an în urmă, pe cînd alcătuiam proiectul, ardea, nu mai puțin ca mine, în înflăcărarea lui entuziastă. Și tocmai el era acela care mă întreba cel mai des ce se aude cu planul nostru și ce fac cei de la raion. Mi-au rămas întipăriți

în minte ochii săi aprinși, pe cînd urmărea cu privirea sau cu auzul munca mea.

La fel de leneș precum se ridicase, pompa acum, cu capul plecat, aerul în vasul de presiune al stropitoarei.

— Am să-ți spun ceva, Honzik. Și bagă-ți bine în cap ce-ți voi spune, înțelegi? Cînd omului nu-i reușește ceva, și pe chestia asta e plictisit, nu are dreptul să lase din mînă toate celelalte. Iar eu, băiete, crede-mă, nu te-am păcălit. Sper că mă înțelegi. Și să așteptăm, dar nu cu mîinile în buzunar.

Se uită o clipă la mine, după care se întoarse cu o mișcare cam iute. Simțeam de-a dreptul cum îi ardeau obrajii, flăcăul încerca să-i ascundă de mine.

Fără să mai scoată o vorbă, Honzik se apucă de lucru.

Dar, cinstit vorbind, povestea asta n-avu darul să-mi înveselească sufletul. Și, prostănacul de mine, m-am apucat să mă destăinui Evei cu necazul și durerile mele. Atîta mi-a trebuit.

Eva a știut întotdeauna cum să se poarte cu oamenii, și i-a înțeles.

În timp ce se năștea proiectul nostru, sau în timpul altor munci, cînd se întîmpla ca vreunul din brigada noastră să nu fie prea sigur ce e de făcut, ori prea se codea, lenevind sau făcînd tot felul de nazuri, ea știa, adeseori, să se descurce cu ei mai bine ca mine și, beneficiind în fața lor de firească ei cochetărie feminină, izbutea de cele mai multe ori să obțină ordinea și disciplina solicitată. (În definitiv, cui îi place să fie dăscălit? Știu asta. Dar omoară-mă, taie-mă, nu sînt în stare să mă dezbar de acest obicei!). Evei îi era deajuns să-și mijească ochii strengărește, să schițeze un zîmbet vesel de încurajare sau să-și țuguie buzele cu aerul că-i tachinează, să arunce un măr căzut din pom sau să împuște un sîmbure de vișină în cel ce tocmai se văicărea, pentru ca apele agitate să se liniștească și totul să se aplaneze.

De dată asta însă turnă chiar ea gaz peste foc.

— Te prinde mirarea? îmi spuse, după ce-mi ascultă păsul. Ca și cînd n-ai fi de-aici. Te prefaci că nu știi cîți de teapa acestui Oldřich (se înfruptă cu poftă din numele lui) sau Patočka ocupă scaune și funcții prin

birourile autorităților care decid. Ți se încurcă printre picioare ori de cîte ori ai nevoie să umbli. Și tu-mi vorbești de ei de parcă nu te-ai împiedica de ei la tot pasul... E oare puțin acest lucru? În condițiile astea cine vrei să mai aibă chef de muncă?!!

— Asta-mi mai lipsea! Să începi și tu acum să mă boscorodești, de parcă n-aș avea destul și așa. Vrei să spui că nu mai ai încredere în nimeni? Sitar...

Mă întrerupse, strîmbînd din nas.

— Ca bărbat îmi place. Dar ți-am mai spus: prefer să aștept. Nu cred pînă nu mă conving. Numai tu ești un încăpățînat afurisit, și te încrezi în toți.

— Glumești, Eva.

— Cum vrei, dar eu aș zice că ar fi mai bine să așteptăm liniștiți, să vedem ce se mai întîmplă.

Mi-a sărit inima din loc, și totul clocotea în mine. Ah, fetița asta a mea, șireată și unsă cu toate alifiile! Era alături de mine, dar mă înțepa de zor, în dorința ei de a mă vedea luînd, în sfîrșit, o hotărîre energică: căci povestea asta n-o chinuia mai puțin ca pe mine.

Chiar a doua zi, m-am dus la oraș să vorbesc cu Sitar. Pentru mai multă siguranță, Evei nu i-am spus nimic; mai aveam de rezolvat unele treburi la direcția fermei. Pe Sitar însă nu l-am găsit. Umbla cu mașina prin raion, înecat de bună seamă în grijile sale de zi cu zi. Mîine, mi-a spus secretara, îl așteaptă iar o ședință la nu știu ce comisie regională din Usti...

Drum bătut de pomană, vreme irosită fără nici un rost. În tot acest timp îmi băgasem în minte să nu-i suflu Evei o vorbă despre pelerinajul meu. Eram sigur însă că mă văzuse în clipa în care mă urcasem în mașină, azi-dimineață!

Nici n-am deschis bine ușa, și m-a și luat cu întrebările:

— Ei, ce-ai rezolvat? Nu-mi spui și mie?

— Ce-ai vrea să știi. Am fost la direcția fermei, am încercat eu să mă eschivez.

— De ce minți? Ai fost la raion. Știu eu.

— De vreme ce tot am trecut pe acolo, m-am oprit un pic.

Aşteptă cîteva clipe, în timp ce eu tăceam cu o încăpăţînare înverşunată.

— Ţi-e ruşine ?

— De ce ? De ce să-mi fie ruşine, Eva ? N-am fost acolo.

— Să te trag de nas ? Eram sigură că aşa o să se întîmple, spuse oftînd din adînc. Ce mai, e limpede că se ascunde de tine.

— Cum ?! am izbucnit furios (Numai dracu ştie de ce m-am supărat în clipa aceea, cu adevărat).

Am trîntit uşa în urma mea şi m-am dus în livadă. Simţeam nevoia să-mi uşurez inima. Degeaba însă... Mînia continua să mă roadă, indiferent ce făceam... Sufletul mi-era parcă năpădit de buruiană, în care orice bucurie se ofilea şi se veştejea. Căci acum era cît se poate de limpede că, de fapt, se va mai scurge încă un an fără nici un rost. Pămîntul pentru noua plantaţie trebuia totuşi pregătit şi noi nici nu ne apucasem de această treabă. Iar între mine şi oamenii din brigadă se înalţa, încet dar sigur, un perete rece de sticlă. Cumplite zile !

Pînă cînd, într-o seară tîrziu, telefonul făcu să-mi zbîrnîie toată casa. La ora aceea ? Era aproape unsprezece. Am coborît din pat fără nici un chef.

— Eşti treaz ? se auzi vocea lui Sitař. Ce fac Adam şi Eva la ora asta ? se hlizi el în receptor. Glasul lui trăda bucuria şi mulţumirea deopotrivă.

— Şi-acum să vorbim serios, reluă cu uşoară gravitate. În clipa asta m-am întors de la regiune. Ai un scaun lîngă tine ? Da ? Atunci aşază-te, să nu cazi... Gata — s-a făcut. Totul e în ordine. Proiectul vostru e aprobat în întregime. E în perfectă concordanţă cu planul de perspectivă a dezvoltării marii producţii pomicole. Chiar acum a devenit o componentă a lui...

Amuţi un timp, apoi reîncepu.

— M-auzi ?

— Te-aud, i-am răspuns cu noduri în gît. Spune-mi, nu cumva eşti băut ?

Izbucni într-un hohot de rîs nestăvilit.

— Te-ai şi burzuluit, nu-i aşa ? Ce să-i faci, e drept, a durat un pic, dar pînă la urmă s-a făcut... Am pus

să se verifice totul de la a la zet. Ai cîștigat, băiete, ai cîștigat. Pînă și unii dintre cei care la început erau împotrivă — ca să zic așa, rivalii tăi — au înghițit în sec și au amuțit. Întregul plan, cu compoziția varietăților cu tot, așa cum l-ați propus, a fost recomandat și de institutul de cercetări horticole. Și asta a fost de un mare ajutor... Planul e de perspectivă... dar cu parcelele alea învecinate, vreau să spun, cu loturile alea individuale puteți să începeți imediat. Gata, s-a făcut... Așa că... ține-te bine, băiete !... Iar eu mă duc acum să mă culc. Probabil nu ca tine... a ris zgomotos. Sînt prea obosit. Abia mă mai țin pe picioare. M-auzi ? Ce-i cu tine ?

— Te aud.

— Atunci bine. Mă duc să mă culc.

Am savurat cum se cuvine această clipă, apoi am îmbrățișat-o pe Eva.

— Și-acum, pregătește-te ! am exclamat radios. Victoria e a noastră, Eva !

— Va să zică pînă la urmă tot le-a venit mintea la cap ! strigă bucuroasă. Mult le-a mai trebuit pînă să le cadă fisa. Puteau să ia această hotărîre mai de mult, nu crezi ?

— Pocăiește-te, am repetat eu. Hai, mărturisește, cine a avut dreptate ?

— Eu rosti ea, arborind o mină strengărească. N-am spus oare, că aștept ?

Afurisită semințe femeiască ! Întotdeauna trebuie să aibă dreptate.

— Vezi bine, totul s-a împlinit ! îmi rîse drept în față.

Mai mult nu simți nevoia să se stăpînească. Obrajii i se aprinseră pe neașteptate — se lipi de mine și mă sărută pe gură.

*

* *

Din ziua aceea am fost iar în stare să percep frumusețea livezii estivale și să mă bucur de ea. Iar la muncă nu mai trebuia să dau ghes nimănui ; de altfel,

nu ne puteam îngădui să irosim nici o clipă în zadar. În primul rînd ne aștepta culesul. În căldura zăpușitoare s-a copt repede o recoltă îmbelșugată de vișine. Și, îndată după ele, începură să se umple de zeamă, și să se îndulcească piersicile. Unele se făcuseră mari cît pumnul. Și în timp ce nobilele fructe se coceau, Eva și cu mine de-a dreptul trăiam, odată cu ele, maturizarea lor, și nu mai puteam de bucurie văzînd cum se rotunjesc și se umflă, cum își catifelează cu aur și carmin pielița pufoasă care, irigată de zeama sîngerie, se întindea ispititor, în timp ce miezul fructului se frăgezea și se îndulcea, răspîndind un parfum amețitor. (Iar trăirea noastră era cu atît mai intensă, cu cît, la vremea aceea, Eva începuse și ea să se rotunjească, mai mare dragul).

Apoi veni mult așteptata zi în care Eva, rupînd din pom primul fruct — o piersică mare de toată frumusețeta, bine coaptă și de-a dreptul dogoritoare — își înfipse dinții albi în miezul cărnos și suculent.

Era ca și cînd soarele și-ar fi sprijinit pentru o clipă razele sale fierbinți într-o cupă de chihlimbar, ca s-o topească. Stropi de aur țîșneau pe buzele Evei, prelungindu-se în jos, pe bărbie.

Mi-a întins piersica mușcată, și eu am sorbit din ea. Avea acel gust înviorător, ușor amărui, cu iz de migdală amară.

Restul cărnos al fructului îl mîncă Eva.

Ne-am înfruptat amîndoi din primul fruct al primei noastre recolte!

Se înțelege că n-am uitat nici de promisiunea pe care mi-am făcut-o cîndva mie însumi, și primul coș de piersici i l-am dus lui Sitař. (Ca să-i dau prilejul să se mîndrească și el cu roadele astea coapte și atît de frumoase. Le-am ales pe cele mai bune, dintre cele culese în primele ceasuri ale dimineții). Le-a primit cu simplitate și bucurie. Avea și de ce. Căci, la drept vorbind, piersicile acestea crescuseră mulțumită atitudinii sale hotărîte.

— Ia să le văd, îmi spuse. Astea-s alea de pe povîrnișul îndreptat spre miazănoapte? De pe noua plantație experimentală? Spune drept, nu le-ai cumpărat de la prăvălie? Te pomenești c-or fi din alea de import?!

Am impresia că tocmai pe astea le-am văzut într-o fructărie.

Mă tachina dar, printre gene, ochii săi ageri zîmbeau sclipind de bucurie.

— Așa piersici nu găsești în comerț. Fructul ăsta, ca să arate așa, trebuie să se coacă și să se îndulcească direct în pom.

— Știu, dădu din cap aprobator. După care le cercetă multă vreme în tăcere, luîndu-le în mînă una cîte una și desfătîndu-și cu ele privirea luminoasă. Apoi mușcă din una cu sete, savurînd-o ca pe cea dintîi dușcă din vinul de Roudnice.

— Spune-mi, cînd sorbi din zeama asta... n-ai senzația că ți se face o transfuzie dătătoare de viață ? mă întrebă el.

Cu ce-ar fi putut să-mi bucure mai mult inima ?

Zîmbi și, apucîndu-mă de umeri, mă strînse cu putere la pieptul lui.

— Ai cîștigat, Adame, ai cîștigat ! Dar oare nu-ți spun asta de prea multe ori ? Să nu ți se urce la cap, frățioare. Că, vorba ceea, motive ai avea cu duiumul.

Am plecat de la el înveselit și plin de voioșie. Și n-aș fi fost eu, dacă un al doilea coș cu piersici (și nu le-am ales pe cele mai proaste — asta-i la mintea cocoșului) nu i l-aș fi trimis prin Oldřich, cui altcuiva, decît lui Patočka ! Pentru nimic în lume nu m-aș fi lipsit de această bucurie. Din cîte mi-au ajuns la ureche, a primit darul meu cu multă dezamăgire. Erau pentru el niște fructe prea amare. Mi-a părut rău că nu mi-a fost dat să-i văd mutra, în timp ce le primea. Dar, în cazul de față, mîndria mea a fost mai puternică decît curiozitatea. Așa că, m-am mulțumit și cu atît. Căci, slava Domnului, mai am destulă fantezie !... Cînd ne-am întîlnit, după un timp, a arborat o mină de parcă n-ar fi știut de toată povestea. Nici măcar nu mi-a mulțumit.

Cea mai bogată a fost însă în toamna aceea recolta de mere. Pomii ne-au răsplătit cu generozitate pentru grija cu care i-am întreținut. Era mai mare bucuria să te plimbi pe poteca dintre pereții de meri pitici, ale căror coroane fusiforme se contopesc într-un singur covor verde, împînzit cu mere coapte aburite parcă de culoarea

aurului sticlos sau a roșului aprins. Toată vremea — din revărsatul zorilor și pînă în amurg — ne-o petreceam acum în livadă, în care forfota și zarva nu mai conteneau. Singuri nu puteam face față culesului, ne ajutau voluntarii — elevi și pensionari veniți de pretutindeni. Vișinii și palmetele erau scunde, munca nu era atît de grea și erau toți dornici să cîștige un ban în plus, în funcție de osteneala pe care și-o dădeau. Crengile inferioare ale pomilor atîrnau atît de jos, încît puteai să te așezi pe pămînt și să rupi merele cele mai frumoase. Roade erau atît de multe, încît autocamioanele întreprinderii de colectare nu apucau să le transporte. Grămezile de mere, întinse pe fîn în vecinătatea depozitului supraîncărcat, se mai acopereau de rouă sub cerul liber, înecînd pur și simplu aerul cu aroma lor puternică, de-a dreptul îmbătătoare; iar noi începeam să ne pregătim de serbarea noastră, organizată în fiecare an la sfîrșitul culesului. Iar anul acesta aveam motive speciale să ne bucurăm de organizarea ei și toți o așteptam cu nerăbdare...

Stăteam în fața ușii larg deschise a depozitului și mă tocmeam cu achizitorul cînd, deodată, din vale o văd pe Eva. Aducea acum cu un strugure frumos rotunjit, cu boabele umflate și împovărate de dulcea licoare (în definitiv dădea și ea să se coacă — intrase în luna a șaptea). Umbla, ce-i drept, mai anevoios, dar n-avea răbdare să stea locului. Simțea nevoia de aer și mișcare. Acum era printre culegători, acum în dreptul cîntarului unde trecea într-un carnet cine cît a cules, sau îi supraveghea pe ajutorii de șoferi în timp ce încărcau lăzile în camioane. N-avea astîmpăr. O goneam de la muncile care ar fi putut să-i pricinuiască necazuri, dar nu voia să mă asculte. Ba, mai mult, mă mai lua și peste picior...

Ajunsese pînă aproape de noi, cînd, deodată, în fața unei grămezi de „butoiașe" Spartan aburite de rouă călcă peste un măr aruncat în iarbă și alunecă. Se așeză în fund și rămase așa, nemișcată. Am dat fuga într-acolo, dar pînă s-o ajut s-a și ridicat în picioare.

— Eva! am exclamat, cu ochii agățați de buzele ei.

Ușor descumpănită, dar cu inima ușurată, zîmbi arborînd un aer de vinovăție.

— Vezi, totul e în ordine, nu s-a întîmplat nimic. Auzi ce prostie, să cad ca o gîscă, pe drumul drept.

Am vrut s-o duc acasă, să se odihnească. Dar n-a fost chip.

— Să nu-ți închipui tu că o să mă las alungată, așa, cu una cu două, de la toate bunătățile pe care le pregătim pentru astă-seară, se împotrivi pe un ton categoric. O să mă așez, să stau cîteva clipe liniștită, ca să-mi trag un pic răsuflarea. Ce să-i faci, asta-i ursita noastră femeiască, spuse oftînd și pe chipul ei se întinse un zîmbet, de data asta plin de drăgălășenie. Am simțit cum mi se ia o piatră de pe inimă.

— Bine că nu s-a întîmplat mai rău. Dar asta să-ți fie învățătură de minte!

Se așeză pe o ladă întoarsă și își mîji ochii în bătaia soarelui.

— Îmi place soarele. Îmi place tot ce încălzește.

— Atunci bucură-te de el. Stai aici și odihnește-te.

— Atît răgaz nu am, îmi răspunse cu ochii ațintiți mereu spre soare. Mai avem multe de pregătit pentru diseară.

Peste puțin timp se ridică și, în jurul orei șase, veni cu Šamalova, soția tractoristului, să ne poftească la petrecere.

În spatele magaziei, într-un loc adăpostit de vînt, era pregătit un ospăț paradisiac. Pe lăzile întoarse, așternute cu foi de igelit se înșirau, încîntînd ochiul, farfurii ademenitoare încărcate cu tot felul de bunătăți — brînză înflorită cu felii de gogoșari, șuncă ornamentată cu castraveciori în oțet; pîine, tobă, tomate, ceapă proaspătă și cepșoară murată, platouri cu fructe din cele mai frumoase (Mai curînd pentru a da expresie acestei serbări. Căci ele erau, totuși, fala și mîndria noastră!). Și, lîngă vasele cu vin alb și roșu de Roudnice, o ladă mare, plină cu sticle de bere. Ceva mai încolo, deasupra vetrei încinse, se rumenea în frigare un berbec frecat temeinic cu usturoi pisat.

Abia începuse să se îmbine mirosul de carne și fum cu parfumul merelor întinse în jurul depozitului, cînd

primii oaspeți își făcură apariția — directorul fermei noastre — Havelka și, odată cu el, viticultorul nostru Bouša (N-a venit cu mîna goală și nici de rușine nu s-a făcut; știa ce trebuie și ce se cuvine. Vinul lui roșu era de o calitate excepțională. Un vin mai vechi, dintr-un an în care dogoarea soarelui îndulcise totul. Păstrat la sticle, era ca sîngele colectat în flacoane pentru cei suferinzi).

Ai noștri, se înțelege de la sine, se aflau aici cu toții. La început, unii dintre ei, îndeobște cei mai noi, se arătară oarecum descumpăniți, nu-l cunoșteau bine pe directorul nostru — dar după primele îmbucături însoțite de cîte o dușcă zdravănă, sfiala lor se risipi și, pînă la urmă, prinseră cu toții nițel curaj. Honzik se oferi să-i dea lui Šamal o mînă de ajutor la învîrtitul frigării, dar în felul ăsta i-ar fi amenințat tractoristului vechiul său privilegiu cucerit cu atîta iscusință.

— Nu-ți vîrî nasul unde nu-ți fierbe oala. Și nu te pripi, căci, vorba ceea, graba strică treaba.

Între timp însă, zicala despre graba care strică treaba nu se arăta valabilă pentru cei ce gustau de zor din bunătățile expuse, stropind dumicatul cu cîte o dușcă sănătoasă din băutura preferată. Și, totuși, mai lipsea ceva; sfiala părea că mai leagă mîinile și încleștează limbile celor de față. De bună seamă, prezența directorului avea totuși darul să-i stingherească într-o oarecare măsură. Acesta parcă se pregătea de ceva. Și, într-adevăr, cu paharul în mînă pătrunse în mijlocul cercului de oameni înșirați în picioare în fața farfuriilor și platourilor cu bunătăți.

Ne-am speriat... O cuvîntare! Din fericire însă, pe Havelka îl lumină un duh sfînt, sau, mai curînd, chipurile mirate ale celor din jurul lui.

Așa se face că în cîteva cuvinte ne mulțumi călduros pentru munca depusă, și numaidecît ridică paharul să-l ciocnească.

— Așa-mi place! izbucni Šamal de lîngă vatra încinsă. Să fiu al dracului dacă nu mi s-a luat o piatră de pe inimă. Vorba lungă, cîrnatul scurt. Îmi pare bine că a fost de-a-ndoaselea. Friptura e gata!

Într-o clipită înconjurară cu toții vatra, deasupra căreia, în fumul rar ce se înălța ușor din butucii aprinși, se rumenea, căpătînd culoarea aramei, berbecul înfipt în frigare, din a cărui crustă crocantă, plesnită de dogoarea jarului, țîșnea și se prelingea pe îndelete o zeamă ispititoare. Mirosul ei era atît de puternic și atît de pătrunzător, încît te ungea la inimă; sfîrîitul picăturilor ce fericeau acum doar flăcăruile focului pe cale să se stingă suna ca o muzică ce făcea să ne lase gura apă.

Șamal, asaltat ca un urdiniș de albinele ce se întorc în stup (din motive, firește, cu totul diferite), încercă mai întîi să tranșeze berbecul în părți egale, dar, curînd, se lăsă păgubaș. Unul cîte unul sau mai mulți deodată, își tăiară sau, pur și simplu, rupseră cu mîna cîte o halcă de carne și fiecare se așeză apoi cu prada lui acolo unde-i convenea mai bine.

Abia acum buna dispoziție era deplină. Tot colțul din preajma frigarei căpătă deodată, în clarobscurul ce se îngroșa, aspectul aproape nefiresc al unei nespus de plăcute intimități: Minunată priveliște.

În liniștea ce se așternuse, un timp nu se auziră decît plescăituri, și clinchet de pahare. Unii rupeau carnea de pe os cu mîna și, cu acest tacîm al regilor, duceau îmbucătura la gură; și fiecare își stropea dumicatul după pofta inimii — cu bere sau vin — în funcție de plăcerea cu care îi aluneca dușca pe gîtlej... Dispoziția devenea din ce în ce mai veselă, mai zburdalnică. Se aciuiaseră în cuibul acela pasăre lîngă pasăre, încălzindu-și frumos trupurile cu îmbucătura fragedă și suculentă, gușițele cu băutură, iar sufletele, se înțelege, li se umflau, cînd și cînd, în pene...

Eram în toiul veseliei cînd, pe neașteptate, își făcu apariția Oldřich. Venise să ne felicite în numele direcției agricole a Comitetului Național Raional!

În clipa aceea se stîrni furtuna. L-am zărit pe Șamal ridicîndu-se de jos, cu osul în mînă. Era bine făcut. (Tot timpul cît fripsese berbecul, avusese grijă să tragă zdravăn la măsea, pentru ca dogoarea focului de afară să fie în concordanță cu căldura lăuntrică a trupului). Și cît ai zice pește îl și luă în primire pe proaspătul venit.

— Ce cauți tu aici, ticălosule!?! Îl vedeți? A venit să ne strice petrecerea! Dar ai venit prea tîrziu, nătărăule! N-a mai rămas nimic! Ceva însă, tot o să-ți dau!

Și întinse pumnul să-l lovească. Abia-abia am izbutit să-l oprim.

— Cine a avut dreptate, ticălosule!?! zbieră el agresiv, dar răcnetele lui se înecau în amestecul de glasuri.

Mînios și înfierbîntat de băutură, tractoristul nostru se smucea cu încrîncenare, și nu ar fi fost chip să-l îmblînzim dacă nu intervenea nevasta lui. Aceasta știa cum să-l ia. Îi aruncă în față jumătate de găleată cu apă de la gheață, în care se răceau sticlele cu vin.

Petrecerea părea compromisă, dar totul se liniști surprinzător cînd Šamal, care își scutura apa de pe el — din păr îi șiroiau pe obraji pîraie-pîraie — îl auzi pe Oldřich cerîndu-și scuze descumpănit și spunînd că noi am avut dreptate.

— Sînt cu voi, spuse el pe un ton împăciuitor, grăbindu-se să adauge: În definitiv, sînt și eu de-ai voștri, ce dracu!

— Ei, fir-ar să fie, interveni oportun directorul Havelka. Oare ăsta nu-i motiv să mai tragem o dușcă? Un motiv mai bun și mai vesel decît la hram! La serbarea noastră poate avea parte de o fripturică bună orice chiulangiu.

Îl încuviințară cu toții și ciocniră în sănătatea tuturor. Doar Šamal mai continua să facă nazuri. Dar pe măsură ce petrecerea se înteția, se făcu și el mai bun și ciocni un pahar cu Oldřich, iar după cîteva pahare se sprijineau prietenește unul pe altul, într-un mers împleticit

Frumoasă seară!

Cu mîncare și băutură, cu distracții și discuții degajate și cordiale, cinsteam munca înfăptuită și ciocneam pentru reușita muncii care ne aștepta. În asemenea clipe uitam de toate tristețile, de toate greutățile și de toate nedreptățile; eram cu toții animați de sentimentul eliberării. Era totuși nevoie să ne relaxăm, să ne întindem un pic oasele și să ne scăldăm sufletele. Nimic nu se poate compara cu o asemenea odihnă fericită, lipsită de

griji, cu o asemenea întîlnire prietenească. Sufletul hoinărea în voie...

Numai eu știu cu cît mă simțeam mai bine aici, printre prietenii care poposeau și se delectau cu un pahar de vin în jurul focului aprins în mijlocul livezii noastre, decît la cele trei recepții din sălile de festivități hoteliere la care participam cu prilejul înmînării unor premii și medalii la diverse expoziții pomicole, recepții la care, bărbați cu gulere scrobite și femei cu rochii lungi înflorate cu tot felul de zorzoane se înghiontesc cu coatele, întrecîndu-se să ajungă cît mai repede la platourile încărcate cu gustări reci — mezeluri, brînzeturi, tocături, bucăți de pasăre friptă — brr! detest carnea de pasăre rece! ori cu prăjiturele mărunte și niscaiva fructe meridionale! Ca apoi, cu farfurioarele și furculițele în mînă, și cu gura plină, încremenită parcă înainte de a fi apucat să-și mestece dumicatul, să surîdă crispat și să se dea servil înapoi, pentru a face loc unui ministru sau unui funcționar superior, să treacă, însoțit de alaiul gazdelor, prin mijlocul culoarului de oameni, ca apoi să intre în salonașul alăturat unde îl așteaptă o masă caldă, cu delicatese mult mai consistente.

Cu cît e mai suculentă fripturica noastră și cu cît e mai gustoasă băutura noastră! Și cu cît ne distrăm și ne zîmbim mai în voie, și discutăm ca de la egal la egal, și rîdem pe săturate unul de celălalt, de noi înșine și firește și de cei ce nu sînt de față; de cei ce ne dau o mînă de ajutor, dar mai cu seamă de cei ce se îngrijesc cu temeinicie să avem parte, din belșug, de tot soiul de regulamente și indicații, de tot felul de hîrtii și chestionare de completat, ca să nu avem prea mult timp pentru munca noastră cea de toate zilele care ne hrănește pe noi și pe ei, deopotrivă. Și uite așa, prieten lîngă prieten, așezați frumos, fiecare după pofta inimii, ne veselim, mîncăm, bem și pălăvrăgim, eliberîndu-ne astfel mintea și sufletul.

*
* *

După ce oaspeții și gazdele se amestecară și se contopiră atît de frumos, încetară și îndatoririle mele de

amfitrion ospitalier. Fiecare se distra cum știa mai bine, și sporovăia cu cine avea chef despre ce-i plăcea mai mult. În sfîrșit...

Și tocmai acest cuvînt mi-l adresă și Eva mie în clipa în care mă așezai lîngă ea pe banca încropită dintr-o scîndură întinsă între două lăzi mai scunde.

— În sfîrșit, bine că ți-ai adus aminte să vii.

La începutul serii se mai afla lîngă mine, dar puhoiul petrecerii ne despărțea mereu, ducîndu-ne pe fiecare în altă parte. Se amuza. La urma urmei, era și sărbătoarea ei! În fiecare clipă se făcea auzită din mijlocul unui pîlc de petrecăreți vocea ei, rîsul ei cristalin. Cu chipu-i radios, îmi clipea strengărește, în timp ce, cu o poftă de gurmand, își înfigea dinții în carnea de pe coasta de berbec bine friptă, și buzele îi luceau de unsoarea suculentă. Dar de băut n-avea voie să bea ; și totuși, ici-colo, mai sorbea cît un strop de vin. Acum însă, după această zi plină de evenimente, în binecuvîntata stare în care se afla, era ostenită toată. Căci în această forfotă a mai trebuit să meargă s-o culce pe Lucinka. (Cum să-i ardă de somn acestui sufletel curios de femeie, cînd nu departe de fereastra ei se auzeau rîsete vesele, atît de zgomotoase ? ! !). Și, în plus, să-l mai gonească și pe năzdrăvanul de Tomek (Gustase și el o bucată de friptură și tare ar fi vrut să rămînă cu noi. Ajutase și el la culesul merelor, și ar fi meritat această cinste. Dar ce te faci cu urechile lui ! ? !) Nu era deci de mirare că pe Eva a răpus-o oboseala și acum se odihnea mulțumită pe banca improvizată.

— Cum te simți ?

M-a cuprins înduioșarea simțind-o lîngă mine cu pîntecele ei frumos rotunjit.

— Bine, mi-a răspuns clătinînd din cap.

— E tîrziu. Ar fi mai bine să te întinzi.

— Mai stau un pic, îmi răspunse, lipindu-se de mine, ghemuită și înfofolită într-o jachetă de lînă veche și groasă. Apoi, zîmbind fericită, murmură în șoaptă : Așa mi-e foarte bine.

Afară se răcorise, dar dinspre vatră bătea o dogoare plăcută. Luna strălucea ca o lampă ; pe bolta cerului stelele se înmulțeau. Acum aerul era din nou îmbibat

de parfumul îmbătător al merelor; împreună cu suflarea firească a livezii inunda colțul din jurul focului.

— Superbă noapte, am rostit cu însufleţire.

— Uite, Adam, îmi spune ea în şoaptă, arătînd cu capul deasupra vetrei spre fîşia lungă a desişului de meri. Lumina lunii i se răsfrîngea pe pometii obrajilor şi pe fruntea-i netedă şi curată, iar ochii ei întunecaţi şi expresivi erau învăluiţi de o pîclă ciudată. În expresia feţei ce trăda intimitatea devoţiunii, se citea acum şi dragostea maternă.

— Vezi? întrebă din nou.

Îi urmăream privirea.

Coroanele merilor, luminate de lună şi stele, pluteau într-o lucire gălbuie; în schimb, sub crengile de jos, frunzele erau întunecate. Numai în faţă de tot, acolo unde răzbătea strălucirea focului, pe frunzele verzi-aurii, gata să se veştejească, scăpărau scîntei fulgerătoare. Iar printre frunze, ca nişte raze de soare firave, se înălţau, fremătînd în bătaia sclipitoare a focului, firicele de funigei. Tresăreau uşor de parcă ţesătura lor ar fi fost atinsă de o suflare de fecioară.

Eva îmi strînse mîna cu putere. Avea palma fierbinte. Şi cum se ghemuise toată lîngă mine, şi trupurile noastre se atingeau împărtăşindu-şi căldura, îi simţeam coşul pieptului săltînd şi coborînd în ritmul domol al respiraţiei. Am lipit-o mai tare de pieptul meu şi am răsuflat din adînc şi îndelung. O clipă rămase nemişcată. Apoi îşi adînci şi ea răsuflarea. Unduirea suflului nostru parcă s-ar fi contopit, revărsîndu-se într-o singură suflare. În mijlocul prietenilor, în toiul discuţiei lor aprinse, ne aflam, deodată, singuri...

Dar nu pentru multă vreme. Calmul ce domnea în jurul nostru se încreţi ca din senin, stîrnit de o rafală de rîsete şi strigăte nestăvilite, întocmai ca apa liniştită a unui rîu leneş care, pe neaşteptate, se umflă şi se înspumează la trecerea unui prag.

Ce se întîmplase: Božena şi Houdek aduseseră o oală uriaşă, plină cu ciorbă de burtă, fierbinte. Numai mirosul ei tăios, picant şi atît de stăruitor care odată cu aburul asaltau nările, avea darul să trezească şi să învioreze

trupurile ostenite; și din nou atîță sîngele lenevit și mintea moleșită.

— Vrei? am întrebat-o pe Eva.

— Vreau, mi-a răspuns zîmbind.

Și cînd se răsuci un pic să ia din mîna mea farfuria cu ciorbă, rămase deodată înlemnită la mijlocul mișcării. Își duse repede mîna la șold și se făcu galbenă ca lămîia.

— Ce-i cu tine, Eva? Ce s-a întîmplat?

— Nimic. Ce să fie? M-a înțepat un pic într-o parte, a răspuns oftînd. Și, mijindu-și ochii, își mușcă buzele cu atîta putere, încît i se albiră. Abia după un timp sîngele începu iar să i le rumenească.

— Te doare tare, scumpa mea? N-ar fi cazul să...

— Nu, mă întrerupse ea cu blîndețe. Gata, a început să-mi treacă.

Zîmbea, dar pe buzele ei încleștate stăruia durerea.

VII

POMUL SĂLBATIC

A zecea zi... Aștept pe sălile spitalului. După atîtea zile și nopți îndelungate de teamă și speranță. Medicii se așteptau la o naștere prematură. Fiecare zi de menținere a fetusului în corp, însemna mult. O duceam pe Eva cu mașina la injecții. Apoi, deodată, starea ei se agravă cumplit! Junghiuri și febră — trupul ei, umed de transpirație, ardea ca focul. O scuturau frigurile, se zvîrcolea de durere... Am știut tot timpul ce primejdie ne amenință, dar am refuzat să credem pînă în ultima clipă... Eva s-a ținut tare, și neînfricată... Pe urmă, intervenția chirurgicală. O mică incizie cezariană. Fetusul murise în pîntecele gravidei.

Nu știu cum s-a scurs pentru mine acea zi...

Iar doctorul avea o mină ce trăda îngrijorarea.

— Nu e bine, dar trebuie să sperăm. Noaptea asta va fi, cred, decisivă. Vă telefonez mîine dimineață... Nu, nu pot să vă las... Vom fi tot timpul lîngă ea... Duceți-vă acasă, să fiți sigur că vă chem...

Și în acest timp mă bătu pe umăr prietenește și totodată plin de atenție și compasiune. Pînă la sfîrșitul vieții nu voi uita vocea lui obosită și domoală.

Abia am izbutit să plec de lîngă el, împleticindu-mă la tot pasul. Capul îmi vîjîia și-mi pocnea de durere și în inimă simțeam un junghi înfiorător... Deznădejdea... Copilul, pruncușorul nostru nenăscut, care abia se pregătea să scoată strigătul de viață, murise înainte de a veni pe lume. Iar acum Eva era și ea în pericol... Admiteau, într-adevăr, cuvintele medicului această cumplită presupunere ?

Se revărsau în mine, sunînd ca un ecou din ce în ce mai puternic. Mă împresurau, îmi apăsau tîmplele, mă sufocau.

M-am trezit afară, și am stat un timp în bătaia ploii și a vîntului (De la prînz — ori, poate, chiar de dimineață ? — turna cu găleata). Acum se întuneca.

Ud leoarcă, m-am așezat în mașină, dar motorul nu l-am pornit. Nu voiam să văd pe nimeni, să fiu singur... Stau la volan și fumez, aprind țigară de la țigară. Stau așa multă vreme, cu ochii ațintiți în gol.

Eva. Eva și această noapte.

Tremuram din tot corpul. Ea se luptă pentru viață, iar eu stau aici neputincios. De ce a trebuit să i se întîmple această nenorocire ? De ce ? A doua oară mă încearcă destinul în acest fel. Da, am mai stat o dată și am așteptat așa, ceasuri în șir... (N-a fost oare într-o lume anterioară ?) Sînt plin de ea, de ființa Evei. A mai existat oare pentru mine altă femeie înaintea ei ?... De aici vine și această cumplită și neașteptată tristețe și durere... Această prăpastie adîncă și întunecată ca bezna ! Nu, nu pot admite posibilitatea acestei tragedii !

Ah, da, Tomek și Lucinka. Uitasem de ei, cu desăvîrșire. Da, trebuie să plec, să ajung repede acasă... Mă așteptau copiii, copiii noștri... Umblau amîndoi ca năuci. Îi copleșise și pe ei teama și îngrijorarea. Am încercat să-i liniștesc, dar atmosfera era prea puternică, prea apăsătoare.

Masa de seară. Cîteva felii de șuncă, pîine și ceai. Au mîncat puțin, și toată seara au stat sfioși și timorați.

Eva era aici, cu noi. În toate și în toți... În sfîrșit, copiii s-au dus la culcare.

Eva a rămas.

Ținea de tot ce atingeam, de tot ce priveam, de aerul pe care-l trăgeam în piept. Umplea spațiul întregii noastre case. Ținea de ceștile și farfurioarele goale, rămase pe masă după cină. Pe această masă îi ajută pe Tomek și Lucinka să-și facă lecțiile...

Aici, după naștere, o alăpta pe Lucinka. Pe atunci se îngrășase și se temea că n-o să mai dea jos grăsimea de pe ea. Dar era fericită...

Micul fotoliu în care, seara, stă cu picioarele strînse sub ea și se uită la televizor sau citește pînă-i cade cartea din mînă... Atunci, cu ochii abia întredeschiși, rîde singură de ea însăși... Aici a zăcut Tomek, pe canapea, după ce-și rupsese piciorul la schi ; n-a vrut să stea singur în odăița lui, iar Eva ședea lîngă el pînă adormea.

Sau Crăciunul de anul trecut ! O iarnă fără zăpadă, noroioasă. Dar pomul, împodobit sărbătorește cu lumînări și artificii, strălucea, ca întotdeauna, în colțul de lîngă fereastră. Eva aștepta privind copiii cum își despachetează darurile... Îi sorbea din ochi, desfătîndu-se cu bucuria lor... Pe urmă începe să le despacheteze pe ale ei. Săpun și apă de colonie de la copii !... Un mic tablou de la Lucinka... Abia după aceea ținea în mînă un pachețel legat frumos cu o panglică roșie... Și, din nou, freamătul ciudat al buzelor ei. Se uita la pandantivul de chihlimbar cu structura frunzulițelor de coada-calului, străveziu ca o zi senină străluminată de razele soarelui. Un mic medalion cu un portret miniatural montat într-o ramă de aur, agățată într-un lănțișor subțire, tot de aur. Era îmbrăcată în rochia aceea verde, — verde ca apa — cu decolteu adînc. Îi vedeam chipul în oglindă, în timp ce-și atîrna pandantivul pe gîtul dezgolit. Îi ajungea pînă la marginea decolteului, deasupra sînilor avîntați. Îi plăcea, și se oglindea fericită... După un timp s-a întors cu fața spre mine... De atîta emoție se făcuse și mai frumoasă... Ceea ce vedeam eu pe chipul ei nu putea să-i arate nici o oglindă...

Mă cutremur. Nu sînt în stare să suport priveliștea lucrurilor printre care se întorcea după muncă, priveliștea lucrurilor în care trăim de atîta timp toți patru împreună. Și, deodată, durerea și suferința ei. Singurătatea ei deznădăjduită și neputincioasă... Imaginea Evei suferinde e cumplită...

Nici nu știu cum am ajuns în livadă. E întuneric. Ploaia îmi șfichiuiește obrajii, ramurile pomilor se înconvoaie de parcă ar înota. Livada împrăștie un miros amărui de frunze căzute și muiate de ploaie. Și mie mi-e amar în gură, și mă trec fiori de gheață pe șira spinării. Vîntul și ploaia. Mă avînt împotriva lor. Măcar această mișcare, îmi spun în sinea mea.

Nu, n-am fugit de Eva. Nicăieri n-aș putea fugi de ea, chiar dacă aș vrea. Rătăcește cu mine printre pomi. Pe dinaintea ochilor mi se perindă alte amintiri și alte imagini, derulîndu-se ca o peliculă cinematografică...

Concediul în munții Tatra. Ne cățăraserăm amîndoi pe Polsky Štit (Culmea Polonezului). Cerul senin, curat ca lacrima — nu departe de noi, pe resturile unui cîmp de zăpadă aleargă, alunecînd, cîteva capre negre... Apoi, chiar în fața noastră, se înalță un fuior subțire de aburi. Se umflă ca un Duh... Peste puțin timp acoperă cerul... O ploaie torențială, rece ca gheața...

În ploaia aceea coborîm pe pietrele alunecoase în valea Belovoda ; — uzi leoarcă, ne înfruntăm ceasuri în șir cu vremea neprielnică. În cabana din fața masivului Lysa Polanka, Eva își stoarce cămașa și sutienul. Ochii ei sînt numai zîmbet...

O dimineață... Cu totul altă dimineață. Pe atunci o purta în pîntec pe Lucinka. O trezesc. Se sucește somnoroasă cînd pe o parte, cînd pe alta, apoi îmi întoarce spatele și își vede mai departe de somnul ei. Mă aplec și o gîdil pe la nas cu rămurele de fragi de pădure. Cîteva clipe continuă să răsufle degajat, apoi, deodată, respirația ei devine mai profundă. Trage în piept mirosul de fragă. Ochii continuă să-i țină închiși dar, orbește, cu buzele întredeschise, apucă fragă după fragă și nu se lasă pînă nu le dă gata pe toate. Abia după aceea își întinde oasele, cu voluptate. „Mai vreau, mai vreau, nu mai ai? mă întreabă uitîndu-se la mine. Și

numaidecît își ridică mîinile dezgolite și calde și, îmbătată de dulcea deșteptare, îmi desface brațele. Știe cum să mă ia... Mă întind lîngă ea. „Am voie ?“ „Trebuie, prostuțule“.

Iar acum, aud vocea ei ascuțită și văd chipul ei supărat. Prinsese tocmai pe unul dintre chiulangii — de care mai tîrziu ne-am despărțit — săltînd peste gard trei saci cu îngrășăminte chimice, destinate ameliorării pămîntului sub vișini și piersici. Ea însăși socotise dozele cu precizie — ca să facem față lipsei de îngrășăminte. Pușlamaua a încercat să bîiguie ceva, dar pînă la urmă a dat din mînă dezarmat. Știa că totul e în zadar... Eva, aprigă de furie, îl aduce în fața mea...

Ne scăldăm și ne bronzăm la poalele înalților masivi ai Caucazului... Eva iese din valuri, pe piele i se mai preling picături de apă, ca niște perle cristaline... Pe vechea șosea pietruită ce se răsucește în spirală primejdioasă printre șoldurile abrupte ale stîncilor, urcăm cu mașina, sus de tot, pînă la ochiul de un verde strălucitor al lacului Rico. Seara facem calea întoarsă. Degustăm bucatele specifice ale acestui ținut. Bem vinul casei ; un vin negru și dulce, atît de gros, de-ți lipește limba de cerul gurii... Privim îndelung soarele ce coboară în asfințit, dîra de aur estompată pe luciul albastru-verzui al mării ; ne amuzăm urmărind jocul zburdalnic al delfinilor ce țîșnesc din adînc la tot pasul, în timp ce soarele, acum de o roșeață sîngerie, se îneacă în apa orizontului.

Dansăm pe parchetul umbrit de platani. Strîng la pieptul meu trupul ei mlădios, superb bronzat și mirosind a mare. Sîngele clocotește în ea. Îmi dau seama că stîrnește și aprinde pasiuni... În timp ce achit consumația, Eva, aplecată și sprijinită de trunchiul unui platan își scutură o pietricică din pantof. Un crai oarecare încearcă să se lipească de fundulețul ei frumos arcuit. Și-a înălțat doar privirea și l-a și pocnit pe cutezător cu tocul pantofului drept în frunte. Îmi croiesc drum într-acolo, dar ea mă întîmpină zîmbind, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat „Totul e în ordine. Lasă-l în pace ; vezi că a plecat“, îmi spune arătîndu-mi tocul ascuțit al pantofului. Apoi îmi șoptește : „Să mergem“.

Aud în vocea ei o făgăduință; ardea în ea dorința...

Stăm întinși și iar ne odihnim. Eva scotea dintr-o rodie semincioarele de culoarea carminului, încărcate de un suc dulce-acrișor; are lîngă ea un platou încărcat. Ochii îi scapără șăgalnic, în timp ce îmi șoptește pe un ton ce trădează voluptatea și zeflemeaua deopotrivă: „Măcar de atîtea ori aș vrea să mai fac dragoste cu tine. De atîtea ori aș mai vrea să te mănînc". „Mai e și rodia mea", îi răspund, alegînd-o de pe platou pe cea mai mare. Surîde. Apoi, ca din senin, cade pe gînduri și oftează: „Ce păcat că n-am putut să-i luăm cu noi pe Tomek și Lucinka"...

Toate aceste imagini se învolburează în fața ochilor mei ca un vîrtej; apar și dispar, se sparg, se fărămițează; sar și se izbesc una de cealaltă.

Această noapte...

În clipa asta mă transpun în pielea ei. Amărît și sleit de puteri, zac pe patul ei de spital. Sufăr și mă zvîrcolesc de durerile ei. Măruntaiele mi se încordează, dinții îmi clănțăne de fierbințeala mistuitoare a sîngelui ei. Acum, deasupra mea se apleacă medicii și trupul meu pregătit să dea viață e, pe neașteptate, sfîșiat și pustiu...

Blestem livada. Măr afurisit! De ce mi-ai adus această nenorocire? De ce nu au degerat florile?

Înjur în gura mare! Simt nevoia să-mi ușurez sufletul... Mă înfurii și în același timp îmi lăcrimează ochii... Și din nou alung de lîngă mine imaginea aceea disperată, de necrezut...

Ce miracol e viața, în general! Cîte nu se puteau întîmpla, ca azi, nici eu nici Eva să nu trăim, să nu fim așa cum sîntem... Văd toate băltoacele de sînge vărsat pînă acum. Toate războaiele toate măcelurile absurde, urmate de foamete, ciumă și alte molime, toate incendiile și jafurile, toate invaziile și toate prăpădurile... Capete înfipte în pari; ruguri pe care descreierați în sutane au pus să fie arși, în numele Domnului, mii de bărbați femei și copii. Văd toate aceste masacre, începînd din clipa în care omul a ținut pentru prima oară în mînă bîta, și sfîrșind cu bombele ce ucid cu sutele de mii, și sînt gata pregătite spre a nimici viața omului în general. Port în mine toate aceste suferiniți, în care abundă lu-

mea noastră, și-mi spun în sinea mea : dacă o singură suliță l-ar fi lovit în urmă cu cîteva milenii, sau vreo boală l-ar fi doborît pe unul dintre strămoșii mei sau ai ei, n-am mai exista poate acum pe această lume, nici ea, nici eu. Nu este oare un miracol faptul că trăim ? îmi repet pentru a doua oară. Nu, ea nu trebuie să plece, nu are voie să mă părăsească. Aș putea, oare, s-o pierd ?... îmi spun în șoaptă.

Am stat treaz toată noaptea, nici măcar nu m-am dezbrăcat. Așezat în fotoliu, îmi beau cafeaua neagră, fierbinte. Mă ridic mereu și mă duc să ridic receptorul, spre a mă convinge că circuitul telefonic n-a fost întrerupt. Mă sperii în clipa în care ceasul deșteptător începe să sune în odăița Lucinkăi. Trebuie să le pregătesc copiilor gustarea de dimineață, dar eu nu sînt în stare. Aștept...

În sfîrșit, zbîrnîie telefonul. Întind mîna să apuc receptorul ; mi se taie respirația, sîngele îmi zvîcnește cu putere... Ca din spatele unei draperii groase, aud o voce înăbușită :

— Se pare că antibioticul administrat și-a făcut pînă la urmă efectul. Febra a început să scadă... Acum doarme... Victoria nu e încă deplină, dar oricum... S-o vizitați ? Nu, azi nu. Nu, în nici un caz. Da, cum va fi cu putință, vă chem...

Răsuflu ușurat... Arunc de pe mine povara care mă apăsa pînă la pămînt și, totuși, picioarele mi se îndoaie de la genunchi. Mă așez din nou în fotoliu...

*

* *

În fața ușii am simțit nevoia să mă opresc cîteva clipe, ca să mă liniștesc. Inima îmi bătea prea tare.

Zăcea pe patul de fier al spitalului, aparent degajată, și totuși împietrită și rigidă, istovită de febră. Ținea capul întors într-o parte și se uita în fața ei, cu o privire absentă. Fața, ascuțită, să nu i-o recunosc, tenul pămîntui, obrajii lăsați. În schimb nasul i se alungise. Buzele uscate și plesnite, sub ochi cearcăne mari, întu-

necate, adîncite de suferință pînă în pomeții obrajilor. Arăta atît de jalnic, încît cu greu îmi puteam stăpîni lacrimile.

Un salon cu trei paturi, în clipa aceea însă era singură. Celelalte două paciente se aflau pe coridor așteptîndu-și musafirii.

Am mîngîiat-o cu dosul palmei pe obrajii galbeni ca ceara și pe părul răvășit și năclăit de sudoare.

— Eva...

Nu sesiza apropierea mea.

I-am luat mîinile într-ale mele.

— Eva, sînt aici, cu tine. Cu tine, m-auzi ?

Abia acum își răsuci capul. Pasivă, plină de o adîncă amărăciune își ațintă privirea asupra mea. Întredeschise buzele, pregătindu-se să spună ceva ; dar amuți înainte de a apuca să rostească o vorbă. Abia după un timp izbuti să murmure în șoaptă :

— Ai venit ?...

I-am simțit buzele uscate ca o crustă și am mîngîiat-o pe față.

— Sîntem împreună, i-am spus.

Dar ea parcă ar fi rătăcit înlăuntrul ei. Era departe. În jurul gurii, pe tenul ei înainte atît de neted și plin de viață, se săpaseră două cute adînci ale suferinței. Încet-încet, ochii începură să-i scapere, izbucnind pe neașteptate într-o flacără aproape nefirească.

— Niciodată n-o să-ți mai pot dărui vreun copil, spuse printre suspine. Niciodată nu vei mai avea de la mine un băiat... Și, lăsîndu-și cu semnificație mîna pe pătură, în locul unde se afla pîntecele ei, adăugă : Iartă-mă.

Totul fremăta în mine, de atîta emoție și înduioșare.

— Scoate-ți asta din cap, i-am spus cu o voce blajină. Principalul e că trăiești și că sîntem împreună.

Am încercat s-o liniștesc și să-i aduc o mîngîiere, dar ea își încleștă buzele în semn de dezaprobare :

— Niciodată nu-ți voi mai dărui un fiu, repetă cu îndărătnicie.

— Un băiat avem, scumpa mea. Mi l-ai dăruit.

— Minți, Adame, îmi replică ea răsucind ușor din cap. Apoi, oftînd cu amărăciune, se grăbi să spună : Trebuia să fiu mai atentă, mai prevăzătoare.

I-am cuprins fața între mîini și m-am uitat de aproape în ochii ei.

— Un băiat avem. E al meu și al tău, ca și Lucinka, i-am spus din nou, străduindu-mă să zîmbesc. Doream nespus de mult să-i îndepărtez gîndurile care o chinuiau atît de mult.

— Știi cum li se spune unor perechi cum sîntem noi ?... cupluri anume făcute pentru dans... Tu ai suferit mult, nu-i așa ? Acum însă ai scăpat, totul e de domeniul trecutului... și o să te simți din ce în ce mai bine.

Am ridicat mîna de pe obrajii ei și i-am tras ușor de pe frunte o șuviță de păr.

— Mai bine ? întrebă în șoaptă, și colțurile gurii se înfiorară de amărăciune. Acum îmi cuprinse ea palmele și le lipi de obrajii ei. Plîngea.

* *
*

Se înapoie de la spital abia peste cinci săptămîni. Cînd, în sfîrșit, fu adusă acasă, zburdalnica și veșnic neastîmpărata Lucinka chiui de bucurie :

— Eee, mămica !

Și repezindu-se la ea, o cuprinse în brațe, lipindu-se pur și simplu de trupul ei, în timp ce Tomek, oarecum sfielnic rămase ceva mai departe, cu ochii mari strălucind de bucurie. Eva izbucni în hohote de plîns, și-i strînse pe rînd la pieptul ei. Și din clipa aceea parcă nu i-ar mai fi lăsat niciodată din strînsoarea brațelor sale.

N-o recunoșteam. Revenise cu totul alta decît aceea cu care trăisem împreună atîția ani în șir. Fără să vreau, mi-am amintit de vremea cînd am adus-o în casa mea și nu ne cunoșteam atît de bine, iar comportarea ei avea uneori darul să mă surprindă, ba chiar să mă înmărmurească. Mi se părea capricioasă, schimbătoare... Bucuria de viață țîșnea din ea cu o senzualitate scăpărătoare,

de-a dreptul provocătoare... Și, pe urmă, acea neașteptată devoțiune, mută și plină de smerenie...

Uneori avea inima fermecată, țesută parcă în firul unui vis frumos, ca numaidecît să revină cu picioarele pe pămînt și să discute lucrurile concret, pe un ton categoric și cu o încăpățînare înverșunată... Pătimise în dragoste și, deopotrivă, în îndărătnicia ei — de parcă s-ar fi ascuns în ea două făpturi diferite. Toate aceste schimbări izvorau însă dintr-o singură inimă caldă și pasionată. Nimic nu se ascundea în sufletul ei multă vreme, era directă, cinstită în sentimentele ei și totodată plină de energie și de un temperament vulcanic. Ardea în ea un foc sacru ce nu se stingea niciodată, și cînd se dăruia, se dăruia toată.

Acum însă, energia din ea se stinsese cu desăvîrșire. O surprindeam mereu îngîndurată, cu ochii ațintiți în gol, și pînă și irascibilitatea ei din „zilele negre" și capacitatea de a se supăra cum scrie la carte, erau acum înecate într-o apatie totală. Noaptea se trezea leoarcă de transpirație, îmi strîngea mîna cu putere și, copleșită de o teamă apăsătoare, îmi spunea în șoaptă că avusese un vis înfiorător. De cele mai multe ori erau visuri urîte despre copiii noștri. Tot ce mai rămăsese viu în inima ei, se lega acum numai și numai de ei.

Cînd nu erau acasă, se uita tot timpul la ceas, și se speria ori de cîte ori suna telefonul. Se temea să nu i se fi întîmplat ceva lui Tomek sau Lucinkăi, și era terorizată de gîndul că-l va pierde pe unul ori pe celălalt. De îndată însă ce-și făceau apariția, îngrijorarea ei se topea, se risipea. În toate serile îndelungate de iarnă a stat cu Tomek aplecată asupra lecțiilor sale, asupra colecțiilor sale de timbre sau fluturi, ca apoi, înainte de culcare, s-o salte pe Lucinka în pat și să stea cu ea de taclale. În culmea bucuriei, Lucinka rîdea ca soarele și ciripea plină de voioșie, în timp ce Evei îi creștea și îi înflorea inima de duioșie. Pe chipul ei uscățiv și palid se înfiripa, în asemenea clipe, un zîmbet firav, împletit cu o dureroasă gingășie.

Iar Tomek și Lucinka parcă nici n-ar fi fost în stare să facă față acestei flămînde și nesățioase dorințe materne.

Cînd se îmbolnăvi soția tractoristului Šamal și fu transportată la spital, se duse singură la ei și-l aduse în casa noastră pe fiul lor cel mai mic Vašek; și se legă de el — drăgălașul — poate mai mult decît de proprii noștri copii.

— Nu e prea mult pentru tine, Eva? am întrebat-o grijuliu.

M-a privit un timp îngîndurată, apoi mi-a spus:

— Și dacă l-am avea pe al nostru, ce-am face? În trei o să le fie mai vesel.

De două ori i-a invitat pe toți să vină duminica la prînz: La început Šamal se împotrivi, dar pînă la urmă n-avu încotro și se lăsă convins. Eram în jurul mesei opt și, într-adevăr, dintr-o dată veselia era mai mare. Cinci copii în casă! Se încîlceau unul în altul, într-un singur ghem, și făceeau atîtea nebunii, mai-mai să întoarcă toate cu fundul în sus. Rîdeam, spunînd că nu ne mai lipsește decît un milițian de circulație, care să-i indice fiecăruia încotro să meargă, spre a evita aglomerația și a ajunge, fără accident, acolo unde era nevoie. Dar tocmai această hărmălaie îi făcea bine Evei... La spital însă, s-o viziteze pe Božena, nu se ducea.

Știam prea bine ce o frămînta, și-i înțelegeam tristețea nețărmurită. Ce nu puteam însă să pricep era neașteptatul ei dezgust, mai bine-zis ura cu greu ascunsă față de tot ceea ce se lega de livadă. Ori de cîte ori începeam să povestesc ceva despre pomii noștri, devenea nepăsătoare. Cînd se abăteau pe la noi Šamal sau Honzik, ori ne adunam cu toții ca să ne sfătuim în privința muncii, părăsea pur și simplu odaia.

Abia odată cu venirea primăverii, cînd iarba începu să se înverzească, se hotărî să dea din cap aprobator la propunerea mea de a ieși să ne plimbăm împreună prin livadă.

Înfloreau piersicii, strălucind roșiatic cu petalele lor gingașe; întreaga livadă ardea în flăcările unui foc trandafiriu. Mi-am adus aminte de bucuria Evei, de adînca emoție care o luminase toată cînd, în urmă cu un an, mă chemase ea singură în acest loc. Cît era de fericită atunci! Voiam, doream din adîncul sufletului meu ca bucuria să se întoarcă în inima ei. În definitiv, acești

piersici sînt și piersicii ei. Cu mine i-a sădit și cu mine i-a îngrijit, dăruindu-le munca ei, brațele, mintea și sudoarea frunții. Și a trăit alături de ei așa cum trăiesc oamenii lîngă oameni...

Rămase printre ei, țintuită locului. Nedecisă, privea în tăcere petalele catifelate ale florilor, înfiorate de adierea ușoară a vîntului... Aerul era îmbibat de miresme, fremăta de zumzetul și țiuitul gîzelor zburătoare... Cu ochii larg deschiși, Eva își rotea, îngîndurată, privirea în jurul ei. Abia după un timp mai îndelungat murmură cu buzele tremurînde :

— Vezi, Adame, și pomii și copacii rodesc. Pe cînd eu... eu sînt un pom pădureț ! Steril ! Pentru ce păcate am plătit oare toate astea ?

Pînă și în vocea ei tremurau lacrimile.

— Da, sînt o femeie terminată, reluă, și colțurile gurii încleștate îi zvîcniră cu putere. Da, un pădureț, asta sînt — și oricum ai vrea tu să mă altoiești, dragul meu Adam, din mine viață nu mai scaperi.

Îmi cuprinse mîinile, fixîndu-și acum privirea asupra mea.

— Spune-mi drept. Chiar nu-ți pasă ? Dar să-mi spui adevărul adevărat, insistă ea.

Niciodată n-aș fi bănuit că avea să sufere și să se chinuie atît de mult, că ghimpele acelei nenorociri se întipărise atît de adînc în lăuntrul ei...

Dar, de data asta, fu pentru ultima oară cînd mai pomeni de suferința ei.

Abia odată cu venirea nopților calde de iunie, începu și ea să se mai întremeze. După orele de muncă stăteam în verandă, rareori singuri, de cele mai multe ori cu careva dintre ai noștri dornic să mai schimbe o vorbă, să spună în liniște și cu inima deschisă ce mai văzuse, altul să rîdă, să se amuze, sau, pur și simplu, să înjure în lege ca să-și mai descarce sufletul (La noi în Cehia, aveai întotdeauna de ce să rîzi și ce să înjuri, — în privința asta n-am dus niciodată lipsă de motive). Cîte unul se abătea pe la noi numai așa, ca să-și îndrepte spinarea, să-și întindă oasele și să-și învioreze gîtlejul cu o dușcă de vin, sau să-și clătească gura cu o sticlă de bere rece, ca să-și spele un necaz ce nu i se mai dezlipea

de pe buzele însetate... Iar bătrînul și bunul nostru Houdek era oaspetele cel mai obișnuit. Venea la noi să tacă, să asculte, și să moțăie. Alteori eram o ceată întreagă. Sporovăiam în voie, lipsiți de orice griji, cînd și cînd mai răsuna un cîntec pe care-l intonam cu toții în cor.

Evei îi făcea bine această atmosferă; după singurătatea din timpul iernii era lacomă de societate. Roșeața vișinelor pe cale să se coacă parcă i-ar fi colorat și ei obrajii palizi... Prietenoasă și ospitalieră, primea musafirii bucuroasă, cu brațele deschise. Savura rîsul cu o poftă mereu crescîndă, și sorbea cu ochi scînteietori atmosfera aceea caldă, prietenească, aidoma unui băutor încercat ce se pricepe să deguste și să aprecieze ce aromă duce la gură în clipa aceea, cu paharul acela aburit. Și asta îmi făcea bine și mie. Priveliștea chipului ei surîzător și plin de bucurie, avea darul să mă înveselească, să mă ungă la inimă. Pînă și gîndurile mele erau pe loc altele, mai sănătoase, mai pline de viață...

Dar cel care avu merite mai deosebite pentru întoarcerea ei la viață fu Oldřich (Da, tocmai el, Dumnezeule!)

Se abătea și el din cînd în cînd pe la noi, se așeza și, lipindu-se de scaun, era tot timpul cu ochii pe Eva. Flecărea, făcînd pe înțeleptul și în acest timp o urmărea cum, instalată comod în fotoliu, dar cel mai des șezînd pe trepte cu spatele sprijinit de zidul încălzit, își ridica nasul spre soare și, cu ochii întredeschiși, zîmbea, petrecîndu-și picior peste picior. Știa că e urmărită (din partea altuia această atenție i-ar fi făcut bine, nici vorbă că i-ar fi făcut bine). Dar oricît s-ar fi străduit Oldřich să-i fie pe plac, nu izbutea. Orice făcea era în zadar. Încercă chiar să cocheteze cu Lucinka, care, uneori, stătea în brațele Evei, sau să-l cumpere pe Tomek. Cînd te uitai, umbla cu mîinile prin buzunare și scotea de-acolo ceva bun. Dar Eva nu se lăsa momită. În anumite clipe însă, îl fulgera cu privirea.

Într-o zi, pe cînd tocmai ne lăuda pentru tot ce făcuserăm pînă atunci pentru livada noastră și pomicultură în general — Eva se ridică de pe scaun și dispăru din odaie fără să sufle o vorbă. După plecarea ei ostentativă, Oldřich amuți descumpănit de-a binelea.

Pe urmă am dojenit-o un pic pe Eva pentru această ieșire.

— S-a schimbat, i-am spus. Acum ne ajută, sau, mă rog, cel puțin își dă osteneala.

De data asta mă șfichiui pe mine cu ochii ei scăpărători.

— Tot nu te-ai săturat de fățarnicul ăsta, de prefăcutul ăsta nesuferit? Vorba ceea, îl asculți și nici nu știi cine-ți vorbește. De parcă ai da drumul unei benzi de magnetofon, pe care cineva a înregistrat niște vorbe la întîmplare. Spune și tu! Poți avea încredere într-un asemenea om? Ăsta ar fi în stare să se dea de partea oricui, numai să fie la putere. Dacă ar veni aici japonezii, ar pune să i se facă ochii oblici! Dacă pomii ar fi ca el, într-un an am culege de pe ei pere, în altul prune, iar în altul am scutura nuci. Sau, cine știe, s-ar putea ca pe fiecare creangă să se nască alte fructe. Mulțumesc, de-așa oameni n-am nevoie! Dacă vrei să știi, mi-e mai drag Patočka. Ăsta, cel puțin, are caracter, se bate ca un leu pentru credința lui... Pe cînd ăsta, care se clatină și se înclină ca trestia în bătaia vîntului, face să mi se întoarcă stomacul pe dos... Nu, pe ăsta n-am nici un chef să-l văd în preajma mea!

Se înflăcărase în lege... Și, mă rog, dreptate avea (și trebuie să mărturisesc că destulă). Dar nu în întregime... În fond ce pot face, de vreme ce (din păcate) nu am posibilitatea să aleg după gustul meu oamenii care ar trebui sau nu să trăiască și să muncească în apropierea mea? Sînt nevoit să mă mulțumesc măcar cu cel ce nu-mi pune bețe în roate, ba, chiar mai mult, îmi mai dă, pe ici, pe colo, cîte o mînă de ajutor. În plus, n-am uitat, și niciodată nu voi uita de ajutorul cel mai important pe care Oldřich l-a dat întregii noastre livezi, prin chiulul și nepăsarea lui. Pentru asta îi port cea mai mare recunoștință.

— Nu înțeleg de ce ar trebui să fii în relații proaste tocmai cu Oldřich, i-am spus pe un ton blajin. În definitiv de la o vreme încoace mă ajută, din cînd în cînd.

Vorbele mele o întărîtară și mai mult.

— Tu să taci! se răstește la mine, supărată. Sînteți amîndoi o apă și un pămînt (Exagera). Doi politicieni.

Nici o deosebire între unul și celălalt. Cu voi omul nu poate ști niciodată cum stă cu adevărat. Iar el își închipuie că ți-e drag.

— Și nu se înșală. În felul lui are dreptate să creadă acest lucru, încerc eu s-o necăjesc luînd-o peste picior. Da, uneori omul trebuie să fie mulțumit cu puțin, știi doar... Și-apoi... toți purtăm în inimă cîte o slăbiciune, sau cîte o mică nebunie care pe altul îl uimește pentru simplul motiv că n-o înțelege.

— În privința asta, ești într-adevăr nebun ! interveni Eva, nedîndu-se bătută așa, cu una, cu două.

— Hai, dă-i înainte, nu te lăsa ! am încurajat-o șăgalnic. Nu crezi că ar fi prea comod să stai cu mîinile în poale și să te văicărești spunînd : Ce pot să fac, am în jurul meu oameni care nu-mi plac, cunosc alții mai buni... Eu unul, prefer să-i atrag în muncă ! Ce zici, nu e mai bine ?

— Ce să zic, că mult te-a mai ajutat și Olda al tău ! Mă miră că nu-i mulțumești ! izbucni supărată. Eu una nu m-aș apuca să mulțumesc pentru un pumn de lînă, de vreme ce știu că-mi aparține toată oaia. Chiar atît de proastă nu sînt. Iar tu, așa cum te cunosc, așijderea. Vrednici de ăștia, cum e Olda al tău, vin în zbor ca fluturii de noapte la lumină, dar aripile nu și le ard niciodată. Și nici nu m-ar mira dacă n-ar umbri lumina și pînă la urmă ar stinge-o de tot.

Și, cu ochii aprinși, continuă :

— Oare nu ai fost tu acela care, odată, mi-ai atras atenția asupra lui Tolstoi și mi-ai dat să-i citesc următoarea frază : „Dacă n-ai putere să arzi și să răspîndești lumină, cel puțin să nu faci umbră".

— Tocmai asta fac. Îl ajut să nu facă umbră !

— Toate vrei să le întorci așa cum îți convine, ca să ieși din orice încurcătură... Dar cu mine nu-ți merge... Ce i-aș mai învăța eu minte pe toți ăștia !...

— Asta cred, i-am replicat fără să stau pe gînduri. Cu măturoiul, ce-i drept, știi să te aperi, mai mare dragul. Cînd faci tu curățenie e mai bine să fugă omul din calea ta, adaug în glumă, încercînd, la iuțeală, s-o sărut.

— Lasă-mă în pace, se împotrivi ea îmbrîncindu-mă. Ia mîinile de pe mine. Nu te iubesc. Și dacă nu te as-

tîmperi, te plesnesc cu cîrpa asta de-o să vezi stele verzi (Tot timpul cît am stat de vorbă, a șters și a rînduit vasele, cu multă rîvnă).

Am început să rîd atît de tare, de mi s-au umezit și ochii. Pur și simplu, hohoteam. Firește, de bucurie, căci era pentru prima oară, după atîta vreme, cînd se burzuluia și se înfuria cum scrie la carte. Era din nou Eva, în care sîngele începuse iar să clocotească !...

De altfel, era și timpul !

VIII

SECETĂ ÎN PARADIS

Nu în fiecare zi e sărbătoare. Intram în al treilea an de cînd vremea continua să ne persecute. Într-o primăvară soarele a început să ardă la mijlocul lui aprilie, ca în toiul lui iunie. Pomii au înflorit ca o explozie, dar gerurile de la sfîrșitul lunii au făcut ca noaptea temperaturile să coboare pînă la minus opt grade, pîrjolind totul. În anul următor același capricios aprilie a fost rece și ploios, iar soarele aproape că nici nu s-a arătat. În schimb anul acesta, pînă în ultima săptămînă a florarului, se părea că natura avea de gînd să ne despăgubească pentru recoltele slabe din anii precedenți. Piersicii, vișinii și merii se scuturaseră frumos de floare, iar fructele își croiau drum spre lumină văzînd cu ochii, și erau atît de multe, încît îți umpleau inima de bucurie. Numai caișii erau, de data asta, în repaus. Pe urmă însă, ne-a lovit seceta...

Săptămîni în șir cerul a rămas senin, de un albastru-deschis, albindu-se chiar de atîta fierbințeală. Pămîntul era însetat. În aerul tremurător al verii dogoritoare, verdele grînelor și al pomilor își pierdea, încet-încet, vigoarea. Frunzele erau încărunțite de praf, iar fructele începeau să se usuce, bătute de arșița nemiloasă. Puieții de meri, proaspăt sădiți pe plantațiile recent întemeiate, piereau unul cîte unul.

Din zorii zilei ne înecam în propria noastră sudoare, iar praful ne intra în nas și ne sufoca, nu alta. În ciuda

acestei apăsări moleșitoare, ne străduiam să salvăm pomii mai puțin rezistenți, slăbiți de secetă, stropindu-i împotriva dăunătorilor. În jurul pomilor și arbuștilor așterneam straturi largi și groase de nutrețuri tocate, un amestec de furaje alcătuit din trifoi, lucernă și tot felul de ierburi — ca să ferească de uscăciune umiditatea ascunsă a pămîntului. Numai că, din păcate, această verdeață era jalnic de puțină — ferma nu dispunea de suficiente furaje, și vitele duceau o viață de mizerie. Înainte ca iarba să fi apucat să se usuce, am cosit fiecare bucățică de hat, și am smuls toate urzicile ce creșteau de-a lungul gardului.

Seară de seară mai aduceam în livadă cîteva sacale de apă și, cu ajutorul injectoarelor, am pompat apa sub presiune direct la rădăcinile pomilor. Pe lîngă asta mai căram și cu mîna găleți pline cu apă și udam cît se putea uda. Istovitoare muncă! Făcuserăm scurtă la mînă, și totuși livada se sufoca, murind de sete. Pămîntul era din ce în ce mai uscat.

Așteptam de la o zi la alta să vină ploaia și, în același timp, toți, ca o singură suflare, înjuram conducerea fermei. În urmă cu un an trebuia să căpătăm o instalație de irigare, dar dumnealor nu s-au îngrijit să ne fie furnizată la timp. Iar anul ăsta, începînd din februarie am urgentat săptămînă de săptămînă comanda, dar fără nici un rezultat. Nici intervenția la direcția raională n-a ajutat. Iar speranța unei recolte bune slăbea de la o zi la alta. Colac peste pupăză, tînăra noastră plantație de meri (palmetele noastre, dintre care unele izbutiserăm pînă la urmă să le întemeiem pe fostele loturi individuale) se stingea, pur și simplu, chinuită de sete.

Era la ceasul amiezii. Leșinat, răpus de căldură, îmi trăgeam picioarele spre casă, la masa de prînz... Lucinka și Tomek se tolăneau în vestibul pe dușumeaua de piatră — stropită cu apă. Pe arșița asta, în vestibul atmosfera era măcar mai suportabilă.

— Bine că ai venit, mă întîmpină Eva. Eu sînt de mult acasă. Hai, repede în cadă. Prînzul e gata numaidecît.

În sutien și pantaloni scurți, cu halatul descheiat, își îngăduia cîteva clipe de odihnă în dreptul ferestrei des-

chise și umbrite de perdeaua trasă, în timp ce în bucătărioară apa clocota sfîrîitor în oala de pe arzător.

— Chiar acum am făcut un duș, reluă ea oftînd. Cînd naiba o să înceteze căldurile astea ?...

— Ceva nou ? întreb într-o doară, mai curînd din obișnuință.

— Pe zăpușeala asta ? îmi răspunde, încruntîndu-și sprîncenele. Tu nu vezi că nici să răsufle nu mai poate omul ? Ce vrei să se întîmple ?

— Despre starea vremii n-au spus nimic nou ?

— Ca de obicei, se grăbi să-mi răspundă oftînd. Front atmosferic depresionar peste întreaga Europă Centrală. O mie douăzeci și opt de milibari, temperatura treizeci și unu de grade la umbră. Cum văd, de data asta prognoza le iese la țanc. Mă topesc de căldură și mă scald în propria-mi transpirație.

— Ei, drăcie ! Vremea asta o să ne istovească de-a binelea... Înjur și în același timp oftez resemnat. De la raion n-au dat nici un semn ?

În clipa aceea Eva se întunecă la față și ochii ei prinseră să scapere furioși și deopotrivă batjocoritori.

— Aștepți ceva de la ei ?! se auzi glasul ei plin de mînie. În cazul ăsta, ai face mai bine să nu mă întrebi pe mine. Dumnealor au, de bună seamă, alte griji, decît să se ocupe de livada noastră.

Oftînd, se ridică de pe scaun și intră în bucătărioară, unde izbi zgomotos un capac și continuă să bombăne, în legea ei. Nu prea o ascultam. Peste puțin timp își făcu din nou apariția în prag, rezemată de canatul ușii și în timp ce-și ștergea cu brațul sudoarea de pe frunte, se porni iar cu gura pe mine.

— Uite-te la tine cum arăți. De atîta trudă te-ai uscat ca o scrumbie. Curînd o să cadă pantalonii de pe tine ; și la ce bun ? Nimeni, nici măcar cei de la raion n-or să vină să ne ajute. Și-acum, gata, vino să-ți frec ridichea.

Mă trase de părul năclăit de sudoare, mă înghionti cu cotul și, pînă să-mi dau seama ce se întîmplă, m-am trezit lăfăindu-mă în cada plină cu apă călduță ; mă clătese, suflu de plăcere și Eva se apleacă asupra mea. Mă ceartă, mă boscorodește, dar baia tot mi-a pregătit-o.

De îndată ce intră zgomotos cu mîinile în apă, viața prinse iar să clocotească în ea. În clipa aceea n-ar fi lăsat să-i scape nimic din cîte avea de spus și-i apăsau inima. De altfel începu numaidecît :

— Uite, Adame, părul e pe cale să-ți încărunțească, se rărește, dar ție tot nu-ți vine mintea la cap. Ah, dacă ar fi în puterea mea ți-aș freca mai degrabă creierul.

Mă apucă de chică, îmi apasă capul în jos și, cu o mișcare energică, aproape furioasă, îmi turnă șamponul în păr.

— Aiuritule ! Eu una, nu mai pot să văd toate astea. Îți scoți sufletul, te omori muncind, în timp ce alții se țin doar de făgăduieli, și cînd e să facă ceva, dau bir cu fugiții. De fiecare dată aștepți de la ei să te ajute și, vorba ceea — vorbă da, faptă ba... Coboară și tu odată cu picioarele pe pămînt, și vino-ți în fire, omule !

Se necăjește, se supără și în același timp îmi aduce din nou aminte cum mai întîi a trebuit să ne îngrijim singuri de toate și pe urmă să ne spetim muncind pînă la istovire, ca să sădim noua plantație de meri, care acum se usucă bătută de secetă. Dreptate are. Dar numai pe jumătate. Exagerează ca orice femeie atunci cînd vrea să demonstreze cu tot dinadinsul (și cînd nu vrea ! ?!) că nu ea este aceea care se înșeală. În sinea mea mă iau cu ea la ceartă ; dar numai în sine. Nu de alta, dar să și vreau, nu-s în stare să scot o vorbă. În loc de asta pufăi și suflu de zor, căci gura și ochii mi-s plini de spumă. Dată naibii Eva mea ! Cu degetele înfipte în părul meu, freacă și iar freacă... Și în acest timp gura nu-i stă deloc. Cu nimic nu mă cruță. Din fericire apa îmi plescăie în urechi, și-mi sînt și ele înfundate de spumă... Dar baia asta îmi face bine... În sinea mea, zîmbesc pe sub mustață. N-are decît să vorbească, să spună totul și să-și verse năduful. O cunosc. Din cînd în cînd simte și ea nevoie să-și ușureze sufletul. De ce să nu-i doresc această bucurie. În definitiv, nu sînt altfel.

Și astfel, ascult doar fragmente și cu o singură ureche, cum se supără și ne dojenește pe toți, împărțind în dreapta și-n stînga fiecăruia ce i se cuvine.

Printre cuvintele pe care ici-colo le surprind sau le las să-mi treacă prin ureche, aud în clipa asta cum îl ia

din nou la zor pe Oldřich și, firește, odată cu el, și pe mine. Și mă ocărăște pentru faptul de a nu fi mers la adunarea părinților în timp ce ea se afla la o ședință la direcția fermei, și sfîrșește prin a mă dojeni că de două ori nu m-am dus după ea cu mașina la oraș, după ce făcuse cumpărăturile, drept care, împovărată cu două sacoșe îndesate vîrf, a trebuit să care ca un măgar întreaga încărcătură mai bine de un ceas (cu timpul a exagerat, punînd un pic și de la ea).

— Gata, ai terminat ? încerc eu s-o întrerup.

— Acum să taci, mi-o tăie scurt și, pentru mai multă siguranță, îmi astupă gura cu mîna săpunită.

— Să nu-ți închipui că duc cu tine o viață frumoasă și fericită, berbecule ! Ce-ți bagi în cap, asta înfăptuiești, de rest însă trebuie să mă îngrijesc eu, și să le fac singură pe toate. La mine și la copii nici nu te mai gîndești. Oare nu mai însemnăm nimic pentru tine ? Spune și tu, cînd am ieșit cu toții împreună ultima oară ? Hai, spune ! Nici măcar la gîrlă nu ne-ai scos. Și, trăgînd aer în piept, adăugă : Spune, nu ți-e rușine ?

A naibii femeie ! Știe cum să mă ia.

Surîd pe sub mustață și întind mîinile spre ea. O cuprind și o lipesc de mine, muind-o din cap pînă în picioare. Pe ea însă povestea asta n-o deranjează.

— Să nu-ți închipui că o să scapi așa, cu una, cu două. Promiți să te ocupi și de noi din cînd în cînd ?

În clipa aceea deschise pe neașteptate robinetul și lăsă să-mi curgă în cap torentul de apă.

Încerc din nou s-o înșfac. Ridic brațele și, orbit de apă, o cuprind pe după umeri ; dar mi-a scăpat printre degete... Închise robinetul, mă plesni zdravăn cu prosopul și mi-l înfășură în jurul capului. Acum era mulțumită și arbora o mină triumfătoare.

— Poftim ! își aduse deodată aminte. Din pricina ta am uitat de cartofi. Cu siguranță, au fiert prea tare. Și într-o clipită dispare.

Ies din apă și, pe neașteptate, mă simt mai degajat.

Prin ușa deschisă o aud pe Eva bătînd cu furculița într-o farfurie și chemînd copiii la masă.

Stăm cu toții așezați în jurul mesei. Mîncăm cartofi noi cu brînză de vaci și salată de castraveți și în fața

fiecăruia se află cîte o cană cu lapte acru de la gheață. Mîncare potrivită pentru aceste ucigătoare zile toride. Tomek soarbe, Lucinka zdrobește cartofii cu furculița și-i moaie în ochiul de unt topit, în care plutesc corăbioare mici de chimen. Din cartofii de pe farfuria mea se înalță fuiori de aburi...

Și, din nou, fără voia mea, îmi aduc aminte de aerul de afară care freamătă în bătaia fierbinte a soarelui, uscînd livada și istovind pămîntul. Nu sînt în stare să mă dezbar de acest gînd, și grijile încep iar să mă năpădească...

— Știți copii, acum cîteva clipe eu și tăticu ne-am înțeles să mergem cu toții, spre seară, pe malul apei, aud deodată glasul Evei. Ce părere aveți ?

Ah, drăcoaica de nevastă-mea ! Nimic nu lasă la voia întîmplării, atunci cînd știe precis ce vrea. M-a păcălit vulpea asta șireată. Și-acum are chef să rîdă, să-și serbeze această biruință dobîndită prin viclenie, dar se stăpînește.

— Mămica are dreptate. E timpul să mai ieșim și noi undeva, încuviințez eu cu un cartof fierbinte în gură. Unde aţi vrea să mergem, copii ?

— La ștrand ! exclamă Lucinka, bătînd din palme, cu toate că pînă atunci părea că-și dă duhul deasupra farfuriei.

— Acolo nu ne putem scălda ca lumea. Să mergem mai bine la Lipa și, după ce facem baie, mai aruncăm un pic și undița, fu de părere Tomek.

— Acolo n-o las pe Lucinka. E apa prea adîncă, se împotrivi Eva...

— Acum apa n-ajunge nicăieri mai sus de genunchi, ținu să precizeze Tomek, ca un adevărat cunoscător.

— Bine, am spus în cele din urmă. Am înțeles — ștrandul și peștii. Și unde aţi vrea să aruncați undița ? Mai jos de stăvilar, sau în ochiul de apă de pe malul Elbei ?

M-am uitat la Eva cu o privire insistentă. Și ei îi plăcea să pescuiască.

În timp ce Lucinka bătea din palme de bucuria ștrandului, Tomek izbucni în locul Evei :

— În ochiul de apă. În Elba nu mai prinzi nimic.

Cum venea vorba de pești și de pescuit, era plin de energie. De fiecare dată credea, neobosit, că în clipa în care va arunca undița va scoate din apă un crăpșor de toată frumusețea.

— Și chiar dacă, întîmplător, îți pică un pește în undiță și pui mîna pe el, pute de-ți mută nasul, ținu el să adauge.

— Asta așa e, îl aprobă Eva. Cînd a plouat ultima oară, Tomek a adus acasă două plătici. A trebuit să le arunc.

— Să fi văzut voi mrenele de sub stăvilar, cînd apa rîului mai era curată, le-am spus eu cu nostalgie. Pe cînd acum !... O dată m-am dus să văd o întrecere între pescari. Stăteau acolo mai bine de o sută de flăcăi, unul lîngă altul, ocupînd o bucată bună de mal. În joc erau trei premii : Unul pentru cel ce prinde bățul cel mai mare, al doilea pentru cel ce scoate cei mai mulți pești, și al treilea pentru cel ce reușește să prindă cel mai mic pește destinat vînatului...

— Și-ai cîștigat vreunul ? mă întrerupse Lucinka, cu gîndul în altă parte.

Între timp Eva le adusese copiilor cîte o porție de înghețată de la frigider, și mititica era ocupată s-o scoată din cupă cu un biscuit, și s-o ducă la gură.

— Nu fi proastă, o dojeni Tomek. N-ai auzit ?

— Toate premiile le-a luat un pensionar...

— Și cum de i le-au dat ? se minună Lucinka.

— Cum să nu i le dea de vreme ce i s-au cuvenit, i-am răspuns eu cu convingere. I s-a agățat în cîrlig un crăpșor, de bună seamă singurul care, în locul acela, măsura exact cît prevedea regulamentul. De altfel, pe urmă nimeni n-a mai scos nimic, decît vreo doi-trei peștișori sub dimensiunile prevăzute și cîțiva somotei americani. Pe jivinile astea nu le stînjenește nici un miros, oricît de urît ar fi — totul e să se îmbuibe... Și cum spuneam, toate premiile le-a luat pensionarul acela...

— Noi, oricum, ne ducem la baltă, ținu să repete Tomek, înghițind de zor înghețata.

— Lucinka ! o certă Eva pe micuța noastră. Fii atentă! Uite ce-ai făcut în jurul tău. O adevărată cocină...

Pe masă, în fața Lucinkăi, zăceau, cu duiumul, firimituri de biscuiți.

— Asta-i isprava lui Tomek, răspunse Lucinka. Mi-a dat peste mînă... Și, numaidecît, cu o bucățică de biscuit și cu un boț de înghețată pe limbă, se grăbi să adauge aruncîndu-i Evei o privire scînteietoare :

— Cînd o să fiu mare, n-o să mai vezi atîtea firimituri în jurul meu. O să am și eu pe piept un balconaș ca al tău, de care se agață toate.

Am rîs cu toții.

În timp ce Eva fierbea cafeaua, m-am instalat comod în fotoliu, și am închis ochii cîteva minute. În cap mi se învolburau toate cîte mi le spusese Eva în timp ce-mi spăla părul.

Noua noastră plantație de mere, prima parte a livezii extinse... Cîtă muncă istovitoare și cîte necazuri nu ne-a costat ! Ce-i drept, decizia transferării terenului fusese luată la raion, dar aplicarea ei în practică n-a fost de loc ușoară.

Deținătorii loturilor individuale se revoltaseră. Și nu numai ei. Deodată, cine vrei și cine nu vrei dintre vecini își aducea aminte că, de cînd lumea, pe aici trecea drumul de cîmp cel mai scurt spre pădurea de lîngă Hosteraz, unde mergeau să culeagă ciuperci și, tot pe aici, în serile de vară, rătăceau îndrăgostiții. Pensionarii pretindeau că ieșeau acolo să tragă în piept aerul plin de miresme și să-și plimbe cățeii, iar pionierii adunau acolo, de pe cele cîteva tufe de măcești ce creșteau pe haturile despărțitoare, măcește pentru colecta școlară obligatorie.

Se uniseră cu toții împotriva noastră. Cred că pînă și pe ologii care în viața lor nu făcuseră un pas îi stînjenea faptul că poteca urma să fie închisă. Ba chiar și Comitetul cetățenesc, condus de fratele unuia dintre deținătorii de loturi individuale, se găsise să protesteze și să trimită plîngeri peste tot unde se putea. Mă chemau la ședințe unde zadarnic mă străduiam să le explic ce și cum. O dată, la o asemenea adunare unde încercam să aplanez litigiul, eu și Olda am fost fluierați ! (Pe atunci Olda mă ajuta cît era în puterea lui).

Contestatarilor le cînta în strună și faptul că tocmai atunci raionul nostru fusese desființat și toate organele

de partid și autoritățile de stat se mutaseră la Litomeřice. Activiștii și funcționarii fuseseră și ei schimbați și, în primele clipe, nimeni n-avea timp de nimic. Pînă și Sitař, primul secretar al Comitetului de partid raional plecase, fiind transferat la regiune. (Singurul lucru de care m-am putut bucura a fost plecarea lui Patočka. A lucrat apoi, pînă la pensionare, la Consililul sindical raional, într-o funcție mult mai mică).

Între timp însă, noi n-am stat pe tînjală și n-am lenevit. Terenul era al nostru — deținătorii de loturi individuale căpătaseră pămînt în altă parte — și, de-aceea, ne-am grăbit să-l îngrădim și să sădim pe el primii puieți.

Dar rezistenții tot nu vroiau să depună armele. Cînd te uitai, gardul era răsturnat în anumite locuri ; o dată, niște vandali au smuls și au frînt în timpul nopții vreo opt sute de altoiuri proaspăt sădite, din soiul Golden Delicios. Fapta aceasta avu darul să tulbure și să revolte opinia publică în asemenea măsură, încît mulți dintre rezistenți se treziră, în cele din urmă, la realitate. Dar pizma tot nu contenea. Iar acum, unii mai răutăcioși ne urmăreau cu neascunsă satisfacție, cum din primele ceasuri ale dimineții și pînă noaptea tîrziu ne istoveam cărînd apa cu găleata și udînd pomii la rădăcină, și se bucurau văzînd cum în pămîntul crăpat de uscăciune puieții, care abia se prinseseră, erau nimiciți de arșiță...

În clipa asta e liniște : deasupra cafelei fierbinți însă, meditația calmă s-a risipit. Năluca apăsătoare a recoltei pîrjolite de secetă revine... Ei, fir-ar să fie, de ce nu vine odată ploaia asta afurisită ? Livada are nevoie de apă. Apă ! Și Eva știe acest lucru... Cum să nu știe... Știe prea bine ce înseamnă pentru livadă pămîntul, apa și soarele... Acum ea ține evidența statistică a fertilității fiecărei plantații, și a procesului de dezvoltare a diferitelor soiuri de fructe. Calculează și stabilește dozele de îngrășăminte, în funcție de calitatea solului pe sectoare, și de fiecare varietate de fructe în parte. Știe ce fel de adausuri cere pămîntul. Și știe prea bine ce înseamnă apa pentru procesele chimice ce asigură nutriția corectă a pomilor. Așa se explică de ce, în urmă cu un an, a avut grijă să experimentăm alimentarea cu apă a unor puieți de piersic, prin udări și, cu ajutorul injectoarelor,

să introducem apa direct la rădăcina lor. Rezultatele au fost nemaipomenite. La piersicii astfel alimentați, recolta a fost aproape de trei ori mai bogată, iar unele fructe cîntăreau pînă la șapte sute de grame... Adevărate exemplare de expoziție.

Toate astea le știe Eva, și de aceea e atît de burzuluită și de bosumflată. O frămîntă întreaga situație și se înfurie, în felul ei, că nimeni nu întreprinde nimic pentru ca instalația de irigare să fie adusă cît mai repede. La început, vorbele născute din supărare și amărăciune au avut darul să mă întărîte. La asta se pricepe ea. O înțeleg, o cunosc. Nu mai poate, se sufocă. Simte nevoia să se deconecteze, să se smulgă din acest cerc nemilos, ce se strînge în jurul ei. De aici vine și neașteptata hotărîre de a ieși undeva la apă, în loc să udăm livada.

Deschid ochii ; prin preajma mea trece, încet și tăcută, ca un spirit, Eva ; se întinde pe canapea și își acoperă fruntea și ochii cu un prosop muiat în apă rece. De la o vreme înghite mereu antinevralgice. De trei ani, de cînd s-a înapoiat de la spital, suferă de migrenă.

— Cîte tablete ai mai luat ? am întrebat-o cu voce domoală.

— Pentru mai multă siguranță, două. Mai am încă nițică treabă... Cel mai bine ar fi dacă aș vomita... Întotdeauna, după ce vomit, mă simt mai ușurată... Dar, nici o grijă, pînă diseară mă fac bine.

*

* *

În ziua aceea însă, nu ne-am dus la apă.

Tocmai ne pregăteam să plecăm, cînd în fața ferestrei opri o Volgă de culoare deschisă, și din ea coborî directorul fermei noastre, însoțit de un bărbat necunoscut.

— Hei, Adame ! Ești acasă ? ?

Am ieșit în prag.

Cei doi așteptau adăpostiți la umbra deasă a unui boschet de liliac, căci soarele nu mai contenea să-și răspîndească dogoarea zăpușitoare.

— Văd că sînteți gata să porniți spre apă, începu directorul. Dar nu te speria, nu te reții prea mult... Uf,

ce vreme afurisită, oftă el ștergîndu-și fruntea de sudoare, și continuă : Dînsul e inginerul Stadler, un consătean de-al meu... Cu totul întîmplător ne-am întîlnit la Litomeřice... Venise acolo în calitate de referent la direcția vînzări a firmei Sigma. Așa cum ai auzit... faimoasele pompe Sigma, cunoscute în toată lumea... Dar, ia spune, ceva rece se găsește prin frigiderul tău ? mă întrebă cu zîmbetul pe buze...

— Mintenaș, îi răspund, cuprins de o bucurie neașteptată...

— Am impresia că instalația de irigare e pe drum ! îi spun Evei emoționat la culme, în timp ce scot din frigider două sticle de bere care se aburesc într-o clipită.

— Am auzit ce hram poartă, îmi răspunde Eva, dînd din cap aprobator, și numaidecît adăugă : Ia alte pahare.

— Era tocmai ce-mi doream ! izbucni directorul, grăbindu-se să tragă o dușcă direct din sticlă... Închipuiește-ți, Adame, că inginerul ăsta n-a fost niciodată în regiunea Řipului. Așa stînd lucrurile, am lăsat mașina lui în garaj la mine și l-am dus pînă acolo. Peste noapte rămîne la noi. Că, vorba ceea, avem atîtea să ne spunem...

— Ne-am oprit doar jos, la poalele Řipului, acolo, unde, de obicei, au loc bîlciurile de toamnă. Sus, pe căldura asta n-am avut chef să ne cățărăm, vorbi inginerul pentru prima dată din clipa în care ne strînsesem mîna de bun venit.

Era un bărbat de vreo patruzeci de ani — înalt, subțire și bine făcut. Tip de sportiv. Purta o cămașă bej cu mîneci scurte, udă de transpirație, pantaloni de pînză de culoare deschisă și pantofi mocasini cu talpă de microporos albicios. Pe chipu-i colțuros se citea expresia omului care, în meseria lui, de obicei nu oferă, ci e solicitat.

— Va să zică, dumneata ești din branșa aceea, am început eu. În cazul ăsta, ne-ai picat, ca să zic așa, la țanc. Grozavă afacere ! Sper că acum ați rezolvat problema, între voi, m-am adresat de data asta directorului.

— Din păcate, nu, se grăbi să răspundă în locul lui inginerul și, după ce trase o dușcă de bere, adăugă : Anul ăsta nu putem face nimic... Rostise aceste cuvinte cu o voce înăbușită, ca din megafon.

— Frumoasă primire, nu-i așa? îi spuse directorul zîmbind.

— Ce să fac, sînt obișnuit cu asemenea primiri. Și, uitîndu-se la mine, continuă. Știți, eu vă înțeleg... Dar i-am explicat lui Karlik cum se prezintă situația.

— Spuneai că ne înțelegi? Bravo. Asta, într-adevăr, ne-ar fi de mare folos. Instalația trebuia de mult să fie aici! am izbucnit ușor indignat.

— Îți dai seama, Adame, că l-am prelucrat cît am putut. Dar precum vezi, nici din prietenia noastră nu se întrevede nimic, oftă directorul ștergîndu-și fruntea pe care, după consumarea berei, îi țîșniră broboane mari de sudoare. Dacă ploaia nu vine foarte repede, toată recolta noastră e în aer.

— Dacă ar exista o posibilitate, cît de mică, mîine ați avea instalația aici, spuse inginerul abia dezlipindu-și limba de pe cerul gurii.

— Și ce naiba împiedică s-o avem? am izbucnit încins în lege, de data asta din lăuntru.

— În ceea ce privește direcția noastră, totul ar fi în perfectă ordine, îmi replică inginerul, cît se poate de calm. Dar s-a întîmplat un necaz în comerțul exterior — un gol în export, pe care trebuie să-l astupăm noi. În clipa de față nu vindem decît pe valută forte.

— Ce prostie mai e și asta? m-am înfuriat eu. O gaură se astupă, și imediat lîngă ea se deschide alta mai mare. Ei, drăcia dracului!... Nouă ni se pîrjolește totul și, vorba ceea, salvarea stă într-o singură instalație...

— Toți ar vrea una singură. Pe vremea asta s-ar vinde tot ce curge... Între timp inginerul își bău berea și limba i se descleștase. Dar pentru piața internă n-a rămas nimic. În trimestrul al treilea, eventual, ați putea primi ceva. Înainte, sigur nu.

— În trimestrul al treilea! am exclamat eu plin de indignare. Ai putea să-mi spui la ce ne-ar mai folosi? Anul ăsta la nimic... Iar atunci nici cei de afară n-o să mai aibă nevoie de ele.

— Tocmai de aceea cred că pe urmă o să meargă, îmi răspunse inginerul oftînd. Și vă asigur că veți fi printre primii, asta vă promit...

În clipa aceea chiar, însoțit de norul de praf pe care-l strînise în urma lui, se apropia, uruind de zor pe drumul bătătorit, un tractor cu remorca încărcată vîrf cu o masă de verdeață surprinzător de proaspătă și de suculentă pe această canicula.

Mă uitam înmărmurit la tractoristul Šamal care, fără să scoată o vorbă, sări de la volan, se apropie de hidrant și, umplîndu-și o găleată de apă, își cufundă capul în ea și bău pe săturate. Pe urmă se stropi în lege, să se răcorească, după care, în cămașa lui murdară, udă leoarcă de apă și de transpirație, rînji spre noi arătîndu-și dinții.

— De unde ai luat asta ? îl întrebă directorul, bănuitor. Noi nu avem nutreț pentru vite și tu...

— Nu-i dintr-al nostru, se grăbi să-l întrerupă Šamal. Și-apoi nici nu e pentru vaci. Așa ceva n-ar mînca... ținu el să precizeze întinzîndu-și mulțumit oasele.

— Ascultă, Tonda... De unde-ai luat asta ? am repetat fără voia mea întrebarea directorului.

— Principalul e că o avem aici, nu credeți ? Și, cu o strălucire a ochilor ce trăda satisfacția, continuă : E din mlaștina crîngului de lîngă Dobřin. Am descoperit-o cu totul întîmplător.

— Și a mai rămas ceva pe-acolo ?

— Ar mai fi un car bine îndesat. Dar socot că ar fi mai bine să mergem după el dimineața devreme.

— Nu cred că mai ajută la ceva, spuse directorul, oftînd. Pămîntul e uscat ca iasca.

Tractoristul îl privi tăcut, cu un aer plin de dispreț.

— Mai întîi îi dăm să sugă apa și pe urmă așternem peste ea paie tocate, am intervenit, ca să salvez situația.

— Mă duc să răstorn căruța la deal, și pe urmă mă întorc pentru apă, spuse Šamal și, întorcîndu-se cu fața spre magazie de care tocmai se apropiau Honzik și Houdek, strigă în gura mare :

— Să fie sacaua plină ! M-auziți ? ! !

— Le-am umplut la amiază pe amîndouă, îi răspunse Honzik cu o voce plictisită.

Cei doi se îndepărtară și ei spre gura de apă.

— Sub care puieți s-o răstorn, întrebă Šamal.

— Îți arăt eu, strigă Eva, care apăruse pe neașteptate.

Ieșise din casă, îmbrăcată într-o bluză sport de culoarea vișinului și în șort, gata pregătită să mergem la apă.

— Trage-l mai sus, la piersici, continuă ea morocănoasă, trădîndu-și proasta dispoziție. Cînd mă gîndesc că domnul inginer (n-a spus tovarășul) ar putea aranja să avem, în sfîrșit, mult așteptata instalație de irigare, îmi vine să cînt de bucurie.

Pentru o clipă, inginerului îi încremeni mîna în care ținea o țigară proaspăt aprinsă. Pe fața-i nemișcată și dură se aprinseră deodată doi ochi strălucitori. De bună seamă, înfățișarea și atitudinea Evei avuseseră darul să-i impună.

— Ei, fir-ar să fie ! Te pomenești că dumneata oi fi din branșă !?! exclamă Șamal înmărmurit o clipă, la gîndul că Stadler venise aici pentru instalația cu pricina. Altfel nu-și putea închipui prezența lui în mijlocul nostru.

— Ce se aude cu marfa ? De mult trebuia să fie aici!?! aruncă el. Apoi, scuipînd cu scîrbă, încheie : Ce se întîmplă acolo, la dumneavoastră ?! Nu cumva sînteți în grevă ? Sau ce dracu ?

— Deocamdată nu livrăm decît pe valută, replică inginerul cu jumătate de gură. E o situație mai dificilă...

— Ați auzit ? Țineți-mă să nu cad ! izbucni tractoristul, făcîndu-se roșu ca para focului. Tare aș vrea să știu cît ni se plătește nouă, ca dumnealor, ăia de dincolo, să poată uda — și cîtă valută forte o să le dăm noi la rîndul nostru, cînd o să cumpărăm de la ei ceea ce au cultivat mulțumită nouă... Ăsta-i balamuc curat ! Unde s-a mai pomenit așa ceva... Și, uitîndu-se la mine, adăugă : Doar n-o să-l lăsăm să plece de aici așa cum a venit...

— Nu-i nimic de făcut. Nici dacă am da un porc... interveni directorul, socotindu-se, de bună seamă, jignit pentru oaspetele său.

Inginerul suflă îndelung fumul de țigară, și își mijì ochii. Pe Șamal nu-l învrednici nici măcar cu un răspuns. În schimb, se uita insistent la Eva și privirea lui parcă ar fi întrebat : pentru numele lui Dumnezeu, cine e ?

Ca și cînd l-ar fi auzit, directorul se grăbi să spună :

— Faceți cunoștință. Doamna e soția lui Adam. Pe inginer, cum văd, nu mai e nevoie să-l prezint.

— Am auzit tot, replică Eva.

Inginerul se apropie de ea și-i strînse mîna, scurt.

În clipa următoare se întoarse spre coviltirul remorcei și apucă un pumn de verdeață gata să se fleșcăiască totuși în bătaia soarelui necruțător; și o duse la nas.

— Nici dacă am da un porc? izbucni Șamal într-un rîs veninos. Aș vrea s-o văd și pe asta. Pun rămășag că un asemenea purceluș ar fi în stare să le scurme depozitul, în lege...

În timp ce vorbea, își scărpina pieptul dezgolit sub cămașa cu nasturi lipsă.

Inginerul nu-l luă în seamă. Cu mănunchiul de verdeață în mînă, se apropie de Eva.

— Asta se numește metoda umidificării cu masă verde, nu-i așa? întrebă cu voce înăbușită. Stratul de sus se usucă, în timp ce stratul interior mucegăiește. Cumplită muncă. Și cînd te gîndești că prea mult nu ajută... doar atît că împiedică uscarea rapidă.

— Uneori asta înseamnă mult. Iar, uneori, totul, îi răspunse Eva.

— Aș vrea să văd și eu o dată, cum e cu povestea asta. Mă luați și pe mine?...

Îl măsură cu o privire fermă apoi, fără să zîmbească, dădu din cap aprobator și spuse:

— De ce nu? Cred că nu v-ar strica, ci dimpotrivă v-ar fi chiar de folos să faceți o dată o asemenea muncă.

Cuvintele ei sunaseră ca și cînd ar fi spus: „Dracu să vă ia".

Își întoarse privirea spre verandă. Lucinka și Tomek stăteau în prag, încruntîndu-se cu înverșunare. Lucinka își trăgea ușor răsuflarea. Tomek, cu uneltele de pescuit în mînă, se schimonosea cu dușmănie.

— Așteptați! strigă la ei. Îndată sînt înapoi. Mă duc doar să le arăt băieților unde să pregătească patul de verdeață. Și mergem...

Și porni pe jos, în timp ce Șamal, furios la culme, se urcă la volanul tractorului.

— Deșteptii! strigă el, scuipînd a scîrbă. N-ar strica să-i știm și noi pe ăia de fac acolo, asemenea tîmpenii...

— Într-adevăr... nu e nimic de făcut, am auzit vocea inginerului.

Nu-i răspunse lui Šamal.

În aceeași clipă motorul tractorului începu să duduie.

Eva și Stadler mergeau în sus, prin livada încinsă și luminată de soare.

*

* *

Se înapoiară în mai puțin de o jumătate de oră.

Stadler nu era în apele lui. La întoarcere se împiedicase de fundul unei lăzi întoarse, ce zăcea în neștire, și își zdrelise de zidul magaziei palma de la mîna dreaptă. Întrucît ținea la ținută și făcea caz de persoana sa, se simțea foarte stînjenit, îndeosebi față de Eva. În mîna cu pricina strîngea o batistă.

Eva îi dădu îngrijirile necesare, spălîndu-i palma zdrelită cu apă oxigenată.

— Așa... Acum nu mai aveți nimic. Totul e în perfectă ordine.

Și-i zîmbi, abia perceptibil, în timp ce, sîsîind ușor, flutură din mînă uitîndu-se radioasă la cei doi copii, care le aruncau oaspeților niște priviri ce trădau dușmănie și speranță deopotrivă.

— Gata, copii, plecăm, spuse bucuroasă. Sper să mai fi rămas și pentru noi nițică apă în bătrîna noastră Elba.

— Eu aș avea o altă propunere, se auzi pe neașteptate vocea directorului. Ce-ați zice dacă v-aș invita la hruba noastră. Voiam oricum să-l duc acolo pe prietenul meu... Totul e pregătit, Bouša ne așteaptă.

Avea dreptate. „Hruba" e un colțișor agreabil, frumos amenajat, al secției de îmbuteliere, instalată în pivnița de piatră a fostului castel Lobkovice, iar vinul provenit din faimoasele vii de Roudnice se maturizează aici, de opt secole, în vase uriașe de lemn. Îndeosebi vara e o adevărată plăcere să stai aici și să-ți înviorezi gîtlejul cu un pahar de vin rece.

— Zău dacă știu ce să spun, rosti Eva, ușor încurcată. Trebuie să mărturisesc că ideea e cît se poate de ispititoare, dar...

— Un ceas-două, nu mai mult, o întrerupse directorul. Un chefuleț mai mic. Le-am spus să pregătească ceva de-ale gurii. Cu acest prilej o să savurăm din ce dau Sfinții noștri Laurențiu și Müller-Thurgau. Vă luăm cu mașina noastră, ca să puteți bea amîndoi. Înapoi vă aduce șoferul.

Din spatele inginerului, directorul îmi făcu semn cu ochiul, voind să spună că, la un pahar cu vin vom încerca din nou să facem ceva cu instalația aceea blestemată de irigare.

— Nu te mai doare capul ? am întrebat-o pe Eva.

— Nu. Acum mă simt bine. Și, cu o sclipire fulgerătoare în ochi, se grăbi să adauge : Dar știi, le-am făgăduit copiilor...

Cu o mînă mîngîia părul scurt al Luciei și cu cealaltă strîngea, drăgăstos, umărul lui Tomek.

— Știți, se auzi deodată cu totul neașteptat glasul inginerului ; mă tot gîndesc cam ce s-ar putea face cu povestea asta a voastră, și mi-a venit o idee — ar fi, ce-i drept, o treabă păcătoasă, dar, cine știe, poate că izbutesc. Nu promit însă nimic dinainte ; căci nu depinde numai de mine.

— În sfîrșit o vorbă de Doamne-ajută ! exclamă radios directorul, lovindu-l prietenește pe umăr. Ideea asta trebuie stropită, nu credeți !?!

Pe chipul Evei se vedea că propunerea directorului o captivase.

— Mergem, ce zici ? am întrebat-o.

Mai stătu puțin în cumpănă, apoi se întoarse spre copii și cu o voce categorică strigă :

— Copii, apa se amînă pentru mîine.

În clipa aceea, Lucinka, care ascultase tot ce se vorbise cu maximum de încordare și fruntea încrețită, izbucni cu glas tînguitor :

— Eu vreau la ștrand !

— Ei, ce înseamnă asta, Lucinka ? Cel mai tîrziu, la nouă, sîntem înapoi. Tomek rămîne cu tine.

Și intră în casă, trăgîndu-i pe amîndoi după ea... În prag însă, își mai întoarse privirea și spuse :

— Rezolv problema cu ei, mă aranjez și eu un pic, și îndată sînt aici.

Un timp se mai auziră în preajma ferestrei strigăte și smiorcăituri, după care se așternu o liniște desăvîrșită.

— Gata, i-am pacificat, declară Eva solemn, cînd, după douăzeci de minute, își făcu din nou apariția. Totul e în ordine, putem pleca.

Stadler o privea înmărmurit.

Avea pe ea o rochie de vară albă, bătînd într-un galben slab, de nuanța vaniliei. Cu fața, umerii și brațele arse de soare, cu părul ei negru revărsîndu-se ca o cascadă, arăta aproape ca o mulatră. Părea plină de prospețime — își conturase genele cu creionul, iar pe buze pusese un ruj de culoarea cireșei coapte. Și, pe pielea întunecată a gîtului, chiar deasupra decolteului adînc, îi strălucea în lumina caldă a soarelui colierul de chihlimbar.

— Ei, ce zici ? Acum arăt și eu un pic ca oamenii ? mi se adresă mie.

Glasul ei nu era cîtuși de puțin ofilit ; dimpotrivă, avea în el rezonanța vieții.

— Uneori îmi vine să cred că durerile tale de cap sînt o născocire, i-am răspuns curtenitor.

Îmi zîmbi fericită. Îndată însă, zîmbetul pe care mi-l dăruise trebui să-l împart cu directorul și cu inginerul.

— Toaleta asta vă prinde de minune. Dar, oare, n-ar fi cazul să mai luați și o jachetă ? o sfătui directorul. Răcoarea din pivniță e, ce-i drept, plăcută, dar să nu uităm că mai e acolo și un pic de umezeală.

— Nu-i nevoie, replică Eva, fără să stea pe gînduri. Pentru un ceas-două o să-mi facă bine. Arșița asta m-a încins pînă în măduva oaselor. Și, întorcîndu-se spre mine, adăugă : Le-am promis copiilor că la nouă, cel mai tîrziu, sîntem acasă. Putem pleca.

Într-adevăr, toată oboseala din ea se risipise ca prin farmec. Cu pas sprinten și elastic se îndreptă spre mașină. Mergea de parcă ar fi adus niște daruri.

Inginerul nu-și mai dezlipea ochii de pe ea. Galant, se repezi spre portiere, deși toate erau larg deschise.

Dar, și așa, în mașină era o căldură infernală.

În schimb, în hrubă, sufla asupra noastră o adiere de-a dreptul înviorătoare. Bouša pregătise totul, cum

scrie la carte. O lampă obișnuită lumina masa lungă și lavițele din jurul ei. Pe masă, două platouri cu gustări reci, pîine, pahare și sticle cu vin alb și roșu de Roudnice, din cîteva recolte diferite. Într-un colț al zidului de piatră secular, năpădit de un mucegai moale, cenușiu, pîlpîia un șemineu electric. Pereții, jilavi de roua pivniței, aveau un luciu mat; „flăcările" roșietice ale șemineului luminau și marginea ulicioarei umede ce înainta printre uriașele vase de lemn, dintre care unele purtau numele viilor de unde proveneau conținutul lor — Sovice, Brzanky sau Bechlin.

Ori de cîte ori intram în această hrubă veche și întunecoasă cu iz de mucegai, mă cuprindea, nu știu de ce, un tainic simțămînt de eliberare, de parcă m-aș fi cufundat, ca prin farmec, într-o lume de vrajă lipsită de orice griji și frămîntări. Iar acum, după aceste epuizante zile de secetă fierbinte, cînd nici măcar în toiul nopții nu se putea dormi și, mai ales, după promisiunea plină de speranță, deși, deocamdată, nesigură, a inginerului Stadler, mă simțeam aici parcă mai bine ca oricînd, drept care, puțin îmi păsa că tînărul inginer îi făcea Evei o curte asiduă.

Se ținea serios de capul ei, iar eu chicoteam în sinea mea, spunîndu-mi: Nu ești nici primul, nici ultimul, scumpișorule, care s-ar lipi bucuros de ea, ca să se înfrupte un pic din căldura ispititoare a femeii. Iar din Eva, această căldură, de-a dreptul țîșnea! N-am însă nici o grijă, căci va ști ea să se descurce și cu tine, așa cum s-a descurcat și cu alții, îmi ziceam, triumfător, în gîndul meu.

După două-trei pahare de vin, inginerului i se dezleștă limba. Cu o voce ușor înăbușită, dar sigur de el, începu să ne povestească, cu aparentă indiferență, despre călătoriile sale prin lume... Și astfel, în timp ce, așezați comod în jurul mesei, ne delectam degustînd miraculoasele băuturi, vizitam împreună Frankfurtul, Parisul, Veneția, și încă multe alte locuri pe unde umblase pînă atunci. (Călătoria era, totuși, slăbiciunea mea și a Evei deopotrivă!) Un pic, desigur, sub influența vinului pe care-l sorbeam — și, vorba ceea, roșul cu albul alternau trecînd frumos de la un an la altul — simțeam cum,

pur și simplu, pompele noastre ajutau la irigarea unor pămînturi străine, cum țîșnea din ele apa care dă viață tuturor plantelor, întregii vegetații de pe planeta noastră...

Eva, care la început nu-l prea luase în seamă pe inginer, se uita acum la el, ca vrăjită. Îi înghițea, pur și simplu, fiecare cuvînt și, ascultîndu-i impresiile, dădea mereu din cap, în semn de aprobare. Iar atunci cînd Bouša — care se ospăta cu noi, avînd grijă să umple neîncetat paharele, — mai aduse din biroul secției de îmbuteliere magnetofonul și puse o bandă să cînte, în Eva parcă ar fi pătruns deodată șapte vieți! Ochii îi străluceau, ca de pisică, se foia pe laviță, și nu-și mai găsea astîmpărul, iar sîngele clocotea în ea de atîta nerăbdare. În cele din urmă, mă invită la dans. Am dat masa de perete, ca să facem mai mult loc în fața șemineului. În timp ce dansam, Eva îmi zîmbea cu o privire bucuroasă. Obrajii îi ardeau și ea îmi strîngea mîna cu putere. Dar cînd m-am uitat în jurul meu, mi-am dat seama că zîmbetul acela eram nevoit să-l împart, din nou, cu inginerul Stadler. Aproape la fiecare întoarcere, ochii ei zburau spre chipul lui, ca două rîndunele.

Pe urmă, a dansat cu el. Afurisitul — era un dansator mult mai bun și mult mai suplu decît mine. Nu știu de ce, dar la dans picioarele mele nu băteau niciodată tactul cu prea mare agilitate.

După cum se vedea, se înțelegeau bine amîndoi. În timp ce dansau, inginerul îi șoptea Evei ceva la ureche, iar ea rîdea veselă și bine dispusă. La un moment dat își sprijini ea însăși mîna pe umărul lui. Îi plăcea nespus de mult să danseze. Iar inginerului, se înțelege de la sine, gestul ei familiar îi făcea de asemenea o deosebită bucurie.

După dans se așezară unul lîngă altul. Și continuară tot așa... Pe mine, Eva parcă nici nu m-ar mai fi văzut. Nu avea ochi decît pentru el.

După un timp, cînd ora înaintase și băuserăm cu toții destul, i-am amintit Evei :

— E nouă. Ar fi cazul să plecăm.

— De ce atîta grabă ? se minună ea. Cînd am ieșit pentru ultima oară să ne distrăm ? Mie îmi place aici,

ținu să adauge pe un tot categoric. Și, deodată, ca și cînd și-ar fi adus aminte de ceva — era cu sufletul la gură de atîta dans, sînii îi săltau și iar coborau — îmi spuse : Ascultă, Adame, ce-ar fi să telefonezi copiilor că mai întîrziem un pic ?

În clipa aceea am surprins pe fața lui Stadler zîmbetul batjocoritor al triumfătorului înfumurat, și inima mea se porni să bată cu putere, să-mi spargă pieptul, nu alta.

— Nu te mai doare capul ? i-am șoptit Evei pe un ton dulceag, dar în același timp atît de veninos, încît rămase înmărmurită. Pentru o clipă parcă ar fi prins rădăcini în pămînt, aruncîndu-mi o privire lungă, plină de surprindere și deopotrivă cercetătoare.

— Parcă ți-am mai spus o dată, că nu ! mă repezi ea, fulgerîndu-mă cu o privire mînioasă. Mișcarea îmi face bine... Iar inginerul e un dansator excelent ! Frumos bărbat, nu-i așa ?

Și scuturînd din umeri, îmi întoarse spatele și-l invită din nou pe Stadler la dans... Simțeam cum mi se urcă sîngele la cap și-mi îneacă creierii.

Din clipa aceea parcă ar fi intrat toți dracii în ea. Se unduia în timpul dansului ca o șerpoaică... Împielițata ! Îi zăream cînd spatele mlădios, cînd linia frumoasă a șoldurilor tari, cînd rotunjimea fermecătoare a sînilor, zburînd vertiginos prin fața ochilor mei, la ora aceea ușor încețoșați de băutură ; apoi ochii îmi alunecară în jos, fixîndu-se pe picioarele ei zvelte și sprintene, ca două pîraie de munte săltînd în vîrtejuri și revărsîndu-se în apa unduită a unui rîu... Și cînd i-am surprins fața ridicată și buzele întredeschise, mi s-a părut că i le oferă lui Stadler spre a fi sărutate ! Fremăta toată de o senzualitate femeiască de-a dreptul sălbatică.

Eram aproape alb de atîta mînie.

Niciodată nu vedeam cu ochi buni cînd niște filfizoni aiuriți îi dădeau prea multe tîrcoale, dar în același timp mă ungea la inimă faptul că Eva petrecea și mai ales mă bucuram nespus de mult văzînd cum știa întotdeauna să-i pună singură la punct pe pretendenții mai stăruitori... Așa ceva însă, nu-mi făcuse niciodată.

Eram înverșunați unul împotriva celuilalt. Aparent nici nu ne mai luam în seamă. Ea dansa, iar eu mă distram discutînd cu directorul și cu pivnicerul Bouša, și-mi aduceam aminte de tot felul de povești ca vorba să nu se curme, dar în timpul ăsta nu-mi scăpa nici o mișcare a Evei. Aș fi avut un chef nebun să-l înșfac de guler pe acest ingineraș și să-l azvîrl afară.

În clipa aceea aș fi preferat să car de dimineața și pînă noaptea tîrziu găleți cu apă și să ud, neîncetat, întreaga livadă, decît să-l văd pe Stadler alături de Eva.

Furia îmi zgîlțîia tot trupul. Și dacă totuși mă stăpîneam, era numai din dorința de a nu-i da în vileag acestui filfizon că mi-e teamă pentru Eva în fața lui (Mi-a dat însă serios de furcă această stăpînire de sine !)

Se făcuse aproape unsprezece, cînd directorul și cu mine ne-am ridicat de la masă. Și nu ne-a fost ușor — căci sub laviță se înșira un rînd frumușel de sticle goale. Dar eram cu atît mai hotărît...

— Gata, mergem acasă. În zori trebuie să udăm grădina, de vreme ce acum ne-am udat pe noi, am spus eu și, apucînd-o pe Eva de braț, am strîns-o cu putere, aproape dureros.

Se smulse din strînsoarea mea și-mi aruncă o privire plină de ură.

Directorul, deși i se cam împleticea limba în gură, își aduse deodată aminte de ce ne adunasem de fapt aici și ce eveniment anume avem noi de stropit.

Și, bătîndu-l pe umăr prietenește pe inginerul Stadler, îi spuse printre sughițuri :

— Ei, ce zici, camarade ? Reușim, nu-i așa ? Pun rămășag că reușim.

— Sigur, încuviință inginerul, dînd din cap aprobator. În clipa aceea ar fi fost în stare să făgăduiască în fața Evei pînă și albastrul cerului. Era totul numai o flacără.

— Bravo. Așa îmi placi, bolborosi directorul. Ai auzit, Adame ? Ce părere ai ?

— Deocamdată nici una, i-am retezat-o scurt.

— Ceva născocesc eu, spuse inginerul și, aruncîndu-i o ocheadă Evei, se grăbi să adauge : Curînd vă dau de veste ce și cum.

— Așa, la treabă, căpitane, sughiță directorul. Pornește motorul, și să ajungem mai repede pe uscat... Adică... pe umed... nu-i așa? Și începu să rîdă.

Auzeam vorbele lor ca prin vată — sîngele răscolitor mă asurzise.

Eva ne întoarse spatele.

Părea că o dezgustă tot ceea ce o îndepărtase de dans, de muzică și de bucuria de care avusese parte. Ba, mai mult, parcă i-ar fi fost penibil și s-ar fi simțit jignită de faptul că i se aducea aminte inginerului de promisiunea pe care o făcuse înainte de a se însera.

Se apropie de masă, apucă o sticlă de Sfîntul Laurențiu și își mai umplu un pahar.

La despărțire inginerul îi sărută mîna și i-o ținu în așa fel, încît, aplecîndu-se, să-i atingă sînii cu fruntea.

Mi se tăie răsuflarea; obrajii mi se aprinseră ca în toiul febrei. Dar, în ciuda faptului că în sinea mea înjuram și mă înecam de ciudă, arboram o mină de parcă totul ar fi fost în perfectă ordine! Directorul o sărută zgomotos pe obraji...

— Frumoasă seară, îi spuse Eva, întorcîndu-i sărutul. Și, ca și cînd ar fi luat o hotărîre neașteptată, izbucni cu vocea ei cristalină: Încă un dans! De noapte bună!

Și ridicîndu-și brațele spre înmărmuritul Stadler — care stătea în clipa aceea încremenit ca o stană de piatră — îl cuprinse pe după mijloc și-l mai învîrti de cîteva ori în ritm de dans, de data asta pe culoarul ce se deschidea printre butoaiele acelea uriașe. Și, numaidecît, îi dădu drumul... Ametită parcă de un tainic și puternic simțămînt de fericire, începu să cînte încet, pentru sine, continuînd să danseze de una singură. Cu ochii închiși, în clipa aceea degajată și eliberată de toate lanțurile, se unduia și se rotea pe betonul umed al ulicioarei străjuită de butoaie. Cînd își desfăcea mîinile, lăsa impresia că îmbrățișează în ele întreaga lume. Pe nimeni și nimic nu mai lua în seamă, și pe chipul ei flutura un zîmbet visător. Deodată întinse brațele și, agățîndu-se de un butoi răcoros și umezit de roua pivniței, își lipi de el fruntea, și, încinsă de fierbințeala ei lăuntrică, atinse ușor butoiul

cu buzele întredeschise, ca și cînd ar fi sărutat o ființă vie.

Cred că nimeni dintre noi nu mai răsufla. Nici pînă azi nu sînt sigur dacă Eva era conștientă de ceea ce făcea. Dar a făcut-o.

Și cît de mîndru aș fi fost de ea altă dată. Și cum m-ar fi uns la inimă dacă aș fi știut că această spontană și visătoare exaltare mi s-ar datora mie ; că pentru mine i s-a îmbibat sufletul cu acest abur rar al fericirii.

Lîngă mine stătea Stadler și ochii îi ardeau de atîta încredere de sine. Era sigur că această clipă îi aparținea lui și numai lui ; că el o făcuse pe Eva fericită. Aș fi avut un chef nebun să-l ucid. Dar oare vinovat era numai el ? Oare Eva nu-și avea și ea partea ei de vină ?

Tot drumul cît a durat cu mașina pînă acasă, nu ne-am spus o vorbă. Doar cu coada ochiului ne-am aruncat din cînd în cînd cîte o privire fugară, așa fel, încît ochii noștri să nu se întîlnească. Mă socoteam jignit pînă în adîncul sufletului, și încordarea dintre noi creștea de la o clipă la alta...

Stăteam întinși pe pat, fiecare închis în el. Mă frămîntam și mă consumam ca un nebun. Tăcerea mă rodea chinuitor, dar mi se părea umilitor să spun ceva, indiferent ce. Cel jignit eram, totuși, eu ; se cădea ca ea să vorbească... Privea îndelung plafonul, cu mîinile împreunate sub ceafă ; și, cu buzele încleștate, parcă s-ar fi îndemnat să ia o hotărîre. Atmosfera devenise de nesuportat.

In cele din urmă se făcu, totuși, auzită.

— Ei, ce s-a întîmplat ? ! ! De ce nu vorbești ? întrebă cu o voce aparent calmă, în spatele căreia se ascundea însă o iritare puternică.

— Tu întrebi ? ! am explodat, furios. Mai îndrăznești să și întrebi după toate cîte s-au întîmplat ?

— Te-ai purtat îngrozitor, izbucni brusc. Ca un pușstan. Eu, eu...

O clipă amuți. Apoi ca și cînd ar fi dat din mînă spre a șterge ceva anume, reluă :

— M-am simțit bine, atîta tot. M-am simțit bine și m-am distrat. Ce-ai vrea să mai auzi ?

— Purtarea ta, cu filfizonul acela de inginer... Sîngele îmi dădea năvală în cap și-mi cotropea mințile. Nu mai știam ce spun ; te-ai comportat ca... o... tîrfă ! Da, ca o tîrfă, așa i-am spus.

Și mi-am vărsat năduful, aruncîndu-i în obraz totul. Fiecare privire, fiecare zîmbet, fiecare mlădiere în timpul dansului, și unduirea șoldurilor, și sînii lipiți de cămașa lui Stadler și șușotitul la ureche. Și, cu fiecare imagine, mînia clocotea în mine și mai mult... Eram nemilos cu ea, fiindcă și ea fusese nemiloasă cu mine.

Se ridică în capul oaselor și, fără să se clintească, mă măsură un timp ținîndu-și răsuflarea.

— Adame... începu cu vocea întretăiată... Ce tot spui tu aici ?... Astea... astea-s curate nebunii... Îți dai seama ce vorbești ?

— Ca o tîrfă ! m-am răstit din nou la ea.

Ochii ei mă ardeau ca fierul roșu. Tăcea. Așteptasem o scuză, o explicație și ea mi-a venit cu „M-am simțit bine, și atîta tot". Cu el !... Cu el !... Furia mă zgîlțîia ca frigurile.

— Du-te, hai, du-te după el ! Ce mai stai ? ! Du-te ! N-auzi ? !

În clipa aceea, mînioasă la culme, cu obrajii aprinși, sări din pat ca o sălbatică și, ieșind din odaie, trînti ușa zgomotos în urma ei. (Ah, am făcut-o fiartă !)

N-am putut dormi toată noaptea, am simțit cum îmi vîjîie și îmi poneește capul de durere. „Ca o tîrfă, ca o tîrfă" îmi șopteam mereu. Mă socoteam trădat, inima îmi sîngera de atîta tristețe.

Dimineața, cînd m-am dat jos din pat, Eva stătea întinsă în camera alăturată, lîngă Lucinka. Nu dormea. Privea țintă în fața ei, cu ochii roșiți de plîns.

De îndată ce mă zări, începură să-i scapere, de parcă s-ar fi năpustit asupra mea două viespi sălbatice, bîzîind întărîtate.

Și numaidecît îmi întoarse spatele.

Asemenea zile începeau, deci, pentru noi...

Ani în șir, încrezutul de mine, cînd coboram din pat dimineața, îmi spuneam cu sufletul plin de bucurie : azi e luni, Adame, ziua ta norocoasă. Azi nu ți se poate în-

tîmpla nimic rău ! Şi în felul ăsta enumeram frumos, una cîte una, cele şapte zile ale săptămînii ! Pe scurt şi concis : mă făleam. Uneori îi place omului să se joace în faţa lui, făcînd pe voinicul. De pildă, un bun prieten îţi pune următoarea întrebare : Ascultă Adame, ce faci tu atunci cînd te supără sciatica, ori te înţeapă mijlocul, cînd ai necazuri cu digestia sau cu alte boli de felul ăsta ? Îi răspund : Nu fac nimic, dragul meu, aştept să treacă ! În timp ce în sinea mea suspin şi mă văicăresc ; dar, de fapt, mă îndop cu prafuri şi tablete şi beau toate porcăriile. Dacă au în ele un strop de alcool, cu atît mai bine ; sînt sigur că au mai mult efect ! Dar, ori ce-ai face, vin şi zile cu adevărat îngrozitoare. De mizerie. Mă rog, fie şi o asemenea zi. Cu atît mai mult o degusţi apoi pe următoarea bună. Dar cele rele n-ar trebui să fie multe, una după alta. (De obicei înaintea unei asemenea zile de mizerie, eu, bătrîn ateu, care îmi bat joc de toate superstiţiile, visez întotdeauna ceva despre ciuperci, despre bani mărunţi, ori despre copii mici. Înaintea celor deosebit de nenorocoase văd în vis vechea privată de lemn din curtea noastră, cu haznaua lîngă groapa de gunoi, folosită în comun de cîteva familii. Acţionează cu aceeaşi precizie, cu care calul sau trenul îmi aduce o veste neaşteptată).

Nu-mi mai aduc aminte ce semne de vis au precedat acelor zile, dar ştiu atît că au avut darul să ne chinuie pe amîndoi, aşa cum scrie la carte. O lună întreagă, zi de zi, ne-am făcut în necaz unul celuilalt !

Din noaptea aceea, cînd a dormit în odaia Lucinkăi, Eva nu s-a mai întors la mine. Noapte de noapte rămînea cu ea. Cînd ne întîlneam, nu schimbam aproape nici o vorbă. Cînd unul începea să spună ceva, celălalt se prefăcea că nu-l aude. Ori ce-aş fi făcut, nu era bine. Pentru orice fleac se supăra şi făcea pe jignita ; ce mai, o adevărată scorpie ! Altă dată se ridica pur şi simplu şi, fără să scoată o vorbă, pleca de lîngă mine. Ori zîmbea pentru sine şi, privind ţintă înaintea ei, cînta în surdină, provocator. Îşi spăla des părul şi, cînd te uitai, se pieptăna ; ori stătea în faţa oglinzii şi, încet şi concentrată, îşi întindea pe buzele desfăcute rujul ei de culoarea cireşei, ce nu se ia cu nici o sărutare. Îşi alegea

din șifonier rochiile mai frumoase, despre care știa că-i vin neobișnuit de bine și, ori de cîte ori se ducea cu vreo treabă la direcția fermei, se înapoia acasă mai tîrziu ca de obicei.

Fantezia mea (veșnica și buna mea prietenă) lucra de data asta împotriva mea. Și cîte n-am născocit! De fiecare dată cînd Eva pleca de acasă o bănuiam că se întîlnește cu inginerul ei. Mîndria însă, nu-mi îngăduia să-mi dau suspiciunea la iveală (cel puțin așa credeam). Și cu atît mai mult mă frămîntam și mă zbuciumam, chinuit de gelozie.

O dată, la cină — tocmai mă întorsesem din livadă, stors de vlagă și lac de transpirație — Eva mi-a spus așa, într-o doară, în timp ce mîncam:

— Știi, Stadler îți transmite că a aranjat totul. Peste două zile instalația va fi încărcată în vagon.

Rostise aceste cuvinte ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, ba, mai mult, nici măcar cu privirea nu mă învrednicise în acest timp.

— De unde știi? am întrebat-o, după o tăcere mai îndelungată.

(Emoționat de ceea ce înseamnă pentru livadă această știre, în primele clipe nici să răsuflu n-am fost în stare).

— A telefonat.

— Așa... am aruncat cu ironie.

Acum nu mai aveam nici o îndoială, eram sigur. Se întîlnesc! Eva mă înșală! De aceea comunică această știre, numai așa, la marea plictiseală. Mintea și inima ei sînt pline de alte griji, pentru ea mult mai importante.

Nu ne-am mai spus nimic în plus.

Un încornorat! Asta sînt! Un soț păcălit, și un înșelat! Capul și sufletul îmi ardeau prăpăd, iar inima o simțeam bătîndu-mi tocmai în gîtlej.

În timpul nopții — mă zvîrcoleam în pat ca pe jăratec — am simțit, ca din senin, o rafală de vînt care zgîlțîia ferestrele deschise cu atîta putere, încît făcea să dîrdîie geamurile. Aproape în aceeași clipă de afară se auzi răpăitul ploii atît de dorite și atît de mult așteptate! Și tot atunci răzbi în odaie o răcoare plăcută, înviorătoare, și un miros de pămînt care respiră ușurat.

Parcă aș mai sta în dreptul ferestrei și aș asculta... În urechile mele ploaia aceea răsună și acum. Aud clipocitul stropilor în cădere, foșnetul frunzelor ce se apleacă sub loviturile lor neîntrerupte. Apa, rostogolindu-se din burlane, se prelinge în pîrîiașe susurătoare. Și ce rezonanță plăcută au în mine aceste sunete. Pentru o clipă am senzația că aceste șiroaie de apă răcoritoare și înviorătoare se preling pe șira spinării mele, a omului istovit de canicula. Sînt iarăși puștiul de odinioară... Stau desculț în ploaia torențială, cu picioarele pînă mai sus de glezne într-o băltoacă ce se adîncește de la un minut la altul. Drumul puhoiului de apă e înfundat de noroi și de barajul trandafiriu al miilor de flori de castan căzute dinainte sau smulse acum de ploaie. Clăbucii — „păpușele de celuloid" — se bulucesc grămadă unii peste alții și, revărsîndu-se din băltoace, se sparg prefăcîndu-se în stropi tulburi cafenii...

Ascult... Și am senzația că izvorul cerului m-a spălat și m-a purificat și pe mine. Și, deodată, în tot amestecul acela de amărăciune și bucurie ce mă copleșește, cuprins pe neașteptate de un sentiment de mulțumire și satisfacție, îmi spun în gura mare :

— Poate că pînă la sfîrșitul anului nici nu vom mai avea nevoie de această instalație de irigare.

Cît de prost poate fi omul cînd e vorba de vanitatea lui răutăcioasă.

Dar dreptate am avut.

De data asta, perdeaua de ploaie nu s-a mai desfăcut două zile și două nopți în șir. Pămîntul se adăpase în asemenea măsură, încît umezeala prisosea. Și din nou prinse să se învioreze și să se înmiresmeze întregul ținut. Pomii descoperiți de praf se trezeau la viață. Ploaia torențială scuturase roadele uscate sau sfrijite, în schimb cele rămase căpătau acum din rădăcini, din trunchiuri și frunze mai multă hrană și mai multă putere. În ceasul al douăsprezecelea ! Căci primul cules de piersici timpurii era așteptat peste paisprezece zile. Și tocmai în această perioadă ploaia și soarele săvîrșesc adevărate minuni, făcînd fructele să devină mai voluminoase și mai suculente... Iar soare și umezeală, aveam acum din belșug...

Și Eva...

Știa toate astea la fel de bine. Și totuși, în dimineața aceea, cînd ne-am întîlnit în bucătărie după ploaia torențială a tăcut mîlc, uitîndu-se la mine nepăsătoare.

Am ieșit în verandă. L-am surprins pe Șamal îmbrăcat într-un halat impermeabil cu glugă, plescăind prin noroi cu cizmele de cauciuc în timp ce se îndrepta spre magazie.

— Hergot! strigă el spre ploaie. De cînd te tot așteptăm, bine că ai venit odată! Și, pentru variație, arată spre cer: Dacă cei de sus ar avea și ei o ordine, n-ar mai fi nevoie de nici un fel de irigație artificială! Apoi, tușind să-și dreagă glasul, adăugă: Dar, oricum, tot mă mir că ăia de la Sigma s-au pus pînă la urmă în mișcare. Pe semne că le-au dat ghionți ăi de la raion, nu crezi?

În clipa aceea parcă mi-ar fi înfipt cineva un cuțit în inimă. Aveam impresia că tractoristul mă ia peste picior.

*
* *

Între mine și Eva lucrurile căpătau o întorsătură din ce în ce mai urîtă. Încordarea din casă spori și mai mult după ce am rămas singuri. Tomek plecase la tabăra de pionieri de pe malul lacului Macha, iar pe Lucinka o dusese Eva cu mașina la bunica din Pisek; în fiecare an petrecea acolo două-trei săptămîni. Cu acest prilej Eva a rămas la maică-sa trei zile... A fost, într-adevăr, tot timpul la Pisek?

Viermele îndoielilor și al incertitudinii rodea în mine insuportabil. În fața ochilor îmi juca mereu imaginea Evei dansînd în brațele lui Stadler. Cum se lipea de el și cum îl întîmpina, dăruindu-i-se, parcă, trup și suflet. E cu putință, oare, să fie așa, după toate cîte s-au petrecut între noi? Și mi-am adus aminte de clipele cînd am fost împreună fericiți. Și, retrăindu-le, mi se păru că bănuiala mea e curată nerozie — ca și cînd n-aș fi știut cît de mult îi place să danseze, și că, în asemenea clipe, uită de toate pe lume! Am nedreptățit-o, îmi spuneam în sinea mea. Sînt epuizat și surescitat din pricina acestei secete afurisite, care distruge munca noastră, din pricina neputinței de a obține umezeala de care au atîta

nevoie plantațiile noastre. Căldurile astea parcă ar fi făcut să se evaporeze din capul meu toată judecata ; și-apoi — unde ai rămas rațiune ! ? ! De trei săptămîni sînt înecat în griji, ca musca în lapte. Ca să nu mai spun că atunci eram și ușor amețit de băutură. Dacă nu era alcoolul ăsta blestemat, niciodată nu mi-ar fi dat prin minte să mă răstesc la ea în halul ăsta ! Da, sînt nedrept cu ea, o învinovățesc de pomană.

Dar numaidecît îmi revenea în minte comportarea ei din ultima vreme, și iar o vedeam cum se aranjează cu grijă în fața oglinzii, cum pleacă apoi, cine știe unde. Chipurile la direcția fermei... Și, pe urmă, mesajul acela de la Stadler...

Pe scurt, povestea continua să mă roadă și, de atîtea griji și necazuri, eram, cum se spune, cu nervii în batistă.

Iar Eva se înapoie de la Pisek veselă și radioasă. Despre călătorie aruncă într-o doară cîteva cuvinte ; în schimb, în bucătărie, fredonă bine dispusă.

Seara se așeză pentru cîteva clipe la televizor, apoi, fără să rostească o vorbă, dispăru în camera de baie. Și se întinse iar în patul Lucinkăi. Cînd am deschis ușa, cu multă băgare de seamă, și m-am uitat discret în odaie, s-a prefăcut că doarme.

Între timp, culesul vișinilor era aproape terminat, și începea culesul primelor piersici timpurii. Era vremea oare, altă dată, îmi aducea cele mai multe bucurii.

Anul acesta, vișinile timpurii au fost vătămate rău de seceta necruțătoare. Fructele au rămas micuțe, chircite ; sîmburii, altădată îmbrăcați atît de frumos în carnea lor suculentă, erau acum, pe alocuri, aproape dezgoliți. Și, colac peste pupăză, la această pagubă ce-mi stăruia neîncetat în fața ochilor, mai veniră și certurile cu achizitorii. Fructe erau puține. Întreprinderea raională pentru aprovizionarea populației cu fructe era amenințată cu neîndeplinirea planului și cu neputința de a plăti salariaților remunerația integrală. De aceea, achizitorii încercau să încadreze și fructele tîrzii, bine coapte, și mai suculente, în categoriile inferioare, în schimb, în comerțul cu amănuntul să le vîndă drept fructe de calitate superioară. De cînd mă știu, mi-a fost lehamite de această practică

a înșelării și jefuirii, iar acum, în dispoziția blestemată în care mă aflam, povestea asta era peste puterile mele. Pe scurt, m-am luat la harță cu achizitorul, și n-a lipsit mult să intrăm unul cu mîna în gîtul celuilalt. Dumnealui o ținea morțiș pe a lui, în ciuda faptului că era vorba de vișine de toată frumusețea, bine coapte, negre-cafenii, culese din pomii pitici, udați cu mîna. Nu m-am putut stăpînii (am răcnit în lege) și l-am înșfăcat de guler. A părăsit magazia, furios la culme, înjurînd și amenințînd. Toți cei din preajmă au rămas în fața acestei scene ca împietriți, uitîndu-se la mine cu spaimă în ochi.

Am simțit nevoia să mă retrag, să fiu singur ca să mă pot liniști.

Cu un ocol mare am trecut pe lîngă cei doi pereți lungi de meri și am privit totul în jurul meu — pomii, cerul, păsările în zbor. Ascultam țîrîitul greierilor și al lăcustelor care zburdau prin iarbă. Soarele începuse să se încline cînd, înaintînd pe potecă, m-am trezit la marginea din spate a plantației de piersici. În locurile în care pomii pitici fuseseră feriți de secetă cu ajutorul învelișului de masă verde umidificată. Crengile lor erau împodobite de fructe frumos rotunjite. Printre ramuri și frunze răzbeau sulițele fulgerătoare ale soarelui, luminînd pămîntul. Păsările nu mai conteneau să-și cînte viersul lor plin de voioșie.

Deodată, din imediata apropiere mi-a ajuns la ureche un hohot de rîs, din care răzbeau strigătele și ciripitul vesel al unor voci cristaline de fetițe.

Printre șirurile de piersici, se îndrepta spre mine un grup de culegători. Vreo doisprezece — fete și băieți — aproape de nedeslușit. Toți purtau blugi albaștri și toți aveau părul lung ; se deosebeau între ei doar prin culoarea tricourilor. Erau elevi și eleve de liceu, între șaptesprezece și optsprezece ani, veniți aici să-și facă practica de vară la culesul vișinelor și al piersicilor. În măsura în care fructele nu se coceau simultan, și „nu ardea“ (adică nu era nici o grabă), le culegeam de cele mai multe ori în revărsatul zorilor, și apoi, din nou, spre seară, așa fel, încît în ziua următoare poamele proaspete să fie pregătite pentru transport — după orele șase dimineața. Așa se face că, la ceasul amiezii, cînd zăpușeala era mai

mare, cei mai mulți dintre brigadieri se tolăneau pe malul apei. Aproape toți erau bronzați, mai mare dragul. Crîmpeie din discuțiile lor, glasurile și rîsetele lor pline de voioșie nu mai conteneau să zboare prin văzduh... Te ungea la inimă, ascultîndu-i. Iar ochii aveau și ei parte de desfătarea lor.

În timp ce culegătoarele se opreau întînzînd sau ridicînd mîinile spre piersicile care, pe crengile însorite sau pe crenguțele roditoare ale coroanelor desfăcute în jos se copseseră de toată frumusețea, bluzele și tricourile lor îmi aminteau de aripile multicolore ale unor fluturi ce zboară în jurul pomilor. Erau însă niște fluturi ciudați. În timp ce aripile lor superioare străluceau într-un colorit vesel, țipător — galben-corai, albastru-siniliu, alb-negru dungat sau cicolatiu pătat cu cerculețe portocalii amintind de ochii păunului — aripile inferioare, lipite una de alta, erau la toți aceleași. Culoarea blugilor, la unii spălăcită în lege, amintea de o specie aparte de fluturele cerului.

Cu o bucurie spontană urmăream splendoarea galbenă-roșiatică a piersicilor ce se coceau în bătaia soarelui (înăuntru încă verzui) și recolta ce se maturiza acoperită — nu prea mult — sub bluzele și tricourile tinerelor culegătoare. Și cum să nu te bucuri de aceste culori și de aceste chipuri luminoase?

De una din fete se apropie un june pletos, care-l ajuta pe Honzik la căratul navetelor. După ce le umpleau, culegătoarele le lăsau înșirate frumos în urma lor, iar Honzik și unul dintre băieți le duceau și le încărcau în remorca aflată la marginea plantației. Junele ținea într-o mînă o piersică mare, burduhănoasă, iar cu un deget al celeilalte mîini arăta spre adîncitura ce pornea din gropița fructului.

— Uite, Alice, îi spuse el fetei. Șarka noastră are un fundulet la fel de bucălat. Și spre a mai pipera un pic această glumă, își înfipse cu atîta poftă dinții în piersică, încît i se prelinse zeama pe bărbie.

În jurul lui se stîrni un hohot de rîs nestăvilit.

Numai cineva găsi cu cale să spună:

— Bancul ăsta puteai să-l păstrezi pentru tine, Robert.

Dar vocea lui abia se auzi.

În dreptul pomului învecinat stătea o fată pentru a cărei statură recolta era mult prea generoasă. Umflată zdravăn în bluziţa ei împodobită cu desene de garoafe şi trandafiri, fata cu pricina purta nişte blugi albaştri ce i se întindeau la spate gata să plesnească. Obrajii ei, numai puritate şi prospeţime, ardeau ca focul.

Cumplită glumă ! Dar aşa e tineretul — provocator, agresiv şi neînduplecat ! Junele, un lungan subţire, căruia abia îi răsăriseră tuleii sub nas, se socotea în clipa aceea un adevărat erou ; şi era foarte mîndru de persoana lui. Honzik, firește, se hlizea şi el (În acelaşi timp însă căsca ochii la o fetişcană vioaie, zveltă şi nespus de frumoasă, un fluture-galben cu părul roşu cîrlionţat şi cu nişte ochi albaştri expresivi, pe faţa-i arsă de soare. Cu gura lui întredeschisă părea, pur şi simplu, că o înghite).

— Gata, ajunge. Şi dă-i bătaie, că timpul nu stă să te aştepte, l-am luat eu la zor ca să pun capăt acestui spectacol.

Am pornit să străbat mai departe plantaţia cercetînd din mers fructele pe cale să se coacă din varietatea Floare de mai (zona lor de sădire se învecina aici cu varietăţile şi mai timpurii — Amzden şi Luna), dar, mai cu seamă, mi-am bucurat privirea trăgînd din cînd în cînd cu coada ochiului printre crengile şi crenguţele înfrunzite ale pomilor la o fată mlădioasă şi plină de prospeţime care culegea izolată de ceilalţi. Avea un trup înăltuţ, zvelt, bine făcut, o coamă lungă roşcată, iar sub tricoul de culoarea strălucitoare a albastrului celest, cu inscripţia neagră „Grand Prix“ se înălţau nişte sîni ovali, de toată splendoarea. Cu o mînă ţinea creanga înaltă a pomului, iar cu cealaltă aduna fructele coapte şi le aşeza în navetă.

Mă uitam ca vrăjit la sînii ei puternici, tinereşti, care se încordau cu o nemaipomenită elasticitate străluminaţi parcă la un examen radiologic de razele aurii ale soarelui. Vedeam cu claritate contururile lor, arcuirea superbă a acelui piept nespus de tînăr, nespus de frumos şi de provocător. Fata arăta într-adevăr ca o icoană ; dar nicidecum sfîntă ! Afurisita asta mică ştia prea bine

pe ce contează. Însuși tricoul ei pe care se întindea atît de frumos inscripția „Grand Prix“ demonstra perfecta siguranță de sine.

Fără voia mea, mi-am adus aminte că nu de mult văzusem coborînd din autobuz a femeie bătrînă, uscată și istovită, purtînd un tricou fleșcăit cu inscripția „The Old Dairy.“ Sărmana ! De bună seamă, nu bănuia ce fel de reclamă purta la pieptul ei „Vechea lăptărie“.

Roșcata se apleca mereu, răsturna piersicile culese în navete și, în acest timp, îmi trăgea cîte o ocheadă. Știa, păcătoasa, că o cercetez. Se îndrepta din șale și își întindea brațele, ca și cînd ar fi vrut să alunge oboseala din mîini și din spinare. Era o mișcare de-a dreptul provocatoare. În cele din urmă îmi zîmbi.

În clipa aceea m-am întors cu spatele și am rămas ca înmărmurit. (În timpul ăsta însă picioarele mai-mai să mi se frîngă de la genunchi).

Eva.

Stătea ceva mai încolo și se uita la mine.

— Va să zică aici îmi erai ! mi se adresă cu o voce energică, trădînd însă surescitarea : La ce caști gura ?

— Eu ? am bîiguit, încurcat. Mi se tăiase răsuflarea. Tu... m-ai căutat ?

— Altfel de ce crezi că m-aș afla aici... Am auzit răcnetele tale din magazie, tocmai jos în livada de vișini. Iar oamenii mi-au spus că n-a lipsit mult să-l gîtui pe achizitor. Ce-s prostiile astea ?... Una după alta !

— Ei, l-am scuturat și eu nițel. Și, precum vezi, ajută.

— Și, ți-ai descărcat mînia ? Sau vrei să mai continui în felul ăsta... Ai simțit nevoia să-ți verși necazul pe cineva nu-i așa ?

Stăteam față în față și ne priveam.

— Mi-a ajutat, îi spun după un timp. M-am liniștit un pic. (Dar inima îmi bătea zgomotos). Precum vezi, cercetez recolta. Mă uit ce fructe frumoase s-au copt.

— Asta am văzut. Aveai ochii cît sarmaua, te lingeai pe bot ca un motan pofticios și în gînd mă și înșelai.

O ascult neîncrezător și ușor descumpănit. Ce s-a întîmplat ? E ea ? Eva ? În spatele tonului energic cu care îmi vorbea, deslușesc, totuși, o tulburare ascunsă. Asta mă făcu să prind mai mult curaj.

— Cum aș putea! Eu să te înșel pe tine? i-am spus pe un ton șăgalnic.

— Dar priveliștea acestui altoi tînăr și bine făcut e frumoasă, nu-i așa? îmi spuse aruncîndu-mi o privire fulgerătoare. De fapt, nici nu mă miră.

Voia să mă prindă : o cunosc eu!

— Nici ochilor mei n-ai vrea să le îngădui acest lucru?

— De obicei, cu ochii se începe, Adame, îmi ripostă, cu buzele fremătătoare. Dar în definitiv ce fel de bărbat ai fi dacă nu te-ai uita. Altfel nici nu m-aș fi bucurat că m-ai ales pe mine.

Își roti ochii în jurul ei. Apoi, ca și cînd ar fi fluturat din mînă în intenția de a trece cu vederea peste un anumit lucru, adăugă :

— Acum însă gata. Ajunge. Să mergem, vreau să stăm un pic de vorbă.

Era mînioasă la culme. Se vedea pe fața ei că era hotărîtă să taie în carne vie.

Am străbătut plantația pînă la malul ce desparte ca o terasă piersicii de livada cu vișini și de fișia puieților de meri, proaspăt sădiți ; ne-am așezat în iarba deasă de vară.

— Și-acum, să mă asculți, începu ea. Spune, nu crezi că ar fi cazul să încetezi odată cu bănuielile tale aiurite? Mă mir că nu ți-e rușine să te dai astfel în spectacol. Fir-ai tu să fii de gelos afurisit! Te mănînci tot timpul și mai faci și pe nebunul. Eu una, m-am săturat de povestea asta.

Mă luase prin surprindere. Ce mai, atac pe la spate.

— Vorbești, de parcă numai eu aș face pe nebunul. Dar tu?...

— N-ai vrea să isprăvești o dată? Cum văd, iar ți se întinde în fața nasului o umbră neagră, și sprîncenele ți se zbîrlesc. Uite, ai făcut un nas ca de vrăjitor.

Amuți cîteva clipe, apoi reluă.

— Cum poți măcar să mă bănuiești că aș putea să am ceva cu acest fante de Stadler? Mă jignești... și faci o mutră de parcă ți-aș fi făcut cine știe ce rău. Uneori îmi vine să-ți ard o pereche de palme ca să te dezmeticești și să-ți mai vii în fire. Nu știu ce fericire aș putea

căuta în altă parte. Mulțumesc frumos, fericirea de care am avut parte înainte de tine îmi ajunge pînă la moarte.

— Ce-i drept, te pricepi de minune să aduci omului mîngîiere, am întrerupt-o eu.

— Și asta nu-ți ajunge ? E oare prea puțin pentru tine ? De o lună de zile tot citesc pe nasul tău că nu ești în stare să te gîndești la nimic altceva decît dacă sînt sau nu încurcată cu acest filfizon... M-am distrat. Știi doar cît de mult îmi place să dansez. M-am simțit bine, atît și nimic mai mult...

— Nimic mai mult ! ? ! Te lipeai de el și te zbenguiai ca să-l întărîți. Nu-și mai lua ochii de pe tine... Și cînd te gîndești că se vedea de la o poștă ce zace în el. Ăsta se aprinde ca păduchele cerșetorului.

— Asta așa e, rîse sigură de ea. S-a repezit la mine cum se repede viespea la miere... A început să-mi facă curte din clipa cînd a mers cu mine, chipurile să vadă cum procedăm cu masa verde pentru umidificare... M-a întrebat cam ce-ar putea să-mi aducă de afară, cînd o să plece iar la vreun tîrg de mostre internațional. Și, în timp ce ne întorceam, dumnealui a încercat să mă ia în brațe, în spatele magaziei. I-am dat un brînci de a zburat pînă în zid și și-a zdrelit mîna !

— Cum ? ! ? am izbucnit abia trăgîndu-mi răsuflarea. De ce nu mi-ai spus nimic ?

— Am vrut. Dar cînd să-ți fi spus de vreme ce tu nu erai în stare să mă asculți ?... Dumnealui ardea ca o flacără. Încrezutul, orgoliosul !... Întocmai ca primul meu bărbat. Cîndva, ca fată, credeam că în asta stă puterea. Dar în lațul ăsta femeile nu se lasă prinse decît o singură dată... Așa că, mi-am spus : îl învăț eu minte... Și, dacă vrei să știi, dinadins l-am întărîtat !

În ochii ei se citea batjocura. Cui îi era adresată mai mult — mie sau lui Stadler ?

— Cu voi bărbații e cît se poate de simplu ! Ajunge un zîmbet promițător, o mișcare grațioasă din șold, o ușoară dezvelire a ceea ce ascundem sub decolteu, să vă ascultăm cu interes chiar dacă debitați numai prostii, să dăm nostalgic ochii peste cap și gata — păsărica vanitoasă a și picat în capcană... Și bineînțeles că a picat... Numai că o dată cu el ai picat și tu... Asta n-aș fi visat

niciodată ; și, drept să-ți spun, îmi pare rău că s-a întîmplat așa... Am vrut să-ți vorbesc, să-ți explic... Dar tu, nimic, te smintiseși de-a binelea și parcă dăduse strechea în tine...

Rupse un fir de iarbă și cîteva clipe îl răsuci între degete. Apoi reluă, îngîndurată.

— Zău, Adame, parcă n-am fi trăit împreună atîția ani de zile... După toate cîte s-au petrecut între noi îmi spui, deodată : Du-te, du-te la el... În clipa aceea îmi venea să te tai cu cuțitul sau, de furie, să-ți pun coarne de-a adevăratelea... Credeam că somnul o să te ajute să-ți treacă nebunia, că noaptea o să-ți fie un sfetnic bun. Dar tu, nimic ; ba, mai mult, ai început să mă bănuiești... să mă urmărești la tot pasul... să mă păzești... Nu ai încredere în mine... Tăcu o clipă, apoi continuă. Nici nu știi cît de mult mă jignește și cît mă scoate din sărite atitudinea ta... Și, dacă vrei să știi, de asta te-am fiert atîta timp... Dinadins... Ca să-ți fac în ciudă... Mă chinuiești, mă jignești — foarte bine, atunci chinuiește-te și tu dacă ești atît de nerod... N-ai decît, frămîntă-te cît vrei, te privește, e viața ta... Eu una însă, m-am săturat, pricepi ?

Îmi aruncă o privire scurtă și, deodată, izbucni :

— Drept cine mă iei, spune-mi ? Drept o gîsculiță proastă care se lasă îmbătată cu un zîmbet dulceag și se dăruiește, din dragoste, mai multor brațe deodată ? O proastă care se împarte singură în bani mărunți ? Nu, Adame ! Atîta respect față de mine, și față de tine, încît să știu dacă viața noastră, și viața, în general, merită să fie trăită, mai am și eu și, de aceea, trebuie să rămîn întreagă ca o monedă de aur. De altfel nici nu m-aș împăca de la tine cu un bănuț amărît... Cum de ai putut îndrăzni măcar să gîndești astfel despre mine ?

Îmi apucă mîna și mi-o strînse cu putere.

Tăceam. De altfel, tot timpul am tăcut. Apăsarea și amărăciunea din mine începeau să se risipească și simțeam cum mi se ușurează sufletul. Dar, totodată, ardeam de rușine. (Mă săpunise cum scrie la carte ; o încasasem în lege. Și partea cea mai proastă era că pe bună dreptate. Ah, Doamne, cum se mai prostește omul cîteodată !)

— Iartă-mă, i-am spus în cele din urmă. Sînt un nătîng....

Mîna ei mă încălzea și inima mi se muie de tot. De rușine însă, nu eram de loc în apele mele și mă simțeam parcă legat de mîini și de picioare.

— Și... cu el ce se întîmplă? am întrebat sfielnic.

— Asta nu se mai arată pe aici cît o trăi. Și, cu un zîmbet fericit și triumfător, continuă: Ești un prostovan, un aiurit, asta ești! Dar ce-am vrut am dobîndit. Instalația de irigare e aici. Pe cînd voi ce-ați făcut cu ședințele, cu consfătuirile și planurile voastre? Cu toate discuțiile voastre la raion și la regiune? Nimic. De direcția fermei noastre nici nu mai vorbesc... Acum, cel puțin, vezi și tu ce-i viața, ce are mai multă valoare decît tot soiul de decizii și regulamente. O femeie obișnuită e în stare să facă mai mult decît voi toți la un loc. Așa că, faceți bine, și ascundeți-vă pe unde puteți!

Avea dreptate. Și tocmai asta mă scotea din sărite. Își bătea joc de noi (și avea de ce, hoțoaica!) căci ne păcălise pe toți.

— Ei, ce părere ai? mă întrebă și, dăruindu-mi o privire adîncă, dar sclipitoare, adăugă: Acum ești mulțumit? Ori tot te mai ții în grevă? Precum vezi, eu, mărinimoasa, te-am iertat. Nu crezi că pentru asta aș merita măcar un sărut?

(În sinea mea mă aruncasem de mult de gîtul ei. Dar felul în care eram eliberat, avea în același timp darul să mă umilească).

Își desfăcu brațele și, cuprinzîndu-mă fără sfială, mă sărută cu buzele ei cărnoase și umede.

Mi se părea că abia acum o vedeam pe Eva în fața mea. În tricoul acela negru, lipit de trup și decolorat de soare, cu umerii și brațele superb bronzate, cu sînii tari țîșnind înainte sub pînza moale și aderentă, cu talia subțire și șoldurile plinuțe strînse în blugii ponosiți — mlădioasă toată și agilă la simpla vedere. Parcă atunci ar fi crescut înaintea ochilor mei și, în același timp, și-ar fi înfipt rădăcinile în mine; eram plin de ea, și plină de ea era întreaga livadă; ca și cînd ea însăși s-ar fi maturizat în această livadă și acum o umbrea toată.

După amiaza se stingea ; înserarea se apropia cu un amurg de aur. Tractorul cu remorca încărcată de piersici plecase ; culegătorii plecaseră și ei, risipindu-se care încotro. În jur domnea o liniște înmiresmată. Doar păsările, sub bolta albastră, și greierii, printre margarete, campanule și trifoi își mai făceau simțite prezența lor zglobie.

— Ne-am făcut singuri în necaz. Ca doi proști, spuse Eva, oftînd. Dar, slavă Domnului, s-a isprăvit, adăugă ea, zîmbind relaxată și, întinzîndu-se în iarbă cu capul printre florile de margarete, se uita în sus, spre cer.

Greu de spus ce-mi umplea în acel moment inima, gata să se reverse, nu alta. Era, desigur, ușurarea pricinuită de o bucurie fără margini, dar totodată și tristețea asociată cu o stranie înduioșare, stîrnită, poate, de sentimentul vinovăției față de omul pe care-l îndrăgești și căruia i-ai făcut un rău... Ceva, e limpede, continua să mă copleșească...

O dată, de mult, mergeam împreună prin preajma unei pajiști smălțată de margarete înflorite. (E floarea mea preferată, așa cum ale ei sînt floarea-soarelui și macul). Pajiștea de-a dreptul sclipea. Înaintam agale, ținîndu-ne de mînă, cînd, deodată, Eva îmi spuse : „Uite, Adame ! Margaretele tale îndrăgite ! Înainte nu-mi spuneau nimic. Acum însă îmi vorbesc și le înțeleg. Cînd le asculți, florile astea îți povestesc despre ceea ce vrei să auzi". Cît e de mult, de cînd mi-a spus aceste vorbe ! Dar eu și azi le mai aud (Și, din cînd în cînd, găsesc cîte un buchet de margarete, în micuța vază de pe biroul meu).

Și altă amintire vine să mă cotropească ; aceea frumoasă clipă a apropierii noastre în pepiniera din Mělnik...

Nu m-am putut stăpîni ; am rupt o floare de margaretă și, nu fără sfială, ba aproape descumpănit, i-am introdus-o adînc între sînii ei superb arcuiți sub tricoul negru aderent.

— Ții minte ? am întrebat-o cu o voce ce sugera amintirea.

Un timp tăcu, apoi îmi răspunse domol :

— Da, numai că de data asta mi-ai pus floarea acolo, cu mîna ta.

Și printre pleoapele întredeschise, îi sclipi un zîmbet amuzat.

— Nu-i nimic, i-am replicat eu. E foarte bine că-mi pot îngădui așa ceva.

— Prostule, suspină, lipindu-mi capul de pieptul ei. Și-acum, te rog, să nu mai scoți nici un cuvînt, și să stai cîteva clipe liniștit, mai spuse în timp ce ne îmbrățișam.

Brațele și răsuflarea ei, tot trupul ei, răspîndeau o căldură intimă. Ghemuiți unul lîngă altul, simțeam și respiram amîndoi apropierea noastră... Înserarea de iulie mirosea a iarbă și a foi amărui de nuc; parfumul de miere al trifoiului hoinărea prin ea ușor, ca o mîngîiere catifelată...

IX

PARADISUL ȘERPILOR

Și cîți ani s-au scurs de atunci? Și cîte recolte am lăsat iar în urma noastră? Opt?

De mult încetasem să le mai țin socoteala. (În carnețelele mele de însemnări și în observațiile Evei sînt însă frumos rînduite și apreciate; mult mai potrivit și mai folositor decît ni se cer din partea anumitor organizații și autorități). Opt recolte... Dar de fapt asta încă n-a fost strînsă! Merele, ce-i drept, sînt gata aurite sau roșii ca focul, cu pielița proaspătă și catifelată, de te îmbie, pur și simplu, s-o mîngîi. Tocmai se maturizează. Nu vor fi atîtea ca anul trecut. O parte din meri au fost anul acesta în repaus. În schimb, recolta de vișini, de piersici și caise a rămas de mult în urma noastră. Niciodată nu s-au făcut atîtea piersici și caise ca în vara asta!

La începutul lui august, cînd s-au statornicit zilele cele mai fierbinți ale verii și timp de o săptămînă temperaturile s-au menținut ziua la treizeci de grade, iar noaptea n-au coborît sub douăzeci, piersicile timpurii și caisele au prins să se coacă simultan. Cu cît se prelungea canicula, cu atît mai febril se muncea în livadă. Cine

era valid, ajuta la cules. Mașinile întreprinderii achizitoare abia mai pridideau cu transportul fructelor...

Soarele începuse iar să frigă din primele ceasuri ale dimineții. Era la vremea amiezii. Tractorul cu sufrageria volantă se apropiase duduind de marginea plantației de piersici, unde tocmai se aflau culegătorii. După o muncă de cîteva ceasuri, de neîncetată întindere a brațelor și trecere de la un pom la altul și în condițiile unei arșițe istovitoare era, într-adevăr, mai mare plăcerea să te așezi la masa lungă, aproape cît remorca, adăpostită la umbra pomilor stufoși. Pereții laterali erau lăsați, în schimb scîndura care ferea sufrageria de razele fierbinți ale soarelui rămăsese la locul ei. În felul ăsta masa era umbrită și în același timp, prin mașină și pe dedesubtul ei aerul circula în voie. Ne-am așezat, unul cîte unul, răpuși de zăpușeală. De mîncare nu prea aveam poftă, cu toate că Božena pusese în fața fiecăruia, pe masa așternută cu o foaie de igelit, cîte o farfurie de plastic plină cu cartofi fierți peste care se odihnea o felie groasă de carne de vacă înnăbușită și, alături, cîte o străchinuță cu salată de castraveți. Din micuța bucătărioară, în care se aflau instalate vasele termoforice cu mîncarea proaspăt adusă, se răspîndea aroma îmbietoare a cafelei ce fierbea pe aragazul de „campanie".

Tocmai în clipa aceea de tihnită lenevie își făcu apariția, pe motoreta lui uruitoare, feciorul nostru Tomek. Se arătase pe plantație înainte de amiază, venit într-o permisie neașteptată. Atunci era încă în ținuta militară, dar s-a dus numaidecît să se schimbe, ca să se simtă în voie. Acum avea pe el doar niște pantaloni ușori de culoare deschisă și un tricou subțire.

Eva și cu mine ne desfătam ochii privindu-l. De cînd era în armată (de paisprezece luni lipsea de acasă), se făcuse mai voinic și avea trăsături mai bărbătești. Era proaspăt bărbierit și pînă și tunsoarea scurtă îl prindea de minune. (Înainte purta plete lungi, zbîrlite ca un tufiș).

Luă de la Boženka o farfurie cu mîncare, dar pînă să înceapă să mănînce își roti privirea în jurul lui.

— Cum merg treburile?

— Bine. Recoltă ca anul ăsta n-am mai avut.

— Asta văd.

Cerceta de la masă livada, și eu odată cu el.

În preajma noastră se întindeau șiruri lungi de pomi cu crengile încărcate de piersici superbe, galben-roșiatice. Unele ramuri erau atît de împovărate încît a fost nevoie să le proptim în țăruși. Aerul încins de deasupra întregii livezi era de-a dreptul saturat de aroma dulceagă, ușor acrișoară, împrăștiată de nobilul fruct. Pretutindeni, cît cuprindeai cu ochii, numai livadă se vedea. Doar în depărtare, dincolo de acoperișurile fostului conac boieresc din Kalešov, părea pustie, în aerul tremurător, o întindere de pămînt de culoarea cărămiziului spălăcit. În realitate însă, era plantată cu altoiuri de vișini foarte tinere. Din flanc se lipea de ea o nouă plantație de piersici, din care o parte va fi anul viitor pe rod. Dinspre șes, de-a lungul căsuțelor protestatarilor, suia în pantă ușoară o fîșie lată năpădită de pereții deși ai merilor. Întregul ansamblu era împrejmuit cu o îngrăditură trainică. Frumoasă și îmbucurătoare priveliște! Într-adevăr, mai mare dragul s-o contempli.

Cu atît mai mult, cu cît ceva mai încolo de camionul bucătărie, printre piersicii de la marginea piscinei, stăteau așezate grupuri-grupuri de culegători, în cea mai mare parte fete tinere. Piscina e un bazin uriaș, avînd lungimea de douăzeci și cinci de metri, lățimea de opt metri și adîncimea de patru metri, bazin care, de patru ani încoace, servește drept rezervor de apă pentru irigarea piersicilor. O stație de pompare împinge în el apa din Elba și, de aici, încălzită la soare, o răspîndim în livadă cu ajutorul țevilor și a tobelor pe roate. Vechea instalație „Stadler“ am mutat-o în zona noilor palmete de meri.

Din bazin se auzeau mereu strigăte și hohote de rîs nestăvilite. Vreo treizeci de fete bălăcindu-se în apă, o împroșcau pe una ce se tolănea, pe aproape, la umbra pomilor. Inundată de soare, oglinda învolburată a rezervorului te orbea. Nu însă într-atît încît să nu poți vedea trupurile despuiate ale fetelor, unele numai în bichini. În general, această siestă de prînz — cu sufrageria volantă la marginea livezii mirosind a piersici încinse, cu bazinul împresurat de pîlcuri de fete gălă-

gioase, cu pielea arsă, plimbîndu-se în costum de baie sau scăldîndu-se zgomotos în apa încălzită a Elbei și cu bolta senină ca lacrima peste toată această frumusețe vie pe drumul maturizării — amintea mai curînd de scena picnicului dintr-un film despre viața unui milionar american, decît odihna unei brigăzi de culegători la ceasul amiezii.

Deodată, în preajma bazinului, unde se tolănise la soare în această căldură toridă, se ridică în picioare o blondă înaltă și subțire, avînd pe ea doar un simplu bichini. Își întinse oasele alene pînă i se undui tot corpul și, cu un mers la fel de leneș, se apropie de mașina-bucătărie. Aici se opri și, adresîndu-se tuturor, întrebă :

— Mîine, tot pînă seara o să culegem ?

— Nu, mîine numai de la cinci la opt. E vineri, i-am răspuns eu și întorcîndu-mă spre Tomek, i-am spus : Precum vezi, nimic nu s-a schimbat. Achizitorii iau marfa tot pînă vineri — puțin le pasă lor că sîmbăta și duminecа fructele ar putea să putrezească.

Blonda nu se clinti din loc. Îndoi ușor un picior și mie mi se păru că își scoate intenționat în evidență rotunjimea perfectă a șoldurilor. Mai mare dragul s-o privești ! Bronzată frumos din cap pînă în picioare, și tot ce vroiai îți arăta afurisita ! Numai sfîrcurile sînilor fasonați provocator erau ascunse de sutienul albastru ca cicoarea ; în afara sutienului mai avea o fîșie îngustă — tot de culoarea cicoarei — întinsă jos de tot în jurul șoldurilor și deasupra coapselor lungi, puternice și frumos arcuite. Ne măsură cu o privire aparent nepăsătoare, dar de îndată ce-l zări pe Tomek ochii începură să-i scapere, de parcă în clipa aceea ar fi fost străluminați de soare.

Își săltă ușor șoldurile, se răsuci în loc și, sigură de ea, porni înapoi spre bazin cu mersu-i calm, de un firesc de-a dreptul provocator. Mergea prin arșița de aur a amiezii... ca și cînd ar fi degustat-o pe îndelete, de parcă aceasta ar fi fost cea dintîi zi însorită a anului.

Tomek o însoțea cu privirea.

— Ei drăcie ! Cine mai e și bucățica asta ? întrebă Șamal.

— Marcela, îi răspunse Honzik. Precum vedeți, dumneaei își vîntură fundul chiar și pe căldura asta infer-

nală ! Pe cinstea mea, fata asta ar putea să scrie romane, adăugă el continuînd să mestece nestingherit. De altfel, era singurul dintre noi care mînca cu poftă. Furculița și cuțitul zăceau neatinse în dreptul farfuriei, căci el ducea mîncarea la gură cu lingura. Între timp, devenise un familist impunător, iar acum era șef de brigadă, și-i avea în seama lui pe culegători.

— N-am mai văzut-o pe aici. Cu ce se ocupă ? întrebă Eva.

— E femeie de serviciu. În ziua de azi, asta-i o meserie de lux, răspunse Honzik. Își ia cîteva întreprinderi și trece pe la toate cu motocicleta. Rasolește un pic și merge mai departe. În timpul verii se lasă păgubașă și trei luni e persoană particulară. Pentru ea toată vara e un frumos sfîrșit de săptămînă. Iar toamna face ea rost de alte birouri să le deretice. Dacă vremea nu ne-ar fi pus sula în coastă, eu unul n-aș fi angajat-o. Dar, pentru o treabă ca asta ne putem îngădui acest lux — căci, vorba ceea, cît culegi, atîta primești.

— Mi-am zis eu că trebuie să fie un pui de lele, ținu să menționeze Eva, însoțind-o cu ochi critic și pizmaș deopotrivă.

Dar să fim cinstiți, — ce-i drept nu-i păcat. E o muierușcă frumoasă, îmi spuneam în sinea mea în timp ce-l ascultam pe Šamal care era de acord cu Eva. Se indigna, spunînd că astăzi mișună tot soiul de paraziți și chiulangii flușturatici, care nu sînt pedepsiți de nimeni, și partea cea mai proastă constă în faptul că mai toți sînt tineri. Munca nu mai e prețuită, iar în ceea ce privește moravurile tineretului, lucrurile merg din ce în ce mai prost. Și numaidecît se apucă să se plîngă de programele televiziunii în care se arătau numai pletoși cu chitara în mînă, băieți și femei goale, iar de filme ce să mai vorbim ; din toate reiese că omul n-ar mai avea mîini decît să ucidă, să ciomogească, să se țină de tot felul de porcării sexuale.

— Tocmai de aceea, ținu el să sublinieze, pentru fetele tinere de azi, să se culce cu cineva înseamnă exact ceea ce pentru noi însemna să ne strîngem mîna. Precum se vede, lumea merge înainte... Sînt tare curios cînd o să se isprăvească o dată cu ticăloșiile astea.

În sinea mea eram de partea lui, dar numai pe jumătate. Pentru toți trîndavii eu știu una și bună : cine nu muncește, nu mănîncă. Cum ar putea fi mai simplu decît să-i răsplătești pe oameni numai după munca depusă, și după calitatea ei ? Și, slava Domnului, munca e așteptată la noi pretutindeni, și din belșug... Nu vrei să muncești ca lumea, porumbelule ? Ai gospodărit aiurea ? Te privește, e vina ta ! Din prînzul nemeritat n-o să te înfrupți, șterge-o de la masă ! Nici un fel de exploatare a omului de către om nu se înghite la noi. Nițică foame nu poate să-ți strice — cel mult, o să-ți dezmorțească nițel mîinile !... Rețeta asta e simplă și eficientă. Aș fi în stare să pun rămășag pe orice că oamenii ar accepta-o cu inima ușurată. Căci cei mai mulți dintre ei sînt, totuși, buni și cinstiți. Și tocmai aceștia sînt, îndeobște, jefuiți de trîndavi și chiulangii...

De bună seamă, Marcela noastră nu se frămînta cu asemenea reflecții.

Între timp ajunsese la marginea bazinului, și avea aerul că alegea un loc mai potrivit de unde să sară. Apoi, luîndu-și avînt, sări în apă cu capul înainte.

În clipa aceea Tomek se ridică în picioare. Își îndreptă oasele, își petrecu degetele prin păr, apoi, oftînd, spuse :

— Mă duc și eu să mă scald.

Își scoase pantalonii și cămașa și, în costum de baie, porni pe urmele Marcelei.

— Soldatul nu se dezminte ! se făcu auzit Honzik. Merge la atac !

— Ține-ți gura ! îl apostrofă Eva, zîmbind. Și mai lasă-te de bancuri proaste. S-a încălzit și s-a dus și el să se răcorească nițel ! Asta-i tot. Drept să spun, m-aș duce și eu numaidecît.

Arbora o mină ca și cînd totul ar fi fost în perfectă ordine dar, în același timp, adulmeca primejdia.

Tomek și Marcela se și bălăceau de zor, împroșcîndu-se zburdalnic cu apa răcoroasă a bazinului.

Ce-i pasă tinereții !

Și în timp ce ei se amuzau, noi, cei rămași în jurul mesei, ne frămîntam copleșiți de tot felul de griji. Soarele, acest disc ceresc cu suflarea fierbinte, care de cîteva

zile ardea pe bolta albastră din zori și pînă seara, ne frigea, pur și simplu, sufletul. Pe o asemenea caniculă, fructele nu se coc cu ziua, ci cu ceasul. Dimineața sînt încă palide, parcă înfrigurate, și după amiaza sînt galbene-trandafirii, zemoase și dulci. Dar păcătoșii ăștia de la întreprinderea de achiziții „închid porțile" și cu asta basta. La trei și jumătate sosesc ultimele camioane pe ziua de azi, iar mîine în jurul orei opt alte două, atîta tot. Pe urmă, pînă luni, Dumnezeu cu mila. Povestea asta avea darul să ne scoată pe toți din sărite.

— De ce nu pun caisele în boxe frigorifice? Pînă luni se pot încinge și se duc dracului, spuse Honzik.

— Am stat de vorbă cu directorul... L-am strîns bine cu ușa, dar n-are ce să facă. În boxe au depozitate banane, i-am răspuns supărat.

— Asta-i bună! izbucni Šamal. Să depozitezi acum fructe exotice, și, în schimb,să lași să se strice piersicile și caisele!... Unde s-a mai pomenit una ca asta?

— Cu bananele astea ni se plătesc mașinile exportate, ținu să sublinieze Honzik. Cei de la depozite s-au obișnuit în asemenea măsură cu înmagazinarea transporturilor masive, încît achizițiile, pur și simplu, îi stînjenesc. Dacă ar fi după ei, ar importa totul.

— Fir-ar să fie de treabă, se înfurie Šamal. Eu unul nu pricep așa ceva.

— Pe ce pun mîna birocrații, se usucă, oftă Honzik. Dacă opăreala asta mai ține patru-cinci zile, caisele vor fi răscoapte și achizitorii ne lasă cu ele în brațe.

— Eu unul, aș fi tare curios să văd cum ar năvăli oamenii peste noi dacă le-am duce caisele și piersicile proaspăt culese, direct la ștrand. Ei, drăcia dracului, își ieși din sărite Šamal. Dacă domnii achizitori, șoferii și magazionerii își întind duminica hoitul la soare, atunci să încărcăm noi măcar două remorci cu caise, și să le ducem la ștrand, ce ziceți?!!

Pe cinstea mea, începusem să mă plictisesc ascultînd aceste văicăreli și lamentări. Nu fiindcă n-aș fi fost de acord cu ele. Dacă ar ajuta la ceva, fără îndoială mi-ar încînta urechile. Vorbeau de parcă am putea vinde singuri fructele; ca și cînd n-ar ști că la noi producția este desprinsă, cu desăvîrșire, de desfacere. Oamenilor, ce-i

drept, le-ar prinde bine, dar secția de achiziții a Întreprinderii pentru aprovizionarea populației cu fructe și zarzavaturi, întreaga ei direcție generală, toți directorii regionali și raionali, economiștii, planificatorii, contabilii și secretarele, toți achizitorii, șoferii și toți angajații din rețeaua lor comercială ar pierde niște bani, și, ferească Domnul, poate chiar locul de muncă. Tenia — cele trei părți componente trebuie bine hrănite — îmi spun în sinea mea. Și oare nu căpătăm noi, cei ce ne îngrijim de recoltă tot anul și suportăm riscul tuturor calamităților, șase coroane pentru un kilogram de piersici, în timp ce consumatorul le cumpără cu douăsprezece? Și, pe deasupra, ciocnite și vestede. De ce? Pentru că întreprinderea de achiziții nu preia de la noi fructele coapte, și ne silește să culegem aceste superbe fructe de vară, cele mai zemoase și mai aromate, înainte de a se coace. Aș fi în stare să pariez că, de fapt, oamenii de la oraș nici nu mai știu ce gust au asemenea fructe proaspete, coapte în pomul lor! Dar cui îi pasă de povestea asta. Toate fructele și toate legumele trebuie să străbată frumos și cuminte „drumul calvarului"; toate verigile intermediare, născocite de noi. Căci, vorba ceea, toată lumea trebuie să-și îndeplinească planul — și, firește, să-și capete premiile cuvenite... Și-atunci, ce e de făcut? Aș ști eu o cale...

Dar acum, la lucru, timpul nu stă pe loc. Altceva nu ne rămîne de făcut. Iar dimineața ne apucăm să culegem caisele, frumos, pe alese (mai sînt printre ele și unele verzui). Luni va trebui să începem în zori, de la patru. La șase și ceva urmează să sosească autocamioanele promise de achizitori.

Pe urmă însă îmi mai veni în minte ideia că, pentru orice eventualitate — n-au decît să se pună toți prostănacii cu capul în jos — aș putea să telefonez pe la toate cantinele și grădinițele de copii din împrejurimi. Da, am putea furniza fiecăreia cîteva lădițe cu caise, pe care achizitorii nu le mai preiau. Și vor fi fructele cele mai dulci și cele mai zemoase. Pe urmă, Întreprinderea de Aprovizionare le poate deconta și contabiliza (eventual să ne și mulțumească). De stricat însă, nu le las să se strice,

Cu acest gînd, m-am ridicat în picioare.

— Gata, la muncă! Siesta a luat sfîrșit. Cineva trebuie, totuși, să muncească.

Și, rostind aceste cuvinte, mi-am rotit privirea în jurul meu.

Printre frunzele verzi cu luciu mat, luminate de mii și mii de piersici de culoarea aurului și a carminului pe fundalul argintiu al oglinzii bazinului, își făceau apariția Tomek și Marcela. Ieșeau din apă împroșcîndu-se și zbenguindu-se ca doi copii zburdalnici și zglobii. Marcela se scutură, izbucnind într-un rîs plin de veselie.

— Îl vezi, îmi spuse Eva, întorcîndu-se spre mine. Sper să nu-l îmbrobodească muierușca asta...

— Fii pe pace, fetițo, am liniștit-o zîmbind. Din norul ăsta nu plouă, ascultă-mă ce-ți spun...

— E încă un nerod, ținu totuși să precizeze, ridicînd din umeri.

Iar Tomek? Ce altceva ar fi putut să facă, decît aș fi făcut și eu să fi fost la anii lui, — tînăr, chipeș, cu sîngele fierbinte clocotind nepotolit, în nechibzuința și nestatornicia lui; plin de dorința de a atinge măcar trupul acela fraged și ispititor de femeie, cînd ți-e mintea cotropită de această pradă ademenitoare, din care, în mintea ta înfierbîntată, te înfrupți sufocîndu-te cu voluptatea imaginară... Și-atunci, adio rațiune!

Tot timpul cît a mai continuat culesul, nu s-a mai dezlipit de Marcela... Dar asta nu i-a fost de ajuns... Da de unde. O dată cu lăsarea întunericului a și dispărut din casă.

*

* *

Soarele nu încetă să dogorească nici în zilele următoare. În fiecare dimineață aveam senzația că se va produce ziua cea mai fierbinte a anului. Duminica, m-am trezit ca de obicei pe la orele cinci și am ieșit să-mi fac turul prin livadă.

Caisele se copseseră de parcă ar fi fost cuprinse de febră. Din unii pomi fructele începuseră să cadă, arătînd pe pămîntul uscat de arșiță ca niște boțuri de mar-

meladă de culoarea oranjului, întinsă pe feliuțe de pîine prăjită. Piersicile se muiaseră și ele. Pielița lor aurie, năpădită de puf și punctată de niște pete de nuanța carminului aprins, răspîndea, chiar și în zori, o căldură plăcută, ca o piele catifelată de femeie...

M-am întors în casă cu mintea frămîntată de griji. Caisele ar trebui culese. Ieri și azi era timpul optim. Dar să le depozitezi în șoproane nerăcite, ar fi mai rău decît să le lași în pom. S-ar coace la fel de repede și, în plus, așezate în straturi, unele peste altele, s-ar ciocni și ar prinde să mucegăiască. Toată lumea în stare să muncească trebuie să iasă în dimineața asta pe plantație.

Între timp casa era în picioare. Ne pregăteam să ieșim la unsprezece, pe malul apei la scaldă; seara Tomek urma să plece. Era singurul care se mai lăfăia în pat, și cînd Eva îl strigă să vină la micul dejun, mormăi ca un ursuz.

— Ce-i cu el? mă întrebă Eva. Rostise însă cuvintele cu bucurie de parcă i s-ar fi luat un pietroi de pe inimă.

Din clipa în care Tomek se agățase de Marcela, aruncîndu-se după ea în apă, Eva nu mai contenise să-l urmărească. În două rînduri, cînd băiatul plecase de acasă cu scuterul, se simțise nespus de stingherită, de parcă n-ar fi fost în apele ei. Poate cel mai mult ieri seară, cînd Tomek se pregătise îndelung pentru discotecă, alegîndu-și cu grijă cămașa, spălîndu-și dinții, netezindu-și mereu părul cu peria, și surîzînd fără întrerupere.

Se înapoiase însă neașteptat de repede, în timp ce Eva, Lucinka și cu mine ne mai uitam la televizor. Flăcăul nostru revenise acasă în noaptea aceea caldă și înstelată, întors pe dos, supărat, descumpănit și ofensat. De parcă n-ar fi fost el. Nici n-a zăbovit cu noi; abia se învrednici să ne dea binețe, și cînd Lucinka strigă după el: „Ce-i cu tine, frățioare? Cam devreme te-ai întors", Tomek nu răspunse și, trîntind ușa furios, se retrase în odaia lui.

Ouăle, pîinea cu unt și ceaiul, se aflau pe masă cînd, în sfîrșit, Tomek se hotărî să-și facă apariția. Nici în timpul micului dejun nu vorbi. Încet, încleștîndu-și buzele, ciocăni coaja celor două ouă moi și, cu aceeași înce-

tinează, fără pic de poftă, le mîncă. De pîine abia se atinse.

— Mănîncă, îl îndemnă Eva. Nu vrei un pic de brînză, sau o bucăţică de şuncă. Te-am întrebat ce doreşti să mănînci, dar mi-ai răspuns cu un mîrîit. Dacă vrei îţi mai fac ceva, stărui mama.

— Nu mi-e foame, i-o reteză scurt, privind în jos, spre tăblia mesei.

— Cum vrei, oftă Eva, dar în ochii ei nu se putea citi tristeţea.

Tomek mai sorbi cîteva clipe ceaiul din ceaşcă apoi, fără să scoată o vorbă, ieşi afară aşa cum era, numai în chiloţii de sport. Stătu un timp îngîndurat în dreptul scuterului, după care îl trase la umbră şi se duse să-şi aducă sculele.

Eva strînse masa la iuţeală şi se apucă numaidecît să pregătească prînzul. Intenţiona să gătească o mîncare îndrăgită de Tomek, dar şi de mine deopotrivă. O răţuşcă tînără crescută şi hrănită pe bătătură, cu varză nouă şi găluşte. În ceea ce mă priveşte îmi lingeam buzele dinainte, chiar şi în ciuda acestei afurisite canicule, de-a dreptul înnăbuşitoare. Cu o mîncare bună, arătoasă, făcută din plăcere şi nu doar de dragul de a avea pe masă ceva de ale gurii (asta se cunoaşte întotdeauna de la o poştă !), cu un boboc de raţă sau de gîscă frumos rumenit (ca aurul), dacă nu e nici prea gras şi nici prea slab, cînd crusta e fragedă şi crocantă, cărniţa moale, sosul la fel de auriu, cu micuţele corăbioare de chimen plutind deasupra lui şi cu varza acrită atît cît trebuie, îmi place să mă delectez pe orice vreme. Iar Eva e o bucătăreasă excelentă şi, deci, aveam un motiv în plus să aştept cu bucurie şi nerăbdare prînzul de azi.

După gustarea de dimineaţă, Eva îşi dăduse seama că era limpede ca lumina zilei că întîlnirea lui Tomek cu Marcela dăduse greş şi poate chiar toată legătura lor se destrămase. Dacă însă după seara de ieri nu făcuse decît să-şi tragă răsuflarea, acum scăpăra toată de atîta energie. Se învîrtea vioaie, chiar şi în zăpuşeala ce domnea din primele ceasuri ale dimineţii şi peste care, în bucătărioară, îşi mai sufla fierbinţeala maşina de gătit cu arzătoarele aprinse şi cuptorul încins. În ţinuta ei cas-

nică de vară, în șorțul larg de pînză topită, cu buzunare mari, colorate și frumos tivite, în acest șorț ce-i acoperea trupul gol — dedesubt nu purta decît chiloții și sutienul — își făcea mereu apariția în pragul camerei de zi, cu o linguriță sau cu lingura de lemn în mînă. Se sprijinea de canatul ușii, lingea lingura și își ștergea cu brațul fruntea brobonită de sudoare, odihnindu-se în felul ăsta o clipă-două. Și numaidecît o auzeai trebăluind din nou prin bucătărioară. Se auzeau scrîșnetul cuțitului intrînd în căpățîna de varză proaspătă, zdrăngănitul capacelor, al oalelor și tigăilor, sfîrîitul aburului, iar în chiuvetă răsuna zgomotul de vase spălate.

Bobocul de rață începea să se facă simțit...

Stăteam în camera de zi cu un vraf de hîrțoage în fața mea și incercam să completez cîteva formulare oficiale.

De îndată însă ce am tras în piept mirosul acela îmbietor, munca asta mi s-a părut și mai inutilă decît era cu adevărat.

Tocmai socoteam și treceam pe niște coloane lungi cifrele referitoare la recolta de vișine. Trebuia calculată producția medie la hectar și pe fiecare pom în parte, la toate varietățile, iar în coloanele următoare s-o compari cu producția anului trecut, cu media pe ultimii cinci ani și, tot așa, să exprimi în cifre consumul diferitelor produse chimice necesare stropirilor și ameliorării solului. Nu lipseau nici tot soiul de cheltuieli financiare ca, de pildă, salariile culegătorilor, comparate an de an dar, de fapt, necomparabile. Căci recolta era în fiecare an alta și, firește, și salariile culegătorilor erau altele. Cifre care nu spuneau nimănui nimic și nimănui n-aveau să-i folosească.

Se înțelege că față de asemenea hîrțoage adopt atitudinea pe care o merită. Dar de completat trebuie să le completez ! Căci, vorba ceea, cu ele își justifică existența și nevoia de a exista o serie întreagă de instituții, secții, birouri și referenți de tot soiul ! Frumoasă muncă, și atrăgătoare... Nu de mult, directorul nostru a primit o adresă prin care i se cerea ca — în afara celor cîteva zeci de hîrtii — care, uneori, sînt adevărate cărțoaie — să anunțe cine de la ferma noastră se duce să-și ia rămas bun de la

răposați, și dacă respectivul a absolvit un curs de oratorie. Ca și cînd n-am ști cum să conducem pe ultimul drum un om care, atîta timp cît a curs sîngele în el, a muncit ani în șir alături de noi, împărțind cu noi necazurile și bucuriile deopotrivă, ca și cînd n-am ști ce fire a fost, cum a trăit și ce a lăsat pentru noi, în urma lui. Și cum se nimerise să fiu de față la primirea acestei hîrtii, l-am sfătuit pe director să răspundă frumos și cu toată sinceritatea : „Scumpe tovarășe referent ! De la răposații noștri îmi iau rămas bun eu singur, fără ajutorul nimănui. Cum anume, asta îți voi demonstra cu plăcere, cînd vei binevoi să ne părăsești !“ Directorul a rîs cu poftă, apoi, scărpinîndu-se după ureche, a spus cu un oftat adînc : „Ai dreptate păgînule. Dar ce-i de făcut ? S-ar putea ca, uneori, să avem nevoie de bunăvoința lor. Cu autoritățile e de preferat să fii întotdeauna în relații bune“.

Mă pregăteam deci să completez hîrtia din fața mea, cînd în prag își făcu apariția Eva, cu fruntea numai broboane de transpirație.

— Dracu să le ia de hîrțoage — iar te-ai cufundat cu nasul în ele, începu ea. Curînd, noi pomicultorii, o să gospodărim mai mult hîrtiile, în loc să ne ocupăm de fructe. Spune-mi, te rog, n-ai putea să te lași de treaba asta, măcar azi, cînd, în sfîrșit, după atîta vreme sîntem iar cu toții la un loc ?

— Ceva trebuie să fac cu ele.

— În locul tău, le-aș azvîrli pe fereastră. Recolta ar fi, oricum, la fel și fără ele.

Se apropie de biroul meu, cercetă un timp cu atenție cîteva rubrici, apoi, răsucind din cap, spuse :

— Dacă nu mă înșel, de cînd am venit pe lume, aud mereu despre un război împotriva birocrației, dar, precum văd, fără nici un rezultat. Eu una, aș avea o soluție : Aș da tuturor instituțiilor și organizațiilor niște bani cu care să fie obligate să-i plătească pe toți cei de la care pretind aceste statistici, rapoarte și analize, pentru timpul pierdut cu întocmirea și completarea lor. Și din ce ar economisi din această muncă, le-aș da premiile trimestriale...

Linse linguriţa pe care o ţinuse tot timpul în mînă, şi se grăbi să adauge :

— Ai vedea pe urmă cîte hîrtii din astea ar dispărea dintr-o dată.

— Ai dreptate, am spus amuzat. În anumite clipe, gîndirea Evei era, într-adevăr, cît se poate de raţională.

În clipa aceea însă îşi aduse aminte de raţa ce se rumenea în cuptor şi izbucni speriată :

— Dumnezeule, cum era să uit ! Trebuie să-i mai pun un pic de apă şi s-o ung, să nu se ardă !

Mirosul devenea, într-adevăr, din ce în ce mai pătrunzător şi aproape la fel de agresiv ca melodia care îmi spărgea timpanele, nu alta.

Să munceşti într-un asemenea amalgam, de miros şi muzică, era cu neputinţă. De aceea, am preferat să mă ridic şi să ies afară.

În verandă, lîngă magnetofonul deschis la maximum, şedea Lucinka ; avea faţa mînjită toată şi cu palmele şi degetele frămînta de zor o bucată mare de lut, umed şi lucios. Era al doilea an, de cînd, după terminarea cursurilor obişnuite, frecventa de trei ori pe săptămînă şcoala populară de artă. Mă bucuram văzînd-o cum prelucrează, cu pasiunea ei pe jumătate copilărească încă, bucata aceea de lut, informă. Şi, în concentrarea ei, parcă s-ar fi ajutat şi cu grimasa buzelor ; ca şi cînd, cu o gumă de mestecat în gură ar fi căutat şi ar fi savurat forma şi sufletul pe care se străduia să le insufle lutului. Uneori, pentru unele dintre creaţiile ei nereuşite o iau peste picior, dar (nici un învăţat n-a picat din cer, şi nimeni nu se naşte artist), dar sînt bucuros că în era ştiinţei şi tehnicii care ne împresoară şi uneori, mi se pare, ne sufocă (nu ne pricepem s-o dirijăm atît de repede), fetiţa mea se ocupă cu ceva în care miroase şi rămîne caldă simplitatea firească a pămîntului nostru. Bună fată, Lucinka noastră. Prietenoasă şi veselă. Unde-i ea, rîsul nu lipseşte. Dar, totodată e şi tenace. Cînd nu reuşeşte ceva, o ia de la capăt.

— Spune-mi, te rog, n-ai putea să-i tai un pic nasul acestui tărăboi ? îi spun în timp ce stau lîngă ea şi-o urmăresc cum lucrează.

— Mie îmi place tot ce se aude, îmi răspunde și, cu o mișcare lentă ce nu trădează deloc bunăvoința, își șterge mîinile cu o cîrpă umedă și învîrtește un pic butonul magnetofonului ; apoi, tulburată, oricum, din munca ei, apucă o piersică frumoasă și soarbe cu sete din ea.

— Dacă o mai ține mult așa, curînd o să mă pot lipsi de cuptorul de ars, spuse, și după ce își șterse fruntea de sudoare, îmi oferi și mie o piersică.

I-am mulțumit, amintindu-i că un cofetar nu tînjește niciodată după prăjiturile lui și că porția mea o mîncasem de dimineață. În acest timp cercetam păpușile și tot felul de alte produse, expuse sau mai degrabă răvășite pe o policioară : O figurină a femeii neglijente — cu ochii două prune, nasul un măr, obrajii o piersică, și părul niște frunze de vișin ; un urcior burduhănos, o vază mică și verde ca papura tînără. (Verdele acela l-aș mai fi stins un pic, dar stridența e o însușire a tinereții). În cele din urmă apuc o pară galbenă de toată frumusețea, și o învîrt în palmă.

— Asta ți-a reușit. Îmi vine s-o mănînc pe loc.

— Păi da, ție îți place să mănînci, îmi spuse schimonosindu-se la față de un zîmbet vesel. Se vedea însă limpede că vorbele mele îi făcuseră plăcere.

Își întoarse spre mine năsucul ei pistruiat. Dar petele acelea mici răspîndite ici-colo, amintind de salutul soarelui scris cu literă arsă, nu-i păgubea de loc farmecul ei nativ. Dimpotrivă. Îmi plăceau. (Altfel nici nu se putea, căci vorba ceea, îi moștenise de la mine, în rest însă, era leit maică-sa).

— Ai dreptate, îmi place să mănînc. Însă numai lucruri bune ; asta cred că știi, îi răspund eu. Dar ia spune, pentru azi ce ne pregătești ?

— O strachină.

— Foarte bine. Sînt sigur că n-o să fie atît de firavă ca măscăriciul ăsta. Nu-mi place nimic ce-i firav. Îmi pare rău, n-am nici o vină, dar cum văd așa ceva simt cum mă înțeapă la inimă și mă trec fiori reci pe șira spinării.

Iar o iau peste picior. Examinez o figurină înaltă, cu fața ascuțită și tăioasă, ținînd în mînă un fluier ridicat aproape de gură.

— Nu-l recunoști ? E îmblînzitorul de șoareci.

— Un îmblînzitor care rîde? (Are o gură strîmbă, lățită de un rînjet sarcastic).

— Ai sesizat acest lucru?

— Păi, se vede de la o poștă.

Deveni deodată gravă arătînd pe neașteptate ca o femeie tînără de cincisprezece ani (De fapt, atîta are).

— A îndepărtat toți șoarecii, treaba i-a reușit și acum se simte bine, chiar dacă e slut. Asta nu e vina lui. Nu crezi?

— Da, dacă e așa cum spui tu, ai dreptate, încuviințez eu. Dar tu crezi că, într-adevăr, așa arăta?

— Pentru mine da. Eu așa îl văd.

Avea judecata ei și asta e bine. Chiar dacă, în viață, o să-și spargă de multe ori capul pe chestia asta. N-are nici o importanță. Conștiința și inima or s-o despăgubească. Iar în artă, dacă va dori vreodată să i se consacre, adevărul acesta e valabil de două ori. Căci orice artă cinstită față de viață și pusă în slujba omului, e o artă creatoare.

În timp ce meditez în felul ăsta, o cercetez cu coada ochiului pe Lucinka (iar s-a apucat de lucru) și-mi spun în gîndul meu: frumoasă fată, și bună (Se înțelege de la sine că sînt mîndru de ea). Dar e încă nițel prostuță. Iar stă aici în cămășuța ei largă ce-i ajunge pînă aproape de coapsele dezgolite și superb bronzate. Nu demult începuseră să-i înflorească sînii și Lucinka se rușina cu ei. Zadarnic am sfătuit-o să-l citească pe Šramek și împreună cu el să-și spună: „De ieri sînt cu totul alta, se coc pe mine ciorchini de struguri". Și cînd am adăugat „O să semeni cu maică-ta, mulțumește-i", s-a supărat foc pe mine. A început să zvîcnească de parcă aș fi plesnit-o cu o urzică, și s-a aprins la față ca o măceșă...

În clipa aceea apăru în prag Eva, sprijinind în șold o covățică în care, cu lingura de lemn, frămînta coca pentru găluște.

— Ce faceți voi doi aici? N-aveți de gînd nici unul să-mi dați o mînă de ajutor? Ați uitat că vrem să ieșim cît mai repede la rîu?

Mi-am oferit ajutorul meu. (O ocroteam în felul ăsta pe Lucinka, nu de alta, dar nici mie nu-mi place cînd sînt întrerupt din munca mea).

Am pornit ; în urma mea a răsunat deodată un plescăit mult mai plăcut decît cel al aluatului din covată. Cînd mi-am întors privirea am zărit-o pe Lucinka ţuguindu-şi buzele şi trimiţîndu-mi un pupic cu degetele ei mînjite de lut. Şi, în acest timp clipea ştrengăreşte cu ochii ei veseli ca nişte petale tinere, înrourate. Vulpoaica asta mică şi şireată e unsă cu toate alifiile. Ştie cum să mă ia !

Cînd după un timp am revenit lac de transpiraţie în camera de zi, l-am găsit pe Tomek tolănit în fotoliu, prefăcîndu-se că urmăreşte cu atenţie concentrată programul de televiziune. Dar înfăţişarea lui era prea rigidă şi privirea lui prea absentă ca să poată vedea ce se petrece pe ecranul televizorului. Televizorul deschis era pentru el o perdea menită să-i ocrotească singurătatea de care avea atîta nevoie. Aşa stînd lucrurile, am tăcut şi eu.

Nu însă şi Eva. Cum îşi aruncă privirea în odaie se şi adresă băiatului.

— Ce-i cu tine, Tomek, de eşti aşa de abătut ? Ceva nu-i în regulă ? Ai fost aseară cu...

Nu-şi rosti însă gîndul pînă la capăt.

— Ai fost cu ea ? îl întrebă.

După această lovitură directă Tomek îşi ridică uşor capul, dar numaidecît lăsă bărbia în jos. Cîteva clipe îşi adună puterile ca un boxer zdruncinat de un pumn năprasnic, apoi îşi spuse, probabil, că n-are nici un rost să se învîrtă în jurul acestei poveşti ca motanul în jurul străchinii cu lapte fierbinte ; e un băiat sincer şi de aceea spuse curajos :

— Mi-a tras chiulul.

Capul însă nu-l ridică, de ruşine i se urcase în el tot sîngele.

— Am observat amîndoi supărarea ta, încă de azidimineaţă. Dar nu te necăji pe chestia asta, am încercat eu să-i aduc o alinare.

— A spălat putina şi m-a lăsat mască, mărturisi Tomek.

— Cum adică, a spălat putina ?

— Simplu. Totul a mers bine pînă cînd a apărut acolo un bărbat mai în vîrstă, o cunoştinţă de-a ei. A stat un timp de vorbă cu el, după care mi-a spus că

trebuie să plece. Au întins-o împreună cu un Fiat nou, de culoare roșie...

Era jignit și rănit în mîndria lui de bărbat.

— Asta era de așteptat. Ticăloasa! interveni Eva, ușurîndu-și sufletul. Fii bucuros că a plecat. Dacă ai avea tu un Fiat, ar întinde-o cu un Saab sau cu un Volksvagen.

— Astea n-au fost decît niște manevre pierdute. Dar numai manevre. Pe chestia asta băiete, nu se trage cu pușca. Ți-am povestit vreodată despre italianca mea...

— Pentru care ai învățat să te scufunzi în apă? mă întrerupse zîmbind, cu vocea înviorată.

— Pariez că și tu ai învățat ceva din povestea asta.

Eva tăcea, dar pe chipul ei se așternu un zîmbet mut, aproape de fericire.

Prin ușa întredeschisă se auzea cum sfîrîie rața ce se rumenea în cuptor. În toată casa se revărsa acum o atmosferă de bună dispoziție.

M-am uitat afară pe fereastra deschisă larg, dar umbrită, și, deodată, m-am neliniștit. Bolta era mereu albastră, dar un pic mai tulbure, și începea să se acopere cu un abur ușor. Undeva, departe, în spatele Ripului, o fîșie de cer părea că se întunecă, devenind cenușie. Povestea asta mă neliniștise și mai mult.

Cam peste o jumătate de oră, tocmai atunci cînd Eva se pregătea să pună masa, printre clinchetele de pahare, tacîmuri și farfurii răsună în depărtare un tunet înăbușit.

Într-o clipită am fost amîndoi la fereastră.

Soarele strălucea, dar era învăluit de o perdea ciudată. În arșița zăpușitoare, încremenită de moarte, care de-a dreptul pîrjolea pămîntul, sus, peste creasta livezii de piersici, cerul se întunecase de tot.

— Dumnezeule. Numai să nu... bolborosi Eva, și pentru o clipă mîinile i se muiară. Leoarcă de transpirație privea cu îngrijorare spre livada de caiși.

În depărtare se auzi o nouă bubuitură.

— În sfîrșit! se auzi și vocea veselă a Lucinkăi. Ceva se mișcă... În sfîrșit, o să ne răcorim și noi un pic.

Eva nici nu sesiză glasul ei.

— Numai să nu vină un vînt puternic, spuse ea. Tocmai acum... Ce ziceți... n-ar fi cazul... Și se întrerupse uitîndu-se la mine cu farfuria în mînă.

— Tomek ! Lucinka ! am strigat cu hotărîre.

Au înțeles.

— Ce dracu, nici să mîncăm nu putem ? întrebă Lucinka plină de mirare. Deodată, era descumpănită.

— Dă fuga la magazie și încarcă repede navetele pe „șopîrlă" ! i-am dat ghes lui Tomek.

Și, așa cum eram, am rupt-o cu toții la fugă spre livada de caiși.

Tomek tocmai deschidea poarta depozitului, cînd în fața casei sosi în goană o mașină care frînă brusc și, în norul de praf stîrnit în jurul roților, săriră de pe pernele din față Šamal și soția sa Boženka.

— Ceva se pune în mișcare, strigă tractoristul. Biserieuța de pe Řip sclipește ca o căpățînă de zahăr. Nu-i a bine !

Era și el numai în tricou și chiloți de sport.

Din mașină mai coborî cu stîngăcie brigadierul Houdek ; nu era învățat să meargă cu mașina.

Șopîrla lui Tomek țîșni la deal uruind, poarta magaziei rămasă dată de perete...

*

* *

Caisele galbene-aurii, zemoase și calde, nerăbdătoare și dornice parcă să scape de arșiță, ne cădeau singure în palmă, la simpla atingere. Nimeni nu scotea o vorbă. Munceam cu toții de zor, însoțiți de înjurăturile tractoristului Šamal, adresate știm noi cui... Furtuna ce se apropia amenințător, avea darul să ne îmboldească... Bubuitul tunetelor și fulgerele ce brăzdau și sfîșiau în depărtare cenușiul întunecat al cerului veneau spre noi cu repeziciune. Tomek transportase prima încărcătură.

Navetele continuau să se umple în mare viteză... Deodată Eva, care culegea din pomul învecinat își întoarse privirea și izbucni.

— Adame !

Abia am apucat să surprind coloana de praf învolburat ce se răsucea în văzduh, înaintînd vijelios peste cîmp, de pe șoseaua ce ducea spre Krabičice. În aceeași clipă se stîrni o rafală puternică de vînt. Pomii prinseră să se clatine violent în freamătul tînguitor al frunzelor ; aproape în același timp, în vale dudui poarta magaziei și în clipa următoare se năruí o stivă de lăzi. Praful ne pătrundea în ochi, în nas, în gură. Ne sufoca, ne orbea... Coroanele agitate se unduiau, lăsînd impresia că o iau la fugă... Iar fructele curgeau gîrlă ; vîntul le dobora și le ducea, făcîndu-le să cadă departe de pom.

Și, deodată, se porni o ploaie torențială însoțită de fulgere violente și tunete asurzitoare. Pe șopîrlă se instalase acum tractoristul Šamal ; pornise cu navetele rînduite temeinic.

— Stai ! am strigat la un moment dat în urma lui și, făcînd un salt spre căruț, am sprijinit cu palmele încărcătura ce se zdruncina și se clătina, gata să cadă.

În cotul drumului însă, vîntul și ploaia se opintiră în navete și sub presiunea lor încărcătura cedă și se prăbuși. Caisele zburară împrăștiindu-se în toate părțile. Apa biciuitoare le rări într-o clipită, topindu-le în fleșcăiala curgătoare.

— Paștele mă-si de treabă ! răcni Šamal înjurînd ploaia și vîntul, cu fața schimonosită de furie.

Abia îl auzeam din pricina aversei asurzitoare. Goneam cu toții spre casă, strecurîndu-ne prin această urgie înfiorătoare, uzi, de mult, pînă la piele... Parcă am fi înotat, plutind de-a dreptul cu puhoiul la vale. Pretutindeni în jur apa gonea pe pămîntul pîrjolit și crăpat, care nu mai pridídea s-o absoarbă. Se rostogolea în șuvoaie, punînd piedică picioarelor ce alergau alunecînd pe iarba înecată de apă. Cu ochii orbiți de ploaie, am zărit-o ca prin ceață pe Eva. Alunecase, căzuse în genunchi dar, sprijinîndu-se în coșulețul cu care alerga în brațe (erau în el cîteva caise, ultimele pe care mai apucase să le rupă din pom), se puse din nou pe picioare.

Am ajuns acasă.

În prag stătea Honzik și soția lui, uzi și ei din cap pînă în picioare, iar Honzik ne întîmpină, spunînd cu o voce gîtuită.

— N-am izbutit... N-am izbutit să ajungem mai repede. Cum e... acolo cu... Dar nu-și rosti gîndul pînă la capăt, căci glasul i se înecă.

— Nu mai întreba, i-am răspuns. Și nu te mai necăji... pentru că, oricum, nu ne-ai mai fi ajutat. Recolta e culeasă.

Eva, udă leoarcă și plină de noroi, se sprijinea de perete și își storcea părul muiat — apoi, deodată, mîinile îi căzură, atîrnîndu-i neputincioase de-a lungul trupului. Cu privirea deșartă, ca și mîinile ei, se uită un timp spre livadă. Pe urmă, fără să sufle o vorbă, părăsi veranda, cu gîndul să intre în casă. În pragul ușii însă, rămase înmărmurită, de parcă atunci abia și-ar fi revenit din visul acela urît. Se întoarse și spuse :

— Haideți, intrați... Cafeaua e gata numaidecît.

Îi invită pe toți și-i aștepta în prag, să intre pînă la unul.

Și acum, ori de cîte ori îmi aduc aminte de ziua aceea, se trezesc în mine mînia și disperarea deopotrivă. Văd acel tablou al pustiirii, opera necruțătoarei vijelii.

Peste două ceasuri soarele străluci din nou. Pămîntul se cocea ; din iarba muiată, din frunzele ude de pe crengile lovite se înălțau spre bolta albastră a cerului norișori de aburi străvezii. Aerul era de-a dreptul saturat de un miros pătrunzător și tăios, cu iz acrișor. Și pretutindeni, pe pămîntul înglodat zăceau în neștire caise bătute, zdrobite, turtite. Pe alocuri puteau fi adunate cu lopata. Dimineața frumoase, sănătoase și suculente, mînjeau acum pămîntul ca o pastă fleșcăită, de culoare portocalie. Iar pe țesătura dezgolită a vinișoarelor lor se instalaseră viespiile, albinele și un soi de muște negre și grase... Nu lipseau, firește, nici harnicile furnici care se înfruptau din ele copios. Rîndunelele, care după ploaie zboară de obicei spre înaltul cerului, se învîrteau acum jos de tot, deasupra acestui jalnic cimitir ; erau atrase de roiurile de muște...

Toată munca noastră, dăruită zi de zi, de la culesul precedent, plantației de caiși, toată strădania noastră, sudoarea, grijile și investițiile noastre se duseseră pe apa sîmbetei. Cel puțin trei mii două sute de kilograme din fructele cele mai bune fuseseră distruse și putre-

zesc aici numai pentru că un nătîng, un imbecil oarecare, introdusese programul de muncă oficial chiar și pentru perioada în care se coc fructele în condițiile marii producții pomicole.

Cum stam cu inima copleșită de durere, aveam senzația că sînt mic de tot și absolut neputincios. Mă simțeam umilit și jignit, încătușat parcă pentru noi toți, și în sinea mea îmi spuneam cît de mare e nenorocirea atunci cînd omul și munca lui depind de tot soiul de prostănaci și chiulangii nepăsători, de carieriști înfumurați care cînd te uiți dau din gură și se bat în piept cu socialismul, dar de fapt nu se gîndesc decît la poziția lor, la putere și la foloasele ce decurg din ea.

Dar sentimentul propriei neputințe și disperări nu țînu decît cîteva clipe. Trecu repede, înecîndu-se în mînia care se dezlănțuise în mine. Spumegam și blestemam de mama focului. „Dumnezeii tăi de tîlhar afurisit!" îl înjuram pe Hošek, directorul întreprinderii raionale „Aprovizionoarea, cu fructe și zarzavaturi". Pentru asta am sădit noi și am cultivat toți pomii ăștia, pentru asta ne-am omorît, trudind de zor pînă noaptea tîrziu, neștiind ce-i sîmbăta, duminica și sărbătorile, ori de cîte ori era nevoie să udăm, să stropim, să îngrășăm, să tăiem și să aprindem focuri fumigene, atunci cînd trebuiau ferite florile de îngheț? Pentru ca, în nepăsarea lui criminală, un netrebnic să lase să fie nimicite aceste fructe minunate? Și mă juram să nu rămînă nepedepsită această prostească nelegiuire, care nu trebuie să se mai repete niciodată. Vina și consecințele ei sînt aceleași, indiferent dacă nelegiuirea a fost săvîrșită intenționat sau din nepăsare. Unde în altă parte poate sfîrși un asemenea vinovat, fără conștiință și fără datoria muncii bine îndeplinite, decît în fața pedepsei ce i se aplică? Nepăsătorii și neisprăviții care dețin puterea, distrug și pustiesc uneori mai mult decît dușmanii!

Am bătut în lung și în lat imensitatea acestui jalnic cimitir... Pînă și piersicii fuseseră năpăstuiți, din fericire nu prea mult, ci numai parțial. Căci fiecare varietate se coace separat, în etape și, deci, mai lent; în plus, piersicile au codițele mult mai puternice și mai rezistente... Numai în preajma pomilor cu soiuri de fructe

timpurii, rămase încă neculese, sîngerau pe jos grămăjoare mai măricele de piersici strivite și năpădite de noroi.

Cu pas domol am pornit înapoi spre livada de caișI. Coroanele lor, cu frunzele pleoștite și pe alocuri sfîșiate, și crengile lor golașe — pe ramurile mai groase, mai apărea cîte o caisă izolată — arătau jalnic în comparație cu albastrul senin al cerului.

Deodată o văd pe Eva ieșind din casă și apropiindu-se de mine șovăitoare și cu băgare de seamă, de parcă i-ar fi fost teamă să nu calce și să nu sfarme ceva. La priveliștea care o aștepta, chipul ei se schimonosi de durere și mînie în același timp.

Stăteam unul lîngă altul, priveam și nu scoteam o vorbă.

— Povestea asta nu i-o iert eu tîlharului de Hošek, am spart în cele din urmă tăcerea. Asta se cheamă gospodărire?! Lua-l-ar toți dracii să-l ia!... Mă răfuiesc eu cu el, de-ar fi să-mi dau și sufletul.

— Să nu te lași Adame, spuse Eva cu buzele încleștate. Să nu-i ierți, pentru nimic în lume.

*

* *

A doua zi dimineața am și plecat la Litomeřice. Directorul Hošek mă primi numaidecît. Scund și rotofei, pe jumătate cozonăcel, pe jumătate picătură de argint-viu. Abia intrasem și se și ridicase de la biroul lui, radiind aproape de bucurie, că, în sfîrșit, mă vede și pe mine odată la față. Știa prea bine pentru ce venisem.

— A, aici erai? exclamă jovial. Tocmai mă pregăteam să te sun... Urgia lui Dumnezeu, nu-i așa? Blestemăție mare! Am auzit, și-mi pot imagina ce-a fost...

Mă pofti să iau loc în fotoliu și, fără să mai aștepte să deschid gura ca să-mi pun limba în mișcare — mersul meu, înfățișarea mea posomorîtă și, desigur, privirea plină de mînie, țipaseră probabil la prima vedere — ticălosul socoti cu cale să mi-o ia înainte.

Și, în timp ce vorbea, mă țintuia cu ochișorii lui albaștri, aproape de culoarea cerului, înfipți deasupra obra-

jilor săi bucălați. Din vocea lui răsuna îngrijorarea, iar el trezea impresia unui om bine intenționat, dispus să ajute măcar cu o vorbă bună oriunde se simte nevoia. Și cu atît mai mult nouă, care, dacă e să judecăm cinstit, sîntem, de fapt, pîinea lui cea de toate zilele.

De altfel, șmecherul ăsta, uns cu toate alifiile, începu numaidecît să-mi spună vorbe de mîngîiere. Furtuna n-a făcut prăpăd numai la noi, iar pagubele pricinuite sînt mari și în alte părți. Din păcate, în fiecare an se întîmplă cîte un asemenea necaz și, de aceea, trebuie să ținem seama întotdeauna de această eventualitate. O dată recolta cîmpului și a livezilor e păgubită de secetă sau de prea multă ploaie, altă dată e distrusă de ger, de grindină, de viscol sau de inundații. O dată capriciile blestemate ale naturii sînt suportate de grîne, altă dată de pomii fructiferi, de legume sau căpșuni. De data asta, din fericire pagubele nu sînt atît de grave, stricăciunile, pretindea el, năpăstuind doar fructele văratice, plantațiile de hamei, și grădinile de zarzavaturi. Și se apucă să înșire un pomelnic întreg de cooperative cărora ploaia torențială le nimicise conopida tîrzie, proaspăt sădită, varza timpurie, salata și varza de toamnă. De peste tot i se telefonase și i se comunicase la cît se ridicau aceste pagube... Și-mi mai spuse să fiu bucuros că nu cultivăm caișii decît pe cele șase hectare și jumătate... Mult mai rău au pățit-o unele cooperative specializate în cultivarea caișilor, la ei, în imediata apropiere a Litoméřicelui.

Și ar mai fi continuat, desigur, să trăncănească așa, dacă chipul meu nu l-ar fi făcut să încremenească. Obrajii îmi ardeau, aprinși de sîngele ce clocotea în mine. Arătam, de bună seamă, ca un taur pregătit să atace, căci vocea lui deveni deodată nesigură pînă amuți de-a binelea. Înghiți în sec, să-și dreagă glasul, și încercă să-mi zîmbească prietenește.

— Ei, hai, spune ce aș putea să fac pentru tine, Adame? mă întrebă el.

— Nu mai ai ce să faci — ai făcut! am izbucnit eu izbind cu pumnul în masă cu atîta putere de duduiră și geamurile vitrinei furniruite (Secretara acestui tîlhar, o

fată tînără, fermecătoare, își strecură privirea în birou prin ușa întredeschisă, dar numaidecît o închise la loc).

— Asta-i isprava ta. Privește !

Și i-am aruncat în față cîteva fotografii, pe care le făcusem împreună cu Tomek, în aceeași seară, de îndată ce-mi revenisem un pic de pe urma cumplitei catastrofe.

— Și să nu mai aud o vorbă despre povestea asta, mă înțelegi ? Că, slava Domnului, ai spus destule. Dezastrul ăsta l-ați pricinuit voi, scumpe prieten !

Se uită la fotografii, în treacăt (erau reușite, tabloul livezii pustiite era atît de convingător, încît dădeau impresia că maldărele acelea de fructe frumoase și suculente, terciute și transformate într-o pastă mustoasă, asaltată de roiuri de viespi și de muște negre, saturau și aici, în biroul lui Hošek, aerul îmbîcsit, îmbîcsit de acreală și duhoare de mucegai). Ochișorii lui clipeau...

Puse mîna pe fotografii și cu o mișcare lentă, le rupse în fața mea.

— Ai înnebunit, spuse el, aruncîndu-mi de data asta o privire plină de asprime. Pentru ce ne învinuiești ? Sînt eu, oare, Dumnezeu, ca să pot trimite pe pămînt fulgerele și trăsnetele ? Ce-i cu tine, omule ? Ce te-a apucat, așa deodată ? Ne cunoaștem doar, și știi prea bine că dacă aș putea ți-aș scoate bucuros ghimpele din picior.

— Păi, tocmai pentru că ne cunoaștem și știi despre ce-i vorba, îți spun toate astea, i-am replicat eu. De ce n-ai trimis mașinile ? De vineri dimineață ai refuzat să mai preiei marfa. Caisele puteau fi culese. Atîtea cîte s-au făcut anul ăsta nu se fac decît o dată la zece-cinsprezece ani ! Pe arșița asta se coc de la un ceas la altul, iar voi, tocmai în clipa declanșării culesului, închideți, dugheana pe trei zile. O vineri și o sîmbătă în tot anul !

— Vara și toamna se coace mereu cîte ceva, mi-o reteză scurt. O dată legumele, altă dată fructele. Dacă ar fi după tine, ar trebui să muncim tot anul, ziua și noaptea, duminicile și sărbătorile. N-avem oameni pentru așa ceva. Ori ce-ai face, pentru asemenea muncă nu găsești nici un om.

Și numaidecît se apucă să-mi enumere, în grabă, toate greutățile pe care le are de întîmpinat și-l ține legat de mîini și de picioare. Șoferii și ajutorii lor parcurg într-o săptămînă mai mult decît îngăduie legea și dacă s-ar întîmpla ceva, ponoasele le-ar trage întreprinderea. Și-apoi: sînt și ei oameni ai muncii ca oricare altul și au și ei dreptul la sîmbăta și duminica liberă. De data asta, colac peste pupăză, unul dintre ei s-a însurat, iar doi s-au dus la nunta lui. Iar acum, în perioada concediilor, nici dracu nu se urcă la volan în zilele de odihnă legale... Parcă n-aș ști cum a sfîrșit predecesorul său, îmi reproșă el. Îi hăituise, chipurile, pe șoferi și muncitori obligîndu-i să lucreze sîmbăta și duminica pînă cînd o încurcă rău de tot cu sindicatele, care-l acuzară de atitudine antisocială, iar conducerea întreprinderii îl critică pentru depășirea cuantumului de ore suplimentare permise de lege. Pînă la urmă, l-a doborît infarctul.

— Vrei, poate, să pățesc și eu la fel? mă întrebă pe pe un ton răutăcios. Legile astea nu eu le-am născocit. Și-apoi... boxele frigorifice sînt încărcate pînă la refuz. Ce să fac, nu eu aleg data cînd să mi se trimită fructele exotice. Simplu, sosesc și sînt aici... Și-atunci, ce-ai vrea să fac cu caisele sîmbăta și duminica, de vreme ce n-am voie să silesc pe nimeni să vîndă sîmbăta după-amiaza sau duminica dimineața?... Magazinele sînt închise... Vorbești de parcă acum ai fi picat pe această lume! Și, dacă nu știi, mai află că unii responsabili de unități refuză încă de vineri dimineața să mai primească o marfă atît de perisabilă. Ba, unii dintre ei refuză s-o primească pentru că se apropie sfîrșitul lunii și, avînd planul de încasări îndeplinit, nu primesc premii mai mari pentru munci suplimentare. Așa se face că-mi returnează mașini întregi cu căpșuni, struguri și caise, în ciuda faptului că trecătorii se adună în jurul lor... Ei, fir-ar să fie de treabă! Oare tot eu sînt vinovat și pentru acest sistem imbecil de remunerare?... Și tu ai vrea să preiau caisele tale vinerea, să le cumpăr și să le las pînă luni să se strice!?! Cui să-i decontez pierderea? Oamenii mei nu capătă premii.

Trase aer în piept, răsuflă din adînc, apoi reluă:

— Nimeni nu-i atît de nebun, încît să jefuiască propria întreprindere. Așa că, nu mă învinui pe mine pentru toate dispozițiile posibile și imposibile care stabilesc o asemenea ordine. Pe cinstea mea dacă știu ce vrei de la mine.

— Ei drăcie, nu știi? am izbucnit furios. Cu alte cuvinte tu îți închipui că oamenilor le pasă ce fel de organizare am născocit noi pentru ca fructele rupte din pom să rătăcească de colo pînă colo, să fie depozitate și transportate din loc în loc și abia după ce se scofîlcesc, se usucă sau mucegăiesc să fie puse în vînzare? Pe naiba! Cumpărătorul vrea ca fructele culese dimineața să fie expuse după-amiaza sau a doua zi la prima oră pe tejgheaua vînzătorului. Asta vrea... Restul îl interesează cît negrul sub unghie...

— Asta, te rog să nu mi-o spui mie, îmi ripostă clipind din ochi. Precum vezi, ai greșit adresa...

— Ai răbdare! l-am întrerupt, fără șovăială. Avem un contract prin care te-ai angajat să preiei caisele. Și ești dator să te îngrijești de ele, așa cum eu am datoria să le cultiv și să le culeg la timpul lor. Răspunzi de achiziții, asta e munca ta. Și dacă în munca asta te împiedică ceva, atunci dă fuga sus și strigă în gura mare. Acționează! Dar achiziționarea fructelor și punerea lor în vînzare spre a nu le lăsa să putrezească, e datoria ta. În definitiv sînteți una și aceeași întreprindere. De tine țin și achizițiile și desfacerea, toți angajații sînt subalternii tăi. Să nu fii tu în stare să te descurci măcar în asemenea situații? Cum poți să dormi liniștit, atîta timp cît, din comoditate, lași să fie distrusă munca omenească, fructele, pe care oamenii le așteaptă cu nerăbdare? Fiindcă niște dispoziții aiurite îți permit această nepăsare strigătoare la cer? Cum văd, cu tine nu mai am ce discuta, mă duc la raion!

Mă măsură cu privirea. Pe chipul lui însă, nu se vedea nici cea mai mică umbră de neliniște sau rușine. Ba, mai mult, indignarea lui parcă s-ar fi domolit.

— N-ai decît, du-te, spuse el, oftînd. Du-te Adame. Dacă dumnealor îmi fac rost de oameni și mă ajută să schimb dispozițiile, o să fiu și eu cît se poate de mulțumit. Eu, unul, nici nu-mi doresc altceva, decît să

colaborăm mai bine. Dar, precum vezi, prietene, amîndoi avem necazuri atunci cînd sîntem nevoiți să ne apărăm interesele...

Și, deodată, vocea lui trădă oboseala :

— Știi doar cum e cu forțele de muncă. Orice leneș e apărat, de parcă ne-ar fi teamă că nu apucă anul două mii. Și-atunci, ce e de făcut ?

M-am ridicat, pregătindu-mă să ies, cînd îmi zise :

— Mai stai un pic, nu pleca, în felul ăsta nu reușești nimic. Principalul e să judeci totul la rece. Calmează-te.

Și rostind aceste cuvinte, se ridică, deschise frigiderul și umplu două pahărele cu coniac.

— Văd că nu ești în apele tale. Mînia e oarbă. Dar, fii pe pace, că de fapt nimic nu-i pierdut. Oare nu ești asigurat ?

Mă privi o clipă concentrat, apoi ochii îi alunecară la pahar. Îl ridică în sus. Contempla parcă, prin el, razele soarelui ce se strecurau prin țesătura perdelei, și se desfăta cu lumina scînteietoare a licoarei cafenii ce se aprindea parcă, din adîncul ei lăuntric.

— Știi, începu el, fotografiile astea o să-ți fie de mare folos. Dacă înțeleg bine, te lupți, ca și mine, pentru întreprindere. Nu vrei să fii păgubit — nu vreau să fiu păgubit, ne batem pentru oamenii noștri. Dacă dorești, ți-aș putea da un sfat prețios.

Mă uitam la el înmărmurit. De bună seamă, știa că sîntem asigurați. Dar nu despre asta era vorba acum. Dumnealui încerca să treacă discuția pe alt făgaș. De atîta uimire m-am așezat înapoi în fotoliu. Iar el, ticălosul, a înțeles greșit gestul meu. (Și-o fi închipuit poate că, de fapt, pentru asta am și venit). Tăcu un timp — pesemne, nu era încă decis — apoi îmi spuse.

— Întreaga recoltă de caiși s-a dus, iar piersicile au suferit și ele stricăciuni — asta asigurarea trebuie să recunoască. Nu se poate să n-ai acolo niște cunoscuți și, vorba ceea, la nevoie, prețuitorii, dacă sînt îndatorați, știu să închidă ochii. Ține minte ce-ți spun, asigurarea te pune din nou pe picioare. Și-apoi... Aici glasul lui căpătă un ton de intimitate. Dacă nu mă înșel, ceva am preluat, totuși, de la voi. A fost decontată întreaga cantitate ?

Și rostind aceste cuvinte, mă țintui cu o privire cercetătoare. Codoșul ăsta uns cu toate alifiile, care se ascunde în spatele tuturor regulilor și dispozițiilor știa prea bine că nu. L-am dibuit. Îmi propunea o mică afacere clandestină din care să ne alegem fiecare cu partea lui!

Se zvonea că în felul acesta îi „ajută" pe unii furnizori, îndeosebi cooperativele legumicole, ale căror culturi au fost păgubite de inundații, de grindină sau de gerurile tîrzii. Întîrzie decontarea pentru partea de recoltă preluată, pînă cînd asigurarea încheie procesul-verbal de constatare a pierderilor. Nu e vorba însă de un ajutor dezinteresat, oferit din inimă de un suflet generos. Căci, din povestea asta, trage și el foloasele lui! Cei năpăstuiți nu se opun atunci cînd pentru produsele despăgubite de asigurare, dumnealui le plătește prețurile de achiziții cele mai scăzute, iar comerțul cu ridicata le livrează apoi spre desfacere ca produse de calitatea întîi sau extra. În felul ăsta își ia fiecare partea lui. Firește, în afara statului — și, deci, și a noastră, a tuturor. Noi toți plătim pentru aceste șarlatanii.

Acum, dumnealui îmi oferea și mie o asemenea afacere murdară! Desigur, încercat și viclean cum era, avusese grijă să nu vorbească prea mult. De fapt, nu spusese nimic care să se refere direct la persoana lui. Mă întrebase doar ce cantitate de caise și piersici le-am livrat.

Simțeam cum roșesc, obrajii îmi ardeau ca focul.

Ticălosul miza pe acordul meu. Era sigur că voi încuviința.

— Ei, ce zici? mă întrebă, cu un zîmbet dulceag, plin de viclenie.

— Da, acum te înțeleg. Nu vreau! am explodat mînios la culme. Nu, scumpe prietene (apelativul avea o rezonanță veninoasă — în timp ce vorbeam dinții îmi scrîșneau de furie); noi cultivăm fructele ca să fie vîndute și oamenii să se bucure savurîndu-le; da, pentru plăcerea noastră, și a lor. Noi nu le îngrijim ca să le lăsăm să putrezească, și să ne mulțumim că se găsește cineva care să ne plătească pe ele un preț, fie și de două ori mai mare. Ți-ai făcut greșit socotelile, amice. De data

asta te-ai păcălit. Eu nu vreau decît ce-i al meu, ce-i al altuia nu mă interesează. Povestea asta o lămurim noi!

Stătu cîteva clipe înmărmurit, de parcă i-ar fi rămas pe gîtlej un os de pește. Se descotorosi însă repede de el. Ochișorii lui de viezure, mijiți și reci ca gheața, începură deodată să mă înțepe.

— Al altuia? întrebă tăios. Nu știu despre ce vorbești. (Avea, într-adevăr, un aer nedumerit). Te-am sfătuit să te adresezi asigurării. La mine ai greșit adresa.

M-am ridicat. N-avea nici un rost să mai continui discuția, cu acest tîlhar.

— Smintitule! l-am auzit spunînd în spatele meu. Du-te unde vrei, dacă n-ai altceva mai bun de făcut. Viața o să te învețe să umbli cu picioarele pe pămînt.

Am ieșit, trîntind ușa cu putere.

Tîmplele îmi zvîcneau și capul îmi vîjîia, gata parcă să plesnească. Nelegiuitul! Puțin îi pasă că fructele s-au distrus, că întreaga recoltă de caise s-a dus pe apa sîmbetei. Adăpostit de tot felul de dispoziții, ca în spatele unui scut, n-a mișcat un deget ca să ne ajute s-o culegem la timp! N-a priceput de loc pentru ce mă bat, despre ce vorbesc! Nemernicul socotește că e firesc ce-a făcut... Și, pe deasupra, ar mai vrea să și profite de pe urma acestei distrugeri! De parcă niciodată nu s-ar fi gîndit că ar trebui să slujească și să muncească în folosul tuturor.

Și m-am gîndit, în sinea mea: ce cumplit e cînd o operă pe care ai făurit-o din dragoste depinde în cele din urmă de o persoană lipsită de orice afinitate cu munca — această nevoie de bucurie — de care omul nu se poate lipsi în viață... De o persoană care, aidoma unei mașini imbecile, bine unse (sau al dracului de scîrțîitoare!), nu face decît să pună în mișcare și să împingă înainte propria sa roată, pentru că de pe urma ei trăiește. Și o împinge înainte, mergînd în neștire, fără să-i pese că în acest timp calcă, bătătorește, răscolește și distruge tot ceea ce alții au făcut, sau ceea ce le trebuie acestora ca să trăiască. La ce se gîndește un asemenea bandit nenorocit cu sufletul pustiu care, uneori, poate fi socotit, pentru scurtă vreme, un bun și capabil organizator? Pentru cine trăiește și muncește un ase-

menea om? E un nelegiuit, chiar dacă în felul ăsta acționează și în numele colaboratorilor săi. *Întreprinderea noastră — familia noastră!* Restul să piară?... Ce-anume îi învață pe oameni să gîndească astfel? Ce anume le permite să gîndească astfel, și să acționeze în consecință?

Eram afară, la aer, dar, pur și simplu, mă sufocam. Nu mă simțeam însă obosit, nici deprimat. Toată supărarea, toată mînia aceea nemărginită, avea darul să stîrnească în mine nevoia de a fi neînduplecat și de a acționa fără cruțare... *Prost e cel care se lasă jefuit; cel ce lasă să fie călcate în picioare roadele muncii lui, care aparțin tuturor.* Suspinele și văicărelile deșarte, nu ajută nimănui!

X

FUNIGEII

Mai stau și-acum întins aici, cu fața întoarsă din cînd în cînd spre cer, cu nasul cufundat din cînd în cînd în iarba plăcut mirositoare. Soarele dă să coboare în asfințit; umbra coroanei boltite a nucului s-a lungit. Ascult țîrîitul greierilor, ciripitul gureș al rîndunelelor — în răstimpuri se aud și țipetele fazanilor. Vremea înaintase, iar eu îmi depănam mai departe amintirile și meditam...

Mă întorc cu gîndul înapoi la clipele cînd, după catastrofa cu caisele, ne-am strîns cu toții să ne sfătuim ce e de făcut. Chiar a doua zi după întoarcerea mea de la Hošek, brigada noastră era adunată în păr; unul nu lipsea. Mințile erau încă aprinse. Unul cîte unul și toți în cor îl înjuram și-l blestemam pe Hošek și achizițiile lui. Ne sfătuiam ce să facem ca niciodată să nu se mai întîmple ceva asemănător. Unii își rosteau gîndul cu voce tare, alții mormăiau pe sub mustață, dar toți eram la unison, căci fiecare avea în fața ochilor săi imaginea acelui dezastru.

Asupra unui lucru ne-am înțeles imediat. Hošek trebiue pedepsit! Pentru toate manipulațiile și matrapaz-

lîcurile lui. (Procurarea martorilor cădea în sarcina mea și treaba asta nu era deloc ușoară. Mă sfătuisem însă cu cei de la raion și aceștia au chemat în ajutor și organele controlului de stat). Dar Hošek mai trebuia pedepsit pentru nepăsarea sa condamnabilă, care pricinuise devastarea recoltei. Munca omenească nu poate fi distrusă fără pedeapsă. Căci de roade au fost lipsiți cei ce le așteptau — cu alte cuvinte concetățenii noștri. (Așadar, tot răul spre bine, îmi spuneam în sinea mea. Să nu pierdem deci prilejul !).

Și astfel, adunam și înregistram de zor, caz după caz. E la mintea cocoșului că eram foarte atenți, avînd grijă să nu ne scape din vedere nimic din ceea ce ar fi putut fundamenta acuzațiile noastre. Un singur amănunt, aparent nesemnificativ, pe care nu l-am fi semnalat, putea deveni în instanță un element important și decisiv în favoarea achizitorilor ; și, profitînd de el, învinuiții s-ar fi străduit să șteargă totul cu buretele, îngropînd întregul proces. (Aveam și noi experiența noastră. În relațiile cu asemenea instituții, omul trebuie să fie al dracului de prevăzător, oricîtă dreptate ar avea. O eroare cît de mică, un pas greșit și poate aluneca ; și nu se alege doar cu glezna zdrelită, ci își frînge pe loc amîndouă picioarele !)

De aceea chibzuiam totul cu temeinicie, motivînd cu grijă orice afirmație. În același timp ne-am adresat celor de la raion și de la regiune, solicitîndu-le să aprecieze dacă întregul sistem de achiziții și desfacere corespunde cerințelor noastre. Noi — și, desigur, toți cetățenii noștri — nu cunoșteam rînduială mai bună și mai avantajoasă pentru toți, decît aceea care asigură ca fructele coapte, culese spre seară sau în primele ceasuri ale dimineții, să ajungă în magazinele de desfacere în jurul amiezii, ori, cel mai tîrziu, în ziua următoare. Practica asta s-a aplicat de cînd lumea, iar acum, cînd sîntem stăpîni în țara noastră și ne-o gospodărim singuri, interesul pentru aprovizionarea oamenilor cu fructe și legume proaspete ar trebui să se manifeste cu și mai multă vigoare. Așa le-am spus.

Și n-aveam oare dreptate ?

Și nu e oare ghinionul nostru că atîtea verigi intermediare, inutile, ori umflate fără nici un rost, slăbesc ca o tenie organismul sănătos al societății noastre? Aș pune rămășag pe capul meu — și tare n-aș vrea să-l pierd — că dacă am fi în stare să ne descotorosim de ea, s-ar lichida numaidecît lipsa brațelor de muncă și s-ar găsi destui oameni pentru a fi plasați acolo unde e nevoie; în felul acesta, ar fi, în toate, mai multă ordine.

Și dacă tot ne înfierbîntasem, le-am propus să mai reflecteze asupra unui lucru. Nouă ni se părea că merele mai mici, dar sănătoase și bine coapte, nu sînt cu nimic mai prejos decît cele mari, și împărțirea aceluiași sort de fructe în cîteva categorii nu face decît să ispitească la substituire, și la jefuirea cumpărătorului. Ar fi suficient dacă merele sănătoase și la fel de coapte s-ar culege și s-ar vinde de la o anumită mărime cu același preț, în funcție de varietate, iar celelalte le-am scutura din pom și le-am transporta direct la fabrica de sucuri. În felul acesta numărul culegătorilor și cheltuiala de triere s-ar reduce substanțial. Și n-am împușca, oare, doi iepuri deodată?...

Propunerea asta însă am adăugat-o doar la ceea ce ne rodea și ne otrăvea viața zi-de-zi; la ceea ce de mult se copsese și chema la rațiune, la schimbare...

Cu alcătuirea acestei scrisori am zăbovit o zi întreagă și chiar mai mult. Certurile și părerile deosebite au fost, cu acest prilej, destule. Dar e bine că a fost așa. Nu trebuie să ne fie teamă de conflicte atunci cînd se pune chestiunea de a găsi o cale comună pentru atingerea mai grabnică a unui țel comun. Numai prostul își poate închipui că e mai deștept și mai înțelept decît toată lumea. Organizația noastră de partid și conducerea fermei au aprobat scrisoarea, iar eu, împreună cu directorul, am dus-o la Comitetul raional. Aici a ieșit la iveală că nu eram singurii cărora acest fel de a gospodări le aducea prejudicii și le dădea dureri de cap; și nici singurii care ceream îndreptarea lucrurilor (Unii erau cultivatori de fructe și legume, dar și mai puternice erau glasurile celor ce le cumpărau). Ce să-i faci — *ca să vezi mai bine ce-i în oală, trebuie ridicat capacul.*

Numai că nu toți gîndeau la fel. Erau destui precauți care mă sfătuiau să mă las păgubaș și mai bine să uit de prostia asta, de vreme ce mai săvîrșisem o dată o asemenea nesocotință. Aceștia îmi spuneau :

„Te-ai ars, Adame. Ești un prost. Cine te-a pus să te bagi în aiureli din astea ? Unde ți-a fost mintea ? Dreptate ai, dar ce-o să izbutești ? E o rînduială încetățenită, n-ai s-o schimbi. De criticat îi poți critica pe diferiții lucrători economici, asta da, dar de îndată ce te atingi de ceva ce crește mai sus, sau umblă mai în adînc, ți s-a și atîrnat o tinichea de coadă. Pe loc vei fi învinuit că dai apă la moară dușmanilor sau trădătorilor. În treburi din astea e mai bine să te conduci după vechiul principiu : Cine nu muncește nu greșește. Cine nu greșește e avansat. Ține-te de el, aiuritule, e un adevăr verificat. Fii și tu ca alții, și îngrijește-te mai degrabă de soarta ta. Nici măcar casa nu-ți aparține. Ce-o să faci, după ce termini aici ? Unde o să stai ? (Anul viitor urmează să primim o locuință ; deocamdată nu mă omor s-o capăt). Nici Škodița ta nu mai e în cea mai bună stare... Iar de familie puțin îți pasă. Ce-o să le lași copiilor ? La urma-urmei, pentru cine muncești tu, Adame ? Nu te uiți în jurul tău ? Nu vezi cum merg treburile în ziua de azi ? Ce să mai vorbim, ești un prost. Nu știi să trăiești ! Tocmai tu, care ai putea cel mai mult să...“

Numai la gîndul că mi se dau asemenea sfaturi, simt cum mă sufoc. De parcă banii și averea ar fi măsura tuturor valorilor vieții. Sărmanii !... Cui vor să se asemene ? Nu se gîndesc decît la bunăstarea și comoditatea lor. Dacă le-ar sta în putere, ar fura și soarele de pe cer, ca să și-l atîrne de plafon în chip de lampă. Ei, drăcia-dracului, oare nu sînt eu mai bogat ? Ce am ? ! ?

Ca un bețivan care a postit prea multă vreme și acum stă aplecat asupra paharului aburit, privesc acest colț de țară. Țara mea... Ea m-a născut... Ei îi aparțin și mă număr printre cei ce acum muncesc și fac să rodească acest colț de țară, schimbîndu-i înfățișarea. Chipul ei de acum e și opera mea...

Priviți livada mea ! Ce-i drept, nu-mi aparține, dar e, totuși, a mea. Am creat-o împreună cu colaboratorii

mei... Aici va rămîne și după ce eu nu voi mai fi. De mult voi fi răsturnat în țărînă, dar semenii mei vor continua să se delecteze cu roadele ei. Voi trăi pe lume cu ceea ce am făurit. Iar asta se trage din sămînța mea !...

Ei, fir-ar să fie, oare nu-i mai mare dragul să vezi cum pămîntul, țara, s-au schimbat prin munca ta ? Iar noi n-am stat pe tînjală, am făcut destule pînă acum. (E drept, se putea mai mult, dar, orice am face, omul, cu toate însușirile lui, cu capacitatea lui, cu virtuțile lui, cu cusururile lui de tot soiul, rămîne totuși om, chiar dacă se amestecă în treburile Creatorului și încearcă să schimbe rînduiala pe acest pămînt ! Oare bătrînul nostru străbun Čech nu s-ar minuna acum, dacă ar privi meleagurile acestea de pe Creștetul muntelui Řip ? Dar ceea ce le-a spus el oamenilor tribului său, străbunilor noștri de demult, e valabil și azi. Vom avea o țară frumoasă și bogată, dacă vom ști să fim vrednici și sîrguincioși, dacă vom ști să transmitem această înțeleaptă moștenire copiilor noștri, urmașilor noștri !

Copiilor... Ah, da. Și ei fac parte din bogăția mea. Tomek... Ce-i drept, nu eu l-am zămislit, dar e fiul meu. Cu chipul și statura nu-mi seamănă deloc. Nu deslușesc la el gesturile și mișcările mele, dar unele gînduri și însușiri, da. Alături de Eva, care l-a născut, mi-am investit în el — din păcate abia mai tîrziu — sufletul. I l-am altoit, l-am îngrijit și de aceea e băiatul meu și al Evei. Al nostru. Oare sămînța sufletului înseamnă mai puțin decît aceea pe care semănăm din poală ? Una de alta nu se poate lipsi. Așa se face că, de fapt, nici nu știu că n-am fost eu cel ce l-a zămislit... (Chiar n-am fost ?).

Mă iubește și e mîndru de munca mea. Sufletul lui e sufletul meu, și asta e mai mult decît numele care mi-l poartă. (Ticălosul ăla — mulțumită lui am cunoscut-o pe Eva — s-a lepădat repede de el ; avea, și-așa, legăturile lui vechi și noi). Ce-a moștenit Tomek de la el ? Nimic, în afara învelișului trupesc...

Bun băiat, isteț și muncitor... Cinstit... Mi-aș fi dorit să grădinărească, după mine, dar n-a vrut. Nici studiile nu l-au ispitit. S-a calificat electrician și lucrează ca reparator de televizoare. Are totuși o însușire care nu-mi

place de fel. În societate e sfios, timorat, stînjenit. Știe acest lucru și din cînd în cînd se necăjește din pricina asta. Și încearcă să se lecuiască... Cum altfel, decît prin manifestări ostentative?... Și-atunci se dedă la acte „de vitejie", isprăvi după care de obicei urmează mahmureala. Așa a fost și atunci în povestea cu Marcela. Cred că știu de ce e atît de vulnerabil. Însușirea asta a căpătat-o ca dar de botez pe vremea cînd Eva îl purta în pîntecele ei, iar mai tîrziu în atmosfera aceea infernală de familie, plină de certuri, de strigăte și bătăi, pe care a cunoscut-o de mic copil. Cînd Eva l-a adus la mine, ne-am străduit amîndoi să-i tocim această însușire nefericită, dar n-am izbutit s-o înăbușim cu desăvîrșire... Niciodată nu-i amintesc Evei acest lucru. Nu e vina ei. Și ea a fost marcată de întreaga poveste, din fericire în bine ; știe să prețuiască și să guste mai mult toate bucuriile și frumusețile pe care i le oferă viața.

Pe urmă, Lucinka... E cu totul altfel. Sociabilă și veselă și, în același timp, încăpățînată. (Are cui să-i semene ; aschia nu sare departe de trunchi — și Eva și eu sîntem capete îndîrjite). Radiază toată de bucurie, ori de cîte ori reușește ceva. Și, de obicei, știe ce vrea, și știe să se bată ca să-și atingă țelul ; de un cuvînt mai tăios sau de opreliști nu se sperie cu una — cu două fetița mea dragă, cu farmecul ei feminin, înnăscut, se pricepe drăcoaica să le depășească pe toate. (Tomek, în locul ei, ar fi în stare să steargă cu buretele orice conflict, decît să se bată). Cel al cărui aleasă va fi sau, mai curînd, cel ce va fi ales ei, se va bucura din belșug de acea dulceață picantă, care stîrnește și aprinde pofta.

Dar cea mai mare bucurie pe care mi-o pricinuiesc copiii mei este aceea că amîndoi vor să trăiască din munca lor. Nu așteaptă și nici nu socotesc ce anume vor căpăta de la noi, ca viața să le fie mai ușoară. Ce le-a trebuit, și ce vor mai avea nevoie ca să se pună pe picioare au primit și vor primi. Amîndoi sînt harnici... Și nu e de mirare. Din copilărie ne-au văzut, pe Eva și pe mine, muncind.

Și asta nu înseamnă, oare, mai mult? Nu sînt eu, oare, mai bogat decît acele veșnice rozătoare — unii abia nu de mult au devenit — care scormonesc mereu și

adună în grămada lor tot ce le pică ? Și tocmai aceștia dau din cap cînd se uită la mine, și-mi rînjesc batjocoritor. Dar eu le rîd în nas și, totodată, îi compătimesc... Sînt niște stele moarte... Căldura și bucuria s-a stins în ei, s-a risipit. Pe cine încălzesc ?... Eu, unul, n-aș vrea să mă hrănesc cu boabele lor. Mi-aș da duhul !... Cu cît ți-e inima mai largă, mai mărinimoasă, cu atît ești mai bogat. Sufletul mi-e plin și ce-i în el nu-mi poate lua nimeni !...

Și ce mi se mai trîmbițează mie la ureche ? Pentru ce mă lupt ? ! Și de ce anume ar trebui să-mi fie teamă și să mă feresc ? Căcăciosilor ! Vreau poate prea mult cînd îmi iau dreptul să gîndesc, să caut, să încerc, să găsesc și să pierd, ca apoi din nou să mă spetesc muncind — pe scurt, să descopăr noul și să-l desăvîrșesc ? Pe cîte știu, acesta e dreptul și datoria noastră. Acum noi conducem treburile în această țară. Viața noastră e mai bună decît a fost. Dar asta nu înseamnă să ne băgăm în cap că totul e în ordine, că toate merg ca pe roate. În ordine înseamnă a cunoaște greutățile ce ne însoțesc, și încă ceva ; a avea curajul să le înlăturăm (Da, Adame ! Afurisită treabă — și permanentă !) Numai în felul ăsta putem ajuta ca roata pe care o punem în mișcare să se rostogolească înainte pe drumul dorit de noi. A fi înfrînți de noi înșine, ar însemna să avem parte de o soartă cumplită ! Ei drăcie ! Adică să-mi fie mie teamă să mă fac auzit, să spun ce mă doare și să pun degetul pe rană ?

La toate astea m-am gîndit, ascultînd vorbele pentru și contra ; cele ce mă mîngîiau, și cele ce făceau să mi se încrîncenеze pielea. Nici în timpul muncii n-aveam astîmpăr. Dar ce altceva ne rămîne, decît să așteptăm ? (Nicidecum cu mîinile goale sau încrucișate la piept).

Pe urmă, într-o zi ne sosi vestea că organele controlului de stat descoperiseră la Hošek o serie de nereguli și matrapazlîcuri, în temeiul cărora conducerea întreprinderii ne jefuia nu numai pe noi, ci și vistieria statului. Hošek a fost destituit și, atît el, cît și alți doi tovarăși de-ai lui au fost trimiși și reținuți la arestul preventiv. Îi aștepta judecata.

Faptul în sine avu un efect pozitiv. Văzînd că justiția intervine, atingîndu-i și pe cei care pînă atunci se aflau în frunte, că e urmărită lipsa de răspundere, nepăsarea, chiulul și afacerile ilicite, oamenii prinseră pe loc mai mult curaj. Celor descumpăniți, care își manifestaseră dezacordul prin pasivitate mută și lipsă de încredere, le crescu numaidecît încrederea, în timp ce *ceilalți* o pierdură. Atmosfera se purificase. În ciuda faptului că noul director nu era făcător de minuni, metodele de achiziție se schimbară aproape radical. La nevoie fructele erau preluate și sîmbăta, iar vagoanele se descărcau și duminica. Și din nou se dovedi că se poate discuta cu oamenii și ajunge cu ei la o înțelegere, că acești oameni știu ce-i sacrificiul atunci cînd își dau seama că justiția e una, valabilă pentru toți deopotrivă... Fusese deci o operație bună și folositoare! (O operație la care ne pricepeam. Căci orice pomicultor grijuliu, pe care-l interesează soarta recoltei și vrea ca pomii lui să fie viguroși și să dea roade sănătoase, dulci și suculente, știe că e de datoria lui să taie acele crengi care nu mai produc; și cu atît mai curînd atunci cînd e vorba de crengi care, indiferent din ce pricină, se usucă. De la ele se răspîndește întotdeauna contaminarea).

Așadar, totul era acum pe făgașul cel mai bun. În plus, după discuții și dispute îndelungate cu direcția generală a Întreprinderii pentru aprovizionarea populației cu fructe și legume și după o serie de tocmeli cu cele mai diferite direcții ale ministerelor de resort, Comitetul regional de partid obținu aprobarea care ne dădea nouă, cultivatorilor, posibilitatea de a livra fructele direct magazinelor de profil din orașul minier Most și din Praga. Iar la noi acasă, la Roudnice, fu aprobată înființarea unui magazin de desfacere experimental, în regie proprie!

Se spune că toți organizatorii de pînă atunci ai aprovizionării și vînzării fructelor și legumelor, s-ar fi împotrivit, apărîndu-se cu ghearele și cu dinții (îmi pot închipui, căci mulți știau de ce), invocînd tot felul de decizii, scoțînd la bătaie argument după argument, vorbind despre o anarhie ce ar putea surveni prin aplicarea unor asemenea măsuri. Dar pînă la urmă rațiunea sănă-

toasă și glasurile oamenilor cerînd fructe și legume proaspete, își spuseră cuvîntul. Era ce-i drept, o primă rîndunică, dar sîngele ni se oxigenase din nou și viața ni se păru, pe loc, mai veselă.

Și astfel ne-a fost dat să ne convingem încă o dată că omul trebuie să vorbească, dacă vrea să fie auzit! (Altfel se fac auziți ceilalți — cu vocea falsă, plicticoasă și cu vorbe atît de goale și de peticite, încît nimeni nu-i ascultă...). Of Doamne, oare nu a fost ăsta darul cel mai frumos pe care l-am primit de ziua mea?

De altfel l-am și sărbătorit așa cum se cuvine, cu întreaga brigadă, în ajunul zilei mele — frumos, în felul nostru. Afară, în jurul focului încins în mijlocul livezii, ne-am delectat cu cîte o fripturică fragedă și suculentă și am închinat paharul pentru sănătate și bucurie, pentru tot ce-am izbutit și pentru tot ce ne mai așteaptă; am cîntat și ne-am veselit. (Pentru acest eveniment inimosul nostru podgorean Bouša n-a precupețit să scoată din pivniță vinul cel mai bun pe care-l avea; și, pe lîngă el, și cîteva sticluțe de arhivă din faimosul Sf. Laurențiu, roșu ca sîngele, scînteietor, aromat, gustos și moale ca mătasea; aluneca pe gîtlej mai mare dragul).

Acum întind mîna și apuc sticla tolănită în iarbă; o duc la gură și sorb ultima înghițitură. (Ultima înghițitură din această sticlă, căci sînt încredințat că vinul pe care-l voi bea pentru ultima oară, se va coace pe un butaș de viță ce n-a fost încă plantat).

Iarba și livada își împrăștie mirosmele în jurul meu. Am senzația că nările mele deslușesc parfumul merilor în pîrg. Pe Elba șuieră sirena unui vapor, undeva, pe aproape, se face auzit un lătrat de cîine...

Iar eu nu mai contenesc meditînd la drumul vieții mele, parcurs pînă acum. Privesc în mine, înlăuntrul meu... Și mă întreb: oare nu se uită omul înapoi spre trecut, ca să vadă mai bine viitorul care-l așteaptă? Trecutul e rădăcina, iar prezentul e coroana ce rodește. În roade se naște și se coace sămînța viitorului...

Cîntăresc totul, și binele și răul pe care viața mi le-a pregătit, și ce-am luat de la ea. Tot răul și binele e depus în mine ca un strat adînc, producător de căldură,

din care își trag viața și se hrănesc creierul și inima mea...

De cite ori nu mi s-a strîns de durere? Sînt clipe în viață cînd ai sentimentul că nu vei mai vedea nici soarele, nici stelele. Dar oasele frînte se sudează, și pielea zdrelită pînă la sînge se cicatrizează. Mă gîndesc la toate biruințele și la toate eșecurile care m-au însoțit. Și meditez și la destinul omenirii. E iar amenințat de cei ce au vrut de atîtea ori să încătușeze alte popoare pentru propriul lor profit; de data asta însă, în trufia și înfumurarea lor imbecilă, ar fi în stare să nimicească întreaga planetă, în focul războiului atomic... Dar, în același timp, îmi străbate sufletul raza încrederii în puterea noastră, a celor care ne apărăm tot ce-am făcut și ne gîndim la o viață mirosind a omenie caldă și sănătoasă. Totul depinde de noi...

Reflectez și ochii mi se închid pe îndelete... Gîndurile încep să mi se încurce; se risipesc, dispar, și iar se întorc.. Imaginile se contopesc, cunoștința se tulbură...

*

* *

Deodată, mă trezesc. Tot corpul mi-e țeapăn. Brațul drept mi-a amorțit, fața șifonată de iarbă mă arde, mă mănîncă... Printre pleoapele întredeschise privesc clipind trunchiul scorțos al nucului. Umbra lui se îmbină cu amurgul ce se furișase încet-încet. Sînt morocănos, ursuz, oboseala și-a spus cuvîntul.

Îmbătrînești, Adam, îmbătrînești... Știu, burta a început să-mi crească, spinarea mi se înconvoaie și părul mi se rărește. Uneori, în genunchi, își face simțită prezența neiertătoarea artroză, din cînd în cînd oasele mă dor sau mă înțeapă cum scrie la carte, coatele și degetele îmi amorțesc... Simt dinainte orice schimbare a vremii, și asta, pentru un pomicultor, e bine. (Mîinile, ce-i drept, îmi sînt mai puternice, creierul ager și activ, și nici fantezia nu mi s-a ofilit; mai circulă în ea o sevă bună și sănătoasă. Dar, ori ce-aș face, puterile încep, totuși, să mă lase...)

Și în timp ce enumăr toate bolile care mă supără uneori, deasupra mea răsună o voce cunoscută.

— Ei, somnorosule, te-ai trezit ?

Eva stă lîngă mine, așezată în capul oaselor.

— Cum văd, iar te-ai sfătuit cu sticla. Tot nu te-ai săturat ? mă întreabă, zîmbind.

— Te-aș invita bucuros să ne mai sfătuim și împreună, dar, precum vezi, izvorul a secat. Sticla e goală, îi răspund oftînd.

— Cum te cunosc, n-a fost numai una. Dar, ia spune, de fapt ce faci tu aici ?

— Meditez.

— Da, am auzit. Sforăiai, mai mare dragul. De o jumătate de oră stau lîngă tine și tu habar n-ai.

— Și de ce nu m-ai trezit ?

— N-am vrut să te tulbur. Nici mie nu-mi place să fiu tulburată cînd meditez, mă ia peste picior. Dar să-ți spun drept, nici nu mă mir de tine. În aceste două zile ai avut destul de tras, nu-i așa ? Ai dreptul la un pic de meditație... Nu te stînjenesc ?

— Îmi lipseai, îi răspund, fără șovăială. Te așteptam.

— Nu minți.

Nu mă crede, dar eu am sentimentul că așa a fost, cu adevărat. Și abia acum observ că Eva e îmbrăcată sărbătorește. Poartă un taioraș de catifea, de culoarea oului de porumbel, care o prinde de minune. Îi scoate în evidență fața bronzată și părul ei negru, cu luciu mat. Stă, așezată lîngă mine, cu mîinile în poale, ușor îngîndurată.

— De ce te-ai gătit așa ?

— Am fost după cumpărături. Și, pe urmă... Ezită o clipă apoi reluă : Mai e încă sărbătoarea ta. După plecarea *bunului* tău prieten Oldřich, am crezut că te întorci acasă...

Și, după un timp, ca și cînd ar fi vrut să ascundă că se gătise pentru mine, adăugă :

— S-ar putea să mai vină cîte un musafir, să te felicite. Știi doar cîți au fost pînă acum.

— A venit cineva după-amiaza ?

— Te-au căutat... Telefonul a zbîrnîit întruna, dar le-am spus că nu ești acasă. Și, de fapt, nici nu i-am mințit.

— Atunci, ar fi poate mai bine să ne întoarcem, am spus întinzîndu-mi oasele și căscînd în același timp.

— Nu te grăbi. Lucinka știe unde să ne găsească. Și, deodată, îmi aduc aminte.

— Ca să vezi... nici pînă acum nu mi-ai spus dacă îți place darul pe care mi l-a făcut.

Pe neașteptate, inima mea prinse să se înveselească. Lucinka, fata mea dragă, îmi dăruise de ziua mea o ceramică frumoasă, înfățișînd portretul Evei din profil. Chipul ei era împodobit de o cunună de păr negru împănat cu flori roz de piersic! Chipul, ce-i drept, nu e prea reușit, dar e chipul Evei. Cînd l-am văzut — mărturisesc cinstit — am îmbrățișat-o pe Lucinka, mai-mai să-i frîng oasele.

— Am, într-adevăr, un nas atît de ascuțit? mă întrebă Eva.

În timp ce rostea aceste cuvinte, am avut impresia că-i freamătă nările. Eva eterna — nici o clipă n-a încetat să fie femeie.

— Nu cumva nu-ți place propriul tău nas? am luat-o un pic peste picior.

— Lasă glumele... oftă ea; apoi adăugă: La drept vorbind îmi pare bine că o amuză povestea asta. Dacă aș fi tînără m-aș apuca și eu, cu poftă, de o asemenea treabă. Are în ea materie și suflet. Mîinile, capul și inima se aleg cu un cîștig făcînd o asemenea muncă...

Mă bucură că gîndește astfel. Ne înțelegem. În definitiv de ce să nu aleagă Lucinka singură — așa cum a procedat și Tomek — ce anume vrea să facă în viață. În lume o să umble, totuși, pe picioarele ei.

Și iar mă gîndesc ce frumos ar fi fost dacă Tomek s-ar fi aflat și el printre noi de ziua mea. Mi-a scris; și mi-a trimis ceva în dar. Făcuse rost, nu știu de unde, de un cuțit vechi de altoit — un adevărat exemplar de muzeu. M-am bucurat de el așa cum mă bucurasem cînd, cu primele coroane cîștigate din culesul vișinelor, îmi cumpărase un calendar mic de buzunar. Mi-era mai drag decît toate darurile la un loc.

De bună seamă, Eva îmi ghicise gîndurile, căci, deodată, se întristă și spuse :

— Tomek o s-o ducă mai greu în viață decît Lucinka... Cu firea lui o să fie de multe ori lipsit de apărare...

Și oftă din adînc. Dar, ca și cînd ar fi vrut să alunge îngrijorarea mea, începu :

— Și-acum să-mi spui adevărul adevărat. Despre ce ai filosofat tu tot timpul cît ai stat aici ? O după-amiază întreagă mi-ai dispărut. Cel puțin, a meritat ?

— Ai avut dreptate. Toată povestea m-a obosit un pic, i-am răspuns posomorît. Ce să mai vorbim, mă apropii de șaizeci, curînd o să fiu și eu un moșulică... Am stat aici și m-am gîndit la multe, și mi-am mai întins nițel oasele... Și pomul are nevoie de odihnă, ca să rodească din nou. Iar pe noi — știi prea bine — ne mai așteaptă multă muncă. Livezile noastre n-au ajuns nici pînă la poalele Ripului.

— N-ai uitat ? Tot te ma gîndești la povestea asta ? întreabă privindu-mă cu niște ochi plini de uimire. Încă n-au început să rodească plantațiile de dincolo de Kalěsov, și tu te și gîndești la altă muncă. Mereu născocești cîte ceva. Ai, poate, prea puține griji ? ! ?... Îți mai lipsește una ?...

Mă boscorodește, dar de gîndit nu gîndește așa. O cunosc. La nevoie mi se alătură și luptă cot la cot cu mine. Și e inimoasă și aprigă, și se bate ca o leoaică, atunci cînd își apără puii amenințați.

— Nimic n-am uitat, protestez eu. Toate trebuiesc rezolvate și rînduite, una cîte una.

— Tu chiar crezi ce spui ? mă întrebă, întunecîndu-se la față.

— Totul e în inima noastră, Eva, îi răspund cu o voce domoală. Privește numai livada asta. Cum a fost cînd am început și cum arată acum. Nu e numai munca noastră, chiar dacă adeseori am fost nevoiți să ne croim singuri drumul. Ce-i drept, broasca de la ușă e uneori ruginită și scîrțîie al dracului, dar oheia se află în mîinile noastre, și ăsta-i lucrul cel mai important. Nu cunosc nici un diavol care ne-ar putea împiedica să înfăptuim ce ne-am pus în gînd.

Și, numaidecît, pe un ton vesel (poate că veselia a fost un pic jucată), mă grăbesc să adaug :

— Nu mai știu cine a spus că munca și antrenamentul e totul. Piersica a fost cîndva un sîmburos amar, conopida nu-i altceva decît o varză bine dresată.

Mă asculta tăcută. Nu era în obiceiul ei. Altădată nu m-ar fi iertat, s-ar fi rățoit la mine, fără șovăială. Ceva o apăsa.

— Ai rămas același nebun încăpățînat. Cînd o să-ți vină și ție o dată mintea la cap ? Să fii și tu mai înțelept, spuse oftînd din adîncul rărunchilor. Nu te astîmperi, mereu îți cauți cîte ceva. Dar mai bine s-o lăsăm baltă. Nu pentru asta am venit la tine.

M-am uitat la ea cu ochi întrebători.

— O să mai ai vreodată timp și pentru soția ta ? mă întrebă pe neașteptate, lungind fiecare vorbă. Ori, poate, ai uitat de mine, în toiul acestei glorioase sărbătoriri.

N-am înțeles-o imediat.

— Cum adică, am uitat ? Tot timpul ești cu mine, bolborosesc nedumerit.

— Lîngă tine, dar nu cu tine, îmi ripostează încrețindu-și fruntea. Asta îți ajunge ? Dacă stau și mă gîndesc bine, nici n-am apucat să-ți urez, așa cum se cuvine...

— Tu îmi urezi doar în fiecare zi, și de fiecare dată tot ce-i mai bun, o tachinez eu.

Nu m-a luat în seamă, de parcă n-aș fi spus nimic.

— Nici măcar n-am rămas singuri, împreună... Mă mai iubești tu, oare, încăpățînatule ?

Nu știu de ce, dar azi era toată numai duioșie, și gata parcă să plîngă.

— Îmi ajungi. Alta nici n-aș vrea. Pesemne că în dragoste omul e întotdeauna un mare egoist, zîmbesc eu pe sub mustață. Și, cine știe, poate că te iubesc fiindcă asta îmi face bine...

— Frumos din partea ta, îmi spuse ștuguindu-și buzele. Măcar atît. Eu una îți urez să te bucuri și de-acum încolo, cît mai mult, de această dragoste... Și, ca să ți-o mai îndulcesc un pic, ți-am mai făcut un tort. Din primul nici n-ai gustat.

— Ceva mai dulce nu ai ?

Am întins brațele spre ea și, cuprinzîndu-i fața cu palmele, am sărutat-o pe gură.

Se împotrivi, dar numai așa, de ochii lumii, cum se spune.

— Lasă-mă. Nu mă mai iubești. Toți îți sînt mai dragi decît mine. Dă-mi drumul !...

M-am sprijinit în coate și, săltîndu-mă în capul oaselor, am tras-o spre mine și am strîns-o cu toată puterea.

— Nu te lăsa peste mine, vrei să mă înverzesc toată ? îmi spuse.

În clipa aceea însă, rîse singură de propriile ei cuvinte. Și, ca din senin, încetă să-mi mai opună rezistență ; așa cum era, în taioraș, se lăsă pe iarbă și se lipi de mine.

— Ei, gata, ajunge, vrei să mă sufoc, rosti cu sufletul la gură. Așa e mai bine. Și în clipa următoare, cu capul odihnindu-se în voie pe umărul meu și cu fața ațintită spre bolta cerului, adăugă : Privește, Adame... Iarăși cerul nostru. De mult nu l-am mai văzut împreună, nu-i așa ?

Sus de tot, dincolo de coroana verde a nucului, pe cerul gata să se stingă, tresăreau și parcă se înspumau numeroase dungi de lumină albicioase, portocalii și verzi ca marea. Aidoma unui șuvoi scînteietor se prelingeau peste ele, cu galbenul lor auriu și cald, ultimele raze ale soarelui ce bătea, undeva, dincolo de zare... Pe urmă, la apus, cerul se schimbă împroșcat de sîngele zilei decapitate... Dungile colorate se estompau și se răceau, pătrunzînd în albastrul din ce în ce mai întunecat al nopții ce se apropia... Cîndva, într-o seară, după o ceartă stupidă și fără rost — de mult am uitat din ce se iscase — mă aflam cu Eva pe marginea ochiului de apă din preajma Elbei. Pescuiam ; fiecare ședea în dreptul undiței sale, pe malul năpădit de papură. Nu vorbeam unul cu altul — eram supărați...

Jignit și bosumflat, priveam cu înverșunare jocul plutei și în acest timp simțeam cum în adîncimea ochiului de apă începea să se adune răcoarea umedă și plină de tristețe, ce-l anunța pe melancolicul septembrie. Se furișa în seara de august, punînd stăpînire pe suflet, trezind în el dorința de armonie, de înțelegere, de caldă

apropiere... Cînd, deodată, m-am simțit cuprins din spate de niște brațe drăgăstoase : „Am venit să-ți spun că te iubesc“ mi-a șoptit Eva. Nici nu m-am clintit ; ofensat și acru, continuam să privesc oglinda apei. „Privește acest cer, Adame“, mi-a spus Eva. Am ridicat capul și m-am uitat în sus. M-a sărutat pe buze și s-a așezat lîngă mine... Deasupra noastră cerul ardea și respira, ca acum...

Răcoarea melancolică a lui septembrie nu se mai simțea. Nu ne-a mai necăjit nici faptul că pluta s-a scufundat. Peștele apucase și trăsese cu atîta putere, încît făcuse să zboare undița în aer ; firul s-a rupt...

Și cîți crăpșori am mai prins noi de atunci — și am uitat de ei. Dar gustul acelei seri, cu bolta vie răcindu-se domol, cu mirosul de papură și buruieni, cu șuieratul bătăilor de aripi ale rățuștelor sălbatice în zbor, a rămas neșters în amintirea noastră. La fel ca și nopțile noastre împreună... Cîte n-au fost pînă acum ! Acele clipe bune, cinstite, cînd ne fericeam unul pe celălalt, cu dragostea. Toate au fost bune și rodnice ; necesare în viață, ca pîinea. Au fost viața... S-au dus. Dar în memorie au rămas numai cele în care, odată cu trupul, s-au îmbătat de dragoste și inimile noastre răscolite. Binecuvîntate clipe ; au darul să-ți îmbogățească sufletul pentru totdeauna. Te farmecă ; te vrăjesc ; dau inimii să se adape din lumina și căldura soarelui.

— Avem de ce ne-aduce aminte, nu-i așa, Adame, spuse Eva pe neașteptate.

— Da, i-am răspuns. Am trăit împreună clipe frumoase. Dar asta e, dintre toate, cea mai frumoasă.

Se uită la mine, apoi cu o voce ce trăda o ușoară părere de rău, mă întrebă :

— Va să zică ție nu ți-a plăcut clipa aceea, atunci pe malul apei ! ? ! Aud asta pentru prima oară...

— Cum să nu, mă grăbesc să-i răspund. Dar ceea ce a fost nu e niciodată la fel cu ceea ce este. Iar dacă ceva este cu adevărat, este întotdeauna mai puternic decît tot ceea ce a rămas în urma noastră.

Și pentru sine adaug : Să savurăm deci, din plin, această clipă, s-o ținem bine, să nu ne scape din mînă fără nici un rost. Niciodată nu se va mai întoarce, niciodată nu va mai fi ea. Iar clipele dinainte ? Nu sînt ele

oare bune și folositoare spre a ne ajuta s-o cunoaștem, s-o prețuim și s-o înțelegem mai bine pe aceea pe care tocmai o trăim ? Nu ne aflăm încă la capătul drumului — mîine e încă înaintea noastră. Și nu ne așteaptă doar o singură recoltă de cules. De aceea să nu irosim timpul, să nu risipim lucrul cel mai de preț ce ne-a fost hărăzit pe timp limitat — viața. Ne-a fost dăruită numai o dată ; o dată pentru totdeauna. S-o împlinim, deci, să ne bucurăm de ea și s-o sorbim pînă la fund.

— Într-adevăr așa gîndești ? murmură ea, în șoaptă. Mă bucur, Adame.

Apoi cu un zîmbet discret, de parcă ar fi ascultat și ar fi privit înlăuntrul ei, spuse :

— Știi, Adame, uneori te boscorodesc, mă supăr... și mă răsteso la tine... Dar nu asta vreau... Uneori mi-e teamă pentru tine, și de aceea îți spun : nu fă asta, nu fi atît de încăpățînat... Să nu crezi că o să faci totul așa cum ți-ai băgat în cap... Dar tu să nu mă asculți. Fii, mai bine, așa cum ești. Eu sînt femeie și pe deasupra și mamă. Aș vrea să vă am pe toți lîngă mine, în jurul meu, sau cel puțin să știu de voi, și în acest timp să fiu calmă și mulțumită... Asta am vrut să-ți spun. Mă înțelegi ?

Nu era în obiceiul ei să vorbească așa. Cuvintele țîșneau din ea atît de simplu, ca mirosul de pîine caldă. Și în timp ce le rostea, era cuprinsă toată de o smerenie și de o duioșie nețărmurită... Nimic n-o apăsa în clipa aceea. Era relaxată, cu sufletul deschis...

Fără să spun o vorbă — altfel sînt sigur că mi s-ar fi tăiat răsuflarea — am strîns-o și mai tare la pieptul meu. Eva, soția mea. Emană o căldură puternică, clocotește în ea forța sănătoasă a femeii. Mă ispitește și mă înduioșează deopotrivă. De mult știu că dragostea adevărată, izvorăște întotdeauna din lăuntru. Trăsăturile, expresia feței, toată înfățișarea omului poate fi frumoasă în sine. Dar cu cît e mai frumoasă și mai impresionantă atunci cînd e luminată de bogăția sufletului omenesc !...

Da... sînt bogat. Sînt cel mai bogat om din lume...

Lumina de pe cer s-a stins, parfumul merelor e din ce în ce mai pătrunzător. Acum numai ele mai așteaptă

să fie culese, ceilalți pomi se odihnesc, pregătindu-se pentru iernat. Dar tocmai la această vreme a solemnei desăvîrșiri, în perioada calmului aparent, se maturizează, în ramurile lor germenii noilor roade. Tăinuiți lumii, se nasc, adînc în organismul pomilor, noii boboci de floare...

1978—1981

Ilustrația copertei: Doina Botez

JAN KOZÁK

ADAM A EVA

Československý spisovatel, 1982
Praha

Toate drepturile asupra acestei versiuni sînt rezervate Editurii UNIVERS

Bun de tipar 10.02.1985.
Coli tipar 17.

Lector : OLGA JORA
Tehnoredactor : ION ANTONESCU

Tiparul executat sub comanda
nr 1586 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918",
str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97
București,
Republica Socialistă România

Lei 14